

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD

**KONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVEŠTAJI
ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠAVA
NA DAN 31. DECEMBAR 2018. GODINE**

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

KONSOLIDOVANI BILANS USPEHA

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O OSTALOM REZULTATU

KONSOLIDOVANI BILANS STANJA

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE

NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE

KONSOLIDOVANI GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU

IZVEŠTAJ NEZAVISNOG REVIZORA

AKCIONARIMA RAIFFEISEN BANKE A.D. BEOGRAD

Izveštaj o konsolidovanim finansijskim izveštajima

Izvršili smo reviziju konsolidovanih finansijskih izveštaja Raiffeisen banke a.d. Beograd i njenih zavisnih pravnih lica (u daljem tekstu: "Grupa"), koji obuhvataju konsolidovani bilans stanja na dan 31. decembra 2018. godine, konsolidovani bilans uspeha, konsolidovani izveštaj o ostalom rezultatu, konsolidovani izveštaj o promenama na kapitalu i konsolidovani izveštaj o novčanim tokovima za godinu koja se završila na taj dan, kao i pregled značajnih računovodstvenih politika i ostalih napomena uz konsolidovane finansijske izveštaje.

Odgovornost rukovodstva Grupe za finansijske izveštaje

Rukovodstvo Grupe je odgovorno za pripremu i objektivno prikazivanje ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja kao i za interne kontrole koje rukovodstvo smatra neophodnim da omoguće pripremu konsolidovanih finansijskih izveštaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, nastale usled prevare ili greške.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o konsolidovanim finansijskim izveštajima, na osnovu revizije koju smo izvršili. Reviziju smo izvršili u skladu sa Standardima revizije primenljivim u Republici Srbiji. Ovi standardi nalažu da se pridržavamo etičkih normi i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj meri, uverimo da konsolidovani finansijski izveštaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze.

Revizija obuhvata sprovođenje procedura u cilju prikupljanja revizorskih dokaza o iznosima i obelodanjivanjima u konsolidovanim finansijskim izveštajima. Izbor revizorskih procedura zavisi od procene revizora pri čemu se uzima u obzir i ocena rizika da li konsolidovani finansijski izveštaji sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale usled prevare ili greške. Vršeci procenu takvog rizika, revizor razmatra i interne kontrole bitne za pripremu i objektivno prikazivanje konsolidovanih finansijskih izveštaja, u cilju kreiranja odgovarajućih revizorskih procedura u skladu sa okolnostima, ali ne i u cilju izražavanja mišljenja o efikasnosti internih kontrola Grupe. Revizija takođe uključuje ocenu opravdanosti primene odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocenu opšte prezentacije konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Smatramo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući da obezbede osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Po našem mišljenju, konsolidovani finansijski izveštaji prikazuju objektivno i istinito finansijsko stanje Grupe na dan 31. decembra 2018. godine i rezultate njenog poslovanja i novčane tokove za godinu koja se završila na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja.

Ostala pitanja

Finansijski izveštaji Grupe za godinu koja se završila 31. decembra 2017. godine su bili predmet revizije drugog revizora koji je dana 23. maja 2018. godine izrazio mišljenje bez rezerve.

Izveštaj o drugim pravnim i zakonskim zahtevima

Izvršili smo pregled godišnjeg izveštaja o poslovanju Grupe. Rukovodstvo Grupe je odgovorno za pripremanje godišnjeg izveštaja o poslovanju u skladu sa propisima Republike Srbije. Naša odgovornost je da ocenimo da li je godišnji izveštaj o poslovanju usklađen sa godišnjim konsolidovanim finansijskim izveštajima za istu poslovnu godinu. Naše procedure u vezi godišnjeg izveštaja o poslovanju su bile ograničene na procenjivanje da li su računovodstvene informacije prikazane u godišnjem izveštaju o poslovanju usklađene sa godišnjim konsolidovanim finansijskim izveštajima i nisu uključivale pregled ostalih informacija uključenih u godišnji izveštaj o poslovanju koje proističu iz nerevidiranih finansijskih ili drugih evidencija. Po našem mišljenju, računovodstvene informacije prikazane u godišnjem izveštaju o poslovanju su usklađene, po svim materijalno značajnim aspektima, sa konsolidovanim finansijskim izveštajima Grupe za godinu koja se završila 31. decembra 2018. godine.

U Beogradu, 23. aprila 2019. godine

Dušan Tomić
Ovlašćeni revizor
Ernst & Young d.o.o. Beograd

KONSOLIDOVANI BILANS USPEHA
u periodu od 1. januara do 31. decembra
U hiljadama RSD

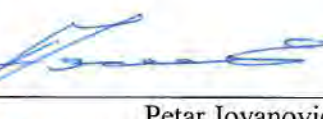
	Napomena	2018.	2017.
Prihodi od kamata	6, 3(c)	10.221.891	10.090.452
Rashodi kamata	6, 3(c)	(207.744)	(227.933)
Neto prihod po osnovu kamata		10.014.147	9.862.519
Prihodi od naknada i provizija	7, 3(d)	5.913.714	5.441.986
Rashodi naknada i provizija	7, 3(d)	(1.605.137)	(1.459.029)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		4.308.577	3.982.957
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	5, 3(k)	312.400	14.589
Neto dobitak/(gubitak) po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti		20.694	(19.976)
Neto dobitak/(gubitak) po osnovu zaštite od rizika	3(f)	63.727	(47.009)
Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	8, 3(b)	1.695.340	1.637.346
Neto prihod/(rashod) po osnovu umanjenja obezvređenja / (obezvređenja) finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	9, 3(k)	(278.725)	1.028.426
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	10	760.742	301.132
Ostali poslovni prihodi	10	101.070	93.559
Ukupan neto poslovni prihod		16.997.972	16.853.543
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	11	(3.276.580)	(3.156.240)
Troškovi amortizacije	20, 21, 3(r), 3(s)	(640.365)	(630.715)
Ostali prihodi	12.1	215.532	129.652
Ostali rashodi	12.2	(5.492.841)	(5.520.025)
Dobitak pre oporezivanja		7.803.718	7.676.215
Porez na dobitak	13, 3(j)	(986.528)	(1.002.789)
Dobitak/ (gubitak) po osnovu odloženih poreza	13, 3(j)	(62.258)	132.991
Dobitak nakon oporezivanja		6.754.932	6.806.417
Dobitak koji pripada matičnom entitetu		6.754.932	6.806.417
Dobitak koji pripada vlasnicima bez prava kontrole		-	-

Napomene su sastavni deo ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja

Beograd. 29. mart 2019. godine

Zoran Petrović
Predsednik Izvršnog odbora

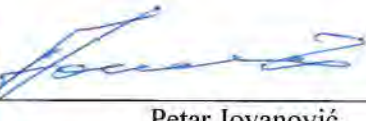
Petar Jovanović
Zamenik predsednika Izvršnog odbora

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O OSTALOM REZULTATU
u periodu od 1. januara do 31. decembra

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>Napomene</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Izveštaj o ostalom rezultatu			
Dobitak perioda	28	<u>6.754.932</u>	<u>6.806.417</u>
Ostali rezultat perioda			
<i>Komponente ostalog rezultata koje ne mogu biti reklasifikovane u dobitak ili gubitak</i>			
Pozitivni efekti promene vrednosti dužničkih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat		98.902	-
Promena fer vrednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju		-	64.261
Dobici / (gubici) po osnovu instrumenata namenjenih zaštiti od rizika novčanih tokova		(25.387)	41.497
Gubitak po osnovu poreza koji se odnosi na ostali rezultat perioda	13.3.	<u>(12.575)</u>	<u>(15.864)</u>
Ukupan pozitivan ostali rezultat perioda		<u>60.940</u>	<u>89.894</u>
Ukupan pozitivan rezultat perioda		<u>6.815.872</u>	<u>6.896.311</u>
Ukupan pozitivan rezultat koji pripada matičnom entitetu		<u>6.815.872</u>	<u>6.896.311</u>
Ukupan pozitivan rezultat koji pripada vlasnicima bez prava kontrole		<u>-</u>	<u>-</u>

Napomene su sastavni deo ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja

Beograd, 29. mart 2019. godine

		
Zoran Petrović Predsednik Izvršnog odbora		Petar Jovanović Zamenik predsednika Izvršnog odbora

KONSOLIDOVANI BILANS STANJA
na dan 31. decembar

U hiljadama RSD	Napomena	31.12.2018.	31.12.2017.
Aktiva			
Gotovina i sredstva kod centralne banke	14, 3(l)	71.884.119	61.888.292
Potraživanja po osnovu derivata	15	16.141	736
Hartije od vrednosti	16, 3(k), 3(p)	50.328.204	43.342.394
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	17, 3(k), 3(o)	6.830.429	9.322.509
Kredit i potraživanja od komitenata	18, 3(k), 3(o)	160.935.661	147.080.329
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika		304	-
Potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	3(k), 3(n)	77.362	76.530
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	19	137	137
Nematerijalna imovina	21, 3(r)	665.845	620.556
Nekretnine, postrojenja i oprema	20, 3(s)	4.793.607	4.698.917
Tekuća poreska sredstva		20.796	18.256
Odložena poreska sredstva	22, 3(j)	378.023	452.856
Ostala sredstva	23	990.276	1.173.153
Ukupno aktiva		296.920.904	268.674.665
Pasiva			
Obaveze			
Obaveze po osnovu derivata		6.959	619
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	24, 3(u)	7.639.091	6.386.573
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	25, 3(u)	227.889.691	200.930.868
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	3(k), 3(n)	71.709	121.632
Rezervisanja	26, 3(v)	1.655.818	1.442.440
Tekuće poreske obaveze	13, 3(j)	66.208	295.046
Ostale obaveze	27	1.482.238	1.438.817
Ukupno obaveze		238.811.714	210.615.995
Akcijski kapital	28, 3(x)	27.466.158	27.466.158
Dobitak	28, 3(x)	7.229.643	7.241.952
Rezerve	28, 3(x)	23.413.389	23.350.560
Ukupno kapital		58.109.190	58.058.670
Ukupno pasiva		296.920.904	268.674.665

Napomene su sastavni deo ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja

Beograd, 29. mart 2019. godine

Zoran Petrović
Predsednik Izvršnog odbora

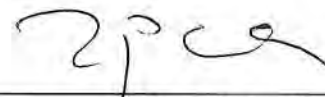

Petar Jovanović
Zamenik predsednika Izvršnog odbora

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU
u periodu od 1. januara do 31. decembra

U hiljadama RSD	Aksijski i ostali kapital	Rezerve iz dobiti i ostale rezerve	Revalorizacija rezerve (potražni saldo)	Revalorizacija rezerve (dugovni saldo)	Dobitak	Ukupno
Početno stanje na dan 1. januara 2017. godine	27.466.158	23.353.465	-	(92.799)	5.846.826	56.573.650
Ukupan pozitivan ostali rezultat perioda	-	-	-	105.758	-	105.758
Ukupan negativan ostali rezultat perioda	-	-	-	(15.864)	-	(15.864)
Dobitak tekuće godine	-	-	-	-	6.806.417	6.806.417
Isplata dividendi	-	-	-	-	(5.411.291)	(5.411.291)
Ukupne transakcije sa vlasnicima	-	-	-	-	(5.411.291)	(5.411.291)
Stanje na dan 31. decembra 2017. godine	27.466.158	23.353.465	-	(2.905)	7.241.952	58.058.670
Početno stanje na dan 1. januara 2018. godine	27.466.158	23.353.465	-	(2.905)	7.241.952	58.058.670
Effekti prve primene novih MSFI - povećanje/(smanjenje)	-	-	1.889	-	(140.456)	(138.567)
Korigovano početno stanje na dan 1. januara 2018. godine	27.466.158	23.353.465	1.889	(2.905)	7.101.496	57.920.103
Ukupan pozitivan ostali rezultat perioda	-	-	58.035	2.905	-	60.940
Dobitak tekuće godine	-	-	-	-	6.754.932	6.754.932
Isplata dividendi	-	-	-	-	(6.626.785)	(6.626.785)
Ukupne transakcije sa vlasnicima	-	-	-	-	(6.626.785)	(6.626.785)
Stanje na dan 31. decembra 2018. godine	27.466.158	23.353.465	59.924	-	7.229.643	58.109.190

Napomene su sastavni deo ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja.

Beograd, 29. mart 2019. godine

Zoran Petrović
Predsednik Izvršnog odbora

Petar Jovanović
Zamenik predsednika Izvršnog odbora

KONSOLIDOVANI IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE
u periodu od 1. januara do 31. decembra
U hiljadama RSD

	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	<u>17.238.022</u>	<u>16.236.185</u>
Prilivi od kamata	9.961.678	9.788.433
Prilivi od naknada	5.878.176	5.416.465
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih aktivnosti	1.398.168	1.031.287
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	<u>(10.832.606)</u>	<u>(10.801.614)</u>
Odlivi po osnovu kamata	(139.767)	(188.658)
Odlivi po osnovu naknada	(1.499.117)	(1.226.155)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	(3.227.690)	(3.267.572)
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina na teret rashoda	(1.002.238)	(1.277.543)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(4.863.794)	(4.841.686)
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti pre povećanja ili smanjenja finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	<u>6.405.416</u>	<u>5.434.571</u>
Smanjenje finansijskih sredstava i povećanje finansijskih obaveza	<u>27.577.188</u>	<u>19.961.247</u>
Smanjenje potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika i promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	5.985
Povećanje depozita i ostalih finansijskih obaveza prema bankama i drugim finansijskim organizacijama, centralnoj banci i komitentima	27.570.848	19.944.337
Povećanje drugih finansijskih obaveza	6.340	-
Povećanje obaveza po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika i promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	10.925
Povećanje finansijskih sredstava i smanjenje finansijskih obaveza	<u>(24.452.287)</u>	<u>(20.498.495)</u>
Povećanje kredita i drugih potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija, centralne banke i komitenata	(13.582.943)	(19.188.807)
Povećanje potraživanja po osnovu hartija od vrednosti i ostalih finansijskih sredstava koja nisu namenjena investiranju	(10.818.407)	(1.303.500)
Povećanje potraživanja po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika i promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	(1.062)	-
Smanjenje drugih finansijskih obaveza	-	(6.188)
Smanjenje obaveza po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika i promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	(49.875)	-
Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti pre poreza na dobit	<u>9.530.317</u>	<u>4.897.323</u>
Plaćeni porez na dobit	(1.199.027)	(707.573)
Isplaćene dividende	(6.295.446)	(5.140.726)
Neto priliv/(odliv) gotovine iz poslovnih aktivnosti	<u>2.035.844</u>	<u>(950.976)</u>

U hiljadama RSD	2018.	2017.
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	10.418.160	15.202.886
Prilivi od ulaganja u investicione hartije od vrednosti	10.398.967	15.187.977
Prilivi od prodaje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	19.193	14.909
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(6.440.375)	(12.835.715)
Odlivi po osnovu ulaganja u investicione hartije od vrednosti	(5.584.040)	(11.917.784)
Odlivi za kupovinu nematerijalne imovine, nekretnina, postrojenja i opreme	(797.835)	(849.412)
Ostali odlivi iz aktivnosti investiranja	(58.500)	(68.519)
Neto priliv/(odliv) gotovine iz aktivnosti investiranja	3.977.785	2.367.171
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	16.528.884	11.098.155
Prilivi po osnovu uzetih kredita	16.528.884	11.098.155
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	(16.375.065)	(11.299.417)
Odlivi po osnovu uzetih kredita	(16.375.065)	(11.299.417)
Neto priliv/(odliv) gotovine iz aktivnosti finansiranja	153.819	(201.262)
SVEGA PRILIVI GOTOVINE	71.762.254	62.498.473
SVEGA ODLIVI GOTOVINE	(65.594.806)	(61.283.540)
NETO POVEĆANJE GOTOVINE	6.167.448	1.214.933
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI NA POČETKU GODINE (Napomena 14.2)	44.882.429	44.704.059
POZITIVNE/(NEGATIVNE) KURSNE RAZLIKE	156.650	(1.036.563)
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKVIVALENTI NA KRAJU PERIODA (Napomena 14.2)	51.206.527	44.882.429

Napomene su sastavni deo ovih konsolidovanih finansijskih izveštaja

Beograd, 29. mart 2019. godine

Zoran Petrović
Predsednik Izvršnog odbora

Petar Jovanović
Zamenik predsednika Izvršnog odbora

**NAPOMENE UZ KONSOLIDOVANE FINANSIJSKE IZVEŠTAJE
SASTAVLJENE ZA GODINU KOJA SE ZAVRŠAVA
NA DAN 31. DECEMBRA 2018. GODINE**

1. OSNOVNI PODACI

Osnovni podaci o Banci

„Raiffeisenbank Jugoslavija“ a.d. Beograd (u daljem tekstu: Banka) osnovana je 2001. godine i upisana u registar Privrednog suda u Beogradu, pod brojem VFi-3724/01 od 10. aprila 2001. godine. U 2003. godini Raiffeisenbank Jugoslavija a.d. Beograd promenila je naziv u Raiffeisen bank a.d. Beograd. Promena je registrovana 24. aprila 2003. godine u Trgovinskom sudu u Beogradu rešenjem br. XI Fi 4800/03. Rešenjem Agencije za privredne registre BD 159711/2006 od 9. oktobra 2006. godine brisan je naziv Raiffeisenbank a.d. Beograd i upisan novi naziv Raiffeisen banka a.d. Beograd.

Konsolidovani finansijski izveštaji za godinu koja se završava na dan 31. decembar 2017. godine obuhvataju Banku i njena zavisna pravna lica (u daljem tekstu: Grupa):

- Društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom Raiffeisen Future a.d. Beograd.
- Društvo za upravljanje investicionim fondovima Raiffeisen Invest d.o.o. Beograd.
- Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd.

U skladu sa Zakonom o bankama, Ugovorom o osnivanju i Statutom, Banka je registrovana za obavljanje sledećih poslova:

- depozitni i kreditni poslovi;
- devizni, devizno-valutni i menjački poslovi;
- poslovi platnog prometa;
- izdavanje platnih kartica;
- poslovi sa hartijama od vrednosti (izdavanje hartija od vrednosti i poslovi kastodi banke i dr.);
- brokersko dilerki poslovi;
- izdavanje garancija, avala i dr. oblika jemstava (garancijski posao);
- kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja (faktoring, forfaiting itd.);
- poslove zastupanja u osiguranju;
- poslove posredovanja za povezana pravna lica čiji je osnivač Banka i pružanje usluga povezanim licima čiji je osnivač Banka, u oblastima za koje povezana pravna lica nemaju svoje organizacione jedinice.

Rešenjem Narodne banke Jugoslavije br. 86/2001 od 11. aprila 2001. godine Banka je dobila dozvolu za obavljanje platnog prometa i kreditnih poslova sa inostranstvom (“veliko ovlašćenje”).

Organi upravljanja Bankom su: Skupština Banke, Upravni odbor i Izvršni odbor. Članove Upravnog odbora imenuje Skupština Banke. Najmanje jedna trećina članova Upravnog odbora su lica nezavisna od Banke, odnosno lica koja nemaju direktnog ili indirektnog vlasništva ni u Banci, ni u članu bankarske grupe u kojoj je Banka. Banku zastupa i predstavlja Predsednik Izvršnog odbora Banke. Banka je formirala i sledeće odbore: Odbor za praćenje poslovanja Banke (Odbor za reviziju), Kreditni odbor i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom.

Banka svoje poslovanje obavlja sa sedištem u Novom Beogradu, u ulici Đorđa Stanojevića br. 16, preko svojih regionalnih centara – Regionalni centar Beograd 1 (sa jednom lokalnom filijalom, 14 filijala i 10 ekspozitura). Regionalni centar Beograd 2 (sa jednom regionalnom filijalom, 14 filijala i 11 ekspozitura). Regionalni centar Sever (sa jednom regionalnom filijalom, 3 lokalne filijale, 8 filijala i 4 ekspoziture) i Regionalni centar Jug (sa 2 regionalne filijale, 5 lokalnih filijala, 6 filijala, 7 ekspozitura).

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka je imala 1.568 zaposlenih (31. decembar 2016. godine: 1.555 zaposlenih).

Poreski identifikacioni broj Banke je 100000299.

1. OSNOVNI PODACI (nastavak)

Društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom Raiffeisen Future a.d. Beograd

Raiffeisen Future a.d. Beograd Društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom (dalje u tekstu: „Društvo“) osnovano je Odlukom o osnivanju od 28. septembra 2006. godine od strane Raiffeisen banke a.d. Beograd (prethodno Raiffeisenbank a.d. Beograd) u skladu sa Zakonom o dobrovoljnim penzijskim fondovima i penzijskim planovima i Zakonom o privrednim društvima.

Osnivanje Društva je upisano u registar Agencije za privredne registre u Beogradu 23. novembra 2006. godine pod brojem BD.194119/2006. Društvo je registrovano kao zatvoreno akcionarsko društvo čiji je jedini osnivač i akcionar Raiffeisen banka a.d. Beograd.

Društvo je registrovano za organizovanje i upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, kao i za spoljnotrgovinski promet i usluge u spoljnotrgovinskom prometu.

Društvo je dana 12. februara 2013. godine u APR registrovalo promenu sedišta u Đorđa Stanojevića 16, 11070 Novi Beograd.

Društvo na dan 31. decembra 2018 godine ima 13 zaposlenih (31. decembar 2017. godine: 14 zaposlenih). Matični broj Društva je 20223243, a poreski identifikacioni broj 104714052. Kastodi banka sa kojom Društvo ima zaključen ugovor je Societe Generale Banka Srbija a.d. Beograd.

Društvo Raiffeisen Future upravlja sa dva dobrovoljan penzijska fonda (u daljem tekstu: Fondovi):

- Dobrovoljni penzijski fond Raiffeisen Future i
- Dobrovoljni penzijski fond Raiffeisen Euro Future.

Narodna banka Srbije je dana 16. novembra 2006. godine izdala Rešenje br. 10175 kojim se izdaje dozvola za rad Društvu, kao i Rešenje br. 10176 kojim se izdaje dozvola za organizovanje i upravljanje Dobrovoljnim penzijskim fondom Raiffeisen Future. Dobrovoljni penzijski fond Raiffeisen Future (dalje u tekstu: Fond Future) se u Registru dobrovoljnih penzijskih fondova Narodne banke Srbije vodi pod registarskim brojem 1000168. Fond je počeo sa poslovanjem u januaru 2007. godine. Na dan 31. decembra 2018. godine Fond ima ukupno 30.665 članova (2017. godine: 26.860) i ukupna neto imovina Fonda iznosi RSD 4.855.454 hiljada (2017.: RSD 4.264.757 hiljade).

Narodna banka Srbije je dana 11. juna 2015. godine izdala Rešenje br. 51 kojim se izdaje dozvola za organizovanje i upravljanje Dobrovoljnim penzijskim fondom Raiffeisen Euro Future. Dobrovoljni penzijski fond Raiffeisen Euro Future (dalje u tekstu: Fond Euro Future) se u Registru dobrovoljnih penzijskih fondova Narodne banke Srbije vodi pod registarskim brojem 1001138. Fond Euro Future je počeo sa poslovanjem u julu 2015. godine. Na dan 31. decembra 2018. godine Fond Euro Future ima ukupno 3.336 člana (2017.: 2.554) i ukupna neto imovina Fonda iznosi RSD 153.353 hiljada (2017.: RSD 108.244 hiljada).

1. OSNOVNI PODACI (nastavak)

Društvo za upravljanje investicionim fondovima Raiffeisen Invest a.d. Beograd

Raiffeisen INVEST a.d. Beograd Društvo za upravljanje investicionim fondovima (dalje u tekstu: Društvo) osnovano je Odlukom o osnivanju od 03. maja 2007. godine od strane Raiffeisen banke a.d. Beograd u skladu sa Zakonom o investicionim fondovima i Zakonom o privrednim društvima. Društvo je osnovano i posluje kao zatvoreno akcionarsko društvo.

Komisija za hartije od vrednosti je 31. maja 2007. godine izdala Rešenje br. 5/0-33-2491/4-07 o davanju dozvole za rad društvu za upravljanje investicionim fondovima za obavljanje sledećih delatnosti:

- organizovanje i upravljanje otvorenim investicionim fondom
- osnivanje i upravljanje zatvorenim investicionim fondom
- upravljanje privatnim investicionim fondom.

Osnivanje Društva je upisano u Registar privrednih subjekata kod Agencije za privredne registre u Beogradu dana 25. juna 2007. godine pod brojem BD62641/2007. Društvo je registrovano kao zatvoreno akcionarsko društvo čiji je jedini osnivač i akcionar Raiffeisen banka a.d. Beograd.

Delatnost Društva je upravljanje investicionim fondovima, dok je kao pretežna delatnost u Agenciji za privredne registre upisano upravljanje fondovima.

Društvo je dana 12. februara 2013. godine u APR registrovalo promenu sedišta u Đorđa Stanojevića 16, 11070 Novi Beograd.

Na dan 31. decembar 2018. godine Društvo ima 12 zaposlenih (31. decembar 2017.: 12).

Matični broj Društva je 20302402, a poreski identifikacioni broj 105053883. Kastodi banka sa kojom Društvo ima zaključen ugovor je UniCredit bank Srbija a.d. Beograd.

Na dan 31. decembar 2017. godine. Društvo upravlja sa tri otvorena investiciona fonda (u daljem tekstu: Fondovi):

- Otvoreni investicioni fond Raiffeisen Cash
- Otvoreni investicioni fond Raiffeisen Euro Cash
- Otvoreni investicioni fond Raiffeisen World.

Komisija za hartije od vrednosti je dana 12. jula 2007. godine izdala Rešenje. br. 5/0-34-3927/8-07 o davanju dozvole za organizovanje otvorenog investicionog fonda Raiffeisen Akcije, a dana 16. avgusta 2007. godine Rešenje br. 5/0-44-6300/5-07 o upisu ovog fonda u Registar investicionih fondova. Dana 13.01.2011.godine Komisija za hartije od vrednosti je izdala rešenje br.5/0-42-41/3-11 o davanju prethodne saglasnosti na spajanje otvorenog investicionog fonda Raiffeisen Akcije (fond koji prestaje da postoji) otvorenom investicionom fondu Raiffeisen World (fond sticalac). Dana 31.03.2011. godine izvršeno je spajanje otvorenog investicionog fonda Raiffeisen Akcije fondu Raiffeisen World. Komisija za hartije od vrednosti je dana 12.05.2011.godine izdala rešenje br. 5/0-42-41/7-11 kojim je dala saglasnost na Izveštaj o spajanju uz pripajanje. Istim rešenjem otvoreni investicioni fond Raiffeisen Akcije je prestao da postoji i izbrisan je iz registra investicionih fondova.

1. OSNOVNI PODACI (nastavak)

Komisija za hartije od vrednosti je dana 10. decembra 2009. godine izdala Rešenje. br. 5/0-34-5414/5-09 o davanju dozvole za organizovanje otvorenog investicionog fonda Raiffeisen CASH, a dana 04. marta 2010. godine Rešenje br. 5/0-44-351/7-10 o upisu ovog fonda u Registar investicionih fondova. Otvoreni investicioni fond Raiffeisen CASH predstavlja fond očuvanja vrednosti imovine. Na dan 31. decembar 2018. godine Raiffeisen Cash ima ukupno 1.737 članova (2017.:1355) i neto imovina ovog fonda iznosi RSD 10.128.833 hiljada (2017.: RSD 8.125.647 hiljada)

Komisija za hartije od vrednosti je dana 14. maja 2010. godine izdala Rešenje. br. 5/0-34-1845/3-10 o davanju dozvole za organizovanje otvorenog investicionog fonda Raiffeisen World, a dana 5. avgusta 2010. godine Rešenje br. 5/0-44-3581/4-10 o upisu ovog fonda u Registar investicionih fondova. Otvoreni investicioni fond Raiffeisen WORLD upisan je kao fond rasta vrednosti imovine. Rešenjem Komisije za hartije od vrednosti br. 5/0-38-2734/5-15 od 22.09.2015. godine otvoreni investicioni fond Raiffeisen World upisan je u Registar investicionih fondova kao balansirani fond, a na osnovu *Odluke o promeni vrste fonda-OIF Raiffeisen WORLD iz fonda rasta vrednosti imovine u balansirani fond* koju je donela Skupština Društva dana 4.9.2015. godine. Na dan 31. decembar 2018. godine Raiffeisen World ima ukupno 2.316 članova (2017.:2.477) i neto imovina ovog fonda iznosi RSD 1.474.733 hiljade (2017.: RSD 1.892.658 hiljade)

Komisija za hartije od vrednosti je dana 25. oktobra 2012. godine izdala Rešenje. br. 5/0-34-3718/4-12 o davanju dozvole za organizovanje otvorenog investicionog fonda Raiffeisen EURO CASH, a dana 13. novembra 2012. godine Rešenje br. 5/0-44-4305/3-12 o upisu ovog fonda u Registar investicionih fondova. Otvoreni investicioni fond Raiffeisen EURO CASH predstavlja fond očuvanja vrednosti imovine. Na dan 31. decembar 2018. godine Raiffeisen Euro Cash ima ukupno 3.159 člana (2017.: 2.339) i neto imovina ovog fonda iznosi RSD 11.496.945 hiljada (2017.: RSD 12.419.862 hiljada).

Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd

Društvo za posredovanje, promet i usluge Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd (u daljem tekstu: Raiffeisen Leasing) osnovano je Ugovorom o osnivanju između Raiffeisenbank a.d.. Beograd i Raiffeisen – Leasing International GmbH. Vienna od 5. februara 2003. godine, koji su učestvovali sa po 50% u kapitalu Raiffeisen Leasing. U skladu sa ugovorom o prodaji preostalih 50% udela u Raiffeisen Leasing-u, koji je sklopljen između Raiffeisen banke a.d. Beograd i Raiffeisen – Leasing International GmbH Vienna 24. oktobra 2016. godine. Raiffeisen banka a.d. Beograd je postala vlasnik 100% kapitala Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd.

Osnivanje Raiffeisen Leasinga je upisano u registar Trgovinskog suda u Beogradu pod brojem X-Fi-1410/03 dana 10. februara 2003. godine. U skladu sa promenom zakonske regulative, Raiffeisen Leasing je upisano u registar Agencije za privredne registre pod brojem 1-89259-00 dana 23. decembra 2005. godine.

Dana 25. januara 2006. godine. Narodna Banka Srbije je izdala Rešenje br. 619 po kome se izdaje dozvola Raiffeisen Leasingu za obavljanje poslova finansijskog lizinga.

U skladu sa Rešenjem Narodne Banke Srbije, budući da je Raiffeisen Leasing registrovano za obavljanje poslova finansijskog lizinga, prestaje da važi prethodna registracija, kojom je Raiffeisen Leasing bilo registrovano za finansijski lizing, posredovanje, veleprodaju i maloprodaju, prevoz i skladištenje robe, kupoprodaju i iznajmljivanje nekretnina, iznajmljivanje automobila i ostalih prevoznih sredstava, kao i mašina i opreme, istraživanje tržišta, konsalting i menadžment poslove i ostale usluge reklame i propagande. Takođe, u skladu sa važećom zakonskom regulativom, društva registrovana za obavljanje delatnosti finansijskog lizinga, ne mogu obavljati druge vrste delatnosti.

Osnovna delatnost Raiffeisen Leasing je finansijski lizing. Sedište Raiffeisen Leasinga je u ulici Đorđa Stanojevića 16. Novi Beograd.

Na dan 31. decembra 2018. godine Raiffeisen Leasing ima 69 zaposlenih (2017.: 70).

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

(a) Izjava o usklađenosti

Priloženi konsolidovani finansijski izveštaji (u daljem tekstu: konsolidovani finansijski izveštaji ili finansijski izveštaji) Grupe, sastavljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja izdatih od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (u daljem tekstu MSFI ili IFRS).

Priloženi finansijski izveštaji su prikazani u formi propisanoj Odlukom o obrascima i sadržini pozicija u obrascima finansijskih izveštaja za banke (Službeni glasnik Republike Srbije broj 101/2017 i 38/2018) izuzev izveštaja o ostalom rezultatu u kom je dodata linija za efekte promena fer vrednosti finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju u prethodnoj godini.

Pravna lica i preduzetnici u Republici Srbiji su u obavezi da vođenje poslovnih knjiga, priznavanje i procenjivanje imovine i obaveza, prihoda i rashoda, sastavljanje, prikazivanje, dostavljanje i obelodanjivanje finansijskih izveštaja vrše u skladu sa Zakonom o računovodstvu (u daljem tekstu "Zakon". "Sl. glasnik RS". br. 62/2013, 30/2018). Grupa, kao veliko pravno lice, u obavezi je da primenjuje Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI"), koji u smislu navedenog zakona, obuhvataju: Okvir za pripremanje i prikazivanje finansijskih izveštaja ("Okvir"), Međunarodne računovodstvene standarde ("MRS"), Međunarodne standarde finansijskog izveštavanja ("MSFI") i sa njima povezana tumačenja, izdata od Komiteta za tumačenje računovodstvenih standarda ("IFRIC"), naknadne izmene tih standarda i sa njima povezana tumačenja, odobreni od Odbora za međunarodne računovodstvene standarde ("Odbor").

Računovodstvene politike prikazane u nastavku, konzistentno su primenjivane u svim obračunskim periodima prikazanim u ovim finansijskim izveštajima.

(b) Pravila procenjivanja

Finansijski izveštaji su sastavljeni na osnovu načela istorijske vrednosti, osim za sledeće pozicije, koje se vrednuju po fer vrednosti:

- derivatni finansijski instrumenti,
- finansijski instrumenti po fer vrednosti kroz bilans uspeha,
- finansijski instrumenti po fer vrednosti kroz ukupni rezultat (primenljivo nakon 01. januara 2018. godine)
- finansijski instrumenti raspoloživi za prodaju (primenljivo pre 01. januara 2018. godine) i
- finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

(c) Funkcionalna i izveštajna valuta

Finansijski izveštaji Grupe su iskazani u hiljadama dinara ("RSD"), koji predstavlja funkcionalnu i izveštajnu valutu Grupe. Dinar predstavlja zvaničnu izveštajnu valutu u Republici Srbiji. Svi finansijski podaci su iskazani u hiljadama dinara osim ako nije drugačije naznačeno.

(d) Korišćenje procenjivanja

Prezentacija finansijskih izveštaja zahteva od rukovodstva korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentirane vrednosti sredstava i obaveza kao i obelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izveštaja, kao i prihoda i rashoda u toku izveštajnog perioda. Ove procene i pretpostavke su zasnovane na prethodnom iskustvu, kao i različitim informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izveštaja, a koje deluju realno i razumno u datim okolnostima. Na bazi ovih informacija se formira pretpostavka o vrednosti sredstava i obaveza, koju nije moguće neposredno potvrditi na bazi drugih informacija. Stvarna vrednost sredstava i obaveza može da odstupa od vrednosti koja je procenjena na ovaj način.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (nastavak)

(d) Korišćenje procenjivanja (nastavak)

Procene, kao i pretpostavke na osnovu kojih su procene izvršene, su rezultat redovnih provera. Ukoliko se putem provere utvrdi da je došlo do promene u procenjenoj vrednosti sredstava i obaveza, utvrđeni efekti se priznaju u finansijskim izveštajima u periodu kada je došlo do promene u proceni, ukoliko promena u proceni utiče samo na taj obračunski period, ili u periodu kada je došlo do promene u proceni i narednim obračunskim periodima, ukoliko promena u proceni utiče na tekući i buduće obračunske periode.

U Napomeni 3.1. su date informacije o oblastima kod kojih je stepen procene najveći i koje mogu imati najznačajniji efekat na iznose priznate u finansijskim izveštajima Grupe.

(e) Promene računovodstvenih politika

Izuzev za izmene navedene u nastavku, računovodstvene politike su konzistentno primenjivane u svim obračunskim periodima prikazanim u ovim finansijskim izveštajima.

Grupa je inicijalno primenila MSFI 9 i MSFI 15 od 1. januara 2018. godine. Takođe, Grupa je promenila politiku za vrednovanje investicija u zavisna društva, gde je računovodstvena politika vrednovanja po nabavnoj vrednosti umanjenoj za obezvređenje u skladu sa MRS 39 i MRS 36 promenjena u vrednovanje po fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat u skladu sa MSFI 9.

Takođe, veliki broj drugih standarda i tumačenja je stupilo na snagu u tekućem obračunskom periodu, ali oni nemaju značajan uticaj na finansijske izveštaje.

U skladu sa izabranim metodom inicijalne primene MSFI 9, uporedne informacije za prethodni obračunski period uglavnom nisu korigovane u ovim finansijskim izveštajima u skladu sa zahtevima MSFI 9.

Inicijalna primena MSFI 15 nije uticala na priznavanje prihoda od naknada iz ugovora sa kupcima, kako u pogledu vremena priznavanja, tako ni u pogledu iznosa, pa samim tim nije imala uticaja ni na potraživanja i obaveze priznate od strane Grupe. Posledično, uticaj na uporedne informacije je ograničen na nove zahteve u pogledu obelodanjivanja.

• MSFI 9 „Finansijski instrumenti”

MSFI 9 definiše zahteve za priznavanje i vrednovanje finansijskih sredstava, finansijskih obaveza i nekih ugovora za kupoprodaju nefinansijskih instrumenata. Ovaj standard zamenjuje MRS 39 „Finansijski instrumenti: Priznavanje i vrednovanje“. Zahtevi MSFI 9 predstavljaju značajnu promenu u odnosu na MRS 39. Novi standard donosi fundamentalne promene za računovodstveno evidentiranje finansijskih sredstava i za određene aspekte računovodstvenog evidentiranja finansijskih obaveza.

U skladu sa MSFI 9, Grupa je odabrala da nastavi sa primenom zahteva MRS 39 za računovodstveno evidentiranje hedžinga.

Ključne promene u računovodstvenim politikama Grupe, koje proističu iz primene MSFI 9, su sumirane u nastavku. Ukupan efekat inicijalne primene MSFI 9 je prikazan u napomeni 4 (b).

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (nastavak)

(e) Promene računovodstvenih politika (nastavak)

• MSFI 9 „Finansijski instrumenti” (nastavak)

i) Klasifikacija i vrednovanje

MSFI 9 sadrži novu klasifikaciju i pristup vrednovanju finansijskih sredstava koji reflektuje poslovni model za upravljanje sredstvima i karakteristike tokova gotovine finansijskih sredstava.

Delokrug MSFI 9 Finansijski instrumenti ne obuhvata ugovore o lizingu na koje se primenjuje MRS 17 Lizing u pogledu klasifikacije i vrednovanja. Na ostala finansijska sredstva Lizing Društva primenjuju se odredbe MSFI 9 u pogledu klasifikacije i vrednovanja.

Grupa će finansijska sredstva klasifikovati u sledeće četiri kategorije:

- Finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti (AC).
- Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI).
- Finansijska sredstva koja se obavezno vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (obavezno po FVTPL) i
- Finansijska sredstva koja se opciono vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (opciono po FVTPL).

MSFI 9 eliminiše tri kategorije finansijskih sredstava koje su bile definisane MRS 39: finansijska sredstva koja se drže do dospeća, krediti i potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

U skladu sa MSFI 9 derivati sadržani u ugovorima, gde su ugovori finansijska sredstva u delokrugu ovog standarda, se nikada ne razdvajaju, već se ceo hibridni instrument klasifikuje kao jedna celina. Detaljno objašnjenja za klasifikaciju finansijskih sredstava u skladu sa MSFI 9 je prikazano u Napomeni 3 (k) (ii).

Za ulaganja u instrumente kapitala za koje nije postojala kotirana cena na aktivnom tržištu i koja su se prethodno vodila po nabavnoj vrednosti MSFI 9 zahteva da se utvrdi fer vrednost.

MSFI 9 u velikoj meri zadržava kriterijume koji su bili definisani MRS 39 za klafikaciju finansijskih obaveza. Međutim, iako su u skladu sa MRS 39 sve promene u fer vrednosti obaveza opredeljenih po fer vrednosti bile prikazivane u bilansu uspeha, u skladu sa MSFI 9 promene u fer vrednosti se priznaju na sledeći način:

- Promene u fer vrednosti koje su uslovljene promenom kreditnog rizika obaveze se prikazuju u ostalom ukupnom rezultatu; i
- Preostali deo promene u fer vrednosti obaveza se prikazuje u bilansu uspeha.

Klasifikacija finansijskih obaveza u skladu sa MSFI 9 je prikazana u Napomeni 3 (k) (ii).

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (nastavak)

(e) Promene računovodstvenih politika (nastavak)

• MSFI 9 „Finansijski instrumenti” (nastavak)

ii) Obezvredenje

MSFI 9 je zamenio MRS 39 model realizovanih kreditnih gubitaka sa modelom očekivanih kreditnih gubitaka (dalje u tekstu: ECL). Novi model za obračun obezvredjenja se primenjuje i na preuzete obaveze za nepovučene kredite i finansijske garancije, ali se ne primenjuje na učešća u kapitalu.

U skladu sa MSFI 9 kreditni gubici se priznaju ranije nego u skladu sa MRS 39. Detaljno objašnjenje obračuna obezvredjenja u skladu sa zahtevima MSFI 9 je prikazano u Napomeni 4 (b).

iii) Prelazne odredbe

Promene u računovodstvenim politikama koje proističu iz primene MSFI 9 standarda su primenjene retroaktivno izuzev u sledećim slučajevima:

- Uporedne informacije za prethodni period uglavnom nisu korigovane. Razlike u knjigovodstvenoj vrednosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koje proističu iz inicijalne primene MSFI 9 su priznate na teret neraspoređene dobiti i rezervi sa 1. januarom 2018. godine. Posledično, prikazani podaci za 2017. godinu ne odražavaju zahteve MSFI 9 i stoga nisu uporedivi sa podacima prikazanim za 2018. godinu u skladu sa zahtevima MSFI 9;
- Sledeće procene su rađene na bazi činjenica i okolnosti koje postoje na dan inicijalne primene:
 - Utvrđivanje poslovnog modela za upravljanje finansijskim sredstvima;
 - Inicijalno opredeljivanje i ukidanje prethodnog inicijalnog opredeljivanja za vrednovanje određenih finansijskih sredstava i obaveza po FVTPL;
 - Opredeljivanje određenih strategijskih investicija, koje se ne drže radi trgovine, kao FVOCI;
- Ukuliko su dužničke hartije od vrednosti imale nizak kreditni rizik pri inicijalnoj primeni MSFI 9, Grupa je pošla od pretpostavke da kreditni rizik nije značajno povećan od trenutka njihovog inicijalnog priznavanja.

Detaljne informacije o efektima inicijalne primene MSFI 9 su prikazane u napomeni 4 (b).

• MSFI 15 „Prihodi iz ugovora sa kupcima”

MSFI 15 „Prihodi iz ugovora sa kupcima” definiše okvir za priznavanje prihoda tj. da li, u kom iznosu i kada prihodi od naknada treba da budu priznati. MSFI 15 zamenjuje MRS 18 „Prihodi”, MRS 11 „Ugovori o izgradnji”, IFRIC13 „Programi lojalnosti klijenata”, IFRIC15 „Sporazumi za izgradnju nekretnina” i IFRIC18 „Prenosi sredstava od kupaca”. Grupa je MSFI 15 inicijalno primenila 1. januara 2018. godine retroaktivno u skladu sa zahtevima MRS 8, bez primene praktičnih izuzetaka.

Inicijalna primena MSFI 15 nije uticala na priznavanje prihoda od naknada iz ugovora sa kupcima, kako u pogledu vremena priznavanja, tako ni u pogledu iznosa, pa samim tim nije imala uticaja ni na potraživanja i obaveze priznate od strane Grupe. Posledično, uticaj na uporedne informacije je ograničen na nove zahteve u pogledu obelodanjivanja.

Sledeći objavljeni standardi i tumačenja su stupili na snagu u tekućem obračunskom periodu, ali nisu imali značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe:

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (nastavak)

(e) Promene računovodstvenih politika (nastavak)

- **MSFI 15 Prihodi od ugovora sa kupcima (Pojašnjenja)**

Cilj izmene ovog standarda je pojašnjenje namere koju je Odbor za međunarodne računovodstvene standarde imao pri definisanju zahteva u MSFI 15 *Prihodi iz ugovora sa kupcima*, naročito u delu koji se odnosi na računovodstveno obuhvatanje identifikovanih obaveza činjenja, pojašnjavajući princip „posebnog identifikovanja“, principal-agent problem (procena da li je Grupa principal ili agent), kao i primenu principa kontrole i principa licenciranja, obezbeđujući dodatne smernice za računovodstveni tretman intelektualne svojine i honorara. Pojašnjenja takođe obezbeđuju dodatne praktične savete za banke koja će primenjivati MSFI 15 potpuno retrospektivno, ili koja će izabrati primenu modifikovanog retrospektivnog pristupa. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **MSFI 2 Klasifikacija i vrednovanje transakcija plaćanja akcijama (Izmene)**

Izmene ovog standarda se odnose na zahteve računovodstvenog prikazivanja efekata ispunjavanja i neispunjavanja uslova sticanja kod vrednovanja transakcija akcijama izmirenim u gotovini, kod transakcija plaćanja akcijama sa karakteristikama neto poravnanja prilikom obračuna obaveze poreza po odbitku i kod izmene odredbi i uslova plaćanja akcijama, koje menjaju klasifikaciju transakcije od zasnovane na gotovini do transakcija plaćanja akcijama zasnovane na kapitalu. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **MRS 40 Transferi na investicione nekretnine (Izmene)**

Izmene ovog standarda pojašnjavaju kada Grupa treba da izvrši transfer imovine, uključujući i imovinu u pripremi ili razvoju u, ili iz investicionih nekretnina. Izmene navode da promena upotrebe nastaje kada imovina ispuni, ili prestane da ispunjava definiciju investicione nekretnine a postoje dokazi promene upotrebe iste. Puka promena namere rukovodstva u vezi sa načinom korišćenja imovine ne pruža dokaze o promeni upotrebe iste. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **IFRIC tumačenje 22: Transakcije u stranoj valuti i avansno razmatranje**

Data interpretacija tumači računovodstvo transakcija koje obuhvataju avansni prijem ili naplatu u stranoj valuti. Tumačenje obuhvata transakcije u stranoj valuti u situaciji kada entitet priznaje nemonetarna sredstva ili obaveze, nastale zbog avansnog prijema ili plaćanja, a prije nego što entitet prizna relevantnu imovinu, trošak ili prihod. Interpretacija navodi da datum transakcije, za svrhu određivanja odgovarajućeg deviznog kursa, je datum inicijalnog priznavanja nemonetarnog unapred plaćenog sredstva ili obaveze za odložene prihode. Ukoliko postoji više transakcija avansnog prijema ili plaćanja, u tim situacijama entitet mora da odredi datum transakcije za svaku transakciju avansnog prijema ili plaćanja. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (nastavak)

(e) Promene računovodstvenih politika (nastavak)

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (IASB) je izdao **Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI 2014 – 2016**, koji predstavlja skup izmena i dopuna postojećih MSFI. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **MRS 28 Investicije u pridružene entitete:** Izmene pojašnjavaju da primena fer vrednovanja kroz bilans uspeha investicije u pridružene entitete ili u joint venture (organizacije zajedničkog ulaganja) koji je pod kontrolom entiteta koji je organizacija zajedničkog kapitala (venture capital), ili drugog kvalifikovanog entiteta, je moguća za svaku investiciju u pridružene entitete ili u joint venture na pojedinačnoj osnovi („investicija po investicija“), nakon inicijalnog priznavanja.

(f) Objavljeni standardi i tumačenja koji još uvek nisu stupili na snagu

Na dan sastavljanja ovih finansijskih izveštaja sledeći standardi, njihove dopune i tumačenja bili su objavljeni, ali nisu još uvek stupili na snagu:

- **MSFI 16 “Lizing”**

Standard je primenljiv počev od ili posle 1. januara 2019. godine. MSFI 16 definiše principe za priznavanje, merenje, prezentaciju i obelodanjivanje lizinga za obje strane u ugovoru, odnosno za kupca („zajmoprimca“) i za dobavljača („zajmodavca“). Novi standard zahteva da zajmoprimac prizna većinu zajmova u svojim finansijskim izveštajima. Zajmoprimci će imati jedan računovodstveni model za sve vrste lizinga, uz pojedine izuzetke. Računovodstvo zajmodavca ostaje suštinski nepromenjeno.

Grupa je u obavezi da pprimeni MSFI 16 „Lizing“ od 1. januara 2019. godine. Grupa je procenila efekat inicijalne primene MSFI 16 kao što je objašnjeno u nastavku. Stvarni efekat inicijalne primene MSFI 16 na dan 1. januar 2019. godine može da se razlikuje usled sledećih razloga:

- Grupa nije završila testiranje i vrednovanje kontrola nad novim IT sistemskim rešenjima. Posledično, prikazani efekti, bliže pojašnjeni u daljem tekstu, mogu biti izmenjeni kada se implementacija okonča;
- Novi standard zahteva da Grupa revidira svoje računovodstvene procese i interne kontrole, a te promene nisu još u potpunosti sprovedene;
- Nove računovodstvene politike, pretpostavke, prosuđivanja i tehnike vrednovanja u upotrebi su predmet promena dok Grupa ne preda prve finansijske izveštaje koji uključuju i datum inicijalne primene.

Osnovni princip MSFI 16 je da svi lizing ugovori treba da budu prikazani u bilansu stanja, iako postoje izuzeća za ugovore o lizingu male vrednosti i za ugovore gde je period lizinga 12 meseci ili kraći. Korisnik lizinga priznaje pravo korišćenja sredstva, koje predstavlja njegovo pravo da koristi predmeta lizing, kao i obavezu po osnovu lizinga, odnosno obavezu da izvršava plaćanja po osnovu lizing naknada. Računovodstveno evidentiranje kod davaoca lizinga ostaje slično trenutno važećem standardu tj. davaoc lizinga nastavlja da klasifikuje lizing kao finansijski ili operativni lizing.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (nastavak)

(f) Objavljeni standardi i tumačenja koji još uvek nisu stupili na snagu (nastavak)

MSFI 16 zamenjuje postojeća uputstva za evidentiranje lizinga, uključujući MRS 17 „Lizing“, IFRIC 4 „Utvrdjivanje da li ugovor sadrži lizing transakciju“, SIC 15 „Operativni lizing – podsticaji“ i SIC 27 „Procena suštine transakcija koje imaju pravnu formu lizinga“.

i) *Lizing transakcije gde je Grupa korisnik lizinga*

Grupa je završila inicijalnu procenu potencijalnog efekta primene MSFI 16 na finansijske izveštaje, ali još nije završila detaljnu procenu. Stvarni efekat primene MSFI 16 na finansijske izveštaje zavisice od budućih ekonomskih uslova, razvoja lizing portfolija Grupe, procene Grupe o verovatnoći korišćenja opcije produženja lizinga i stepena u kome će Grupa koristiti praktična izuzeća pri inicijalnoj primeni i izuzeća od standarda.

Grupa će priznati sredstva i obaveze za operativni lizing poslovnog prostora, magacinskog prostora, automobila i prostora za postavljanje bankomata. Metod priznavanja rashoda po osnovu operativnog lizinga će se promeniti sa primenom MSFI 16, budući da će metod proporcionalnog priznavanja troškova zakupa biti zamenjen sa troškovima amortizacije prava korišćenja sredstava o troškovima kamate za obaveze po osnovu lizinga.

U skladu sa trenutno važećom računovodstvenom politikom, Grupa troškove po osnovu operativnog lizinga priznaje proporcionalno/pravolinijski na period trajanja operativnog lizinga, a potraživanja i obaveze se priznaju samo u slučaju da se javlja vremenska razlika između plaćanja po osnovu operativnog lizinga i priznatih troškova.

Na dan 31. decembar 2018. godine, procenjena buduća minimalna lizing plaćanja za operativni lizing, uz uzimanje u obzir samo neotkazivog perioda zakupa, na nediskontovanoj osnovi, iznose aproksimativno RSD 1,7 milijardi. grupa procenjuje da će ovaj iznos, na diskontovanoj osnovi, prikazati kao dodatnu obavezu po osnovu lizinga u iznosu od RSD 1,5 milijardi.

Ne očekuje se značajan uticaj inicijalne primene MSFI 16 na ugovore o finansijskom lizingu.

ii) *Prelazne odredbe*

Grupa planira da primeni MSFI 16 na 1. januar 2019. godine uz korišćenje modifikovanog retrospektivnog pristupa. Posledično, kumulativni efekat primene MSFI 16 će biti priznat kao korekcija početnog stanja neraspoređene dobiti na dan 1. januar 2019. godine, bez korekcije uporednih informacija za prethodnu godinu.

Grupa planira da koristi praktična izuzeća pri inicijalnoj primeni MSFI 16 koje se odnosi na „nasledenu“ definiciju lizinga. Praktično, Grupa će primeniti MSFI 16 na sve ugovore koji su zaključeni pre 1. januara 2019. godine i koji su identifikovani kao lizing u skladu sa MRS 17 i IFRIC 4.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (nastavak)

(g) Objavljeni standardi i tumačenja koji još uvek nisu stupili na snagu (nastavak)

- **Izmena u MSFI 10 Konsolidovani finansijski izveštaji i MRS 28 Investicije u pridružene entitete: Prodaja aktive između investitora i zavisnog društva**

Izmene i dopune ukazuju na poznato neslaganje zahteva u MSFI 10 i onih u MRS 28, vezanih za prodaju ili unošenje aktive između investitora i njegovih zavisnih društava i zajedničkih ulaganja. Glavna posledica izmena odnosi se na to da je ukupan gubitak ili dobitak priznat kada transakcija tangira poslovanje (bez obzira da li je reč o zavisnom društvu ili ne). Delimičan dobitak ili gubitak je priznat kada transakcija tangira aktivu koja ne predstavlja biznis, čak i kada je ova aktiva deo zavisnog društva. U decembru 2015. godine, Odbor za međunarodne računovodstvene standarde odložio je datum primene ovog standarda na neodređeno vreme čekajući ishod istraživanja vezano za primenu equity metoda. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **MSFI 9: Funkcija pretplate sa negativnom nadoknadom (izmena i dopuna)**

Izmene i dopune standarda su primenjive za period počev od ili posle 1. januara 2019. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primene. Izmena i dopuna omogućava da finansijska imovina sa funkcijom pretplate koja dozvoljava ili zahteva od ugovorne strane u ugovoru ili da plati ili primi razumnju kompenzaciju za raniji raskid ugovora (tako da iz perspektive vlasnika imovine može biti "negativne nadoknade"), da bude vrednovana po amortizovanom trošku ili po fer vrednosti kroz ostali rezultat. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **MRS 28: Dugoročna ulaganja u pridruženim društvima i zajedničkim ulaganjima (Izmene i dopune)**

Izmene i dopune standarda su primenjive za period počev od ili posle 1. januara 2019. godine, sa mogućnošću ranijeg početka primene. Izmene i dopune se odnose na to da li merenje, osobito zahtevi za umanjenje (ispravku) vrednosti, dugoročnih ulaganja u pridružena društva i zajedničke poduhvate koji, u suštini, čine deo "neto investicije" u pridruženom društvu ili zajedničkom poduhvatu, treba da budu regulisani MSFI 9, MRS 28 ili kombinacijom oba. Izmene i dopune objašnjavaju da Grupa treba da primeni MSFI 9 Finansijski instrumenti, prije nego što primeni MRS 28, na dugoročna ulaganja za koje se ne primenjuje metod kapitala (equity metod). U primeni MSFI 9, entitet ne uzima u obzir bilo kakva prilagođavanja knjigovodstvenog iznosa dugoročnih ulaganja koji proističu iz primene MRS 28. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **IFRIC tumačenje 23: Neizvesnost u pogledu tretmana poreza na dobit**

Tumačenje stupa na snagu za period počev od 1. januara 2019. godine ili kasnije, sa mogućnošću ranijeg početka primene. Tumačenje se odnosi na računovodstveni tretman poreza na dobit, u okolnostima kada poreski tretman podrazumijeva neizvesnost koja utiče na primenu MRS 12. Tumačenje pruža smernice za razmatranje neizvesnih poreskih tretmana (pojedinačno ili u celini), potencijalno ispitivanje od strane poreskih vlasti, kao i prikladne metode za reflektovanje tih neizvesnosti i računovodstveno obuhvatanje usled promene okolnosti i činjenica. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (nastavak)

(g) Objavljeni standardi i tumačenja koji još uvek nisu stupili na snagu (nastavak)

- **MRS 19: Izmene, ograničenje ili izmirenje plana primanja zaposlenih (Izmena)**

Izmene standarda stupaju na snagu za period počev od 1. januara 2019. godine ili kasnije sa mogućnošću ranijeg početka primene. Izmene standarda uslovljavaju entitete da uzimaju u obzir ažurirane aktuarske pretpostavke kako bi utvrdili tekuće troškove i neto kamatu za preostali period godišnjeg izveštavanja nakon što je na snagu stupila izmena, ograničenje ili izmirenje plana primanja zaposlenih. Izmene standarda takođe pojašnjavaju kako računovodstvo za izmene, ograničenje ili izmirenje plana primanja zaposlenih utiče na primenu zahteva za ograničenje imovine. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **Konceptualni okvir za finansijsko izveštavanje**

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je izdao revidirani Konceptualni okvir za finansijsko izveštavanje 29. marta 2018. godine. Ovaj okvir postavlja sveobuhvatan skup koncepta za finansijsko izveštavanje, uvođenje standarda, smernice potrebne onima koji pripremaju dosledne računovodstvene politike kao i pomoć ostalima kojima je u cilju razevanja i tumačenja standarda. Odbor je takođe izdao poseban prateći dokument, izmene i dopune referenci u konceptualnom okviru MSFI standarda, koji predstavlja izmene onih standarda na koje je uticano, kako bi se ažurirale i reference izmenjenog Konceptualnog okvira. Cilj izmene referenci je da podrži prelaz na novi Konceptualni okvir za kompanije koje razvijaju računovodstvene politike koristeći konceptualni okvir u slučajevima kada u pojedinim transakcijama MSFI nijesu primenljivi. Za one koji pripremaju računovodstvene politike zasnovane na Konceptualnom okviru, na snazi je za period od ili nakon 1. januara 2020.

- **MSFI 3: Poslovne kombinacije (Izmena)**

Odbor za međunarodne računovodstvene standarde je izdao izmene u Definiciji biznisa (izmene u MSFI 3) sa ciljem rešavanja poteškoća entitetima tokom utvrđivanja toga da li su stekli biznis ili imovinu. Ove izmene se odnose na poslovne kombinacije kojima je dan sticanja u prvom godišnjem izveštajnom periodu koji počinje na dan, ili nakon 1. januara 2020 godine, kao i sticanjima imovine koja se dese na ili nakon tog perioda, sa mogućnošću ranijeg početka primene. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

- **MRS 1 Prezentacija finansijskih izveštaja i MRS 8 Računovodstvene politike, promene računovodstvenih procena i greške: 'Definicija materijalnosti' (Izmene)**

Izmene standarda stupaju na snagu za period počev od 1. januara 2019. godine ili kasnije sa mogućnošću ranijeg početka primene. Izmene pojašnjavaju definiciju materijalnosti i način na koji se primenjuje. Nova definicija navodi da, 'Informacija je materijalna ako njeno izostavljanje ili pogrešno prikazivanje može da utiče na odluke koje primarni korisnici finansijskih izveštaja opšte namene donose na osnovu tih finansijskih izveštaja, koji pružaju finansijske informacije u vezi sa konkretnim društvom koje izveštava'. Pored toga, objašnjenja koja prate definiciju su poboljšana. Izmene i dopune su takođe dovele do toga da definicija materijalnosti bude konzistentna kroz sve MSFI standarde. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU KONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA (nastavak)

(g) Objavljeni standardi i tumačenja koji još uvek nisu stupili na snagu (nastavak)

- **Odbor za međunarodne računovodstvene standarde** je izdao **Ciklus godišnjih poboljšanja MSFI 2015 – 2017**, koji predstavlja skup izmena i dopuna MSFI. Izmene i dopune su primenljive za godišnji period počev od ili nakon 1. januara 2019. godine sa mogućnošću ranije primene. Ne očekuje se da će efekti ovog standarda imati značajan uticaj na finansijske izveštaje Grupe.
- **MSFI 3 Poslovne kombinacije i MSFI 11 Zajednička ulaganja i aranžmani:** Izmene i dopune MSFI 3 razjašnjavaju da, kada entitet stekne kontrolu nad poslovanjem koje predstavlja zajedničko ulaganje, ponovo se odmerava interes koji ima u tom poslu. Sa druge strane, izmene i dopune u okviru MSFI 11 objašnjavaju da, kada entitet stekne zajedničku kontrolu nad poslom koji predstavlja zajedničko ulaganje, ne vrši se ponovno odmeravanje celokupnog prethodno stečenog interesa u aranžmanu.
- **MRS 12 Porez na dobit:** Izmene i dopune standarda, razjašnjavaju da posledice plaćanja po osnovu finansijskih instrumenata klasifikovanih kao kapital, na porez na dobit, treba da budu priznate uzimajući u obzir gde su priznate prošle transakcije ili događaji koji su generisali raspodeljivu dobit.
- **MRS 23 Troškovi pozajmljivanja:** Izmene i dopune standarda razjašnjavaju 14. pasus standarda, kada je sredstvo spremno za svoju namenjenu upotrebu ili prodaju, a troškovi pozajmljivanja, koji su direktno u vezi sa sredstvom, ostanu neplaćeni – treba da budu uključeni u finansijske obaveze entiteta.

(h) Načelo stalnosti poslovanja (“going concern“)

Finansijski izveštaji su pripremljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja (“going concern” konceptom), koje podrazumeva da će Grupa nastaviti da posluje u neograničenom periodu u predvidljivoj budućnosti.

(i) Usaglašenost potraživanja i obaveza

U skladu sa važećom zakonskom regulativom, Grupa je izvršila usaglašavanje međusobnih potraživanja i obaveza sa poveriocima i dužnicima Grupe na dan 31. decembar 2018. godine. Iznos neusaglašenih potraživanja iznosi RSD 38.482 hiljada, dok iznos neusaglašenih obaveza iznosi RSD 1.030 hiljada.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Grupa konzistentno primenjuje usvojene računovodstvene politike u svim periodima prezentiranim u finansijskim izveštajima, izuzev odstupanja koja su uslovljena inicijalnom primenom MSFI 9, što je naglašeno kod računovodstvenih politika gde je inicijalna primena MSFI 9 imala uticaj. Osnovne računovodstvene politike primenjene kod sastavljanja računovodstvenih izveštaja za 2018. godinu navedene su dalje u tekstu.

(a) Konsolidacija

Grupa obuhvata matično pravno lice sa svim svojim zavisnim pravnim licima.

Zavisna pravna lica su privredna društva koje su pod kontrolom matičnog pravnog lica. Kontrola postoji ako matično pravno lice ima moć, neposrednu ili posrednu, da upravlja finansijskom i poslovnom politikom privrednog društva u cilju ostvarivanja koristi od njegove delatnosti. Matično pravno lice ili njegovo zavisno pravno lice može biti investitor u pridruženo pravno lice ili u zajednički kontrolisano pravno lice.

Finansijski izveštaji zavisnih preduzeća su uključeni u konsolidovane finansijske izveštaje Grupe od dana početka kontrole.

Konsolidovani finansijski izveštaji obuhvataju aktivnosti matičnog pravnog lica Raiffeisen banke a.d. Beograd i sledećih povezanih pravnih lica:

Naziv privrednog društva	% učešća u kapitalu	Tip učešća	Metod konsolidacije
Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd Društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom Raiffeisen Future a.d. Beograd	100	Direktno	Metod pune konsolidacije
Društvo za upravljanje investicionim fondovima Raiffeisen Invest d.o.o.. Beograd	100	Direktno	Metod pune konsolidacije
	100	Direktno	Metod pune konsolidacije

U skladu sa Zakonom o računovodstvu, Grupa je u obavezi da sastavlja pojedinačne i konsolidovane finansijske izveštaje u skladu sa MSFI. Grupa je sastavila pojedinačne i konsolidovane finansijske izveštaje u skladu sa MSFI pod istim datumom. Konsolidovani finansijski izveštaji Grupe predstavljaju sub-konsolidovne finansijske izveštaje, budući da matična kompanija Banke priprema konsolidovane finansijske izveštaje Grupe (Napomena 2.a).

U skladu sa članom 30. Zakona o računovodstvu, Grupa je odlučila da izvrši spajanje pojedinačnog godišnjeg izveštaja o poslovanju i konsolidovanog izveštaja o poslovanju u jedan izveštaj. U skladu sa navedenim. Grupa kao matično lice se odlučila da godišnji pojedinačni izveštaj o poslovanju i konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju prikaže kao jedan izveštaj, koji će sadržati informacije od značaja za ekonomsku celinu u okviru konsolidovanih finansijskih izveštaja.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(b) Poslovne promene u stranoj valuti

Poslovne promene u stranoj valuti su preračunate u dinare po srednjem kursu valute utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, na način utvrđen propisima Narodne banke Srbije. Monetarne pozicije iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja, preračunate su u dinare prema srednjem kursu utvrđenom na međubankarskom tržištu deviza, koji je važio na dan bilansa. Nemonetarne pozicije preračunate su u dinare prema srednjem kursu valute koji je važio na dan poslovne promene. Pozitivne i negativne kursne razlike nastale po osnovu izvršenih plaćanja i naplata u stranim sredstvima plaćanja u toku godine, kao i kursne razlike nastale prilikom prevođenja sredstava i obaveza iskazanih u stranoj valuti na dan bilansa, iskazane su u bilansu uspeha Grupe kao prihodi/rashodi od kursnih razlika i efekata valutne klauzule.

Potencijalne obaveze Grupe u stranoj valuti na dan bilansa, preračunate su u dinare prema srednjem kursu valute koji je važio na dan bilansa.

Potraživanja i obaveze u koje je ugrađena valutna klauzula preračunata su u dinare po srednjem kursu valute, koji je važio na dan bilansa. Pozitivni i negativni efekti nastali po ovom osnovu iskazani su u bilansu uspeha Grupe, kao prihodi/rashodi od kursnih razlika i efekata valutne klauzule.

Kursevi najznačajnijih valuta koji su korišćeni prilikom preračuna pozicija bilansa stanja obuhvataju:

Valuta	31.12.2018.	31.12.2017.
CHF	104,9779	101,2847
USD	103,3893	99,1155
EUR	118,1946	118,4727

(c) Prihodi i rashodi kamata

Računovodstvena politika primenjena nakon 1. januara 2018. godine

(i) Efektivna kamatna stopa

Prihodi i rashodi kamata se iskazuju u bilansu uspeha primenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa predstavlja stopu koja tačno diskontuje buduće prilive i odlive tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta na:

- bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva ili
- amortizovanu vrednost finansijske obaveze.

Pri obračunu efektivne kamatne stope za finansijske instrumente, izuzev za kupljena ili odobrena kreditno-obezvređena finansijska sredstva, Grupa pri proceni budućih novčanih tokova uzima u obzir sve ugovorne uslove, ali ne i ECL. Za kupljena ili odobrena kreditno-obezvređena finansijska sredstva, kreditno-korigovana efektivna kamatna stopa se obračunava uz uzimanje u obzir očekivanih novčanih tokova, uključujući ECL.

Pri obračunu efektivne kamatne stope uzimaju se u obzir transakcioni troškovi i sve naplaćene ili plaćene naknade, koje su deo efektivne kamatne stope. Transakcioni troškovi su inkrementalni troškovi koji se mogu direktno pripisati emitovanju ili otuđenju nekog finansijskog sredstva ili finansijske obaveze.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(c) Prihodi i rashodi kamata (nastavak)

Nanknade koje se uključuju u obračun efektivne kamatne stope obuhvataju:

- Naknade za odobrenja primljene od strane Grupe pri emitovanju ili sticanju finansijskog sredstva. Takva naknade uključuju plaćanja za procenu finansijskog stanja dužnika, procenu i registrovanje garancija, kolaterala i drugih sredstava obezbeđenja, pregovaranje o uslovima instrumenata, pripremu i procesiranje dokumenata i zatvaranje transakcije. Ove naknade su integralni deo procesa odobrenja finansijskog instrumenta;
- Naknada primljena od strane Grupe za preuzetu obavezu za nepovučeni kredit, kada preuzeta obaveza za nepovučeni kredit nije vrednovana po FVTPL i postoji mogućnost da će Grupa ući u specifičan kreditni aranžman. Ove naknade predstavljaju kompenzaciju za kontinuirano angažovanje u procesu akvizicije finansijskog instrumenta. Ako preuzeta obaveza za nepovučeni kredit istekne, a Grupa nije odobrila kredit, ova naknada se priznaje kao prihod po osnovu isteka preuzete obaveze komitovanja;
- Naknade odobrenja plaćene pri emitovanju finansijske obaveze vrednovane po amortizovanoj vrednosti. Ove naknade su integralni deo procesa kreiranja ili kontinuiranog angažovanja u vezi sa finansijskom obavezom. Grupa razlikuje naknade i troškove koji su integralni deo efektivne kamatne stope za finansijsku obavezu od troškova odobrenja i transakcionih troškova koji se odnose na pravo pružanja usluga, poput usluga upravljanja investicijama.

Sve naknade koje se uključene u obračun efektivne kamatne stope se priznaju u bilansu uspeha uz korišćenje metoda efektivne kamatne stope, izuzev kod finansijskih instrumenata koji nemaju predefinisani anuitetni plan, kao što su okvirne linije, kreditne kartice i overdraft, gde se za priznavanje prihoda od naknada koje čine deo efektivne kamatne stope koristi proporcionalni metod.

Naknade koje nisu deo efektivne kamatne stope finansijskog instrumenta i priznaju se u skladu sa MSFI 15 uključuju:

- Naknade za servisiranje kredita;
- Naknada za preuzetu obavezu za nepovučeni deo kredita primljena od strane Grupe, kada se pružena obaveza za nepovučeni kredit vrednuje po FVTPL, i mala je verovatnoća da će Grupa ući u specifičan kreditni aranžman;
- Naknade za sindicirane kredite, primljene od strane Grupe koja organizuje kreditiranje, i ne zadržava ni deo kreditnog posla za sebe (ili zadržava deo po istoj efektivnoj kamatnoj stopi za uporedive rizike kao i drugi učesnici).

(ii) Amortizovana vrednost i bruto knjigovodstvena vrednost

Amortizovana vrednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze predstava iznos po kome je finansijsko sredstvo ili finansijska obaveza vrednovani u trenutku inicijalnog priznavanja umanjena za otplatu glavnice i uvećana ili umanjena za kumulativnu amortizaciju, obračunatu korišćenjem efektivne kamatne stope, razlike između inicijalnog iznosa i iznosa na dospeću i, za finansijska sredstva, korigovana za očekivani kreditni gubitak (ili obezvređenje nastalo u periodu pre 1. januara 2018. godine).

Bruto knjigovodstvena vrednost finansijskog sredstva je amortizovana vrednost finansijskog sredstva pre umanjenja za očekivani kreditni gubitak.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(c) Prihodi i rashodi kamata (nastavak)

(iii) Obračun prihoda i rashoda kamata

Efektivna kamatna stopa za finansijska sredstva i obaveze se obračunava pri inicijalnom priznavanju finansijskog sredstva ili obaveze. Pri kalkulaciji prihoda i rashoda kamata, efektivna kamatna stopa se primenjuje na bruto knjigovodstvenu vrednost sredstva (ukoliko sredstvo nije kreditno-obezvređeno) ili amortizovanu vrednost obaveza. Efektivna kamatna stopa se revidira i po osnovu promene fer vrednosti hedža na datum kada počinje amortizacija promene fer vrednosti hedža.

Za finansijska sredstva koja su postala kreditno-obezvređena nakon inicijalnog priznavanja, prihod od kamata se obračunava primenom efektivne kamatne stope na amortizovanu vrednost finansijskog sredstva. Ukoliko finansijsko sredstvo nije više kreditno-obezvređeno, obračun prihoda od kamate se ponovo vrši na bruto bazi tj, kamata se obračunava primenom efektivna kamatna stopa na bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva.

Za finansijska sredstva koja su kreditno-obezvređena u trenutku inicijalnog priznavanja, prihod od kamate se obračunava primenom kreditno-prilagođene kamatne stope na amortizovanu vrednost finansijskog sredstva. Obračun prihoda od kamate se ne vraća na bruto osnovicu ni kada se kreditni rizik sredstva poboljša.

Detaljno objašnjenje kada se finansijsko sredstvo smatra kreditno-obezvređenim je dato u okviru napomene 3 (k) (viii).

(iv) Prezentacija

Prihod od kamata obračunat primenom metode efektivne kamatne stope, prikazan u okviru bilansa uspeha ili ostalog rezultata uključuje:

- Kamatu na finansijska sredstva i obaveze koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti;
- Kamatu na dužničke instrumente koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat;
- Efektivni deo promene u fer vrednosti kvalifikovanog hedžing derivata u hedžingu novčanih tokova rizika promene u kamatnim novčanim tokovima, u istom periodu u kome hedžovani novčani tok utiče na prihod/rashod kamata; i
- Efektivni deo promene u fer vrednosti kvalifikovanog hedžing derivata u hedžingu fer vrednosti rizika promene kamatnih stopa.

Rashodi kamata obračunat primenom metode efektivne kamatne stope, prikazan u okviru bilansa uspeha ili ostalog rezultata uključuju:

- Finansijske obaveze vrednovane po amortizovanoj vrednosti; i
- Efektivni deo promene u fer vrednosti kvalifikovanog hedžing derivata u hedžingu novčanih tokova rizika promene u kamatnim novčanim tokovima, u istom periodu u kome hedžovani novčani tok utiče na prihod/rashod kamata.

Prihodi i rashodi kamata po osnovu finansijskih sredstava i obaveza namenjenih trgovini se javljaju u ograničenim i izolovanim slučajevima, pa se prikazuju zajedno sa svim ostalim promenama u fer vrednosti sredstava i obaveza namenjenih trgovanju u okviru neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata.

Prihodi i rashodi od kamata na ostala finansijska sredstva i obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha se prikazuju u okviru neto prihoda od ostalih finansijskih instrumenata po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(c) Prihodi i rashodi kamata (nastavak)

Računovodstvena politika primenjena pre 1. januara 2018. godine

Prihodi i rashodi kamata su se iskazivali u bilansu uspeha primenom metode efektivne kamatne stope. Efektivna kamatna stopa predstavlja stopu koja tačno diskontuje buduće prilive i odlive tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta, ili gde je prikladno, tokom kraćeg perioda ne neto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze. Efektivna kamatna stopa se utvrđivala kod inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva ili obaveze i nije se menjala naknadno.

U obračun efektivne kamatne stope uključivane su sve naplaćene ili plaćene naknade, koje su deo efektivne kamatne stope, transakcioni troškovi i sve druge premije ili diskonti. Transakcioni troškovi su inkrementalni troškovi koji se mogu direktno pripisati sticanju, emitovanju ili otuđenju nekog finansijskog sredstva ili finansijske obaveze. Inkrementalni trošak predstavlja onaj trošak koji ne bi nastao da Grupa nije stekla, emitovala ili otuđila finansijski instrument.

Prihodi od kamata i rashodi od kamata prikazivani u bilansu uspeha predstavljaju kamatu na finansijska sredstva i finansijske obaveze, koja se vrednuje po amortizovanoj vrednosti, uz korišćenje metoda efektivne kamatne stope.

(d) Prihodi i rashodi od naknada i provizija

Prihodi i rashodi od naknada i provizija koji su sastavni deo efektivne kamatne stope finansijskog sredstva ili finansijske obaveze su uključeni u obračun prihoda i rashoda od kamate uz primenu metode efektivne kamatne stope.

Prihodi od naknada i provizija se priznaju u trenutku kada je korespondentna usluga izvršena. Prihodi od naknada i provizija obuhvataju naknade koje Grupa obračunava i naplaćuje za obavljanje usluga platnog prometa u stranoj valuti i u dinarima, poslove garancija i akreditiva, kao i drugih usluga.

Rashodi naknada i provizija uglavnom se odnose na naknade za obavljanje usluga platnog prometa u zemlji i inostranstvu i naknade za ostale usluge, koje se priznaju kao rashod u trenutku kada je korespondentna usluga izvršena.

(e) Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju

Neto dobitak/(gubitak) po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju uključuje dobitke umanjene za gubitke po osnovu finansijskih sredstava i finansijskih obaveza namenjenih trgovanju, uključujući i sve realizovane i nerealizovane promene fer vrednosti.

(f) Neto dobitak/(gubitak) po osnovu zaštite od rizika

Neto dobitak/(gubitak) po osnovu zaštite od rizika uključuje dobitke umanjene za gubitke po osnovu efekata promene vrednosti derivata namenjenih zaštiti od rizika.

(g) Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha

Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha uključuje dobitke umanjene za gubitke po osnovu finansijskih sredstava i finansijskih obaveza koje se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha, uključujući i sve realizovane i nerealizovane promene fer vrednosti.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(h) Prihod od dividendi

Prihodi od dividendi se priznaju u trenutku kada se ustanovi pravo Grupe da primi dividendu. Prihod od dividendi se iskazuje u okviru pozicije Ostali poslovni prihodi.

(i) Lizing

Lizing je klasifikovan kao finansijski u slučaju kada su sve koristi i rizici koji proističu iz vlasništva nad predmetom lizinga preneti na Grupu. Lizing je klasifikovan kao operativni u slučaju kada koristi i rizici koji proističu iz vlasništva nad predmetom lizinga nisu preneti na Grupu. Grupa ne daje sredstva u finansijski ili operativni lizing, odnosno javlja se isključivo kao korisnik finansijskog ili operativnog lizinga.

(i) Obaveze po osnovu lizinga

Sva plaćanja po osnovu operativnog lizinga evidentiraju se kao trošak u bilansu uspeha, ravnomerno pravolinijski tokom trajanja lizinga. Primljeni podsticaji se priznaju kao sastavni deo ukupnih troškova lizinga, tokom trajanja lizinga.

Minimalna plaćanja po osnovu lizinga se dele između troška kamata i smanjenja neizmerene obaveze. Trošak kamate po osnovu finansijskog lizinga se alocira na period trajanja lizinga, tako da se ostvaruje konstantna periodična kamatna stopa na preostali saldo obaveza.

Potencijalne zakupnine se obuhvataju tako što se minimalna plaćanja po osnovu lizinga koriguju tokom preostalog perioda lizinga, kada se potvrdi korekcija lizinga.

(ii) Sredstva uzeta na lizing

Sredstva koje Grupa koristi po osnovu lizinga kod koga su sve koristi i rizici koji proističu iz vlasništva nad predmetom lizinga preneti na Grupu su iskazana u bilansu stanja Grupe. Sredstva uzeta na finansijski lizing se inicijalno vrednuju po vrednosti koja je jednaka fer vrednosti sredstava-predmeta lizinga. ili po sadašnjoj vrednosti minimalnih plaćanja lizinga, ukoliko je ova vrednost niža. Naknadno vrednovanje sredstava uzetih na finansijski lizing se vrši po računovodstvenoj politici koja se primenjuje za konkretno sredstvo.

Zakupi prostora koji se koristi za filijale i ekspoziture se prvenstveno obuhvataju kao operativni lizing. Ukupna plaćanja po osnovu operativnog lizinga se priznaju u bilansu uspeha ravnomerno pravolinijski tokom trajanja lizinga. Sredstva koja Grupa koristi po osnovu operativnog lizinga se klasifikuju kao operativni lizing i ne iskazuju se u bilansu stanja Grupe.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(j) Porezi i doprinosi

(i) Porez na dobitak

Porez na dobitak predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica. Shodno važećim zakonskim propisima obveznik poreza na dobit je dužan da sam obračuna porez na dobit za poreski period za koji se podnosi i poreska prijava. Članice Grupe Poreskoj Upravi podnose odvojene poreske prijave. Način obracuna konsolidovanog Poreza na dobit je prikazan u Napomeni 13. Prilikom obračuna poreza na dobit za 2018. godinu primenjena je stopa poreza na dobit od 15% (2017.: 15%).

Poreska osnovica iskazana u poreskom bilansu, se utvrđuje usklađivanjem dobiti iskazane u bilansu uspeha. Za utvrđivanje oporezive dobiti Grupa je izvršila usklađivanje rashoda i prihoda, koji su prikazani u bilansu uspeha, u skladu sa odredbama Zakona o porezu na dobit pravnih lica.

(ii) Odloženi porez na dobitak

Odloženi porez obračunava se korišćenjem metoda utvrđivanja obaveza prema bilansu stanja, za privremene razlike nastale iz razlike između poreske osnove potraživanja i obaveza u bilansu stanja i njihove knjigovodstvene vrednosti.

Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene razlike.

Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i efekte poreskih gubitaka i poreskih kredita, koji se mogu prenositi u naredne fiskalne periode, do stepena do kojeg će verovatno postojati oporeziva dobit od koje se prenosi poreski gubitak i krediti mogu umanjiti. Na kraju svakog izveštajnog perioda Grupa ponovno procenjuje priznata odložena poreska sredstva i umanjuje ih za iznos za koji ne postoji verovatna oporeziva dobit od koje se odložena poreska sredstva mogu umanjiti.

Na kraju svakog izveštajnog perioda, Grupa ponovo procenjuje nepriznata odložena poreska sredstva i priznaje prethodno nepriznato odloženo poresko sredstvo u meri u kojoj je postalo verovatno da će budući oporezivi dobitak dozvoliti povraćaj odloženog poreskog sredstva.

Odložena poreska sredstva i obaveze se obračunavaju po poreskoj stopi čija se primena očekuje u periodu kada će se sredstvo realizovati odnosno obaveza izmiriti. Na dan 31. decembra 2018. godine. odložena poreska sredstva i obaveze obračunati su po stopi od 15% (31. decembar 2017. godine: 15%). Odloženi porez se knjiži na teret ili u korist bilansa uspeha. osim kada se odnosi na pozicije koje se evidentira direktno u korist ili na teret kapitala, i u tom slučaju se odloženi porez takođe raspoređuje u okviru kapitala.

(iii) Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata uključuju porez na imovinu, poreze i doprinose na zarade na teret poslodavca, kao i druge poreze i doprinose u skladu sa republičkim, poreskim i opštim propisima. Ovi porezi i doprinosi su prikazani u okviru ostalih rashoda.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti

(i) Priznavanje

Kupovina ili prodaja finansijskog sredstva ili obaveze se evidentira korišćenjem računovodstvenog obuhvatanja na datum saldiranja transakcije.

Finansijski instrumenti inicijalno se vrednuju po fer vrednosti koja uključuje transakcione troškove kod svih finansijskih sredstava ili obaveza osim onih koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Finansijska sredstva po fer vrednosti čiji se efekti promena u fer vrednosti iskazuju u bilansu uspeha inicijalno se priznaju po fer vrednosti, a transakcioni troškovi terete troškove poslovanja u bilansu uspeha.

(ii) Klasifikacija

Finansijska sredstva - računovodstvena politika primenjena nakon 1. januara 2018. godine

MSFI 9 sadrži novu klasifikaciju i pristup vrednovanju finansijskih sredstava koji reflektuje poslovni model za upravljanje sredstvima i karakteristike tokova gotovine finansijskih sredstava.

Banke finansijska sredstva klasifikuje u sledeće četiri kategorije:

- Finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti (AC),
- Finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI),
- Finansijska sredstva koja se obavezno vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (obavezno po FVTPL) i
- Finansijska sredstva koja se opciono vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (opciono po FVTPL).

Finansijska sredstva se vrednuju po amortizovanoj vrednosti ako su ispunjena oba sledeća uslova i sredstva nisu označena kao FVTPL:

- Cilj poslovnog modela za upravljanje sredstvima je naplata ugovorenih tokova gotovine;
- Ugovoreni uslovi pružaju osnov za naplatu na određene datume tokova gotovine koji su isključivo naplata glavnice i kamate na preostalu glavnici.

Cilj poslovnog modela može biti držanje finansijskih sredstava u cilju naplate ugovorenih novčanih tokova, čak i kad se dese, ili se očekuju neke prodaje finansijskih sredstava. MSFI 9 daje sledeće primere prodaje koje mogu biti konzistentne sa poslovnim modelom “držanje radi naplate”;

- Prodaja usled povećanja kreditnog rizika finansijskog sredstva;
- Prodaje su retke (čak i ako su značajne), ili su beznačajne pojedinačno i u sumi (čak i ako su česte);
- Prodaja se sprovodi blizu roka dospeća finansijskog sredstva i priliv od prodaje približno odgovara naplati preostalih ugovorenih tokova gotovine.

Ukoliko Grupa proda više od 10% portfolia (knjigovodstvene vrednosti) tokom trogodišnjeg perioda, to se smatra “više nego retkim”, osim ako su te prodaje nematerijalne same po sebi.

“Blizu dospeća” se tumači slično kao u slučaju uputstva definisanih MRS 39 u pogledu prodaje finansijskih sredstava koja se drže do dospeća. Dospeće kraće od 3 meseca se može posmatrati kao „blizu dospeća“.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(ii) Klasifikacija (nastavak)

Finansijsko sredstvo se klasifikuje kao FVOCI, ako pripada poslovnom modelu čiji ciljevi su i naplata ugovorenih tokova gotovine i prodaja finansijskih sredstava; i ugovoreni uslovi finansijskog sredstva daju pravo na naplatu tokova gotovine na određene datume, pri čemu se tokovi gotovine odnose isključivo na naplatu glavnice i kamate na preostali deo glavnice.

Pri inicijalnom priznavanju vlasničkih instrumenata koji se ne drže radi trgovanja, Grupa može neopozivo izabrati opciju da naknadne promene u fer vrednosti prikazuje u ostalom rezultatu. Ovaj izbor se sprovodi za svaku pojedinačnu investiciju posebno i suštinski se primenjuje na strategijska ulaganja koja se ne konsoliduju metodom pune konsolidacije.

Sva druga finansijska sredstva – t.j. finansijska sredstva koja ne ispunjavaju kriterijume klasifikacije koja podrazumevaju naknadno vrednovanje po amortizovanoj vrednosti ili FVOCI se klasifikuju kao finansijska sredstva koja se naknadno vrednuju po fer vrednosti, uz priznavanje promene fer vrednosti u bilansu uspeha. Dodatno, Grupa ima opciju da prilikom inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva nepozivo opredeli to finansijsko sredstvo kao FVTPL, ako to eliminiše ili značajno umanjuje nekonzistentnost prilikom vrednovanja i priznavanja – t.j. “računovodstveno neslaganje” – koje bi u suprotnom nastalo usled vrednovanja sredstava i obaveza, odnosno priznavanje dobitaka i gubitaka, na drugoj osnovi.

Finansijsko sredstvo će se klasifikovati u jednu od napred navedenih kategorija pri inicijalnom priznavanju.

Identifikovanje poslovnog modela

Grupa poslovni model utvrđuje na nivou grupe finansijskih sredstava, budući da ovakav pristup najbolje odražava način upravljanja finansijskim sredstvima i način informisanja ključnog rukovodstva Banke.

Sledeći se razmatra kao dokaz kada se određuje koji poslovni model je relevantan:

- Kako se ocenjuju performanse poslovnog modela (i finansijskih sredstava u okviru tog modela) i kako se izveštava ključno rukovodstvo;
- Rizici koji utiču na performanse poslovnog modela (i finansijskih sredstava u okviru tog poslovnog modela) i način na koji se upravlja ovim rizicima;
- Kako se nagrađuju menadžeri – npr. da li se nadoknade određuju na bazi fer vrednosti sredstava kojima se upravlja ili na bazi naplate ugovornih tokova gotovine;
- Učestalost, vrednost i vreme prodaje finansijskih instrumenata u prethodnom periodu, razlozi za takvu prodaju i očekivanja Grupe o prodaji u budućnosti i
- Da li su prodajna aktivnost i prikupljanje ugovornih tokova gotovine regularni ili incidentalni za poslovni model (“hold-to-collect” vs “hold and sell” poslovni model).

Finansijska sredstva koja se drže radi trgovanja i ona kojima se upravlja i čije performanse se vrednuju po fer vrednosti, se vrednuju kao FVTPL.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(ii) Klasifikacija (nastavak)

Analize karakteristika ugovorenih tokova gotovine

Kada Grupa odredi da je poslovni model za određeni portfolio držanje finansijskog sredstva radi naplate ugovorenih tokova gotovine (ili i naplata ugovorenih tokova gotovine i prodaje finansijskih sredstava), potrebno je proceniti da li ugovorni uslovi finansijskog sredstva daju pravo na naplatu tokova gotovine na određene datume koji predstavljaju isključivo naplatu glavnice i kamate na preostali deo glavnice. Za ovu svrhu, glavnica je definisana kao fer vrednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja. Kamata je definisana kao naknada za vremensku komponentu vrednosti novca i za kreditni rizik za preostali deo glavnice tokom određenog perioda vremena, druge osnovne rizike i troškove u vezi za kreditiranjem, kao i profitnu margin. Ova analiza se sprovedi na nivou pojedinačnog instrumenta prilikom inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva.

Prilikom analize da li se ugovoreni tokovi gotovine odnose isključivo na naplatu glavnice i kamate, Grupa razmatra ugovorne uslove instrumenata. Ovakva analiza podrazumeva ocenu da li finansijsko sredstvo sadrži ugovorne uslove koji mogu da promene vreme ili iznos ugovorenog novčanog toka, koji uslovljavaju kršenje uslova da se ugovoreni tokovi gotovine odnose isključivo na naplatu glavnice i kamate. Grupa razmatra:

- Budući događaji koji menjaju iznos i vreme novčanih tokova;
- „Leverage“;
- Prevmene otplate, produženje roka instrumenta,
- Da li je naplata potraživanja je uslovljena specifičnim sredstvima ili tokovima gotovine (npr. tzv. „non-recourse“ krediti);
- Klauzule koje modifikuju vremensku vrednost novca (npr. perioično resetovanje kamatne stope);
- Ugovorne klauzule koje vezuju vrednost instrumenta za određenu varijablu (u nastavku: „contractually linked“ instrumenti).

„Non-recourse“ krediti – U nekim slučajevima, krediti plasirani od strane Grupe koji su obezbeđeni kolateralom dužnika limitiraju pravo Grupe na novčani tok koji proističe iz kolaterala koji služi kao obezbeđenje. Grupa koristi procenu pri oceni da li ovi krediti zadovoljavaju SPPI test. Pri ovoj proceni, Grupa razmatra sledeće informacije:

- Da li ugovorni uslovi precizno definišu iznos i rokove naplate kredita;
- Odnos fer vrednosti kolaterala i iznosa kolateralizovanog finansijskog sredstva;
- Mogućnost i nameru dužnika da izvrši ugovorena plaćanja, bez obzira na pad vrednosti kolaterala;
- Da li je dužnik regularno pravno lice ili pravno lice sa posebnom namenom (special-purpose entity);
- Izloženost Grupe riziku gubitka sredstva u poređenju sa kreditom sa pravom na naplatu ukupnog potraživanja (full-recourse);
- Stepem do koga kolateral predstavlja ukupan ili značajan deo sredstava dužnika; i
- Da li će Grupa imati koristi od povećanja vrednosti kolaterala.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(ii) Klasifikacija (nastavak)

„Contractually linked“ instrumenti – Svaki od ovih instrumenata ima subordinirani rang koji određuje redosled kojim se novčani tokovi generisani od strane pool-a investicija raspoređuju na instrument. Takav instrument zadovoljava SPPI test samo ukoliko su ispunjeni svi sledeći uslovi:

- Ugovorni uslovi instrumenta su takvi da daju pravo na novčani tok koji zadovoljava SPPI test, bez potrebe da se analizira relevantni pool finansijskih instrumenata;
- Relevantni pool finansijskih instrumenata (i) sadrži jedan ili više instrumenata daju pravo na novčani tok koji zadovoljava SPPI test; i (ii) može sadržati instrumente, kao što su derivati, koji redukuje varijabilnost novčanih tokova instrumenata pod (i) i kombinovani novčani tokovi (instrumenata pod (i) i (ii)) daju pravo na novčani tok koji zadovoljava SPPI test; ili usaglašava novčane tokove „contractually linked“ instrumenta sa novčanim tokovima pool-a relevantnih instrumenata pod (i), koje proističu iz razlike da li je kamatna stopa fiksna ili varijabilna ili valute ili roka za novčani tok; i
- Izloženost kreditnom riziku „contractually linked“ instrumenta je jednaka ili manja nego izloženost kreditnom riziku relevantnog pool-a finansijskih instrumenata.

U 2018. godini, IASB je izdao izmenu MSFI 9 koji se odnosi na prevremene otplate sa negativnom naknadom. Negativna naknada nastaje kada ugovorni uslovi dopuštaju dužniku da isplati instrument pre njegove ugovorne dospelosti, ali iznos prevremene otplate može biti niži od preostalog iznosa glavnice i kamate. Da bi se kvalifikovao za merenje po amortizovanoj vrednosti, negativna naknada mora biti „razumna kompenzacija za prevremeno raskidanje ugovora“. U suprotnom, finansijski instrumenti se vrednuju bavežno po FVTPL.

Modifikacija vremenske vrednosti novca i Benchmark test

Vremenska vrednost novca je element kamate koji se odnosi samo na protok vremena (MSFI 9.B4.1.9A) tj. ne uzima u obzir druge rizike (kreditni, likvidnost itd.) ili troškove (administrativni itd.) povezane sa držanjem finansijskog sredstva.

U nekim slučajevima, vremenska vrednost novca može biti modifikovana. To će biti slučaj, na primer, ako se kamatna stopa finansijskog sredstva periodično menja, ali učestalost promene se ne poklapa sa periodom kamatne stope. U ovom slučaju, Grupa mora proveriti da li ugovoreni tokovi gotovine i dalje predstavljaju isključivo naplatu glavnice i kamate tj. da modifikacija ne menja značajno tokove gotovine u odnosu na tokove gotovine „perfektnog“ referentnog instrumenta. Ova procena nije opcija predviđena računovodstvenim politikama i ne može biti izbegnuta zaključkom da će instrument, u odsustvu takvog vrednovanja, biti vrednovan po fer vrednosti. Za sledeće navedene glavne ugovorne karakteristike, koje mogu potencijalno modifikovati vremensku vrednost novca, primenjuje se benchmark test:

- Frekvencija resetovanja kamatne stope se ne poklapa sa periodom kamatne stope,
- “Lagging” indikator,
- “Smoothing” klauzula,
- Grejs period,
- Stopa prinosa sa sekundarnog tržišta.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(ii) Klasifikacija (nastavak)

Reklasifikacija

Finansijska sredstva se ne reklasifikuju nakon inicijalnog priznavanja, izuzev u periodima nakon promene poslovnog modela za upravljanje finansijskim sredstvima od strane Grupe.

Računovodstvena politika primenjena pre 1. januara 2018. godine

Finansijska sredstva

Grupa je klasifikovala finansijska sredstva u momentu inicijalnog priznavanja u jednu od sledećih kategorija:

- Krediti i potraživanja
- Finansijska sredstva koja se drže do dospeća
- Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i
- Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha, koja se dalje dele na:
 - namenjena trgovanju
 - koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Videti napomene 3 (m), (n), (o) i (p).

Finansijske obaveze

Grupe klasifikuje finansijske obaveze, izuzev garancija i preuzetih obaveza, kao finansijske obaveze po amortizovanoj vrednosti ili po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

(iii) Prestanak priznavanja

Finansijska sredstva

Grupa prestaje sa priznavanjem finansijskog sredstva kada je ugovoreno pravo na prilive gotovine po osnovu tog finansijskog sredstva isteklo, ili kada Grupa prenese finansijsko sredstvo na drugo lice u transakciji u kojoj su u značajnoj meri sve koristi i rizici koji proističu iz vlasništva nad finansijskim sredstvom preneti ili u kojim Grupa niti prenosi niti zadržava u značajnoj meri sve koristi i rizike koji proističu iz vlasništva nad finansijskim sredstvom i ne zadržava kontrolu nad finansijskim sredstvom.

Kod prestanka priznavanja finansijskog sredstva, razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstva (ili knjigovodstvene vrednosti alocirane na deo sredstva koji prestaje da se priznaje) i zbira (i) dobijene naknade (uključujući i svako novo dobijeno sredstvo umanjeno za novu preuzetu obavezu) i (ii) svakog akumuliranog dobitka ili gubitka, koji je priznat u ukupnom ostalom rezultatu, priznaje se u bilansu uspeha.

Od 01. januara 2018. godine svaki akumulirani dobitak/gubitak koji je priznat u ukupnom ostalom rezultatu po osnovu vlasničkih instrumenata opredeljenih kao FVOCI se ne priznaje u bilansu uspeha pri prestanku priznavanja, kao što je objašnjeno u napomeni 3 (p). Svako pravo po prenetoj finansijskoj aktivi, kreirano ili zadržano od strane Grupe, priznaje se kao posebno sredstvo ili obaveza.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(iii) Prestanak priznavanja (nastavak)

Grupa ulazi u transakcije kod kojim prenosi finansijsko sredstvo priznato u bilansu stanja, ali zadržava sve, ili u značajnoj meri sve koristi i rizike koji proizilaze iz vlasništva nad prenetim sredstvom ili delom sredstva. Ukoliko Grupa zadržava sve, ili u značajnoj meri sve koristi i rizike koji proizilaze iz vlasništva nad prenetim sredstvom. Grupa ne prestaje sa priznavanjem prenetog sredstva.

Kod transakcija u kojim Grupa niti zadržava niti prenosi sve, ili u značajnoj meri sve koristi ili rizike koji proističu iz vlasništva nad finansijskim sredstvom i zadržava kontrolu nad sredstvom, Grupa nastavlja sa priznavanjem sredstva u meri u kojoj je Grupa kontinuirano angažovana u kontroli nad sredstvom. Stepenn kontinuiranog angažovanja u prenetom sredstvu se određuje na bazi stepena izloženosti Grupe promenama vrednosti prenetog sredstva.

U određenim transakcijama, Grupa ima obavezu da servisira prenetu finansijska sredstva za određenu naknadu. Sa priznavanjem prenetih finansijskih sredstava se prestaje ukoliko su ispunjeni kriterijumi za prestanak priznavanja. Sredstvo ili obaveza iz ugovora sa kupcima se priznaju ukoliko je naknada za uslugu više nego adekvatna (sredstvo) ili nije adekvatna (obaveza).

Finansijske obaveze

Grupa prestaje sa priznavanjem finansijske obaveze kada je obaveza izmirena, ukinuta ili kada je prenet na drugo lice.

(iv) Modifikacija ugovornih uslova

Računovodstvena politika primenjena nakon 1. januara 2018. godine

Finansijska sredstva

Ukoliko su ugovorni uslovi finansijskog sredstva modifikovani, Grupa procenjuje da li su novčani tokovi od modifikovanog sredstva značajno različiti od inicijalno ugovorenih.

Ukoliko su novčani tokovi značajno različiti, onda se smatra da je ugovorno pravo na novčane tokove koji proističu iz originalnog finansijskog instrumenta isteklo. U tom slučaju, dolazi do prestanka priznavanja originalnog finansijskog sredstva (napomena 3 (k) (iii)), a novo finansijsko sredstvo se priznaje po fer vrednosti uvećanoj za kvalifikovane transakcione troškove. Naknade primljene kao deo modifikacije ugovora se računovodstveno evidentiraju na sledeći način:

- Naknade koje su uzete u obzir pri utvrđivanju fer vrednosti novog sredstva i naknade koje predstavljaju nadoknadu kvalifikovanih transakcionih troškova se uključuju u inicijalno vredovanje sredstava; i
- Ostale naknade se evidentiraju u bilansu uspeha kao deo dobitaka ili gubitaka na prestanku priznavanja.

Ukoliko se novčani tok modifikuje kod dužnika koji je u finansijskim poteškoćama, onda je često cilj modifikacije maksimiranje naplate originalnog ugovorenog novčanog toka, a ne izdavanje novog finansijskog sredstva sa značajno različitim uslovima. Ukoliko Grupa planira da modifikuje finansijsko sredstvo na način koji će rezultirati u oprostima duga, Grupa prvo razmatra da li deo finansijskog sredstva treba da bude otpisan pre modifikacije. Ovaj pristup utiče na rezultat kvalitativne procene kriterijuma za modifikaciju i najčešće rezultira ishodom da kvantitativni kriterijumi za prestanak priznavanja nisu ispunjeni u ovakvim slučajevima.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(iv) Modifikacija ugovornih uslova (nastavak)

Ukoliko modifikacija finansijskog sredstva koje se vrednuje po amortizovanoj vredosti ili FVOCI ne rezultira u prestansku priznavanja finansijskog sredstva, Grupa rekalkuliše bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva diskontovanjem modifikovanog ugovorenog toka gotovine uz korišćenje originalne efektivne kamatne stope i eventualnu razliku priznaje kao dobitak ili gubitak u bilansu uspeha. Za finansijska sredstva sa varijabilnom kamatom stopom, originalna efektivna kamatna stopa, koja se koristi za kalkulaciju dobitaka ili gubitaka na modifikaciji, se koriguje na način da odslikava tekuća tržišna kretanja u trenutku modifikacije. Nastali troškovi ili naknade ili primljene naknade kao deo procesa modifikacije koriguju bruto knjigovodstvenu vrednost modifikovanog finansijskog sredstva i amortizuju se tokom preostalog veka trajanja modifikovanog finansijskog sredstva.

Ukoliko se modifikacija vrši zbog finansijskih teškoća dužnika, onda se dobici ili gubici priznaju zajedno sa rashodima po osnovu obezvređenja. U ostalim slučajevima, ovi dobici ili gubici se priznaju kao prihod od kamate uz korišćenje metode efektivne kamatne stope.

Finansijske obaveze

Grupa prestaje sa priznavanjem finansijske obaveze kada su ugovorni uslovi modifikovani i novčani tokovi modifikovane obaveze se značajno razlikuju od inicijalno ugovorenih. U ovom slučaju, nova finansijska obaveza, na bazi modifikovanih uslova, se priznaje po fer vrednosti. Razlika između knjigovodstvene vrednosti obaveze koja se isknižava i plaćene nadoknade se priznaje u bilansu uspeha. Plaćena nadoknada uključuje preneto nefinansijsko sredstvo, ukoliko postoji, i procenjeni obavezu, uključujući novu modifikovanu finansijsku obavezu.

Ukoliko modifikacija finansijske obaveze ne rezultira u prestansku priznavanja finansijske obaveze, Grupa rekalkuliše amortizovanu vrednost finansijske obaveze diskontovanjem modifikovanog ugovorenog toka gotovine uz korišćenje originalne efektivne kamatne stope i eventualnu razliku priznaje kao dobitak ili gubitak u bilansu uspeha. Za finansijske obaveze sa varijabilnom kamatom stopom, originalna efektivna kamatna stopa, koja se koristi za kalkulaciju dobitaka ili gubitaka na modifikaciji, se koriguje na način da odslikava tekuća tržišna kretanja u trenutku modifikacije. Nastali troškovi ili naknade ili primljene naknade kao deo procesa modifikacije koriguju knjigovodstvenu vrednost modifikovane finansijske obaveze i amortizuju se tokom preostalog veka trajanja modifikovane finansijske obaveze putem rekalkulacije efektivne kamatne stope instrumenta.

Računovodstvena politika primenjena pre 1. januara 2018. godine

Finansijska sredstva

Ukoliko su ugovorni uslovi bili modifikovani, Grupa je procenjivala da li su novčani tokovi od modifikovanog sredstva značajno različiti od inicijalno ugovorenih. Ukoliko su novčani tokovi bili značajno različiti, onda se smatralo da je ugovorno pravo na novčane tokove koje je proisticalo iz originalnog finansijskog instrumenta isteklo. U tom slučaju, dolazilo je do prestanka priznavanja originalnog finansijskog sredstva (napomena 3 (k) (iii)), a novo finansijsko sredstvo se priznavalo po fer vrednosti.

Ukoliko su ugovorni uslovi modifikovani zbog finansijskih teškoća dužnika, a finansijska sredstva nisu isknižena, obezvređenje finansijskog sredstva je obračunavano primenom kamatne stope koja je važila pre modifikacije.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(iv) Modifikacija ugovornih uslova (nastavak)

Finansijske obaveze

Grupa je prestajala sa priznavanjem finansijske obaveze kada su ugovorni uslovi modifikovani i novčani tokovi modifikovane obaveze su se značajno razlikuju od inicijalno ugovorenih. U ovom slučaju, nova finansijska obaveza, na bazi modifikovanih uslova, je priznavana po fer vrednosti. Razlika između knjigovodstvene vrednosti obaveze koja se isknjižavala i plaćene nadoknade se priznavala u bilansu uspeha. Plaćena nadoknada je uključivala preneto nefinansijsko sredstvo, ukoliko postoji, i procenjenu obavezu, uključujući novu modifikovanu finansijsku obavezu.

Ukoliko modifikacija finansijske obaveze nije rezultirala u prestanku priznavanja finansijske obaveze, onda su nastali troškovi ili plaćene naknade priznavani kao korekcija knjigovodstvene vrednosti obaveze i amortizovani tokom preostalog roka trajanja modifikovane obaveze putem rekalkulacije efektivne kamatne stope instrumenta.

(v) Netiranje

Finansijska sredstva i obaveze se netiraju i neto iznos se prikazuje u bilansu stanja samo u slučajevima kada Grupa ima pravni osnov za netiranje priznatih iznosa i kada namerava da plaćanje i naplatu sprovede na neto bazi ili pak da zatvori sredstvo i izmiri obavezu istovremeno.

Prihodi i rashodi se prikazuju na neto osnovi samo ukoliko je to dozvoljeno određenim MSFI-a, ili pak za dobitke i gubitke koji proističu iz grupe sličnih transakcija, kao što je slučaj sa transakcijama sa finansijskim instrumentima namenjenim trgovanju.

(vi) Vrednovanje po amortizovanoj vrednosti

Amortizovana vrednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze predstavlja vrednost koja se dobija kada se inicijalna vrednost finansijskog sredstva ili obaveze umanji za otplatu glavnice i uveća, odnosno umanji za akumuliranu amortizaciju, obračunatu primenom metoda efektivne kamatne stope na razliku između inicijalne vrednosti i nominalne vrednosti na dan dospeća, umanjen za obezvređenje.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(vii) Vrednovanje po fer vrednosti

Fer vrednost finansijskih instrumenata je iznos za koji sredstvo može biti razmenjeno, ili obaveza izmirena, između obaveštenih, voljnih strana u okviru nezavisne transakcije na datum transakcije. Fer vrednost obaveza odslikava rizik nemogućnosti izmirenja.

Fer vrednost se određuju primenom kotiranih cena na aktivnom tržištu za određeni finansijski instrument na dan izveštavanja. Tržište se smatra aktivnim tržištem ukoliko transakcije sa sredstvima i obavezama imaju takvu frekvenciju i obim da omogućavaju informacije o cenama na kontinuiranoj osnovi.

Ukoliko tržište za određeni finansijski instrument nije aktivno, fer vrednost se utvrđuje na bazi dostupnih tržišnih informacija i modela vrednovanja koje Grupa koristi. Cilj korišćenja modela vrednovanja je da se utvrdi cena po kojoj bi se redovna transakcija prodaje sredstva ili transfera obaveza sproveda između učesnika na tržištu na dan vrednovanja po trenutno važećim tržišnim uslovima. Tri najčešće korišćena modela vrednovanja su tržišni model, troškovni model i prihodni model. U nekim slučajevima može se koristiti samo jedan model vrednovanja, dok je u nekim slučajevima neophodno korišćenje više različitih modela vrednovanja. Ukoliko se za procenu fer vrednosti koristi više različitih modela vrednovanja, rezultati (tj. indikativni iznosi za fer vrednost) se ocenjuju uzimajući u obzir prihvatljivost raspona vrednosti dobijenih primenom tih modela. Fer vrednost se utvrđuje kao iznos u okviru dobijenog raspona koja na najbolji način odražava fer vrednost u datim uslovima. Inputi koji se koriste pri primene modela vrednovanja predstavljaju tržišna očekivanja i odražavaju kombinaciju rizika i prinosa koji su svojstveni određenom finansijskom instrumentu. Grupa prilagođava modele vrednovanja i testira njihovu adekvatnost korišćenjem cena ostvarenih u tržišnim transakcijama za isti instrument ili pak na bazi drugih raspoloživih tržišnih informacija.

Najbolji indikator fer vrednosti finansijskog instrumenta kod inicijalnog priznavanja je cena koja proističe iz same transakcije tj. fer vrednost dobijene ili date naknade, izuzev u slučaju kada je fer vrednost instrumenta određena na bazi cena postignutih u drugim transakcijama na tržištu za isti taj instrument (tj. bez modifikovanja ili prilagođavanja) ili na bazi modela vrednovanja koji koriste isključivo tržišne podatke.

Grupa priznaje transfer između različitih nivoa hijerarhije fer vrednosti na kraju izveštajnog perioda tokom koga se navedena promena desila.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(viii) Obezvredenje

Računovodstvena politika primenjena nakon 1. januara 2018. godine

Grupa priznaje ispravku vrednosti za očekivane kreditne gubitke (dalje u tekstu: ECL) za sledeće finansijske instrumente koji se ne vrednuju kao FVTPL:

- Finansijska sredstva koja su dužnički instrumenti;
- Izdate finansijske garancije; i
- Preuzete obaveze po osnovu nepovučениh kredita.

Ispravka vrednosti se ne priznaje po osnovu vlasničkih instrumenata.

U skladu sa MSFI 9, Grupa primenjuje trostepeni model obezvredjenja na osnovu promena kreditnog kvaliteta u odnosu na inicijalno priznavanje. Ovaj model zahteva da se finansijski instrument koji nije obezvređen prilikom inicijalnog priznavanja klasifikuje u Nivo (dalje u tekstu: Stage) 1 i da mu se stalno prati kreditni rizik. Ako se identifikuje značajno povećanje kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje, finansijski instrument se premešta u Stage 2, ali se još ne smatra obezvređenim. Ako je finansijski instrument obezvređen, onda se premešta u Stage 3.

12-mesečni ECL je deo ECL koji proističe iz događaja koji uslovljavaju default finansijskog instrumenta koji je moguć u roku od 12 meseci nakon izveštajnog datuma. Finansijski instrumenti kod kojih je priznat 12-mesečni ECL predstavljaju „Stage 1“ finansijske instrumente.

Life-time ECL je ECL koji rezultira iz događaja koji uslovljavaju default finansijskog instrumenta koji je moguć tokom očekivanog veka trajanja finansijskog instrumenta. Finansijski instrumenti kod kojih je priznat life-time ECL, ali koji nisu kreditno-bezvređeni, predstavljaju „Stage 2“ finansijske instrumente.

Očekivani kreditni gubici za finansijski instrument u Stage 1 obračunavaju se u iznosu koji je jednak delu očekivanih životnih kreditnih gubitaka, koji se mogu rezultovati default-om u narednih 12 meseci. Očekivani kreditni gubici za finansijski instrument u Stage 2 ili 3 se obračunavaju na osnovu očekivanih kreditnih gubitaka tokom celog perioda trajanja finansijskog instrumenta, odnosno njegovog životnog veka. Prilikom merenja očekivanih kreditnih gubitaka potrebno je razmotriti informacije koje se odnose na budućnost. Kupljeni ili plasirani kreditno-bezvređeni finansijski instrumenti predstavljaju ona finansijska sredstva koja su kreditno-bezvređena prilikom inicijalnog priznavanja i njihov očekivani kreditni gubitak se uvek obračunava na bazi očekivanih gubitaka za ceo period trajanja finansijskog instrumenta (Stage 3).

Grupa obračunava ispravku vrednosti u iznosu koji je jednak life-time ECL, izuzev kod sledećih instrumenata, kod kojih se koristi 12-mesečni ECL:

- Dužničke investicione hartije od vrednosti za koje je utvrđeno da imaju nizak kreditni rizik na izveštajni datum; i
- Ostali finansijski instrumenti kod kojih se kreditni rizik nije značajno povećao u odnosu na trenutak inicijalnog priznavanja.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(viii) Obezvređenje (nastavak)

Sa stanovišta praktične primene, u Grupi se podrazumeva da za hartije od vrednosti koje imaju investicioni rejting ne treba da se procenjuje da li se kreditni rizik hartije od vrednosti značajno povećao. Za ove svrhe investicioni rejting je definisan od strane priznatih ehternih rejting agencija kao rejting u rasponu AAA–BBB (Standard's & Poor's, Fitch) i Aaa-Baa (Moody's). Ukoliko informacija od priznate eksterne rejting agencije nije raspoloživa, ekvivalenti interni rejtingi mogu biti mapirani u eksterne rejtinge. Ovo mapiranje treba da pođe od perspektive tržišnih učesnika, uzimajući u obzir sve uslove i okolnosti u vezi sa hartijom od vrednosti. U situacijama kada eksterni ili interni nije raspoloživ, može se koristiti verovatnoća default-a koja je ekvivalentna investicionom rejtingu, ukoliko je raspoloživa.

Merenje očekivanih kreditnih gubitaka

Merenje očekivanih kreditnih gubitaka podrazumeva utvrđivanje nepristrasne i verovatnoćom ponderisane vrednosti kroz analizu niza mogućih ishoda, koja uključuje vremensku vrednost novca, a zasnovana je na razumnim i dokumentovanim informacijama o prošlim događajima, trenutnim uslovima i budućim ekonomskim uslovima, koje su dostupne uz prihvatljive troškove i napore na datum izveštavanja.

Merenje očekivanog kreditnog gubitka za finansijsku imovinu vrednovanu po amortizovanoj vrednosti i FVOCI predstavlja oblast koja zahteva upotrebu složenih modela i značajnih pretpostavki o budućim ekonomskim uslovima i kreditnom ponašanju. Primena računovodstvenih zahteva za merenje očekivanih kreditnih gubitaka podrazumeva sledeće značajne procene:

- Utvrđivanje kriterijuma za značajno povećanje kreditnog rizika;
- Izbor odgovarajućih modela i pretpostavki za merenje očekivanih kreditnih gubitaka;
- Uspostavljanje broja i relativnih pondera ka budućnosti orijentisanih scenarija za svaku vrstu proizvoda/tržišta i odnosnih očekivanih kreditnih gubitaka;
- Uspostavljanje grupa sličnih finansijskih sredstava radi merenja očekivanih kreditnih gubitaka.

Za Grupu kreditni rizik potiče od rizika finansijskog gubitka, ukoliko bilo koji od naših korisnika, klijenata ili ugovornih strana na tržištu ne ispunjava svoje ugovorne obaveze prema nama. Kreditni rizik proizilazi uglavnom od međuGruparskih, komercijalnih i potrošačkih kredita i potraživanja, kao i kreditnih obaveza koje proizilaze iz takvih kreditnih aktivnosti, ali mogu takođe proizaći iz vanbilansnih obaveza kao što su finansijske garancije, akreditivi i akceptni nalozi.

Grupa je takođe izložena drugim kreditnim rizicima koji proizilaze iz investicija u dužničke hartije od vrednosti i druge izloženosti koje proizilaze iz aktivnosti trgovanja ("trading exposures"), uključujući portfolio finansijske aktive namenjene trgovanju i derivate, kao i poravnanja sa tržišnim ugovornim stranama i revers repo ugovore.

Procena kreditne izloženosti za potrebe upravljanja rizicima je složena i zahteva korišćenje modela, jer se izloženost menja sa promenama tržišnih uslova, očekivanih tokova gotovine i protoka vremena. Procena kreditnog rizika za određeni portfolio podrazumeva dodatne procene u vezi s verovatnoćom neizvršenja obaveza, odnosnih stopa gubitaka i korelacije default-a drugih ugovornih strana. Grupa meri kreditni rizik koristeći verovatnoću default-a (PD), izloženost (EAD) i gubitak po defaultu (LGD). Ovo je preovlađujući pristup koji se koristi u svrhu merenja očekivanih kreditnih gubitaka prema MSFI 9.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(viii) Obezbveđenje (nastavak)

ECL je verovatnoćom ponderisana procena kreditnih gubitaka. Obračunavaju se na sledeći način:

- *Finansijska sredstva koja nisu kreditno-obezbveđena na izveštajni datum:* kao sadašnja vrednost svih očekivanih manjih naplata tj. razlike između novčanih tokova na koje Grupa ima pravo u skladu sa ugovornim uslovima i novčanih tokova koje Grupa očekuje da primi;
- *Finansijska sredstva koja su kreditno-obezbveđena na izveštajni datum:* kao razlika između bruto knjigovodstvene vrednosti i sadašnje vrednosti procenjenih budućih novčanih tokova;
- *Preuzete obaveze za nepovučene kredite:* kao sadašnja vrednost razlike između ugovorenih novčanih tokova na koje Grupa ima pravo u skladu sa ugovornim uslovima ukoliko se nepovučeni kredit iskoristi i novčanih tokova koje Grupa očekuje da primi;
- *Izdane finansijske garancije:* očekivana plaćanja u cilju namirenja korisnika garancije umanjena za iznos koji Grupa očekuje da nadoknadi.

Restruktuirana finansijska sredstva

Ukoliko su ugovorni uslovi finansijskog sredstva izmenjeni ili modifikovani ili je postojeće finansijsko sredstvo zamenjeno sa novim usled finansijskih poteškoća dužnika, onda se vrši procena da li je potrebno isknjižiti postojeće finansijsko sredstvo, a ECL se obračunava na sledeći način:

- Ukoliko očekivano restrukturiranje neće rezultirati u prestanku priznavanja tj. isknjižavanju postojećeg sredstva, onda su očekivani novčani tokovi od modifikovanog finansijskog sredstva uključeni u kalkulaciju manjka novčanih tokova koji se očekuje od postojećeg finansijskog sredstva;
- Ukoliko će očekivano restrukturiranje rezultirati u prestanku priznavanja tj. isknjižavanju postojećeg sredstva, onda se očekivana fer vrednost novog sredstva tretira kao finalni novčani tok od postojećeg finansijskog sredstva u trenutku prestanka priznavanja tj. isknjižavanja. Ovaj iznos je uključen u kalkulaciju manjka novčanih tokova od postojećeg finansijskog sredstva, koji se diskontuju od očekivanog datuma prestanka priznavanja do izveštajnog datuma uz korišćenje originalne efektivne kamatne stope postojećeg finansijskog sredstva.

Kreditno-obezbveđena finansijska sredstva

Na svaki izveštajni datum, Grupa procenjuje da li su finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti i dužnički instrumenti koji se vrednuju kao FVOCI kreditno-obezbveđeni. Finansijsko sredstvo je kreditno-obezbveđeno kada se desio jedan ili više događaja sa negativnim efektom na procenjene buduće tokove gotovine za određeno finansijsko sredstvo. Dokaz da je finansijsko sredstvo kreditno obezbveđeno obuhvata raspoložive podatke o sledećim događajima:

- Značajne finansijske teškoće izdavaoca ili dužnika;
- Kršenje ugovornih odredbi, kao na primer default ili kašnjenje u izmirenju obaveza;
- Grupa dužniku, iz ekonomskim ili ugovornih razloga u vezi sa finansijskim teškoćama dužnika, menja kreditne uslove na način koji inače ne bi razmatrala;
- Postalo je očigledno da će dužnik bankrotirati ili biti reorganizovan na neki drugi način;
- Nestanak aktivnog tržišta za finansijsko sredstvo usled finansijskih teškoća;
- Kupovina ili izdavanje finansijskog sredstva uz visoki discount, što ukazuje na nastale kreditne gubitke.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(viii) Obezvredjenje (nastavak)

Značajno povećanje kreditnog rizika

Grupa smatra da postoji značajno povećanje kreditnog rizika ako je ispunjen neki od sledećih kvantitativnih, kvalitativnih ili „back-stop“ kriterijuma:

Kvantitativni kriterijumi

Grupa koristi kvantitativne kriterijume kao primarni indikator značajnog povećanja kreditnog rizika za sva materijalno značajna portfolija. Za kvantitativno određivanje nivoa rizika, Grupa poredi „lifetime“ PD krivu na datum obračuna sa „lifetime“ PD krivom na datum inicijalnog priznavanja. Za PD krivu na datum inicijalnog priznavanja formulišu se pretpostavke o strukturi krive. S jedne strane, u slučaju visoko ocenjenih finansijskih instrumenata pretpostavlja se da će se PD kriva vremenom degradirati. Sa druge strane, za nisko ocenjene finansijske instrumente pretpostavlja se da će se PD kriva poboljšati tokom vremena. Stepenn poboljšanja ili pogoršanja zavisice od nivoa početnog kreditnog rejtinga. Kako bi se ove krive učinile uporedivim, obe se skaliraju na anualizovane PD-eve.

U opštem slučaju, smatra se da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika sa relativnim povećanjem PD-a od 250%, iako taj iznos može biti manji zbog nekoliko ograničavajućih faktora kao što su preostalo vreme trajanja finansijskog instrumenta i tip portfolija proizvoda.

Kvalitativni kriterijumi

Grupa koristi kvalitativne kriterijume kao sekundarni indikator značajnog povećanja kreditnog rizika za sva materijalno značajna portfolija. Prebacivanje u Stage 2 se odvija kada su ispunjeni kriterijumi navedeni u daljem tekstu.

Za države, banke, portfolija pravnih lica i projektnog finansiranja, ako klijent ispunjava jedan ili više od sledećih kriterijuma:

- Spoljni tržišni indikatori;
- Promene ugovornih uslova;
- Promene pristupa upravljanju;
- Stručna procena.

Procena značajnog povećanja kreditnog rizika uključuje informacije koje se odnose na budućnost i one se primenjuju na kvartalnoj osnovi na nivou pojedinačnog ugovora za sve grupe portfolija pravnih lica.

Za portfolio fizičkih lica, ako klijent ispunjava jedan ili više od sledećih kriterijuma:

- „Forbearance“ mere;
- Stručna procena.

Procena značajnog povećanja kreditnog rizika uključuje informacije koje se odnose na budućnost i one se primenjuju mesečno na nivou pojedinačnog ugovora za ceo portfolio fizičkih lica.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(viii) Obezvredjenje (nastavak)

Ograničavajući faktor – „Backstop“

Smatra se da je došlo do značajnog pogoršanja kreditnog rizika ako je dužnik u docnji više od 30 dana. U nekim ograničenim slučajevima, pretpostavka da finansijsko sredstvo sa docnjom dužom od 30 dana treba da bude prikazano u Stage 2 može biti opovrgnuta. Ovi slučajevi se odnose na situacije kršenja praga od 30 dana kašnjenja, kada se za smatra da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika za finansijski instrment. Budući da je ovo osporiva pretpostavka, nema automatskog transfera u Stage 2, ali se vrši ažuriranje rejtinga dužnika od strane Odeljenja za kreditnu analizu, odnosno Odeljenja za upravljanje kreditnim rizikom u poslovima sa malim preduzećima. Nakon pregleda rejtinga, da li je potreban transfer u Stage 2 će se odrediti na bazi kvantitativnih kriterijuma. Ukoliko se provera rejtinga ne izvrši do sledećeg izveštajnog perioda, izloženost će biti prenetu u Stage 2.

Definicija statusa neizmirenja obaveza („default“) i kreditno obezvređenog sredstva

Grupa definiše finansijski instrument kao instrument u statusu neizmirenja obaveza tj. default-u, koji je u potpunosti usklađen sa definicijom obezvređenja, kada je ispunjen neki od sledećih kriterijuma:

Kvantitativni kriterijumi

Klijent je u docnji više od 90 dana u odnosu na ugovorene uslove plaćanja. Ova pretpostavka nije osporiva, finansijsko sredstvo kod kojeg postoji docnja preko 90 dana biće svrstano u Stage 3.

Kvalitativni kriterijumi

Klijent neće biti u stanju da izmiri obaveze pravovremeno i/ili u celosti, što ukazuje na to da je klijent u značajnim finansijskim poteškoćama. Ovo su neki od pokazatelja:

- Klijent je u dugoročnom restrukturiranju;
- Klijent je preminuo;
- Klijent je nesolventan;
- Klijent ne poštuje finansijske uslove;
- Aktivno tržište za to finansijsko sredstvo je nestalo zbog finansijskih poteškoća;
- Ustupci su odobreni usled finansijskih poteškoća;
- Izgledno je da će klijent ući u stečaj;
- Finansijska sredstva se prodaju sa značajnim popustima („deep discount“) koji odražavaju nastale kreditne gubitke.

Gore navedeni kriterijumi primenjeni su na sve finansijske instrumente koje poseduje Grupa i usklađeni su sa definicijom neizmirenja obaveza (default) koja se koristi za potrebe internog upravljanja kreditnim rizikom. Default definicija dosledno se primenjuje na modeliranje verovatnoća default-a (PD), izloženosti po default-u (EAD) i gubitka po default-u (LGD) tokom obračuna očekivanih gubitaka Banke.

Smatra se da instrument više nije u statusu neizmirenja obaveza (tj. da je oporavljen) kada više ne ispunjava nijedan od osnovnih kriterijuma default-a u periodu od najmanje 3 meseca ili duže u slučaju restrukturiranja izazvanog finansijskim teškoćama. Period od 3 meseca određen je na osnovu analize koja razmatra verovatnoću da se finansijski instrument vrati u stanje statusa neizmirenja obaveza posle oporavka koristeći različite definicije oporavka.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(viii) Obezvredenje (nastavak)

Objašnjenje inputa, pretpostavki i tehnika procene

Očekivani kreditni gubitak se meri bilo na 12 meseci ili za ceo životni vek u zavisnosti od toga da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje ili da li se neko sredstvo smatra kreditno-bezvređenim. Ekonomske informacije o budućim događajima su takođe uključene u određivanje 12-mesečnog i life-time PD, EAD i LGD. Ove pretpostavke variraju po tipu proizvoda. Očekivani kreditni gubici su diskontovani proizvod verovatnoće default-a (PD), gubitaka po default-u (LGD), izloženosti po default-u (EAD) i diskontnog faktora (D).

Verovatnoća default-a

Verovatnoća default-a predstavlja verovatnoću da dužnik neće ispuniti svoju finansijsku obavezu bilo u narednih 12 meseci ili tokom preostalog veka trajanja finansijskog instrumenta. Uopšteno, verovatnoća defaulta tokom životnog veka finansijskog instrumenta se izračunava na osnovu regulatorne 12-mesečne verovatnoće default-a, iz koje se uklanja margina konzervativizma, kao polazne tačke. Nakon toga različite statističke metode koriste se za generisanje procene kako će se default profil razvijati od inicijalnog priznavanja pa tokom trajanja kredita ili portfolija kredita. Profil je zasnovan na istorijskim posmatranim podacima i parametarskim funkcijama.

Različiti modeli su korišćeni za procenu default profila kreditnih obaveza i mogu se grupisati u sledeće kategorije:

- Država i organi lokalne samouprave, osiguravajuća društva i „collective investment undertakings“ - profil se generiše primenom pristupa matrica tranzicije. Informacije o budućnosti uključene su u verovatnoću default-a koristeći Vasičkov jednofaktorski model;
- Pravna lica, projektno finansiranje i finansijske institucije - profil se generiše pomoću pristupa parametrijske regresije preživljavanja (Weibull). Informacije o budućnosti uključene su u verovatnoću default-a koristeći Vasičkov jednofaktorski model;
- Stambeni i drugi krediti odobreni stanovništvu - profil se generiše koristeći parametrijsku regresiju preživljavanja u konkurentnim okvirima rizika. Informacije o budućnosti uključene su u verovatnoću neizvršavanja koristeći satelitske modele.

U limitiranim slučajevima, kada neki inputi nisu potpuno dostupni, vrši se grupisanje, uprosečavanje i benčmarking u cilju kreiranja inputa za kalkulaciju.

Gubitak usled statusa neizmirenja obaveza („Loss Given Default“ (dalje u tekstu: LGD))

LGD predstavlja očekivanje Grupe o iznosu gubitka po izloženosti koja ima default status. LGD varira u zavisnosti od tipa proizvoda i klijenta. LGD se prikazuje kao procenat gubitka prema izloženosti u trenutku ulaska u default status. LGD se izračunava na 12-mesečnoj ili life-time bazi, gde dvanaestomesečni LGD predstavlja procenat očekivanog gubitka ukoliko se default dogodi u periodu od 12 meseci, dok life-time LGD predstavlja procenat očekivanog gubitka ukoliko se default dogodi tokom preostalog očekivanog životnog veka kredita.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(viii) Obezbveđenje (nastavak)

Različiti modeli se koriste za procenu LGD i oni se mogu podeliti na sledeće kategorije:

- Država: LGD se dobija korišćenjem informacija i izvora sa tržišta. Izvori sa tržišta su eksterni podaci o gubicima koji su u vezi sa default-ima država (otpisi duga usled restrukturiranja i slično);
- Pravna lica, projektno finansiranje i finansijske institucije, organi lokalne samouprave, osiguravajuće kompanije: LGD se generiše diskontovanjem tokova gotovine naplaćenih tokom workout procesa. Buduće informacije su inkorporirane u LGD korišćenjem Vasičkovog modela;
- Stambeni krediti i ostali proizvodi stanovništva: LGD se generiše tako što se isključuju periodi krize, kao i ostale margine konzervativizma iz regulatornog LGD modela. Buduće informacije se inkorporiraju korišćenjem različitih satelit modela;
- U limitiranih slučajevima, kada neki inputi nisu u potpunosti raspoloživi, alternativni modeli oporavka, referentne vrednosti i ekspertske vrednosti se mogu koristiti za obračun.

Izloženost u trenutku statusa neizmirenja obaveza (Exposure at Default ("EAD"))

EAD je zasnovan na iznosu koji Grupa očekuje, u trenutku default-a, da će se dugovati u periodu od 12 meseci ili tokom životnog veka instrumenta. Dvanaestomesečni i life-time EAD se utvrđuju na bazi očekivanog profila izmirenja obaveza, a variraju u zavisnosti od tipa proizvoda. Za proizvode sa amortizacionim planom otplate i jednokratnim otplatama, obračun se zasniva na ugovornim plaćanjima u periodu od 12 meseci ili tokom životnog veka. Gde je relevantno, pretpostavke o prevremenoj otplati ili refinansiranju takođe treba uzeti u obzir prilikom kalkulacije.

Kod revolving proizvoda EAD je određen polazeći od trenutnog povučenog iznosa i dodavanjem faktora konverzije, koji odražava očekivano povlačenje preostalog limita do trenutka nastanka statusa neizmirenja obaveza. Regulatorne margine su isključene iz faktora konverzije. Parametri koji se koriste u regulatorne svrhe, kao što su LGD i faktor kreditne konverzije koji se koriste u obračunu rizikom ponderisane aktive, obračunavaju se uz korišćenje margine konzervativizma. Za potrebe MSFI 9, koriste se isti parametri, ali bez margine konzervativizma. U ograničenom broju slučajeva kada podaci nisu dostupni, referentne vrednosti se mogu koristiti za obračun.

Diskontni faktor

Generalno, za bilansne izloženost koje nisu kreditno obezvređene na inicijalnom priznavanju tj. POCL, stopa korišćena za kalkulaciju očekivanog gubitka je efektivna kamatna stopa ili njena aproksimacija.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(viii) Obezvredenje (nastavak)

Kalkulacija

Očekivani kreditni gubitak je proizvod PD, LGD i EAD parametara pomnožen verovatnoćom neulaska u status neizmirenja obaveza pre razmatranog perioda. Ovo je prikazano kao funkcija preživljavanja. Obračun praktično predstavlja sumirane buduće očekivane gubitke diskontovane na datum izveštavanja. Ovako izračunati očekivani gubici su ponderisani scenarijima orijentisanih ka budućim događajima.

Različiti modeli se koriste za procenu Stage 3 ispravke vrednosti i isti mogu biti svrstani u tri različite grupe:

- Država, pravna lica, projektno finansiranje i finansijske institucije, organi lokalne samouprave, osiguravajuće kompanije, „collective investment undertakings“: Obračun ispravke vrednosti za Stage 3 se vrši od strane zaposlenih u Sektoru za upravljanje posebnim plasmanima i instrumentima obezbeđenja, koji diskontuju očekivani tok gotovine odgovarajućom efektivnom kamatnom stopom;
- Stambeni krediti: Stage 3 ispravka vrednosti se generiše izračunavanjem diskontovane realizovane vrednosti kolateralu;
- Ostali proizvodi stanovništva: Stage 3 ispravka vrednosti se generiše računajući statistički određen očekivani gubitak oslobođen od indirektnih troškova.

Sva finansijska sredstva koja su u kašnjenju više od 90 dana su u Stage 3 i ta pretpostavka ne može biti pobijena.

Informacije o budućnosti

Procena značajnog povećanja kreditnog rizika i kalkulacije očekivanog kreditnog gubitka podrazumevaju korišćenje informacija o budućnosti. Grupa je izvršila istorijske analize i utvrdila ključne ekonomske varijable koje imaju uticaj na kreditni rizik i očekivani kreditni gubitak za svaki portfolio.

Ove ekonomske varijable i njihov uticaj na verovatnoću ulaska u status neizmirenja obaveza, gubitak usled statusa neizmirenja obaveza i izloženost u trenutku nastupanja statusa neizmirenja obaveza se razlikuju po kategorijama. U ovom procesu je takođe korišćeno i ekspertsko mišljenje. Predviđanja ovih ekonomskih varijabli („osnovni ekonomski scenario“) obezbeđuju se kvartalno od strane Raiffeisen Research-a, što obezbeđuje najbolji predviđeni pogled na ekonomske prilike za naredne tri godine. Za period nakon tri godine, da bi se projektovale ekonomske varijable za ostatak životnog veka proizvoda, korišćen je pristup srednje reversije – što znači da ekonomske varijable dugoročno teže prosečnoj stopi ili prosečnoj stopi rasta do zrelosti. Uticaj ovih ekonomskih varijabli na verovatnoću ulaska u default status, gubitak usled statusa neizmirenja obaveza i izloženost u trenutku ulaska u default status se utvrđuju koristeći statističku regresiju pomoću koje se dolazi do saznanja kakav su uticaj pomenute varijable imale istorijski na stope ulaska u default status i na komponente gubitka usled default statusa i izloženost u trenutku ulaska u default status.

Pored osnovnog ekonomskog scenarija, Raiffeisen Research obezbeđuje i najbolji i najgori mogući scenario, kao i ponderisani scenario - da bi se osiguralo da su sve nelinearnosti uhvaćene. Grupa je utvrdila da tri scenarija odgovarajuće opisuju nelinearnosti.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(viii) Obezvredenje (nastavak)

Ponderisani scenario je utvrđen kombinacijom statističkih analiza i ekspertskog mišljenja, uzimajući u obzir čitav spektar mogućih ishoda koje svaki scenario opisuje. Verovatnoćom ponderisani očekivani kreditni gubitak se utvrđuje tako što se svaki scenario provuče kroz odgovarajući model za očekivani kreditni gubitak i na kraju pomnoži sa odgovarajućim ponderima iz samog scenarija.

Kao i sa svakim ekonomskih predviđanjem, projekcije i verovatnoće događaja su podložne visokom stepenu inherentne nepouzdanosti i zbog toga se stvarni ishodi mogu značajno razlikovati od predviđenih. Grupa smatra da ove prognoze predstavljaju njenu najbolju procenu svih mogućih ishoda i pokrivaju sve moguće nelinearnosti i asimetrije u okviru različitih portfolija koji postoje u Grupi.

Analiza senzitivnosti

Najznačajnije pretpostavke koje utiču na očekivani gubitak su navedene kao što sledi:

- Portfolio preduzeća:
 - Bruto domaći proizvod;
 - Stopa nezaposlenosti;
 - Kamatna stopa na dugoročne državne obveznice;
 - Stopa inflacije.
- Portfolio stanovništva:
 - Bruto domaći proizvod;
 - Stopa nezaposlenosti;
 - Cene nekretnina

Prezentacija

Ispravka vrednosti za ECL u bilasnu stanja se prikazuje na sledeći način:

- Za finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti, ispravka vrednosti umanjuje bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva;
- Za vanbilansne izloženosti (preuzete obaveze za nepovučene kredite i finansijske garancije) obezvredenje se priznaje kao rezerva u pasivi bilansa stanja;
- Za delimično povučene kreditne linije, gde Grupa ne može odvojeno da identifikuje ECL, očekivani kreditni gubici bi trebalo da budu zajedno iskazani, kao odbitna stavka bruto knjigovodstvene vrednosti povučenih kreditnih linija. Rezervisanje se evidentira u meri u kojoj kombinovani ECL premašuje bruto knjigovodstvenu vrednost sredstva;
- Za dužničke instrumenti koji su klasifikovani kao FVOCI ispravka vrednosti se ne priznaje u bilansu stanja, budući da knjigovodstvena vrednost ovih sredstava mora da bude jednaka njihovoj fer vrednosti. Međutim, ispravka vrednosti je obelodanjena i priznata u okviru revalorizacionih rezervi u okviru kapitala.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(viii) Obezvredjenje (nastavak)

Otpis

Kredit i dužničke hartije od vrednosti se otpisuju, u celosti ili parcijalno, kada se to sredstvo ili njegov deo smatra nenaplativim. Generalno, otpis se vrši kada Grupa utvrdi da dužnik ne poseduje sredstva ili izvor očekivanih prihoda koji bi mogli generisati dovoljne novčane tokove da se izvrši naplata otpisanog dela finansijskog sredstva. Ova procena se vrši za svako pojedinačno finansijsko sredstvo.

Naplata otpisanih potraživanja se evidentiraju u okviru pozicije obezvređenja finansijskih sredstava u bilansu uspeha ili u ostalom ukupnom rezultatu.

Otpis može da nastupi pre nego što je okončan sudski postupak prema dužniku ili drugi izvršni postupci, koji se sprovode u cilju usklađivanja sa procedurama za naplatu dospelih potraživanja.

Računovodstvena politika primenjena pre 1. januara 2018. godine

Finansijska sredstva Grupe, izuzev finansijskih sredstava po fer vrednosti kroz bilans uspeha, su procenjivana na dan bilansa kako bi se utvrdilo da li postoje objektivni dokazi obezvređenja. Finansijsko sredstvo ili grupa finansijski sredstava su smatrani obezvređenim kada je postojanje objektivnih dokaza ukazivalo da je nakon inicijalnog priznavanja sredstva nastao događaj koji ukazuje da je došlo do umanjenja vrednosti sredstva („nastanak gubitka“) i da je taj nastanak gubitka ima uticaja na procenjene buduće tokove gotovine od finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava koji se mogu pouzdano proceniti.

Objektivan dokaz da je finansijsko sredstvo (uključujući učešća u kapitalu) obezvređeno je uključivao:

- značajne finansijske teškoće dužnika ili emitenta,
- kršenje ugovora, kao što je neispunjenje obaveza ili kašnjenje u plaćanju kamate ili glavnice,
- restrukturiranje obaveza od strane Grupe po uslovima koje Grupa inače ne bi ponudila dužniku,
- indikatori koji ukazuju da će dužnik ili emitent bankrotirati,
- nestanak aktivnog tržišta za određeno finansijsko sredstvo ili
- drugi raspoloživi podaci koji se odnose na grupu finansijskih sredstava, kao na primer negativna promena u platežnoj sposobnosti dužnika ili emitenata u određenoj grupi, ili ekonomski uslovi koji su u korelaciji sa kašnjenjem u izmirenju obaveza u određenoj grupi dužnika ili emitenata.

Dodatno, za učešća u kapitalu, značajan ili kontinuiran pad u fer vrednosti ispod inicijalnog uloga predstavljao je objektivan dokaz obezvređenja.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(viii) Obezvredenje (nastavak)

Rukovodstvo Grupe je razmatralo postojanje objektivnih dokaza obezvređenja za kredite i potraživanja i finansijska sredstva koja se drže do dospeća na pojedinačnoj i grupnoj osnovi. Svi pojedinačno značajni krediti i potraživanja i finansijska sredstva koja se drže do dospeća su procenjivana na pojedinačnoj osnovi. Za sve pojedinačno značajne kredite i potraživanja i finansijska sredstva koja se drže do dospeća za koje nije identifikovan objektivni dokaz obezvređenja na bazi procene na pojedinačnoj osnovi, vršila se procena na grupnoj osnovi u cilju identifikacije obezvređenja koje je nastalo ali još nije moglo biti identifikovano. Obezvređenje za kredite i potraživanja i finansijska sredstva koja se drže do dospeća koja nisu pojedinačno značajna se procenjivalo na grupnoj osnovi grupisanjem kredita i potraživanja i finansijskih sredstava koja se drže do dospeća na bazi jedne ili većeg broja karakteristika koje su ukazivale na sličan rizični profil sredstava. Bili su prihvatljivi različiti metodi u grupisanju plasmana u cilju procene gubitaka i izračunavanja istorijskih i očekivanih stopa gubitka, kao na primer na bazi: (a) tipa plasmana (npr. stambeni kredit, kreditna kartica); (b) procenjene verovatnoće ulaska u default; (c) kreditnog rejtinga dužnika; (d) geografske lokacije; (e) kvaliteta obezbeđenja; (f) tipa dužnika; (g) broja dana kašnjenja; (h) ročnosti plasmana itd.

Grupa je za portfolio fizičkih lica i mikro preduzeća koristila dve metodologije:

- Metodologiju za obračun rezervisanja na bazi internog rejtinga koristila se za izloženosti po gotovinskim kreditima, stambenim kreditima i Visa revolving kreditnim karticama - Metodologija je bazirana na internom rejtingu ili "Internal rating based" metodologija i ona predstavlja napredniju metodologiju koja se razvija na osnovu default baze, risk parametara i rejtinga. Prednosti ove metodologije u odnosu na dosadašnju su precizniji obračun rezervisanja kao posledica korišćenja više parametara/alata (PD, LGD, BEEL(Best Estimation of Expected Loss / Najbolja procena očekivanog gubitka), rating), a ne samo broja dana kašnjenja, kao i preciznija procena kreditnog rizika na nivou partije. Kao momenat nastanka gubitka i prelazak na rezervisanje na individualnoj osnovi smatra se prelazak računa u status neizmirivanja obaveza (kašnjenje 90+ dana);
- Metodologiju za obračun rezervisanja na bazi korpa kašnjenja tj. tranzicionih matrica, koja se koristila za preostala portfolija. Pri proceni obezvređenja na grupnoj osnovi, Grupa je koristila model tranzicione matrice koji opisuje verovatnoću prelaska potraživanja iz jednog stanja docnje u drugo u posmatranom vremenskom periodu. Ovaj pristup je posmatrao kretanje računa u okviru korpa kašnjenja na osnovu čega su se formirale tranzicione matrice koje su se dalje koristile za rezervisanje na nivou portfolija (PLLP). Kao momenat nastanka gubitka i prelazak na rezervisanje na individualnoj osnovi smatrao se prelazak računa u korpu 180+ (kašnjenje 180+ dana).

Za non-retail portfolio koristile su se istorijske stope default-a i istorijski podaci o stopi naplate potraživanja u default-u. Za izračunavanje istorijskih stopa default-a formirala se tabela migracija u cilju poređenja strukture na prethodni bilans stanja s postojećom strukturom (obezbeđivale se se informacija o početnom skupu, dužnicima koji su napustili skup, novim dužnicima, kolone za rejtinge po migraciji, broju dužnika na izveštajni datum itd.).

Ukoliko Grupa nije raspolagala dovoljno dugom istorijom da sama odredi istorijske stope default-a (ili je broj clijenata u pojedinim rejting kategorijama nedovoljan za postizanje prihvatljivog nivoa granularnosti), Grupa je koristila istorijske stope definisane od strane Raiffeisen Bank International (dalje u tekstu: RBI) grupe, pri čemu su podaci bili podvrgnuti stalnom testiranju, sve dok se ne prikupe odgovarajući podaci u Grupi.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(k) Finansijski instrumenti (nastavak)

(viii) Obezvređenje (nastavak)

Obezvređenje finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti se utvrđivalo kao razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstva i sadašnje vrednosti procenjenih budućih tokova gotovine, pri čemu se za diskont koristila efektivna kamatna stopa utvrđena kod inicijalnog priznavanja sredstva. Gubici su se priznavali u bilansu uspeha, a u bilansu stanja su se prikazivali kao ispravka vrednosti. Ako se u kasnijim periodima utvrdilo da je došlo do smanjenja vrednosti obezvređenja, umanjeње obezvređenja se vršilo u korist prihoda u bilansu uspeha.

U slučaju modifikacije ili izmene inicijalnih uslova pod kojim je finansijsko sredstvo plasirano ili u slučajevima kada je postojeće finansijsko sredstvo zamenjeno novim usled finansijskih teškoća dužnika, vršila se procena da li je potrebno prestati sa priznavanjem finansijskog sredstva. Ukoliko su tokovi gotovine po osnovu novog finansijskog sredstva bili značajno drugačiji, smatralo se da su ugovorna prava na tokove gotovine od postojećeg finansijskog sredstva istekla i prestajalo se sa njegovim priznavanjem, a priznavalo se novo finansijsko sredstvo po fer vrednosti. Obezvređenje pre restrukturiranja se procenjivalo na sledeći način:

- ukoliko očekivano restrukturiranje nije rezultiralo u prestanku priznavanja postojećeg sredstva, onda su se očekivani tokove gotovine od modifikovanog finansijskog sredstva uključivali u vrednovanje postojećeg finansijskog sredstva na bazi očekivanog iznosa i dinamike plaćanja, a diskontovanje se vršilo uz korišćenje originalne efektivne kamatne stope za postojeće finansijsko sredstvo;
- ukoliko je očekivano restrukturiranje rezultiralo u prestanku priznavanja postojećeg sredstva, onda se očekivana fer vrednost novog sredstva tretirala kao konačni iznos novčanih priliva od postojećeg finansijskog sredstva u trenutku isknjižavanja. Ovaj iznos se diskontovao od očekivanog trenutka isknjižavanja do izveštajnog datuma, uz korišćenje originalne efektivne kamatne stope postojećeg finansijskog sredstva.

Obezvređenje se priznavalo u bilansu uspeha, a u bilansu stanja se evidentiralo kao ispravka vrednosti kredita i potraživanja ili finansijskih instrumenata koja se drže do dospeća. Ukoliko su nakon priznavanja obezvređenja nastupale okolnosti koje su dovele do smanjenja iznosa obezvređenja, ovo umanjeње obezvređenja se evidentiralo kao ukidanje kroz bilans uspeha.

Obezvređenje finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju se priznavalo reklasifikacijom akumuliranih gubitaka koji su bili priznati u ukupnom ostalom rezultatu u bilans uspeha. Akumulirani gubitak koji se reklasifikovao iz ukupnog ostalog rezultata u bilans uspeha predstavljao je razliku između nabavne vrednosti, umanjene za otplatu i amortizaciju kamate, i trenutne fer vrednosti, umanjene za obezvređenje koje je u prethodnom periodu priznato u bilansu uspeha.

Ako bi se u narednom periodu fer vrednost dužničkih hartija od vrednosti klasifikovanih kao finansijska sredstava raspoloživa za prodaju povećala i ako se to povećanje moglo dovesti u vezi sa događajem koji se odigrao nakon što je gubitak po osnovu obezvređenja priznat u bilansu uspeha, gubitak od obezvređenja se ukidao, pri čemu se umanjeње obezvređenja vršilo u korist prihoda u bilansu uspeha. Kada se radi o vlasničkim hartijama od vrednosti koje su klasifikovane kao finansijska sredstva raspoloživa za prodaju, svako povećanje fer vrednosti ovakvih instrumenata koji su obezvređeni u prethodnom periodu se priznavalo kroz ostali ukupan rezultat.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(l) Gotovina i gotovinski ekvivalenti

U izveštaju o tokovima gotovine pod gotovinom i gotovinskim ekvivalentima se podrazumevaju gotovina u blagajni, sredstva na računima kod banaka na kojima nema bilo kakvih ograničenja i ostala novčana sredstva.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti se vrednuju po amortizovanoj vrednosti u bilansu stanja.

(m) Finansijska sredstva i obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju

Finansijska sredstva i obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju su finansijska sredstva i obaveze koje se drže radi trgovanja. Finansijski instrumenti se klasifikuju u ovu kategoriju ukoliko su pribavljeni prvenstveno radi prodaje u kratkom roku ili predstavljaju deo portfolija kojim se zajedno upravlja u cilju sticanja profita u kratkom roku.

Finansijska sredstva i obaveze namenjene trgovanju se inicijalno priznaju i naknadno vrednuju po fer vrednosti, uz priznavanje transakcionih troškova direktno u bilansu uspeha. Finansijska sredstva namenjena trgovanju se nakon početnog priznavanja ne reklasifikuju iz ove pozicije, osim nederivatnih sredstava namenjenih trgovini koja nisu inicijalno priznata po fer vrednosti kroz bilans uspeha, koja mogu biti reklasifikovana iz kategorije po fer vrednosti kroz bilans uspeha tj. kategorije namenjene trgovanju ukoliko više nisu namenjena prvenstveno radi prodaje u kratkom roku, pod uslovom da su ispunjeni sledeći kriterijumi:

- ukoliko sredstvo zadovoljava definiciju kredita i potraživanja, onda može biti reklasifikovano van kategorije po fer vrednosti kroz bilans uspeha, ukoliko Grupa ima nameru ili sposobnost da drži to finansijsko sredstvo u doglednoj budućnosti ili do dospeća;
- ukoliko sredstvo ne zadovoljava definiciju kredita i potraživanja, onda može biti reklasifikovano van kategorije po fer vrednosti kroz bilans uspeha samo u izuzetnim okolnostima.

Derivati se takođe klasifikuju kao sredstva koja se drže radi trgovanja, osim ako su određeni kao instrument zaštite od rizika.

(n) Derivati koji su predmet zaštite od rizika

Derivati koji su predmet zaštite od rizika uključuju sva derivatna sredstva i obaveze koji nisu klasifikovani kao finansijska sredstva i finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju. Derivati koji su predmet zaštite od rizika se vrednuju po fer vrednosti u bilansu stanja.

Grupa inicijalno opredeljuje određene derivate kao instrumente hedžinga u kvalifikovanom hedžing odnosu. Kod inicijalnog priznavanja hedžinga, Grupa formalno dokumentuje odnos između instrumenata hedžinga i sa njim(a) povezane stavke hedžinga, uključujući ciljeve upravljanja rizicima i strategiju vršenja hedžinga, kao i metodologiju koja će se koristiti za procenu efektivnosti hedžinga. Grupa vrši procenu efektivnosti hedžinga kako kod inicijalnog priznavanja, tako i na regularnoj bazi, tj. vrši procenu da li se očekuje da će instrument hedžinga biti visoko efikasan u netiranju efekata promene u fer vrednosti ili promene u tokovima gotovine od odnosne stavke hedžinga u definisanom periodu i da li su stvarni rezultati svakog hedžinga u okviru raspona od 80% do 125%. Za hedžing novčanih tokova Grupa vrši procenu očekivane transakcija, tj. procenjuje da li postoji velika verovatnoća da će se očekivana transakcija desiti i prikazuje izloženost na promene u novčanim tokovima koje mogu uticati na bilans uspeha.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(n) Derivati koji su predmet zaštite od rizika (nastavak)

Računovodstveno evidentiranje hedžinga je prikazano u nastavku:

(i) Hedžng novčanih tokova

Hedžing novčanih tokova predstavlja hedžing izloženosti varijabilnosti tokova gotovine koje se može pripisati određenom riziku u vezi sa priznatim sredstvom ili obavezom i koji bi mogao da utiče na bilans uspeha.

Kada se derivat inicijalno opredeli kao instrument hedžinga u hedžingu novčanih tokova koji je karakterističan za rizike promene novčanih tokova za priznato sredstvo ili obavezu, koja može uticati na bilans uspeha, efektivni deo promene u fer vrednosti derivata se priznaje u ukupnom ostalom rezultatu, a u bilansu stanja se evidentira kao deo rezervi hedžinga u okviru kapitala. Neefektivni deo promene u fer vrednosti derivata se priznaje u bilansu uspeha u trenutku nastanka. Iznos priznat u ukupnom ostalom rezultatu se reklasifikuje u bilans uspeha u istom periodu u periodu u kome hedžovani tokovi gotovine utiču na bilans uspeha i priznaje se u okviru iste pozicije u bilansu uspeha i ukupnom ostalom rezultatu.

Ukoliko instrument hedžinga istekne ili se proda, ili se zatvori ili izvrši, ili ukoliko više nisu ispunjeni uslovi za hedžing novčanih tokova, ili ukoliko se hedžing odnos raskine. Grupa prospektivno prekida računovodstvo hedžinga. Međutim, ukoliko je derivat zanovljen (promenjen) kao rezultat izmene u zakonskim odredbama bez promene u uslovima, izuzev promene onih uslova koji su neophodni zbog izmene u zakonskoj regulativi, onda se ne smatra da je derivat istekao ili prekinut.

(ii) Hedžing fer vrednosti – portfolio hedžing

Hedžing fer vrednosti predstavlja hedžing izloženosti promenama fer vrednosti priznatog sredstva ili obaveze, ili nepriznatu utvrđenju obavezu, ili identifikovani deo takvog sredstva, odnosno obaveze, ili utvrđene obaveze koji se može pripisati određenom riziku i koji može uticati na bilans uspeha. Grupa je ušla u transakciju portfolio hedžinga tj. makro hedžinga fer vrednosti.

Grupa vrednuje promenu u fer vrednosti stavke hedžinga koja je svojstvena riziku koji je hedžovan. Efekat se priznaje u bilansu uspeha. U okviru bilansa stanja se ovaj iznos priznaje kao sredstvo ili obaveza. Grupa vrednuje promene u fer vrednosti instrumenta hedžinga i ovaj iznos se priznaje kao dobitak ili gubitak u bilansu uspeha. Fer vrednost instrumenta hedžinga se priznaje kao sredstvo ili obaveza u bilansu stanja.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(o) Krediti i potraživanja

Računovodstvena politika primenjena nakon 1. januara 2018. godine

Kredit i potraživanja u bilansu stanja uključuju sledeće:

- Kredite i potraživanja koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti. Kredit i potraživanja su inicijalno vrednovani po fer vrednosti uvećanoj za inkrementalne direktne transakcione troškove, a naknadno se vrednuju po amortizovanoj vrednosti uz korišćenje efektivne kamatne stope; i
- Kredite i potraživanja koji se klasifikuju obavezno po FVTPL ili su opredeljeni kao FVTPL. Ovi kredit i potraživanja se vrednuju po fer vrednosti, pri čemu se promena fer vrednosti evidentira u bilansu uspeha.

Kada Grupa kupi finansijsko sredstvo i istovremeno sklopi ugovor o prodaji tog sredstva (ili suštinski sličnog sredstva) po fiksnoj ceni na budući datum (*reverse repo* ili pozajmica kolateralizovana hartijama od vrednosti), ovakve transakcije se evidentiraju kao kredit i potraživanja, a predmetno sredstvo se ne priznaje u bilansu stanja.

Kredit i odobreni u dinarima, za koje je ugovorena zaštita od rizika putem vezivanja za kurs dinara u odnosu na EUR, CHF i USD, preračunavaju su na dan bilansa po srednjem kursu. Efekti promene kursa su iskazani u okviru Neto prihoda/(rashoda) od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule.

Računovodstvena politika primenjena pre 1. januara 2018. godine

Kredit i potraživanja predstavljaju nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim isplata koja nisu kotirana na aktivnom tržištu i koje Grupa nema nameru da proda odmah ili u kratkom periodu. Kredit i potraživanja nastaju kada Grupa plasira novac direktno dužnicima bez namere da proda takvo potraživanje. Kredit i potraživanja obuhvataju kredite i potraživanja od Grupa i drugih finansijskih institucija i kredite i potraživanja od komitenata.

Kredit i potraživanja se inicijalno vrednuju po fer vrednosti uvećanoj za transakcione troškove. Naknadno vrednovanje kredita i potraživanja vrši se po amortizovanoj vrednosti, uz korišćenje metoda efektivne kamatne stope. Pri obračunu amortizovane vrednosti u obzir se uzimaju sve plaćanja i primanja između ugovornih strana, transakcioni troškovi, kao i premije i diskonti.

Kredit i odobreni u dinarima, za koje je ugovorena zaštita od rizika putem vezivanja za kurs dinara u odnosu na EUR, CHF i USD, preračunati su na dan bilansa po srednjem kursu. Efekti promene kursa su iskazani u okviru Neto prihoda/(rashoda) od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule.

Kredit i potraživanja su prikazani u visini odobrenog plasmana umanjenog za iznos otplaćene glavnice kao i za iznos potencijalnih gubitaka koji je zasnovan na proceni identifikovanih rizika po pojedinačnim plasmanima Grupe u skladu sa Metodologijom za obračun ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama.

Bruto vrednost plasmana je umanjena za pojedinačnu i grupnu ispravku vrednosti kredita i potraživanja koji su identifikovani kao obezvređeni. u cilju svođenja njihove vrednosti na nadoknadi vi iznos. Ukoliko u narednom periodu dođe do smanjenja iznosa obezvređenja i obezvređenje se može objektivno vezati za događaj nastao nakon što je obezvređenje priznato (kao što je poboljšanje u kreditnom rejtingu), prethodno priznato obezvređenje se ukida putem umanjenja formirane ispravke vrednosti. Ukinut iznos obezvređenja se priznaje u bilansu uspeha na poziciji Neto prihod/(rashod) po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(p) Investicione hartije od vrednosti

Računovodstvena politika primenjena nakon 1. januara 2018. godine

Investicione hartije od vrednosti obuhvataju:

- Dužničke investicione hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti (napomena 3 (k) (ii)); Ove hartije od vrednosti su inicijalno vrednovani po fer vrednosti uvećavanoj za inkrementalne direktne transakcione troškove, a naknadno se vrednuju po amortizovanoj vrednosti uz korišćenje efektivne kamatne stope;
- Dužničke i vlasničke investicione hartije od vrednosti koje obavezno vrednuju po FVTPL ili inicijalno opredeljuju („designated“) po FVTPL. Ove hartije se vrednuju po fer vrednosti uz priznavanje promene u fer vrednosti u bilansu uspeha;
- Dužničke hartije od vrednosti vrednovane kao FVOCI; i
- Vlasničke investicione hartije od vrednosti inicijalno opredeljene kao FVOCI.

Za dužničke hartije od vrednosti vrednovane kao FVOCI, dobici i gubici se priznaju u ostalom ukupnom rezultatu, izuzev za sledeće kategorije, gde se priznavanje u bilansu uspeha vrši na isti način kao za hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti:

- Prihodi od kamate, uz korišćenje metoda efektivne kamatne stope;
- ECL i ukidanje ECL; i
- Dobici i gubici po osnovu kursnih razlika.

Kada dođe do prestanka priznavanja tj. isknjižavanja dužničkih hartija od vrednosti koje se vrednuju kao FVOCI, kumulativni dobitak ili gubitak, prethodno priznat u ostalom ukupnom rezultatu, se reklasifikuje iz pozicije kapitala u bilans uspeha.

Grupa je izabrala da prikazuje promene u fer vrednosti određenih vlasničkih instrumenata koji se ne drže radi trgovanja u ostalom ukupnom rezultatu. Ovaj izbor je vršen na nivou svakog pojedinačnog instrumenta i neopoziv je. Dobici i gubici po osnovu ovih vlasničkih instrumenata se nikada ne reklasifikuju u bilans uspeha. Dividende po osnovu ovih vlasničkih instrumenata se priznaju u bilansu uspeha (napomena 3 (h)), izuzev u slučajevima kada je jasno da dividende predstavljaju nadoknadu dela troškova po osnovu inicijalnog ulaganja, u kom slučaju se priznaju u okviru ostalog ukupnog rezultata. Kumulativni dobici i gubici priznati u bilansu uspeha se reklasifikuju na neraspoređenu dobit pri prestanku priznavanja ovih vlasničkih instrumenata.

Računovodstvena politika primenjena pre 1. januara 2018. godine

Investicione hartije od vrednosti se inicijalno vrednuju po fer vrednosti koja se uvećava za transakcione troškove za sva sredstva izuzev finansijskih sredstava koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Naknadno vrednovanje investicionih hartija od vrednosti zavisi od kategorije u koju su klasifikovane: finansijska sredstva koja se drže do dospeća, finansijska sredstva koja se inicijalno priznaju po fer vrednosti kroz bilans uspeha ili finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(p) Investicione hartije od vrednosti (nastavak)

(i) *Finansijska sredstva koje se drže do dospeća*

Računovodstvena politika primenjena pre 1. januara 2018. godine

Finansijska sredstva koje se drže do dospeća su predstavljala nederivatna finansijska sredstva sa fiksnim ili utvrdivim rokovima plaćanja i fiksnim rokovima dospeća, koje Grupa ima nameru i mogućnost da drži do roka dospeća i koja nisu klasifikovana kao finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha ili finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Finansijska sredstva koje se drže do dospeća inicijalno se naknadno vrednuju po amortizovanoj vrednosti, odnosno sadašnjoj vrednosti budućih tokova gotovine utvrđenih primenom efektivne kamatne stope sadržane u instrumentu.

U slučaju da Grupa odluči da proda značajan deo finansijskih sredstava koja se drže do dospeća, cela kategorija će biti reklasifikovana kao raspoloživa za prodaju. U ovim slučajevima Grupa ne bi mogla da klasifikuje finansijska sredstva u kategoriju finansijskih sredstava koja se drže do dospeća u tekućoj i naredne dve izveštajne godine. Ukoliko su bili ispunjeni sledeći uslovi, prodaja ili reklasifikacija nije uzrokovala reklasifikaciju celog portfolija klasifikovanih u ovu kategoriju:

- prodaja ili reklasifikacija je bila veoma blizu roku dospeća sredstva, tako da promene u tržišnim stopama nemaju značajan uticaj na fer vrednost finansijskog sredstva;
- prodaja ili reklasifikacija nakon što je Grupa naplatila najveći deo inicijalne glavnice po osnovu odnosnog sredstva i
- prodaja ili reklasifikacija koje su bile rezultat izolovanog, jednokratnog događaja van kontrole Grupe, koji se nije mogao razumno predvideti.,

(ii) *Finansijska sredstva koja se inicijalno priznaju ("designated") po fer vrednosti kroz bilans uspeha*

Grupa je inicijalno priznavala određena ulaganja u investicione hartije od vrednosti po fer vrednosti, uz priznavanje promene u fer vrednosti u bilansu uspeha, kao što je opisano u Napomeni 3 (k) (ii).

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(p) Investicione hartije od vrednosti (nastavak)

(iii) *Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju*

Računovodstvena politika primenjena pre 1. januara 2018. godine

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su predstavljala nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu bila klasifikovana kao krediti i potraživanja, finansijska sredstva koja se drže do dospeća ili finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su obuhvatala plasmane za koje je postojala namera držanja u neodređenom vremenskom periodu, koji su mogli biti prodati zbog potrebe za likvidnošću ili usled promene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili tržišnih cena. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju sadržala su dužničke i vlasničke hartije od vrednosti. Vlasničke hartije od vrednosti koje se ne kotiraju na berzi su vrednovane po nabavnoj vrednosti, umanjenoj za eventualno obezvređenje. Sva ostala finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su vrednovana po fer vrednosti nakon inicijalnog priznavanja.

Prihodi od kamate se priznavani u bilansu uspeha uz korišćenje metoda efektivne kamatne stope. Prihod od dividende su priznavani u bilansu uspeha kada Grupa stekne pravo na dividendu. Dobici i gubici od promene vrednosti kursa za finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su priznavani u bilansu uspeha. Obezvređenje po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju su priznavana u bilansu uspeha.

Ostale promene u fer vrednosti su priznavana u ostalom ukupnom rezultatu sve do otuđenja tih hartija od vrednosti, kada su se kumulirani dobiti i gubici prethodno evidentirani u okviru ostalog ukupnog rezultata reklasifikovali u bilans uspeha, kao reklasifikaciona korekcija.

Nederivatna finansijska sredstva su mogla biti reklasifikovana iz kategorije finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju u kategoriju kredita i potraživanja ukoliko bi zadovoljavala definiciju kredita i potraživanja i ukoliko je Grupa imala sposobnost i nameru da drži to sredstvo u doglednoj budućnosti ili do dospeća.

Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su nederivatna finansijska sredstva koja su naznačena kao raspoloživa za prodaju i nisu klasifikovana kao krediti i potraživanja, finansijska sredstva koja se drže do dospeća ili finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju su plasmani za koje postoji namera držanja u neodređenom vremenskom periodu, koji mogu biti prodane zbog potrebe za likvidnošću ili usled promene kamatnih stopa, deviznih kurseva ili tržišnih cena. Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju sadrže dužničke i vlasničke hartije od vrednosti. Vlasničke hartije od vrednosti koje se ne kotiraju na berzi se vrednuju po nabavnoj vrednosti, umanjenoj za eventualno obezvređenje. Sva ostala finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se vrednuju po fer vrednosti nakon inicijalnog priznavanja.

Prihodi od kamate se priznaju u bilansu uspeha uz korišćenje metoda efektivne kamatne stope. Prihod od dividende se priznaje u bilansu uspeha kada Grupa stekne pravo na dividendu. Dobici i gubici od promene vrednosti kursa za finansijska sredstva raspoloživa za prodaju se priznaju u bilansu uspeha. Obezvređenje po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju se priznaju u bilansu uspeha.

Ostale promene u fer vrednosti se priznaju u ostalom ukupnom rezultatu sve do otuđenja tih hartija od vrednosti, kada se kumulirani dobiti i gubici prethodno evidentirani u okviru ostalog ukupnog rezultata reklasifikuju u bilans uspeha, kao reklasifikaciona korekcija.

Nederivatna finansijska sredstva mogu biti reklasifikovana iz kategorije finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju u kategoriju kredita i potraživanja ukoliko bi zadovoljavala definiciju kredita i potraživanja i ukoliko Grupa ima sposobnost i nameru da drži to sredstvo u doglednoj budućnosti ili do dospeća.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(q) Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina se vrednuju po nabavnoj vrednosti ili ceni koštanja. Nakon početnog priznavanja, nematerijalna imovina se iskazuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za ispravku vrednosti i gubitke usled obezvređenja. Nematerijalna imovina Grupe obuhvataju licence i ostalu nematerijalnu imovinu.

Nematerijalna imovina predstavlja nemonetarna sredstva (ne predstavljaju opipljiva fizička sredstva) kao što su goodwill, patenti, licence, koncesije, zaštitni znakovi, žigovi, računovodstveni softveri, franšize ulaganja u razvoj novih proizvoda, procesa i uređaja, autorskih prava i drugo. Za ova sredstva postoji verovatnoća da će u periodu dužem od jedne godine generisati ekonomske koristi u iznosu koji premašuje troškove.

Obračun amortizacije nematerijalne imovine počinje od narednog meseca u odnosu na mesec u kojem je nematerijalna imovina raspoloživa za upotrebu.

Osnovicu za obračun amortizacije čini nabavna vrednost umanjena za preostalu (rezidualnu) vrednost. Ako preostala vrednost nije materijalno značajna, ne uzima se u obzir prilikom obračuna amortizacije, odnosno ne umanjuje osnovicu za amortizaciju.

Nematerijalna imovina amortizuju se putem proporcionalne metode. Preporučeni period za amortizaciju nematerijalne imovine za ulaganja u standardni softver je 4 do 6 godina, a svako odstupanje od preporučenog roka se mora adekvatno dokumentovati. Upotrebni vek za svu nematerijalnu imovinu je pet godina, a amortizacija je obračunavana po stopi od 20%.

Najmanje jednom godišnje, za potrebe sastavljanja godišnjih finansijskih izveštaja, radi se procena adekvatnosti definisanog metoda amortizacije i veka upotrebe nematerijalne imovine i po potrebi, vrši se korekcija.

(r) Nekretnine, postrojenja i oprema

(i) Priznavanje i vrednovanje

Nekretnine, postrojenja i oprema se vrednuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za ispravku vrednosti i gubitke usled obezvređenja. Nekretnine, postrojenja i oprema Grupe obuhvataju građevinske objekte, zemljište, opremu, ulaganja u tuđa osnovna sredstva i opremu u pripremi.

Početno merenje nekretnine, postrojenja i oprema vrši se po nabavnoj vrednosti ili po ceni koštanja.

Nabavna vrednost uključuje izdatke koji se direktno mogu pripisati nabavci sredstva. Kupljeni softver koji je sastavni deo neophodan za funkcionalnu upotrebljivost opreme, kapitalizuje se kao deo te opreme.

Kada delovi nekretnina, postrojenja ili opreme imaju različite korisne vekove trajanja, oni se vode kao zasebne stavke (glavne komponente).

Za naknadno merenje nekretnina, postrojenja i opreme nakon početnog priznavanja Grupa primenjuje model nabavne vrednosti.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(r) Nekretnine, postrojenja i oprema (nastavak)

(ii) Naknadni troškovi

Troškovi zamene dela nekretnine, postrojenja ili opreme priznaju se po knjigovodstvenoj vrednosti ukoliko je verovatno da će se buduće ekonomske koristi povezane sa tim delom prilivati u Grupi i ako se cena koštanja tog dela sredstva može pouzdano izmeriti. Rezervni delovi i oprema za servisiranje evidentiraju se kroz bilans uspeha kada se potroše.

(iii) Amortizacija

Amortizacija nekretnina, postrojenja i oprema obračunava se po proporcionalnom metodu primenom minimalnih stopa koje su određene tako da se nabavna vrednost stalnih sredstava amortizuje u jednakim godišnjim iznosima u toku veka upotrebe.

Upotrebnii vek nekretnina, postrojenja i opreme za tekuću i uporednu godinu je prikazan u narednoj tabeli:

	Upotrebnii vek (u godinama)	%
Građevinski objekti	25 - 50	2 – 4
IT oprema	3 - 5	20 - 33
Telefonske centrale	5 - 15	6.67 - 20
Oprema za saobraćaj i transportna mehanizacija	6.4 - 7	14.3 – 15.6
Nameštaj i ostala oprema	5 - 10	10 – 20
Ulaganja u poslovne objekte u zakupu	5 - 10	10 - 20

Najmanje jednom godišnje, za potrebe sastavljanja godišnjih finansijskih izveštaja, radi se procena adekvatnosti definisanog metoda amortizacije, veka upotrebe i rezidualne vrednosti nekretnina, postrojenja i opreme i po potrebi, vrši se korekcija.

Troškovi popravke i održavanja osnovnih sredstava, iskazuju se kao rashod u momentu nastanka.

Pozitivna razlika nastala prilikom prodaje osnovnih sredstava iskazuje se u okviru ostalih poslovnih prihoda. Neotpisana vrednost otuđenih i rashodovanih osnovnih sredstava naknađuje se na teret ostalih rashoda.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(s) Umanjenje vrednosti (nefinansijske) imovine

Na kraju svakog izveštajnog perioda Grupa procenjuje da li postoje indicije da je knjigovodstvene vrednosti (nefinansijske) imovine umanjena. Ukoliko postoje indicije umanjenja vrednost, utvrđuje se nadoknadiiva vrednost takvog sredstva.

Nadoknadiiva vrednost imovine se određuje kao viša između upotrebne vrednosti i fer vrednosti sredstva umanjene za troškove prodaje. Pri proceni upotrebne vrednosti, procenjeni budući tokovi gotovine koje Grupa očekuje da će dobiti od sredstva se diskontuju uz korišćenje kamatne stope pre poreza koja odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizike specifične za sredstvo.

Ukoliko je knjigovodstvena vrednost sredstva veća od njegove nadoknadiive vrednosti, gubitak od umanjenja vrednosti imovine se priznaje u bilansu uspeha.

Na kraju svakog izveštajnog perioda, vrši se procena gubitaka od umanjenja vrednosti koji su priznati u prethodnim obračunskim periodima da bi se utvrdilo da li se umanjenje vrednosti smanjilo ili da li umanjenje vrednosti više ne postoji. Ako takva naznaka postoji, Grupa procenjuje nadoknadivu vrednost sredstva i ukida umanjenje vrednosti pod uslovom da je došlo do promene pretpostavki koje su korišćene pri proceni nadoknadiive vrednosti. Vrednost sredstva se uvećava tako da knjigovodstvena vrednost sredstva ne premaši knjigovodstvenu vrednost tog sredstva koja bi bila utvrđena, umanjena za iznos amortizacije, da u prethodnim godinama nije bilo priznavanja gubitaka od umanjenja vrednosti.

(t) Depoziti i subordinirane obaveze

Depoziti, izdate hartije od vrednosti i subordinirane obaveze predstavljaju značajan izvor finansiranja za Grupu.

Kada Grupa proda finansijsko sredstvo i istovremeno sklopi ugovor o kupovini tog sredstva (ili sličnog sredstva) po fiksnoj ceni na budući datum (*sale-and-repurchase* aranžmani), ovakve transakcije se evidentiraju kao depoziti, a predmetno sredstvo se i dalje priznaje u bilansu stanja Grupe.

Grupa klasifikuje instrumente kapitala kao finansijske obaveze ili kao kapital u zavisnosti od ugovornih uslova definisanih za određeni finansijski instrument.

Depoziti, izdate hartije od vrednosti i subordinirane obaveze se inicijalno vrednuju po fer vrednosti uvećanoj za inkrementalne direktne transakcione troškove, a naknadno se vrednuju po amortizovanoj vrednosti, uz primenu efektivne kamatne stope, izuzev kada Grupa inicijalno opredeli ovakvu obavezu po FVTPL.

Od 1. januara 2019. godine, kada Grupa opredeli finansijsku obavezu po FVTPL, deo promene u fer vrednosti finansijske obaveze koji je posledica promene u kreditnom riziku se prikazuje u okviru ostalog ukupnog rezultata kao kreditna rezerva po osnovu obaveza. Pri inicijalnom priznavanju finansijske obaveze, Grupa procenjuje da li će prikazivanje promene u fer vrednosti obaveze koja je posledica promena u kreditnom riziku u ostalom ukupnom rezultatu dovesti do povećanja neusklađenosti (*accounting mismatch*) u bilansu uspeha. Ova procena se vrši korišćenjem regresione analize, pri čemu se porede:

- Očekivana promena u fer vrednosti obaveza koja je posledica promene u kreditnom riziku; sa
- Efektom na bilans uspeha očekivane promene u fer vrednosti odnosno instrumenta.

Iznos prikazan u okviru kreditnih rezervi po osnovu obaveza se naknadno ne reklasifikuje u bilans uspeha. Kada dođe do prestanka priznavanja ovih instrumenata, kumulativni iznos prikazan u okviru kreditnih rezervi po osnovu obaveza se reklasifikuje na neraspoređenu dobit.

Devizni depoziti se prikazuju u dinarima prema srednjem kursu valuta važećem na dan bilansa.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(u) Rezervisanja

Rezervisanje se priznaje ukoliko Grupa, kao posledicu događaja iz prošlosti, ima sadašnju obavezu, zakonsku ili izvedenu, koja se može pouzdano proceniti i ako je verovatno da će biti potreban odliv resursa za izmirenje obaveze. Iznos rezervisanja se utvrđuje u visini diskontovanih očekivanih budućih odliva gotovine, uz korišćenje diskontne stope pre poreza koja odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizike specifične za obavezu.

(v) Finansijske garancije i preuzete obaveze po osnovu nepovučениh kredita

Finansijska garancija je ugovor koji od Grupe zahteva određene isplate kojima se nadoknađuje gubitak vlasnika garancije nastao usled neizvršenja plaćanja određenog dužnika koje je dospelo u saldu sa prvobitnim ili izmenjenim uslovima dužničkog instrumenta. Preuzete obaveze po osnovu nepovučениh kredita predstavljaju preuzetu obavezu Grupe da plasira kredite pod predefinisanim uslovima.

Finansijske garancije i preuzete obaveze po osnovu nepovučениh kredita po kamatnim stopama koje su ispod tržišnih stopa se inicijalno vrednuju po fer vrednosti. Naknadno vrednovanje se vrši na sledeći način:

- *Nakon 1. januara 2018. godine:* Po višoj vrednosti između rezervisanja obračunatog u skladu sa MSFI 9 (Napomena 3 (k) (viii)) i priznatog inicijalnog iznosa umanjenog, gde je to prikladno, kumulativnog iznosa prihoda priznatih u skladu sa MSFI 15;
- *Pre 1. januara 2018. godine:* Po višoj vrednosti između inicijalne fer vrednosti amortizovane tokom perioda važenja garancije ili preuzete obaveze i sadašnje vrednosti očekivanih plaćanja po osnovu finansijske garancije ili preuzete obaveze, ukoliko je takvo plaćanje postalo verovatno.

Grupa nema preuzete obaveze po osnovu nepovučениh kredita koje se vrednuju po FVTPL.

Ostale obaveze po osnovu nepovučениh kredita se vrednuju na sledeći način;

- *Nakon 1. januara 2018. godine:* Grupa priznaje rezervisanja obračunato u skladu sa MSFI 9 (Napomena 3 (k) (viii));
- *Pre 1. januara 2018. godine:* Grupa je priznavala rezervisanje u skladu sa MRS 37 ukoliko je ugovor smatran štetnim ugovorom.

Finansijske garancije i preuzete obaveze su prikazane u okviru vanbilansnih stavki, a obaveze koje proističu iz ovih ugovora su prikazane u okviru rezervisanja.

(x) Kapital

Kapital Grupe obuhvata osnivački udeo, akcije narednih emisija, rezerve, akumulirani rezultat i rezultat tekućeg perioda.

Kapital Grupe formiran je iz uložениh sredstava osnivača Grupe u novčanom obliku. Osnivač ne može povlačiti sredstva uložena u kapital Grupe.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(y) Beneficije zaposlenih

Beneficije zaposlenih su svi oblici naknada koje Grupa daje u razmenu za usluge zaposlenih. Beneficije zaposlenih obuhvataju:

- kratkoročne beneficije zaposlenih, kao što su zarade, plate i doprinosi za socijalno osiguranje, plaćen godišnji odmor i plaćeno bolovanje, učešća u dobiti i bonuse (ako dospevaju za plaćanje u roku od 12 meseci od kraja obračunskog perioda) i nemonetarna primanja (npr. korišćenje automobila) za trenutno zaposlene;
- ostale dugoročne beneficije zaposlenih, kao što su primanja na osnovu dužine radnog odnosa, koja ne dospevaju u potpunosti za plaćanje u toku 12 meseci nakon kraja obračunskog perioda.

/i/ Kratkoročne beneficije zaposlenih

Na dan 31. decembar 2018. godine, kratkoročne beneficije zaposlenih Grupe obuhvataju poreze i doprinose za obavezno socijalno osiguranje, beneficije po osnovu neiskorišćenih godišnjih odmora zaposlenih i bonuse.

Kratkoročne beneficije zaposlenih se priznaju kao trošak u obračunskom periodu na koji se odnose u visini nediskontovanog iznosa kratkoročnih primanja zaposlenog za koji se očekuje da će biti uplaćen u zamenu za tu uslugu.

U skladu sa propisima koji se primenjuju u Republici Srbiji, Grupa je obavezna da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima za socijalnu zaštitu. Ove obaveze uključuju doprinose na teret zaposlenih i na teret poslodavca u iznosima koji se obračunavaju primenom zakonom propisanih stopa. Grupa ima zakonsku obavezu da izvrši obustavu obračunatih doprinosa iz bruto zarada zaposlenih i da za njihov račun izvrši prenos obustavljenih sredstava u korist odgovarajućih državnih fondova. Doprinosi na teret zaposlenih i na teret poslodavca priznaje se na teret troškova u periodu na koji se odnose.

Beneficije po osnovu akumuliranih plaćena odsustva mogu da se prenose i koriste u narednim periodima, ukoliko u tekućem periodu nisu iskorišćena u potpunosti. Očekivani troškovi plaćenih odsustava se priznaju u iznosu kumuliranih neiskorišćenih prava na dan bilansa, za koje se očekuje da će biti iskorišćeni u narednom periodu. U slučaju neakumuliranog plaćenog odsustva, obaveza ili trošak se ne priznaju do momenta kada se odsustvo iskoristi.

Grupa priznaje očekivane troškove bonusa kada ima sadašnju zakonsku ili izvedenu obavezu da izvrši takve isplate kao rezultat prošlih događaja i kada se može izvršiti pouzdana procena takve obaveze. Sadašnja obaveza postoji ako Grupa nema realnu alternativu osim da izvrši data plaćanja.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

(y) Beneficije zaposlenih (nastavak)

/ii/ Dugoročne beneficije zaposlenih

Na dan 31. decembar 2018. godine, ostale dugoročne beneficije zaposlenih banke obuhvataju rezervisanja po osnovu zakonskih otpremnina pri odlasku u penziju.

Ostale dugoročne beneficije zaposlenih se priznaju kao trošak u visini sadašnje vrednosti obaveza po osnovu definisanih primanja na datum bilansa stanja.

U skladu sa Zakonom o radu, kao i članom 92. Pravilnika o radu, zaposleni imaju pravo na otpremnine prilikom odlaska u penziju u visini dvostruke zarade zaposlenog u mesecu pre odlaska u penziju ili dvostruke prosečne zarade, isplaćene u Republici Srbiji prema poslednjem objavljenom podatku republičkog organa nadležnog za poslove statistike, u zavisnosti od toga šta je za zaposlenog najpovoljnije.

Grupa koristi najbolje moguće procene varijabli prilikom određivanja ukupnog troška rezervisanja za naknade prilikom odlaska u penziju. Osnovne pretpostavke korišćene pri proceni dugoročnih beneficija zaposlenima uključuje sledeće:

Za zarade indeksirane u evrima:

- 1% povećanje zarada;
- diskontna stopa od 1,9%, koja predstavlja kamatnu stopu za korporativne obveznice;

Za zarade u dinarima:

- 1% povećanje zarade i povećanje po osnovu stope inflacije i to u 2019. godini – 1%, u 2020. godini -1% i u periodu nakon toga – 1%
- diskontna stopa od 4,77%, utvrđena kao 12-mesečni prosek vrednosti hartije Ministarstva Finansija na 10 godina uvećan za trošak likvidnosti za najduži raspoloživi period (kamatna stope će se menjati svakog meseca).

Beneficije zaposlenih po prestanku zaposlenja obuhvataju planove definisanih doprinosa i planove definisanih primanja. Grupa nema planove definisanih doprinosa i planove definisanih primanja i po tom osnovu nema identifikovanih obaveza na dan 31. decembra 2018. godine. Takođe, budući da ne postoji plan za okončanje zaposlenja pre uobičajenog datuma penzionisanja, ne postoje obaveze za otpremnine po osnovu prestanka radnog odnosa.

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.1. Računovodstvene procene i pretpostavke

Rukovodstvo vrši procene i donosi pretpostavke koje utiču na vrednost sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini. Računovodstvene procene i pretpostavke se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se veruje da će u datim okolnostima biti razumna.

Rukovodstvo vrši procene i pretpostavke koje se odnose na budućnost. Rezultirajuće računovodstvene procene će, po definiciji, retko biti jednake ostvarenim rezultatima. Procene i pretpostavke koje sadrže rizik da će prouzrokovati materijalno značajne korekcije knjigovodstvene vrednosti sredstava i obaveza u toku naredne finansijske godine su prikazane u daljem tekstu.

Primenljivo samo na 2018. godinu

- **Utvrđivanje kriterijuma za obračun ECL-a** (Napomena 3 (k) (viii))

Merenje ECL-a podrazumeva utvrđivanje nepristrasne i verovatnoćom ponderisane vrednosti kroz analizu niza mogućih ishoda, koja uključuje vremensku vrednost novca, a zasnovana je na razumnim i dokumentovanim informacijama o prošlim događajima, trenutnim uslovima i budućim ekonomskim uslovima, koje su dostupne uz prihvatljive troškove i napore na datum izveštavanja.

Merenje očekivanog kreditnog gubitka za finansijsku imovinu vrednovanu po amortizovanoj vrednosti i FVOCI predstavlja oblast koja zahteva upotrebu složenih modela i značajnih pretpostavki o budućim ekonomskim uslovima i kreditnom ponašanju. Primena računovodstvenih zahteva za merenje očekivanih kreditnih gubitaka podrazumeva sledeće značajne procene:

- Utvrđivanje kriterijuma za značajno povećanje kreditnog rizika;
- Izbor odgovarajućih modela i pretpostavki za merenje ECL-a, čiji je integralni deo uključivanje prospektivnih informacija u obračun ECL-a;
- Uspostavljanje broja i relativnih pondera ka budućnosti orijentisanih scenarija za svaku vrstu proizvoda/tržišta i odnosnih očekivanih kreditnih gubitaka;
- Uspostavljanje grupa sličnih finansijskih sredstava radi merenja očekivanih kreditnih gubitaka.

Primenljivo na 2018. i 2017. godinu

- **Fer vrednost** (Napomena 3 (k) (vii) i 5)

Utvrđivanje fer vrednosti finansijskih sredstava i obaveza za koje ne postoji tržišna cena zahteva korišćenje različitih modela i tehnika. Kod finansijskih instrumenata koji imaju manji obim trgovine i čije tržišne cene su samim tim manje transparentne, utvrđivanje fer vrednosti je subjektivnije, odnosno zahteva veći stepen korišćenja procene u zavisnosti od likvidnosti instrumenta, koncentracije rizika, nesigurnosti na tržištu, pretpostavki vezanih za cenu i ostalih faktora koji utiču na konkretan finansijski instrument.

Za utvrđivanje fer vrednosti trezorskih zapisa Ministarstva finansija Republike Srbije koji ulaze u knjigu trgovanja Grupa primenjuje alternativnu metodu. Alternativna metoda podrazumeva utvrđivanje neto sadašnje vrednosti diskontovanjem budućih novčanih tokova za datu poziciju i izloženost, pri čemu se u obračunu kao diskontna stopa koristi poslednja poznata/postignuta stopa na javnoj aukciji za trezorske zapise sa istim/sličnim rokom dospeća (preostali rok dospeća).

3. PREGLED OSNOVNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.1. Računovodstvene procene i pretpostavke (nastavak)

- **Potencijalne obaveze** (Napomena 3 (v))

Za potrebe obračuna i vrednovanja potencijalnih obaveza, rukovodstvo Grupe definiše pretpostavke o verovatnoći i iznosu odliva resursa.

Primenljivo samo na 2017. godinu

- ***Ispravka vrednosti*** (Napomena 3 (k) (viii))

Grupa vrši pregled potraživanja i drugih plasmana u cilju procene ispravke vrednosti i rezervisanja na mesečnom nivou. Kod utvrđivanja da li gubitke po osnovu obezvređenja potraživanja i drugih plasmana treba priznati u bilansu uspeha. Grupa procenjuje da li postoje informacije/dokazi koje ukazuju na postojanje merljivog smanjenja procenjenih budućih tokova gotovine na grupnom nivo. pre nego što je takve gubitke moguće identifikovati na nivou pojedinačnog potraživanja, odnosno plasmana. Informacije koje mogu ukazati na gubitke po osnovu potraživanja i plasmana uključuju: neredovnost i kašnjenje u izmirivanju obaveza. tržišni i ekonomski uslovi na lokalnom nivou koji uslovljavaju kašnjenja u izmirivanju obaveza i slično. Procene rukovodstva o obezvređenju potraživanja i drugih plasmana putem procene budućih tokova gotovine se baziraju na stvarnim gubicima iz prošlosti, koji su realizovani na finansijskim sredstvima sa sličnim rizikom i sličnim uzrocima obezvređenja. Metodologija i pretpostavke od kojih se polazi pri definisanju iznosa i perioda priliva gotovine po osnovu plasmana su predmet redovne provere u cilju svođenja na minimum razlike između procenjenih gubitaka i stvarnih gubitaka.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

(a) Uvod

Grupa je u svom poslovanju izložena ili može biti izložena sledećim vrstama rizika:

- Kreditni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Grupi, uključujući i sledeće:
 - Rizik izmirenja/ispоруke, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu neizmerenih transakcija ili usled neizvršavanja obaveza druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja/ispоруke;
 - Rizik druge ugovorne strane, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije;
 - Rezidualni rizik, koji predstavlja mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled toga što su tehnike ublažavanja kreditnog rizika manje efikasne nego što se očekuje ili njihova primena nedovoljno utiče na umanjenje rizika kojima je Grupa izložena;
 - Rizik smanjenja vrednosti potraživanja, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu smanjenja vrednosti otkupljenih potraživanja usled gotovinskih ili negotovinskih obaveza prethodnog poverioca prema dužniku;
 - Kreditno-devizni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled pogoršanja finansijske sposobnosti dužnika uzrokovane promenom deviznih kurseva;
 - Rizik koncentracije, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled koncentracije izloženosti Grupe prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika (dužnika, odnosno grupa povezanih dužnika, privrednih sektori, geografska područja i sl.).
- Tržišni rizici, koji predstavljaju mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu promena vrednosti bilansnih pozicija i vanbilansnih stavki Grupe koje nastaju usled kretanja cena na tržištu. Ovi rizici uključuju:
 - Devizni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled promene vrednosti deviznih kurseva;
 - Cenovni rizik po osnovu dužničkih i vlasničkih hartija od vrednosti, koji predstavlja rizik promene cene ovih hartija usled promene kamatnih stopa i obuhvata specifični i opšti cenovni rizik:
 - Specifični cenovni rizik je rizik od promene cene hartije usled činilaca koji se odnose na njenog emitenta;
 - Opšti cenovni rizik je rizik promene cene hartije usled promene opšteg nivoa kamatnih stopa/cena tih hartija;
 - Robni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled promena cena roba koje se nalaze u pozicijama Grupe;

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(a) Uvod (nastavak)

- Kamatni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled promene u nivou kamatnih stopa;
- Rizik likvidnosti, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled nesposobnosti Grupe da ispunjava svoje dospele obaveze i to usled:
 - Neusklađenosti rokova dospeća aktive i pasive;
 - Povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja (rizik likvidnosti izvora sredstava);
 - Otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu (tržišni rizik likvidnosti);
- Operativni rizik, koji predstavlja rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima, kao i usled nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Definicija uključuje pravni rizik, a isključuje strateški i rizik reputacije;
- Rizici zemlje, koji predstavljaju mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe zbog nemogućnosti da se naplate potraživanja od dužnika iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla tog lica, uključujući:
 - Političko-ekonomski rizik, pod kojim se podrazumeva mogućnost nastanka gubitaka usled sprečenosti Grupe da naplati potraživanja usled ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa države porekla dužnika, kao i opštih i sistemskih prilika u toj državi;
 - Rizik transfera, pod kojim se podrazumeva mogućnost ostvarenja gubitaka zbog sprečenosti Grupe da naplati potraživanja iskazana u valuti koja nije zvanična valuta države porekla dužnika i to usled ograničenja plaćanja obaveza prema poveriocima iz drugih država u određenoj valuti koja su utvrđena aktima državnih i drugih organa države porekla dužnika;
- Rizik usklađenosti poslovanja, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled propuštanja usklađivanja poslovanja Grupe sa zakonima i drugim propisima, standardima poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kao i s drugim aktima kojima se uređuje poslovanje a posebno obuhvata rizik od sankcija regulatornog tela, rizik od finansijskih gubitaka, kao i reputacioni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled stvaranja negativnog stava javnosti koji utiče na tržišno pozicioniranje Grupe;
- Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma je rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat, kapital ili reputaciju Grupe usled korišćenja Grupe (neposrednog ili posrednog korišćenja poslovnog odnosa s bankom, transakcije, usluge ili proizvoda Grupe) za pranje novca i/ili finansiranje terorizma;
- Strateški rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled nepostojanja odgovarajućih strategija i politika, te njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usled promena u okruženju u kome Grupa posluje ili izostanka odgovarajućeg reagovanja Grupe na te promene;
- Rizici ulaganja, koji obuhvataju rizike njenih ulaganja u druga pravna lica i osnovna sredstva.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(a) Uvod (nastavak)

Upravni odbor ima kompletnu odgovornost za uspostavljanje i nadzor okvirom upravljanja rizikom Grupe. Upravni odbor je osnovao Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO). Kreditni odbor i Komisiju za upravljanje operativnim rizikom koji su zaduženi za kreiranje i praćenje politika za upravljanje rizikom Grupe u njihovim konkretnim oblastima.

Politike Grupe za upravljanje rizikom imaju za cilj da identifikuju i analiziraju rizik sa kojim se Grupa suočava, utvrđivanje odgovarajućih limita rizika i kontrola, kao i praćenje rizika i poštovanje limita. Politike i sistemi za upravljanje rizikom redovno se revidiraju kako bi uključili promene tržišnih uslova, proizvoda i usluga koje se nude.

Odbor za reviziju Banke je odgovoran za praćenje usklađenosti poslovanja sa politikama i procedurama za upravljanje rizikom i za revidiranje adekvatnosti okvira za upravljanje rizikom u pogledu rizika sa kojima se Grupa suočava. Odboru za reviziju Banke pomaže Interna revizija. Interna revizija preduzima redovne i ad-hoc revizije kontrola i procedura za upravljanje rizikom, o čijim rezultatima se izveštava Odbor za reviziju.

(b) Kreditni rizik

Pri merenju kreditnog rizika na nivou dužnika, Grupa procenjuje rizik mogućih gubitaka usled pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika. Kreditni rizik predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Grupi, uključujući i;

- rizik izmirenja/ispоруke, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu neizmerenih transakcija ili usled neizvršavanja obaveza druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja/ispоруke;
- rizik druge ugovorne strane, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu neizmirenja obaveza druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije;
- rezidualni rizik, koji predstavlja mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled toga što su tehnike ublažavanja kreditnog rizika manje efikasne nego što se očekuje ili njihova primena nedovoljno utiče na umanjenje rizika kojima je Grupa izložena;
- rizik smanjenja vrednosti potraživanja, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu smanjenja vrednosti otkupljenih potraživanja usled gotovinskih ili negotovinskih obaveza prethodnog poverioca prema dužniku;
- kreditno-devizni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled pogoršanja finansijske sposobnosti dužnika uzrokovane promenom deviznih kurseva;
- kreditno-kamatni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled pogoršanja finansijske sposobnosti dužnika uzrokovane promenom kamatnih stopa;
- rizik koncentracije, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled koncentracije izloženosti banke prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika (dužnika, odnosno grupa povezanih dužnika, privrednih sektori, geografska područja i sl.).

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Grupa primenjuje rejting sistem korporativnih dužnika usklađen sa sistemom RBI grupe. Ovaj sistem razmatra kvantitativne i kvalitativne parametre za određivanje rejtinga dužnika.

Korporativni rejting model razlikuje sledeće ocene:

- 1C - minimalni rizik
- 2A, 2B, 2C - odlična kreditna sposobnost
- 3A, 3B, 3C - vrlo dobra kreditna sposobnost
- 4A, 4B, 4C - dobra kreditna sposobnost
- 5A, 5B, 5C - solidna kreditna sposobnost
- 6A, 6B, 6C - prihvatljiva kreditna sposobnost
- 7A, 7B, 7C - granična kreditna sposobnost
- 8A, 8B, 8C - slaba kreditna sposobnost/ispod standarda
- 9A, 9B, 9C - veoma slaba kreditna sposobnost
- 10 – default.

Rejting 10 je rezervisan samo za klijente koji nisu u mogućnosti da izmiruju svoje obaveze (default).

Osim korporativnog rejtinga, Grupa koristi i rejtinge za mala preduzeća, lokalne i regionalne samouprave, finansijske institucije, osiguravajuće kuće, finansiranje projekata, kao i scoring modele za sektor stanovništva.

U nastavku je prikazana veza između rejting modela koje Grupe koristi i nivoa kreditnog kvaliteta korišćena za svrhe objavljivanja:

Kreditni kvalitet	Visok nivo kvaliteta	Srednji nivo kvaliteta	Nizak nivo kvaliteta	Default
Korporativni klijenti	1C - 4C	5A - 7C	8A - 9C	10
Korporativni klijenti (PD range)	0,00406 – 0,0003	0,06204 - 0,00552	0,42503 - 0,08469	1
Finansijske institucije	1A - 4C	5A - 7C	8A - 9C	10
Finansijske institucije (PD range)	0,00405 – 0,00001	0,06295 - 0,00548	0,41672 - 0,08559	1
SMB	4B - 5B	6A - 7C	8A9 - B	10
SMB (PD range)	0,00803 – 0,00278	0,06306 - 0,01378	0,32512 - 0,08535	1
Projektno finansiranje	6,2 – 6,1	6,3	6,4	6,5
Projektno finansiranje (PD range)	0,00446 - 0,00229	0,01641	0,19074	1
Osiguravajuće kuće	2,5 - 0,5	3,5 - 3,0	4,5 - 4,0	5,0
Osiguravajuće kuće (PD range)	0,00076 - 0,0003	0,01263 - 0,00147	0,08241 - 0,02517	1
Država	A1 - B2	B3 - B4	B5 - C	10
Država (PD range)	0,00033 - 0,0	0,00629 - 0,00106	0,09915 - 0,02533	1
Sektor stanovništva (stambeni ,gotovinski krediti, visa i revolving kartice)	2,5 - 0,5	3,5 - 3,0	4,5 - 4,0	5,0
Sektor stanovništva (PD range)	0,027-0,0	0,1-0,027	0,18-0,1	1

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Grupa upravlja, ograničava i kontroliše koncentraciju kreditnog rizika gde god ga identifikuje, posebno prema jednom dužniku ili grupi povezanih lica, kao i prema industrijskim granama i zemljama. Grupa strukturira nivoe kreditnog rizika koji preuzima uspostavljanjem limita na izloženost prema jednom dužniku, grupi dužnika, industrijskom sektoru, geografskim područjima. Ove vrste rizika se posmatraju kontinuirano i predmet su godišnje provere (ili češće, ukoliko se ukaže potreba). Izloženost prema bilo kom dužniku, uključujući banke i brokerske kuće se dodatno kontroliše sistemom pod-limita kojima se ograničavaju iznosi bilansne i vanbilansne izloženosti kao i dnevne limite rizika u pogledu trgovinskih poslova kao što su devizni forward ugovori.

Poštovanje limita proverava se na dnevnom nivou. Izloženost kreditnom riziku takođe se prati kroz redovne analize sposobnosti dužnika i potencijalnih dužnika da ispune svoje finansijske obaveze i kroz izmenu limita kada je to neophodno. Uspostavljanje limita vrši se za sve tipove plasmana. Ulazak u transakciju bez definisanih limita nije dozvoljeno. Svako probijanje limita mora odmah biti prijavljeno nadležnim službama.

Vanbilansni plasmani

Garancije i stand by akreditivi nose isti kreditni rizik kao i krediti. Pokriveni i trgovinski akreditivi – koji predstavljaju pismenu saglasnost Grupe da treće lice povuče određeni iznos sredstava sa računa Grupe radi naplate potraživanja od dužnika Grupe u skladu sa unapred definisanim uslovima – su obezbeđeni robom na koju se transakcija odnosi i stoga obično nose manji kreditni rizik od standardnog kredita.

Potencijalne obaveze predstavljaju neiskorišćene delove okvirnih linija kojim se dozvoljava izdavanje kredita, garancije ili akreditiva. U pogledu kreditnog rizika kojem je Grupa izložena u vezi potencijalnih obaveza, mogući gubitak jednak je visini potencijalne obaveze tj. iznosa koji je odobren, a nije povučen. Ipak, razumno je pretpostaviti da je iznos mogućeg gubitka manji od ukupnih potencijalnih obaveza jer kod najvećeg dela potencijalnih obaveza povlačenje sredstava moguće je samo u slučaju da je dužnik zadovoljio određene uslove. Grupa kontroliše ročnost potencijalnih obaveza jer dugoročne obaveze po pravilu nose veći stepen kreditnog rizika od kratkoročnih.

Počev od 01.01.2018. godine Grupa primenjuje MSFI 9 standard koji je zamenio MRS 39. Podaci za 2017. godinu su prikazani u skladu sa tada važećim standardom MRS 39 i nisu uporedivi sa informacijama objavljenim za 2018. godinu. Razlike koje proizilaze iz prve primene MSFI 9 direktno su priznate u okviru neraspoređene dobiti 01.01.2018. godine. U skladu sa navedenim, efekti prve primene MSFI 9 su detaljno prikazani pod datumom 01.01.2018. godine.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Ukupna izloženost kreditnom riziku – prelazak na MSFI 9

Pozicija	Stanje pre izmena	Promena klasifikacije	ECL	Ostalo	Stanje posle izmena
Aktiva					
Gotovina i sredstva kod centralne banke	61.888.292	-	-	-	61.888.292
Hartije od vrednosti	43.672.271	(329.876)	(10.788)	1.889	43.333.497
- FVTPL	330.015	(329.876)	-	-	139
- AFS	12.995.016	(12.995.016)	-	-	-
- HTM	30.347.240	(30.347.240)	-	-	-
- FVOCI	-	12.995.016	(1.889)	1.889	12.995.017
- AC	-	30.347.240	(8.899)	-	30.338.341
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	9.322.509	-	17.569	-	9.340.078
Kredit i potraživanja od komitenata	146.750.452	329.876	70.830	-	147.151.158
- AC	146.750.452	(875.819)	778.653	-	146.653.286
- FVTPL	-	1.205.695	(707.823)	-	497.872
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	137	-	-	-	137
- po nabavnoj vrednosti	137	-	-	-	137
- FVOCI	-	-	-	-	-
Ostala sredstva	1.173.153	-	(21.593)	-	1.151.560
Ukupno	262.806.814	-	56.018	1.889	262.864.721
Obaveze					
Rezervisanja			(196.474)		
Ukupno	-	-	(196.474)	-	-

Fefekti prve primene MFSI 9 prikazani na pozicijama kapitala prikazani su kao sto sledi:

Pozicija	Nerealizovani dobici/(gubici)	Neraspoređeni dobitak i rezerve	Ukupno
Stanje na 31.12.2017. godine			-
Efekat FV ulaganja u instrumente kapitala koji se vode FVOCI	-	-	-
Efekat promene klasifikacije imovine koja se vodila po amortizovanoj vrednosti na FVTPL	-	567.367	567.367
Priznati MSFI 9 ECL uključujući sredstva koja se vode FVOCI	1.889	(707.823)	(705.933)
Ukupno	1.889	(140.456)	138.567

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Promena u izloženosti kredita i potraživanja od komitenata po nivoima rizika tokom 2018. godine

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
01.01.2018.	203.548.893	16.431.892	8.803.491	228.784.275
Novi plasmani	103.921.083	12.886.445	240.215	117.047.744
Smanjenje/otplata plasmana	(89.428.337)	(6.002.102)	(2.906.396)	(98.336.835)
Prelazak iz Stage 1	(5.771.669)	5.040.174	731.495	-
Prelazak iz Stage 2	893.058	(1.333.546)	440.488	-
Prelazak iz Stage 3	49.054	221.577	(270.632)	-
31.12.2018.	213.212.083	27.244.440	7.038.661	247.495.184

Promena ispravke vrednosti kredita i potraživanja od komitenata po nivoima rizika tokom 2018. godine

	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Ukupno
01.01.2018.	224.434	422.715	5.775.404	6.422.554
Novi plasmani	541.825	377.350	1.569.045	2.484.366
Smanjenje/otplata plasmana	(118.995)	(212.610)	(1.747.802)	(2.075.552)
Prelazak iz Stage 1	(8.838)	7.744	1.094	-
Prelazak iz Stage 2	4.011	(30.382)	26.371	-
Prelazak iz Stage 3	235	13.503	(13.738)	-
31.12.2018.	642.673	578.321	5.610.373	6.831.368

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o ukupnoj kreditnoj izloženosti na 31.12.2018. godine prikazani su u nastavku:

U hiljadama RSD	31.12.2018				
	Imovina po osnovu koje je banka izložena kreditnom riziku			Imovina po osnovu koje banka nije izložena kreditnom riziku	Vrednost iz bilansa stanja
	Bruto vrednost	Akumulirane ispravke vrednosti/ rezervisanja	Neto vrednost		
	1	2	(2-1) 3	4	(4+3) 5
Gotovina i sredstva kod centralne banke	21.942.490	6	21.942.484	49.941.635	71.884.119
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata	-	-	-	16.141	16.141
Hartije od vrednosti	50.345.601	17.538	50.328.063	141	50.328.204
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	6.844.472	14.093	6.830.379	50	6.830.429
Kredit i potraživanja od komitenata	156.779.637	6.391.910	150.387.727	(110)	150.387.617
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	-	-	304	304
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-	-	77.362	77.362
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	137	-	137	-	137
Nematerijalna imovina	-	-	-	665.845	665.845
Nekretnine, postrojenja i oprema	-	-	-	4.793.607	4.793.607
Tekuća poreska sredstva	-	-	-	20.796	20.796
Odložena poreska sredstva	-	-	-	378.023	378.023
Ostala sredstva	775.433	73.216	702.217	288.059	990.276
Leasing	10.882.653	334.608	10.548.045	-	10.548.045
Bilansna izloženost	247.570.423	6.831.365	240.739.058	56.182.073	296.920.905
Date garancije i jemstva	47.378.047	277.704	47.100.343	-	47.100.343
Preuzete buduće obaveze	80.879.970	208.737	80.671.233	4.211.452	84.882.685
Ostale vanbilansne izloženosti	-	-	-	511.117.357	511.117.357
Vanbilansna izloženost	128.258.017	486.441	127.771.576	515.328.809	643.100.385
Ukupna izloženost	375.828.440	7.317.806	368.510.634	571.510.664	940.021.298

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o ukupnoj kreditnoj izloženosti na 31.12.2017. godine prikazani su u nastavku:

Pozicija bilansa stanja (u hiljadama RSD)	31.12.2017.				
	Imovina po osnovu koje je banka izložena kreditnom riziku			Imovina po osnovu koje banka nije izložena kreditnom riziku	Vrednost iz bilansa stanja
	Bruto vrednost	Akumulirane ispravke vrednosti/ rezervisanja	Neto vrednost		
	1	2	3 (1-2)		
Gotovina i sredstva kod centralne banke	19.231.058	-	19.231.058	42.657.234	61.888.292
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	-	-	-	330.751	330.751
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	12.995.016	-	12.995.016	-	12.995.016
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	30.347.240	-	30.347.240	-	30.347.240
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	9.340.019	17.565	9.322.454	55	9.322.509
Kredit i potraživanja od komitenata	144.698.642	7.013.064	137.685.578	7.508	137.693.086
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	30.689	-	30.689	45.841	76.530
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	-	-	-	107	107
Investicije u zavisna društva	30	-	30	-	30
Nematerijalna ulaganja	-	-	-	620.556	620.556
Nekretnine, postrojenja i oprema	-	-	-	4.698.917	4.698.917
Tekuća poreska sredstva	-	-	-	18.256	18.256
Odložena poreska sredstva	-	-	-	365.324	365.324
Ostala sredstva	919.748	59.700	860.048	313.105	1.173.153
Leasing	9.606.514	549.148	9.057.366	-	9.057.366
Bilansna izloženost	227.168.956	7.639.477	219.529.479	49.057.654	268.587.133
Date garancije i jemstva	41.926.458	294.703	41.631.755	-	41.631.755
Preuzete buduće obaveze	74.521.494	41.001	74.480.493	7.279.564	81.760.057
Ostale vanbilansne izloženosti*	-	-	-	1.487.110.231	1.487.110.231
Vanbilansna izloženost	116.447.952	335.704	116.112.248	1.494.389.795	1.610.502.043
Ukupna izloženost	343.616.908	7.975.181	335.641.727	1.543.447.449	1.879.089.176

*Ostale vanbilansne izloženosti se uglavnom odnose na evidencije Banke o primljenim kolateralima.

Napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje
za godinu koja se završava na dan 31.12.2018.

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Što se tiče regionalne izloženosti, Grupa kredite i potraživanja, kao i vanbilansne plasmane plasira skoro isključivo na teritoriji Republike Srbije. Grupa nije plasirala sredstva komitentima iz visoko rizičnih područja, tako da Grupa nije izložena riziku koncentracije po osnovu ulaganja u visoko rizične zemlje.

Podaci o granskoj i geografskoj koncentraciji bilansnih i vanbilansnih izloženosti su prikazani u nastavku:

Bilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2018																
	Region Beograd 1			Region Beograd 2			Region Sever			Region Jug			Poci	Ukupno neobezvređena potraživanja (Stage 1 & 2)	Ukupno obezvređena potraživanja (Stage 3)	Potraživanja koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Ukupno bruto potraživanje
	Neobezvređena potraživanja bez značajnog pogoršanja fin stanja (Stage 1)	Neobezvređena potraživanja sa značajnim pogoršanjem fin stanja (Stage 2)	Obezvređena potraživanja (Stage 3)	Neobezvređena potraživanja bez značajnog pogoršanja fin stanja (Stage 1)	Neobezvređena potraživanja sa značajnim pogoršanjem fin stanja (Stage 2)	Obezvređena potraživanja (Stage 3)	Neobezvređena potraživanja bez značajnog pogoršanja fin stanja (Stage 1)	Neobezvređena potraživanja sa značajnim pogoršanjem fin stanja (Stage 2)	Obezvređena potraživanja (Stage 3)	Neobezvređena potraživanja bez značajnog pogoršanja fin stanja (Stage 1)	Neobezvređena potraživanja sa značajnim pogoršanjem fin stanja (Stage 2)	Obezvređena potraživanja (Stage 3)					
Potraživanja od stanovništva	16.763.363	2.962.447	764.984	13.566.261	2.190.511	604.100	8.155.309	1.568.580	396.750	8.788.908	1.473.812	435.558	-	55.469.191	2.201.392	-	57.670.583
Stambeni krediti	7.635.899	1.910.712	404.055	5.777.343	1.475.758	271.388	2.878.964	1.164.118	163.122	1.992.126	925.730	140.148	-	23.760.650	978.713	-	24.739.363
Potrošacki i gotovinski krediti	7.447.807	354.701	290.690	6.141.524	304.630	260.803	4.141.600	189.749	180.810	5.192.663	272.035	211.837	-	24.044.709	944.140	-	24.988.849
Transakcioni i kreditne kartice	1.674.227	696.441	63.046	1.645.865	405.992	69.243	1.131.115	210.390	50.071	1.602.600	266.388	80.872	-	7.633.018	263.232	-	7.896.250
Ostala potraživanja	5.430	593	7.193	1.529	4.131	2.666	4.323	2.747	1.519	9.659	2.701	30.814	-	15.307	15.307	-	46.121
Potraživanja od privrede	23.437.038	2.188.131	220.939	55.868.432	4.430.214	587.420	17.233.336	5.737.788	2.528.601	13.201.597	137.939	1.156.456	-	122.234.475	4.493.416	75.240	126.803.131
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	40.919	2	6	715.225	3.442	3	2.000.428	629	25	792.965	248	4	-	3.553.858	38	-	3.553.896
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	6.117.229	1.983.933	1.096	7.881.382	1.105.132	438.072	5.627.534	1.016.091	15.291	4.678.110	9.589	1.044.829	-	28.419.000	1.499.288	-	29.918.288
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom i klimatizacija	4	-	11	1	-	1	11	-	1	-	52	-	-	68	13	-	81
Građevinarstvo	947.186	1.355	21.825	1.090.212	107.337	519	583.075	65.901	1.133.181	472.149	16.850	1.616	-	3.284.065	1.157.141	75.240	4.516.446
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	7.653.719	136.008	161.706	10.023.677	767.205	103.266	7.567.078	4.562.683	38.359	5.671.977	86.035	42.453	-	36.468.382	345.784	-	36.814.166
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	433.667	553	3.381	4.127.018	120.654	4.550	757.231	17.786	767	435.407	218	21.351	-	5.892.534	30.049	-	5.922.583
Poslovanje nekretninama, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti, administrativne i pomoćne uslužne delatnosti, umetnost	1.320.674	9.385	21.561	1.772.885	81.543	15.573	149.567	1.099	1.132.986	345.845	2.423	29	-	3.683.421	1.170.149	-	4.853.570
Ostalo	6.923.640	56.895	11.353	30.258.032	2.244.901	25.436	548.412	73.599	207.991	805.144	22.524	46.174	-	40.933.147	290.954	-	41.224.101
Potraživanja od ostalih klijenata	36.989.844	849.808	-	9.032.155	5.304.204	38.040	5	-	-	-	-	-	-	52.176.016	38.040	-	52.214.056
Leasing	3.062.143	82.653	32.575	3.668.115	221.361	33.911	2.149.538	59.718	87.313	1.296.024	37.273	152.030	-	10.576.825	305.827	-	10.882.653
Leasing - potraživanja od stanovništva	274.773	2.526	453	121.559	1.749	2.707	89.015	1.035	559	41.963	1.018	1.204	-	533.638	4.922	-	538.560
Leasing - potraživanja od privrede	2.787.370	80.127	32.122	3.546.556	219.612	31.204	2.060.523	58.683	86.754	1.254.061	36.255	150.826	-	10.043.187	300.905	-	10.344.093
Ukupna izloženost	80.252.388	6.083.039	1.018.498	82.134.963	12.146.290	1.263.471	27.538.188	7.366.086	3.012.664	23.286.529	1.649.024	1.744.044	-	240.456.507	7.038.675	75.240	247.570.423

Napomene uz konsolidovane finansijske izveštaje
za godinu koja se završava na dan 31.12.2018.

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Vanbilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2018																
	Region Beograd 1			Region Beograd 2			Region Sever			Region Jug			Poci	Ukupno neobezvređena potraživanja (Stage 1 & 2)	Ukupno obezvređena potraživanja (Stage 3)	Potraživanja koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Ukupno bruto potraživanje
	Neobezvređen a potraživanja bez značajnog pogoršanja fin stanja (Stage1)	Neobezvređena potraživanja sa značajnim pogoršanjem fin stanja (Stage 2)	Obezvređena potraživanja (Stage 3)	Neobezvređena potraživanja bez značajnog pogoršanja fin stanja (Stage1)	Neobezvređen a potraživanja sa značajnim pogoršanjem fin stanja (Stage 2)	Obezvređena potraživanja (Stage 3)	Neobezvređena potraživanja bez značajnog pogoršanja fin stanja (Stage1)	Neobezvređena potraživanja sa značajnim pogoršanjem fin stanja (Stage 2)	Obezvređena potraživanja (Stage 3)	Neobezvređena potraživanja bez značajnog pogoršanja fin stanja (Stage1)	Neobezvređena potraživanja sa značajnim pogoršanjem fin stanja (Stage 2)	Obezvređena potraživanja (Stage 3)					
Potraživanja od stanovništva	2.265.761	1.106.867	21.610	2.103.373	567.428	16.856	1.442.705	298.664	11.470	2.020.479	315.651	18.088	-	10.120.928	68.024	-	10.188.952
Stambeni krediti	1.575	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.575	-	-	1.575
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	2.261.822	1.106.867	21.610	2.096.258	567.428	16.856	1.442.675	298.664	11.470	2.020.479	315.651	18.088	-	10.109.844	68.024	-	10.177.868
Ostala potraživanja	2.364	-	-	7.115	-	-	30	-	-	-	-	-	-	9.509	-	-	9.509
Potraživanja od privrede	25.627.465	442.192	153.905	48.604.133	2.554.130	245.867	12.819.848	160.654	1.958	25.061.739	95.445	1.704	-	115.365.606	403.434	-	115.769.040
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	30.655	-	-	131.370	12.758	-	252.225	28.386	-	255.003	1.312	-	-	711.709	-	-	711.709
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	4.678.961	240.279	-	12.028.051	105.689	122.387	6.838.379	82.299	298	16.066.572	25.025	550	-	40.065.255	123.235	-	40.188.490
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom i klimatizacija	-	-	-	41.238	-	-	-	-	-	-	353	-	-	41.591	-	-	41.591
Građevinarstvo	2.662.353	3.036	151.287	11.127.198	776.614	48.893	1.314.015	11.300	-	5.286.346	33.467	325	-	21.214.329	200.505	-	21.414.834
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	12.960.219	82.167	12	12.830.839	416.553	74.366	3.692.530	36.895	1.200	2.683.432	7.109	-	-	32.709.744	75.578	-	32.785.322
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	903.986	3.316	2.503	4.255.630	67.517	199	391.083	1.207	310	358.033	25.874	-	-	6.006.646	3.012	-	6.009.658
Poslovanje nekretninama, stručne ,naučne, inovacione i tehničke delatnosti, administrativne i pomoćne uslužne delatnosti, umetnost	3.013.350	113.247	-	1.421.043	156.294	-	193.058	407	-	174.333	-	-	-	5.071.732	-	-	5.071.732
Ostalo	1.377.941	147	103	6.768.764	1.018.705	22	138.558	160	150	238.020	2.305	829	-	9.544.600	1.104	-	9.545.704
Potraživanja od ostalih klijenata	231.790	45.695	-	192.268	1.830.272	-	-	-	-	-	-	-	-	2.300.025	-	-	2.300.025
Ukupna izloženost	28.125.016	1.594.754	175.515	50.899.774	4.951.830	262.723	14.262.553	459.318	13.428	27.082.218	411.096	19.792	-	127.786.559	471.458	-	128.258.017

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

	31.12.2017.										
Bilansna potraživanja (u hiljadama RSD)	Region Beograd 1		Region Beograd 2		Region Sever		Region Jug		Ukupno neproblematična potraživanja	Ukupno problematična potraživanja	Ukupna bruto potraživanja
	neproblematična potraživanja	problematična potraživanja	neproblematična potraživanja	problematična potraživanja	neproblematična potraživanja	problematična potraživanja	neproblematična potraživanja	problematična potraživanja			
Potraživanja od stanovništva	18.338.337	874.263	14.426.969	673.596	9.211.863	442.085	9.524.240	500.273	51.501.409	2.490.217	53.991.626
Stambeni krediti	9.067.990	427.014	6.721.728	329.469	4.050.135	199.758	2.867.771	164.895	22.707.624	1.121.136	23.828.760
Potrošački i gotovinski krediti	6.968.266	378.547	5.715.594	279.668	3.879.289	204.760	4.746.879	279.866	21.310.028	1.142.841	22.452.869
Transakcioni i kreditne kartice	2.300.309	62.380	1.983.955	62.462	1.276.778	36.353	1.896.935	53.409	7.457.977	214.604	7.672.581
Ostala potraživanja	1.772	6.322	5.692	1.997	5.661	1.214	12.655	2.103	25.780	11.636	37.416
Potraživanja od privrede	25.924.522	1.474.798	57.142.979	442.135	21.282.265	2.750.242	13.310.058	1.360.579	117.659.824	6.027.754	123.687.578
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	629.304	2	836.705	14	2.516.573	15	675.592	1	4.658.174	32	4.658.206
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	8.672.123	35.944	6.605.592	313.175	7.066.816	8.197	5.078.515	1.250.241	27.423.046	1.607.557	29.030.603
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom i klimatizacija	1	-	3	-	5.922	-	75	-	6.001	-	6.001
Građevinarstvo	604.687	891.643	1.579.333	6.534	514.600	1.260.242	847.362	249	3.545.982	2.158.668	5.704.650
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	7.508.086	171.295	7.631.937	112.393	9.725.927	106.232	5.292.638	46.354	30.158.588	436.274	30.594.862
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	434.201	3.373	2.921.692	427	812.727	2.808	675.025	26.478	4.843.645	33.086	4.876.731
Poslovanje nekretninama, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti, administrativne i pomoćne uslužne delatnosti, umetnost	2.622.071	371.866	1.739.458	3.748	197.422	1.182.861	176.750	7	4.735.701	1.558.482	6.294.183
Ostalo	5.454.049	675	35.828.259	5.844	442.278	189.887	564.101	37.249	42.288.687	233.655	42.522.342
Potraživanja od ostalih klijenata	34.274.014	-	5.512.169	95.096	559	-	1.400	-	39.788.142	95.096	39.883.238
Leasing	2.572.262	75.365	3.486.815	54.797	1.959.799	139.534	1.018.620	299.322	9.037.496	569.018	9.606.514
leasing - potraživanja od stanovništva	178.276	606	73.138	2.941	43.639	515	28.320	1.172	323.373	5.234	328.607
leasing - potraživanja od privrede	2.393.986	74.759	3.413.677	51.856	1.916.160	139.019	990.300	298.150	8.714.123	563.784	9.277.907
Ukupna izloženost	81.109.135	2.424.426	80.568.932	1.265.624	32.454.486	3.331.861	23.854.318	2.160.174	217.986.871	9.182.085	227.168.956

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Vanbilansna potraživanja (u hiljadama RSD)	31.12.2017.										
	Region Beograd 1		Region Beograd 2		Region Sever		Region Jug		Ukupno neproblem atična potraživanja	Ukupno problem atična potraživanja	Ukupna bruto potraživanja
	neproblematična potraživanja	problematična potraživanja	neproblematična potraživanja	problematična potraživanja	neproblematična potraživanja	problematična potraživanja	neproblematična potraživanja	problematična potraživanja			
Potraživanja od stanovništva	3.238.484	19.741	2.520.150	16.826	1.588.922	11.226	2.219.980	15.861	9.567.536	63.654	9.631.190
Stambeni krediti	12	-	-	-	-	-	-	-	12	-	12
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	3.237.287	19.149	2.515.826	16.826	1.588.892	11.226	2.219.980	15.861	9.561.985	63.062	9.625.047
Ostala potraživanja	1.185	592	4.324	-	30	-	-	-	5.539	592	6.131
Potraživanja od privrede	24.033.627	156.169	47.346.459	295.043	16.246.313	302	15.994.647	3.246	103.621.046	454.760	104.075.806
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	18.259	-	241.821	-	97.519	-	255.838	-	613.437	-	613.437
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	3.803.530	-	12.157.327	89.220	7.610.247	-	9.021.810	1.575	32.592.914	90.795	32.683.709
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom i klimatizacija	-	-	21.326	-	860	-	330	-	22.516	-	22.516
Građevinarstvo	1.955.290	151.643	10.337.928	175.010	1.223.332	-	3.709.152	1.671	17.225.702	328.324	17.554.026
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	13.472.260	-	12.797.763	30.802	6.733.252	-	2.350.934	-	35.354.209	30.802	35.385.011
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	847.722	126	4.762.308	-	336.588	297	381.154	-	6.327.772	423	6.328.195
Poslovanje nekretninama, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti, administrativne i pomoćne uslužne delatnosti, umetnost	3.613.848	4.400	1.153.219	2	79.709	-	127.082	-	4.973.858	4.402	4.978.260
Ostalo	322.718	-	5.874.767	9	164.806	5	148.347	-	6.510.638	14	6.510.652
Potraživanja od ostalih klijenata	12.241	-	2.728.715	-	-	-	-	-	2.740.956	-	2.740.956
Ukupna izloženost	27.284.352	175.910	52.595.324	311.869	17.835.235	11.528	18.214.627	19.107	115.929.538	518.414	116.447.952

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Granska koncentracija, uključujući podatke o strukturi problematičnih plasmana je prikazana u nastavku. Pod problematičnim potraživanjima Grupa smatra potraživanja od dužnika koji su zadovoljili neki od „default“ indikatora navedenih u tabeli „Indikatori defaulta“, u daljem tekstu (u skladu sa internim pravilima RBI grupe).

Podaci o problematičnim bilansnim i vanbilansnim plasmanima su prikazani u nastavku:

Bilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2018.						
	Bruto vrednost ukupnih potraživanja 1	Akumulirane ispravke vrednosti ukupnih potraživanja 2	Bruto vrednost obezvređenih (stage 3) potraživanja		Akumulirane ispravke vrednosti obezvređenih (stage 3) potraživanja 5	% obezvređenih (stage 3) potraživanja (1/3) 6	Vrednost sredstava obezvređenih (stage 3) potraživanja* 7
				od čega: restrukturirana potraživanja			
	3	4	3	4	5	6	7
Potraživanja od stanovništva	57.670.583	2.087.900	2.201.391	451.814	1.299.052	3,8	462.032
Stambeni krediti	24.739.362	853.840	978.713	396.934	537.918	4,0	458.039
Potrošački i gotovinski krediti	24.988.849	858.272	944.139	54.880	573.875	3,8	3.789
Transakcioni i kreditne kartice	7.896.251	346.058	263.233	-	176.206	3,3	204
Ostala potraživanja	46.120	29.730	15.306	-	11.053	33,2	-
Potraživanja od privrede	132.558.993	4.341.147	4.493.402	3.944.279	3.991.450	3,4	397.116
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	3.553.897	12.816	39	-	24	0,0	-
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	29.918.289	1.365.360	1.499.288	1.451.349	1.262.944	5,0	194.387
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom i klimatizacija	81	8	13	-	8	16,0	-
Građevinarstvo	4.516.446	1.073.478	1.157.125	1.138.422	1.059.251	25,6	100.776
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	36.814.168	403.958	345.785	200.034	290.675	0,9	74.533
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	5.922.582	56.486	30.049	20.778	22.765	0,5	-
Poslovanje nekretninama, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti, administrativne i pomoćne uslužne delatnosti, umetnost	4.853.569	1.125.442	1.170.149	1.132.776	1.105.532	24,1	1.218
Ostalo	41.223.993	303.599	290.954	920	250.251	0,7	26.202
Potraživanja od ostalih klijenata	46.458.195	67.714	38.040	-	34.417	0,1	-
Leasing	10.882.653	334.608	305.827	19.752	285.455	2,8	-
Leasing-potraživanja od stanovništva	538.560	8.722	4.922	-	4.922	0,9	565
Leasing-potraživanja od privrede	10.344.093	325.886	300.905	19.752	280.533	2,9	28.409
Ukupna potraživanja	247.570.423	6.831.365	7.038.660	4.415.845	5.610.374	2,8	859.148

*Ponderisana vrednost kolaterala

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Vanbilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2018.						
	Bruto vrednost ukupnih potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti ukupnih potraživanja	Bruto vrednost obezvređenih (stage 3) potraživanja		Akumulirane ispravke vrednosti obezvređenih (stage 3) potraživanja	%obezvređenih (stage 3) potraživanja (1/3) 6	Vrednost sredstava obezbeđenja obezvređenih (stage 3) potraživanja*
				od čega: restrukturirana potraživanja			
1	2	3	4	5		7	
Potraživanja od stanovništva	10.188.952	83.172	68.023	-	21.160	0,7	97
Stambeni krediti	1.575	-	-	-	-	0,0	-
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	10.177.869	80.845	68.023	-	21.160	0,7	97
Ostala potraživanja	9.509	2.327	-	-	-	0,0	-
Potraživanja od privrede	115.769.040	394.343	403.435	119	249.037	0,3	112.268
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	711.709	1.722	-	-	-	0,0	-
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	40.188.490	98.893	123.235	-	42.853	0,3	59.208
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom i klimatizacija	41.591	52	-	-	-	0,0	-
Građevinarstvo	21.414.834	212.492	200.505	-	179.694	0,9	10.440
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	32.785.322	55.111	75.578	119	23.648	0,2	42.620
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	6.009.658	10.960	3.012	-	2.648	0,1	-
Poslovanje nekretninama, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti, administrativne i pomoćne uslužne delatnosti, umetnost	5.071.731	8.642	-	-	-	0,0	-
Ostalo	9.545.705	6.471	1.105	-	194	0,0	-
Potraživanja od ostalih klijenata	2.300.025	8.925	-	-	-	0,0	-
Ukupna potraživanja	128.258.017	486.441	471.458	119	270.197	0,4	112.365

*Ponderisana vrednost kolaterala

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Bilansna potraživanja. (u hiljadama dinara)	31.12.2017.						
	Bruto vrednost ukupnih potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti ukupnih potraživanja	Bruto vrednost problematičnih potraživanja		Akumulirane ispravke vrednosti problematičnih potraživanja	% problematičnih potraživanja	Vrednost sredstava obezbeđenja problematičnih potraživanja*
				od čega: restrukturirana potraživanja			
	1	2	3	4	5	6 (3/1)	7
Potraživanja od stanovništva	53.991.626	1.859.197	2.490.217	487.123	1.345.906	4.6%	672.871
Stambeni krediti	23.828.760	562.424	1.121.136	415.809	471.437	4.7%	671.555
Potrošački i gotovinski krediti	22.452.869	1.064.035	1.142.841	71.314	726.531	5.1%	557
Transakcioni i kreditne kartice	7.672.581	218.348	214.604	-	146.370	2.8%	751
Ostala potraživanja	37.416	14.390	11.636	-	1.568	31.1%	8
Potraživanja od privrede	123.687.578	5.173.031	6.027.754	5.368.871	4.819.246	4.9%	899.177
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	4.658.206	21.547	32	-	7	0.0%	-
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	29.030.603	1.253.918	1.607.557	1.414.085	1.140.293	5.5%	575.412
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom i klimatizacija	6.001	1	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	5.704.650	1.823.964	2.158.668	2.141.040	1.801.738	37.8%	149.619
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	30.594.862	456.065	436.274	250.331	336.082	1.4%	144.881
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	4.876.731	51.656	33.086	23.887	26.267	0.7%	613
Poslovanje nekretninama, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti, administrativne i pomoćne uslužne delatnosti, umetnost	6.294.183	1.334.703	1.558.482	1.539.528	1.316.414	24.8%	5.039
Ostalo	42.522.342	231.177	233.655	-	198.445	0.6%	23.613
Potraživanja od ostalih klijenata	39.883.238	58.101	95.096	-	38.378	0.2%	-
Leasing	9.606.514	549.148	569.018	-	515.471	5.9%	46.222
leasing - potraživanja od stanovništva	328.607	4.644	5.233	-	4.361	1.6%	855
leasing - potraživanja od privrede	9.277.907	544.504	563.785	-	511.110	6.1%	45.367
Ukupna izloženost	227.168.956	7.639.477	9.182.085	5.855.994	6.719.001	4.0%	1.618.270

*Ponderisana vrednost kolaterala

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Vanbilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2017.						
	Bruto vrednost ukupnih potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti ukupnih potraživanja	Bruto vrednost problematičnih potraživanja		Akumulirane ispravke vrednosti problematičnih potraživanja	% problematičnih potraživanja	Vrednost sredstava obezbeđenja problematičnih potraživanja *
				od čega: restrukturirana potraživanja			
	1	2	3	4	5	6 (3/1)	7
Potraživanja od stanovništva	9.631.190	37.077	63.654	-	24.574	0.7%	741
Stambeni krediti	12	-	-	-	-	0.0%	-
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	0.0%	-
Transakcioni i kreditne kartice	9.625.047	37.075	63.062	-	24.574	0.7%	149
Ostala potraživanja	6.131	2	592	-	-	9.7%	592
Potraživanja od privrede	104.075.806	298.229	454.760	-	203.306	0.4%	36.525
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	613.437	208	-	-	-	0.0%	-
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom, upravljanje otpadnim vodama, kontrolisanje procesa uklanjanja otpada i slične aktivnosti	32.683.709	54.065	90.795	-	39.663	0.3%	4.632
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom i klimatizacija	22.516	2	-	-	-	0.0%	-
Građevinarstvo	17.554.026	188.258	328.324	-	163.579	1.9%	18.712
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	35.385.011	45.217	30.802	-	-	0.1%	13.181
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	6.328.195	4.479	423	-	64	0.0%	-
Poslovanje nekretninama, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti, administrativne i pomoćne uslužne delatnosti, umetnost	4.978.260	4.955	4.402	-	-	0.1%	-
Ostalo	6.510.652	1.045	14	-	-	0.0%	-
Potraživanja od ostalih klijenata	2.740.956	398	-	-	-	0.0%	-
Ukupna izloženost	116.447.952	335.704	518.414	-	227.880	0.4%	37.266

*Ponderisana vrednost kolaterala

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Politika obračuna ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama

Grupa priznaje ispravku vrednosti za očekivane kreditne gubitke (dalje u tekstu: ECL) za sledeće finansijske instrumente koji se ne vrednuju kao FVTPL:

- Finansijska sredstva koja su dužnički instrumenti;
- Izdate finansijske garancije; i
- Preuzete obaveze po osnovu nepovučenih kredita.

Ispravka vrednosti se ne priznaje po osnovu vlasničkih instrumenata.

U skladu sa MSFI 9, Grupa primenjuje trostepeni model obezvređenja na osnovu promena kreditnog kvaliteta u odnosu na inicijalno priznavanje. Ovaj model zahteva da se finansijski instrument koji nije obezvređen prilikom inicijalnog priznavanja klasifikuje u Nivo (dalje u tekstu: Stage) 1 i da mu se stalno prati kreditni rizik. Kada se kreditni rizik finansijskog instrumenta nije značajno povećao u odnosu na inicijalno priznavanje, Grupa će obračunati ispravku vrednosti za takav finansijski instrument u iznosu koji je jednak 12-omesečnom ECL.

Ako se identifikuje značajno povećanje kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje, finansijski instrument se premešta u Stage 2, ali se još ne smatra obezvređenim. Kada se kreditni rizik finansijskog instrumenta značajno povećao u odnosu na inicijalno priznavanje, Grupa će obračunati ispravku vrednosti za takav finansijski instrument u iznosu koji je jednak ECL za period do kraja otplate finansijskog sredstva.

Ako je finansijski instrument obezvređen, onda se premešta u Stage 3.

Kupljeni ili plasirani kreditno-bezvređeni finansijski instrumenti predstavljaju ona finansijska sredstva koja su kreditno-bezvređena prilikom inicijalnog priznavanja i njihov očekivani kreditni gubitak se uvek obračunava na bazi očekivanih gubitaka za ceo period trajanja finansijskog instrumenta.

Grupa obračunava ispravku vrednosti u iznosu koji je jednak life-time ECL, izuzev kod sledećih instrumenata, kod kojih se koristi 12-mesečni ECL:

- Dužničke investicione hartije od vrednosti za koje je utvrđeno da imaju nizak kreditni rizik na izveštajni datum; i
- Ostali finansijski instrumenti kod kojih se kreditni rizik nije značajno povećao u odnosu na trenutak inicijalnog priznavanja.

Sa stanovišta praktične primene, u Grupi se podrazumeva da za hartije od vrednosti koje imaju investicioni rejting ne treba da se procenjuje da li se kreditni rizik hartije od vrednosti značajno povećao. Za ove svrhe investicioni rejting je definisan od strane priznatih eksternih rejting agencija kao rejting u rasponu AAA–BBB (Standard's & Poor's, Fitch) i Aaa-Baa (Moody's). Ukoliko informacija od priznate eksterne rejting agencije nije raspoloživa, ekvivalentni interni rejtingi mogu biti mapirani u eksterne rejtinge. Ovo mapiranje treba da pođe od perspektive tržišnih učesnika, uzimajući u obzir sve uslove i okolnosti u vezi sa hartijom od vrednosti. U situacijama kada eksterni ili interni nije raspoloživ, može se koristiti verovatnoća default-a koja je ekvivalentna investicionom rejtingu, ukoliko je raspoloživa.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Merenje očekivanih kreditnih gubitaka

Merenje očekivanih kreditnih gubitaka podrazumeva utvrđivanje nepristrasne i verovatnoćom ponderisane vrednosti kroz analizu niza mogućih ishoda, koja uključuje vremensku vrednost novca, a zasnovana je na razumnim i dokumentovanim informacijama o prošlim događajima, trenutnim uslovima i budućim ekonomskim uslovima, koje su dostupne uz prihvatljive troškove i napore na datum izveštavanja.

Očekivani kreditni gubici izračunavaju se kao zbir marginalnih gubitaka koji na određeni datuma bilansa stanja. Marginalni gubici su izvedeni iz pojedinačnih parametara kojima se procenjuju izloženosti i gubici u slučaju neizmerenja obaveza i marginalnih verovatnoća neispunjavanja obaveza za svaki period. Obračun očekivanih kreditnih gubitaka zasnovan je na četiri komponente:

- Verovatnoća default-a ("PD") - Ovo je procena verovatnoće neispunjavanja obaveza u datom vremenskom horizontu;
- Izloženost u trenutku default-a ("EAD") - ovo je procena izloženosti u trenutku ulaska u default, uzimajući u obzir očekivane promene izloženosti nakon datuma izveštavanja, uključujući otplate glavnice i kamate, i očekivana povlačenja iz odobrenih okvirnih linija;
- Gubitak nakon default-a ("LGD") - Ovo je procena gubitka usled default-a. Ona se zasniva na razlici između ugovorenih novčanih tokova i onih koje bi zajmodavac očekivao da će primiti, uključujući i naplatu iz instrumenata obezbeđenja. Obično se izražava kao procenat EAD;
- Diskontna stopa - koristi se za diskontovanje očekivanog gubitka na sadašnju vrijednost na datum izveštavanja koristeći efektivnu kamatnu stopu (EKS), važeću pri početnom priznavanju finansijskog sredstva.

Prilikom merenja očekivanih kreditnih gubitaka, Grupa ne mora nužno identifikovati sve moguće scenarije. Međutim, razmotriće rizik ili verovatnoću da će kreditni gubitak nastati, čak i ako je mogućnost nastanka gubitka vrlo niska.

ECL je verovatnoćom ponderisana procena kreditnih gubitaka. Obračunavaju se na sledeći način:

- Finansijska sredstva koja nisu kreditno-obezvređena na izveštajni datum: kao sadašnja vrednost svih očekivanih manjih naplata tj. razlike između novčanih tokova na koje Grupa ima pravo u skladu sa ugovornim uslovima i novčanih tokova koje Grupa očekuje da primi;
- Finansijska sredstva koja su kreditno-obezvređena na izveštajni datum: kao razlika između bruto knjigovodstvene vrednosti i sadašnje vrednosti procenjenih budućih novčanih tokova;
- Preuzete obaveze za nepovučene kredite: kao sadašnja vrednost razlike između ugovorenih novčanih tokova na koje Grupa ima pravo u skladu sa ugovornim uslovima ukoliko se nepovučeni kredit iskoristi i novčanih tokova koje Grupa očekuje da primi;
- Izdate finansijske garancije: očekivana plaćanja u cilju namirenja korisnika garancije umanjena za iznos koji Grupa očekuje da nadoknadi.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Restruktuirana finansijska sredstva

Ukoliko su ugovorni uslovi finansijskog sredstva izmenjeni ili modifikovani ili je postojeće finansijsko sredstvo zamenjeno sa novim usled finansijskih poteškoća dužnika, onda se vrši procena da li je potrebno isknjižiti postojeće finansijsko sredstvo, a ECL se obračunava na sledeći način:

- Ukoliko očekivano restrukturiranje neće rezultirati u prestanku priznavanja tj. isknjižavanju postojećeg sredstva, onda su očekivani novčani tokovi od modifikovanog finansijskog sredstva uključeni u kalkulaciju manjka novčanih tokova koji se očekuje od postojećeg finansijskog sredstva;
- Ukoliko će očekivano restrukturiranje rezultirati u prestanku priznavanja tj. isknjižavanju postojećeg sredstva, onda se očekivana fer vrednost novog sredstva tretira kao finalni novčani tok od postojećeg finansijskog sredstva u trenutku prestanka priznavanja tj. isknjižavanja. Ovaj iznos je uključen u kalkulaciju manjka novčanih tokova od postojećeg finansijskog sredstva, koji se diskontuju od očekivanog datuma prestanka priznavanja do izveštajnog datuma uz korišćenje originalne efektivne kamatne stope postojećeg finansijskog sredstva.

Kreditno-obezvređena finansijska sredstva

Na svaki izveštajni datum, Grupa procenjuje da li su finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti i dužnički instrumenti koji se vrednuju kao FVOCI kreditno-obezvređeni. Finansijsko sredstvo je kreditno-obezvređeno kada se desio jedan ili više događaja sa negativnim efektom na procenjene buduće tokove gotovine za određeno finansijsko sredstvo. Dokaz da je finansijsko sredstvo kreditno obezvređeno obuhvata raspoložive podatke o sledećim događajima:

- značajne finansijske teškoće izdavaoca ili dužnika;
- kršenje ugovornih odredbi, kao na primer default ili kašnjenje u izmirenju obaveza;
- Grupa dužniku, iz ekonomskim ili ugovornih razloga u vezi sa finansijskim teškoćama dužnika, menja kreditne uslove na način koji inače ne bi razmatrala;
- postalo je očigledno da će dužnik bankrotirati ili biti reorganizovan na neki drugi način;
- nestanak aktivnog tržišta za finansijsko sredstvo usled finansijskih teškoća;
- kupovina ili izdavanje finansijskog sredstva uz visoki discount, što ukazuje na nastale kreditne gubitke.

Operacionalizacija identifikacije obezvrednih finansijskih sredstava izvršena je putem usklađivanja definicije default-a i definicije obezvređenja. Grupa definiše finansijski instrument kao instrument u statusu neizmirenja obaveza tj. default-u, koji je u potpunosti usklađen sa definicijom obezvređenja, kada je ispunjen neki od sledećih kriterijuma:

- Grupa smatra malo verovatnim da će dužnik u potpunosti izmiriti svoju obavezu prema njoj, ne uzimajući u obzir mogućnost naplate po osnovu aktiviranja sredstava obezbeđenja ILI
- dužnik je u docnji više od 90 dana po bilo kojoj materijalno značajnoj obavezi prema banci.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Interno definisani indikatori defaulta za pravna lica su:

- Stečaj;
- Direktan otpis;
- Otpis uz prethodno kreiranu pojedinačnu ispravku vrednosti;
- Potraživanje proglašeno dospelim;
- Restrukturiranje;
- Prestanak obračunavanja kamate;
- Potraživanje prodato uz gubitak;
- Kašnjenje u izmirenju obaveza;
- Povučena dozvola za rad;
- Moratorijum na plaćanje dugova;
- Očekivan gubitak;
- Cross Default.

Interno definisani indikatori defaulta za fizička lica i mikro preduzeća su:

- Materijalno značajna docnja preko 90 dana;
- Postoji dokaz za učinjenu prevaru – svi aktivni računi će biti prebačeni u "default" bez obzira na prag materijalnosti;
- U slučaju smrti klijenta svi aktivni računi će biti prebačeni u "default" bez obzira na prag materijalnosti;
- Dužnik je u postupku restrukturiranja kod kojeg su novi novčani tokovi manji za minimum 2,5% od prvobitno ugovorenih kao i kada se restrukturiranje radi za plasmane koji imaju materijalno značajnu docnju preko 60 dana ("distressed restructuring");
- Dužnik kasni u izmirenju obaveza prema državi, drugim poveriocima ili prema zaposlenima ili neredovno izvršava obaveze po osnovu poreza i doprinosa za socijalno osiguranje zaposlenih, u značajnom iznosu (iznad kvartalnog proseka u uobičajenim uslovima, isključiti specijalne mesece i transakcije, uz jasno obrazloženje);
- U slučaju da klijent ostane bez posla svi aktivni računi će biti prebačeni u "default" bez obzira na prag materijalnosti;
- "Cross default" – kada plasman koji je u default-u povlači za sobom i ostale plasmane iz iste grupe proizvoda – npr. ako klijent ima dva gotovinska kredita i po jednom kreditu se ispune uslovi za default (npr. materijalno značajna docnja preko 90 dana) to će za posledicu imati da se i drugi klasman prebaci u default;
- Ostalo.

Gore navedeni kriterijumi primenjeni su na sve finansijske instrumente koje poseduje Grupa i usklađeni su sa definicijom neizmirenja obaveza (default) koja se koristi za potrebe internog upravljanja kreditnim rizikom. Default definicija dosledno se primenjuje na modeliranje verovatnoća default-a (PD), izloženosti po default-u (EAD) i gubitka po default-u (LGD) tokom obračuna očekivanih gubitaka Grupe.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Smatra se da instrument više nije u statusu neizmirenja obaveza (tj. da je oporavljen) kada više ne ispunjava nijedan od osnovnih kriterijuma default-a u periodu od najmanje 3 meseca ili duže u slučaju restrukturiranja izazvanog finansijskim teškoćama. Period od 3 meseca određen je na osnovu analize koja razmatra verovatnoću da se finansijski instrument vrati u stanje statusa neizmirenja obaveza posle oporavka koristeći različite definicije oporavka.

Za finansijsko sredstvo klasifikovano u nivo tri, tj. sredstvo koje je obezvređeno na datum izveštavanja (isklj. POCI), Grupa meri očekivane kreditne gubitke kao razliku između bruto knjigovodstvene vrednosti sredstva i sadašnje vrednosti procenjenih budućih novčanih tokova diskontovanih po originalnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog sredstva. Svaka korekcija se priznaje kroz bilans uspeha. Za kolateralizovanu imovinu, procena uključuje novčane tokove iz naplate kolaterala umanjene za troškove pribavljanja i prodaje kolaterala. Očekivani kreditni gubici se obračunavaju primenom najmanje dva scenarija (čak i ako je samo jedna strategija naplate izvesna) uz ponderisanje raspona mogućih ishoda. Razmotraju se svi relevantni scenariji (ne samo najverovatniji). Pri obračunu ECL se ne uključuju scenariji za koje je procenjeno da je malo verovatno da će se ostvariti.

Značajno povećanje kreditnog rizika

Grupa smatra da postoji značajno povećanje kreditnog rizika ako je ispunjen neki od sledećih kvantitativnih, kvalitativnih ili „back-stop“ kriterijuma:

Značajno povećanje kreditnog rizika - kvantitativni kriteijumi

Grupa koristi kvantitativne kriterijume kao primarni indikator značajnog povećanja kreditnog rizika za sva materijalno značajna portfolija. Za kvantitativno određivanje nivoa rizika, Grupa poredi „lifetime“ PD krivu na datum obračuna sa „lifetime“ PD krivom na datum inicijalnog priznavanja. Za PD krivu na datum inicijalnog priznavanja formulišu se pretpostavke o strukturi krive. S jedne strane, u slučaju visoko ocenjenih finansijskih instrumenata pretpostavlja se da će se PD kriva vremenom degradirati. Sa druge strane, za nisko ocenjene finansijske instrumente pretpostavlja se da će se PD kriva poboljšati tokom vremena. Stepenn poboljšanja ili pogoršanja zavisice od nivoa početnog kreditnog rejtinga. Kako bi se ove krive učinile uporedivim, obe se skaliraju na anualizovane PD-eve.

U opštem slučaju, smatra se da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika sa relativnim povećanjem PD-a od 250%, iako taj iznos može biti manji zbog nekoliko ograničavajućih faktora kao što su preostalo vreme trajanja finansijskog instrumenta i tip portfolija proizvoda.

Vrednost praga od 250% je zavisna o vremenu. Vrednost od 250% važi ako preostali rok dospeća iznosi jednu godinu ili manje. Za rokove dospeća duže od jedne godine, vrednost se koriguje. Ovo je neophodno da bi se nadoknadio efekat dospevanja. Na primer, manje je verovatno da će pogoršanje rejtinga nakon godinu dana usloviti prelaz u Nivo 2 kod dužih, nego kod kraćih preostalih rokova dospeća. To je zbog toga što verovatnoće default-a konvergiraju tokom vremena prema dugoročnoj prosečnoj verovatnoći default-a. Ovo svojstvo verovatnoće default-a dovodi do toga da su verovatnoće default-a obračunate za inicijalni i tekući period izgrađene od verovatnoća default-a koje postaju vrlo slične nakon određenog vremenskog perioda, bez obzira na polaznu tačku. To znači da se jasne razlike u početnim verovatnoćama smanjuju tokom vremena, pa dostizanje praga od 250% postaje manje verovatno u meri u kojoj ročnost utiče na obračunate verovatnoće default-a.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Da bi se korigovao efekat dospevanja, prag od 250% se prilagođava za različita dospeća i za duže rokove dospeća PD prag postaje niži (minimum je 150%).

Fin.instrumenti kojima nije dodeljen kreditni rejting na datum izveštavanja, svrstavaju se u Nivo 2, bez izuzetka.

Fin. instrumenti kod kojih nije utvrđen kreditni rejting na datum inicijalnog priznavanja, svrstavaju se u Nivo 2 (uz šestomesečni *grace* period u kom je dozvoljeno dodeliti rejting, ukoliko nije utvrđen na sam datum inicijalnog priznavanja).

Značajno povećanje kreditnog rizika - kvalitativni kriterijumi

Grupa koristi kvalitativne kriterijume kao sekundarni indikator značajnog povećanja kreditnog rizika za sva materijalno značajna portfolija. Prebacivanje u Stage 2 se odvija kada su ispunjeni kriterijumi navedeni u daljem tekstu.

Za države, banke, portfolija pravnih lica i projektnog finansiranja, ako klijent ispunjava jedan ili više od sledećih kriterijuma:

- Spoljni tržišni indikatori;
- Promene pristupa upravljanju;
- Promene ugovornih uslova;
- Stručna procena;
- Docnje preko 30 dana.

Procena značajnog povećanja kreditnog rizika uključuje informacije koje se odnose na budućnost i one se primenjuju na kvartalnoj osnovi na nivou pojedinačnog ugovora za sve grupe portfolija pravnih lica.

Za portfolio fizičkih lica, ako klijent ispunjava jedan ili više od sledećih kriterijuma:

- Forbearance“ mere;
- Stručna procena.

Procena značajnog povećanja kreditnog rizika uključuje informacije koje se odnose na budućnost i one se primenjuju mesečno na nivou pojedinačnog ugovora za ceo portfolio fizičkih lica.

Određivanje nivoa rizika – izuzeci

Pri utvrđivanju nivoa rizika, Grupa primenjuje sledeće izuzetke:

- Nizak kreditni rizik: fin. instrumenti za koje je potvrđeno da imaju „nizak nivo kreditnog rizika“ na izveštajni datum biće svrstani u Nivo 1. Grupa ovaj izuzetak primenjuje samo na državne obveznice sa jednogodišnjom verovatnoćom default-a nižom od 0.5% (uključujući informacije o budućim kretanjima);
- Nova aktiva: fin. instrumenti plasirani po prvi će u mesecu plasiranja biti svrstani u Nivo 1;
- Sopstvena sredstva: kako kod ovog tipa aktive nije moguće pogoršanje kreditnog rizika, svrstavaju se u Nivo 1.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Objašnjenje inputa, pretpostavki i tehnika procene

Očekivani kreditni gubitak se meri bilo na 12 meseci ili za ceo životni vek u zavisnosti od toga da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na inicijalno priznavanje ili da li se neko sredstvo smatra kredinto-obezvređenim. Ekonomske informacije o budućim događajima su takođe uključene u određivanje 12-mesečnog i life-time PD, EAD i LGD. Ove pretpostavke variraju po tipu proizvoda. Očekivani kreditni gubici su diskontovani proizvod verovatnoće default-a (PD), gubitaka po default-u (LGD), izloženosti po default-u (EAD) i diskontnog faktora (D).

Verovatnoća default-a

Verovatnoća default-a predstavlja verovatnoću da dužnik neće ispuniti svoju finansijsku obavezu bilo u narednih 12 meseci ili tokom preostalog veka trajanja finansijskog instrumenta. Uopšteno, verovatnoća defaulta tokom životnog veka finansijskog instrumenta se izračunava na osnovu regulatorne 12-mesečne verovatnoće default-a, iz koje se uklanja margina konzervativizma, kao polazne tačke. Nakon toga različite statističke metode koriste se za generisanje procene kako će se default profil razvijati od inicijalnog priznavanja pa tokom trajanja kredita ili portfolija kredita. Profil je zasnovan na istorijskim posmatranim podacima i parametarskim funkcijama.

Različiti modeli su korišćeni za procenu default profila kreditnih obaveza i mogu se grupisati u sledeće kategorije:

- Država i organi lokalne samouprave, osiguravajuća društva i „collective investment undertakings“ - profil se generiše primenom pristupa matrica tranzicije. Informacije o budućnosti uključene su u verovatnoću default-a koristeći Vasičkov jednofaktorski model;
- Pravna lica, projektno finansiranje i finansijske institucije - profil se generiše pomoću pristupa parametrijske regresije preživljavanja (Weibull). Informacije o budućnosti uključene su u verovatnoću default-a koristeći Vasičkov jednofaktorski model;

Opšta forma parametarske funkcije za pd je:

$$pd(t) = \exp(a + b * f(pd(1)) + (c + d * g(pd(1))) * \log(t)).$$

pri čemu su $f(x)$ i $g(x)$ logaritamske funkcije.

Parametri su procenjeni korišćenjem nelinearnih najmanjih kvadrata. Zavisna varijabla je promena rejtinga i pripadajuće jednogodišnje verovatnoće default-a tokom vremena.

Korišćeni modeli su dobili IRB odobrenje i validiraju se jednom godišnje. Godišnja validacija podleže regulatornom odobrenju i kontroli od strane ECB i OeNB.

Rejting i pripadajuća verovatnoća default-a su nepristrasni. Regulatorna margina konzervativizma je ukinuta.

- Stambeni i drugi krediti odobreni stanovništvu - profil se generiše koristeći parametrijsku regresiju preživljavanja u konkurentnim okvirima rizika. Informacije o budućnosti uključene su u verovatnoću neizvršavanja koristeći satelitske modele.

U limitiranim slučajevima, kada neki inputi nisu potpuno dostupni, vrši se grupisanje, uprosečavanje i benčmarking u cilju kreiranja inputa za kalkulaciju.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Gubitak usled statusa neizmirenja obaveza („Loss Given Default“ (dalje u tekstu: LGD))

LGD predstavlja očekivanje Grupe o iznosu gubitka po izloženosti koja ima default status. LGD varira u zavisnosti od tipa proizvoda i klijenta. LGD se prikazuje kao procenat gubitka prema izloženosti u trenutku ulaska u default status. LGD se izračunava na 12-mesečnoj ili life-time bazi, gde dvanaestomesečni LGD predstavlja procenat očekivanog gubitka ukoliko se default dogodi u periodu od 12 meseci, dok life-time LGD predstavlja procenat očekivanog gubitka ukoliko se default dogodi tokom preostalog očekivanog životnog veka kredita.

Različiti modeli se koriste za procenu LGD i oni se mogu podeliti na sledeće kategorije:

- Država: LGD se dobija korišćenjem informacija i izvora sa tržišta. Izvori sa tržišta su eksterni podaci o gubicima koji su u vezi sa default-ima država (otpisi duga usled restrukturiranja i slično);
- Pravna lica, projektno finansiranje i finansijske institucije, organi lokalne samouprave, osiguravajuće kompanije: LGD se generiše diskontovanjem tokova gotovine naplaćenih tokom workout procesa. Buduće informacije su inkorporirane u LGD korišćenjem Vasičekovog modela;
- Stambeni krediti i ostali proizvodi stanovništva: LGD se generiše tako što se isključuju periodi krize, kao i ostale margine konzervativizma iz regulatornog LGD modela. Buduće informacije se inkorporiraju korišćenjem različitih satelit modela;
- U limitiranih slučajevima, kada neki inputi nisu u potpunosti raspoloživi, alternativni modeli oporavka, referentne vrednosti i ekspertske vrednosti se mogu koristiti za obračun.

Izloženost u trenutku statusa neizmirenja obaveza (Exposure at Default (“EAD”))

EAD je zasnovan na iznosu koji Grupa očekuje, u trenutku default-a, da će se dugovati u periodu od 12 meseci ili tokom životnog veka instrumenta. Dvanaestomesečni i life-time EAD se utvrđuju na bazi očekivanog profila izmirenja obaveza, a variraju u zavisnosti od tipa proizvoda. Za proizvode sa amortizacionim planom otplate i jednokratnim otplatama, obračun se zasniva na ugovornim plaćanjima u periodu od 12 meseci ili tokom životnog veka. Gde je relevantno, pretpostavke o prevremenoj otplati ili refinansiranju takođe treba uzeti u obzir prilikom kalkulacije.

Kod revolving proizvoda EAD je određen polazeći od trenutnog povučenog iznosa i dodavanjem faktora konverzije, koji odražava očekivano povlačenje preostalog limita do trenutka nastanka statusa neizmirenja obaveza. Regulatorne margine su isključene iz faktora konverzije. Parametri koji se koriste u regulatorne svrhe, kao što su LGD i faktor kreditne konverzije koji se koriste u obračunu rizikom ponderisane aktive, obračunavaju se uz korišćenje margine konzervativizma. Za potrebe MSFI 9, koriste se isti parametri, ali bez margine konzervativizma. U ograničenom broju slučajeva kada podaci nisu dostupni, referentne vrednosti se mogu koristiti za obračun.

Diskontni faktor

Generalno, za bilansne izloženosti koje nisu kreditno obrezvredene na inicijalnom priznavanju tj. POCL, stopa korišćena za kalkulaciju očekivanog gubitka je efektivna kamatna stopa ili njena aproksimacija.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Kalkulacija

Očekivani kreditni gubitak je proizvod PD, LGD i EAD parametara pomnožen verovatnoćom neulaska u status neizmirenja obaveza pre razmatranog perioda. Ovo je prikazano kao funkcija preživljavanja. Obračun praktično predstavlja sumirane buduće očekivane gubitke diskontovane na datum izveštavanja. Ovako izračunati očekivani gubici su ponderisani scenarijima orijentisanih ka budućim događajima.

Različiti modeli se koriste za procenu Stage 3 ispravke vrednosti i isti mogu biti svrstani u tri različite grupe:

- Država, pravna lica, projektno finansiranje i finansijske institucije, organi lokalne samouprave, osiguravajuće kompanije, „collective investment undertakings“: Obračun ispravke vrednosti za Stage 3 se vrši od strane zaposlenih u Sektoru za upravljanje posebnim plasmanima i instrumentima obezbeđenja, koji diskontuju očekivani tok gotovine odgovarajućom efektivnom kamatnom stopom;
- Stambeni krediti: Stage 3 ispravka vrednosti se generiše izračunavanjem diskontovane realizovane vrednosti kolaterala;
- Ostali proizvodi stanovništva: Stage 3 ispravka vrednosti se generiše računajući statistički određen očekivani gubitak oslobođen od indirektnih troškova.

Sva finansijska sredstva koja su u kašnjenju više od 90 dana su u Stage 3 i ta pretpostavka ne može biti pobijena.

Informacije o budućnosti

Procena značajnog povećanja kreditnog rizika i kalkulacije očekivanog kreditnog gubitka podrazumevaju korišćenje informacija o budućnosti. Grupa je izvršila istorijske analize i utvrdila ključne ekonomske varijable koje imaju uticaj na kreditni rizik i očekivani kreditni gubitak za svaki portfolio.

Uključivanje informacija o budućnosti u obračun očekivanog kreditnog gubitka se vrši putem makroekonomskih modela, koji vode direktnom prilagođavanju verovatnoća default-a i ostalih ključnih parametara. Informacije koje se odnose na budućnost uključuju se kroz ulazne parametre makroekonomskog modela. Pošto buduće realizacije ovih makroekonomskih parametara nisu poznate, inherentna nesigurnost čini neophodnim primenu različitih scenarija.

Pored osnovnog ekonomskog scenarija, Grupa kreira i najbolji i najgori mogući scenario, kao i ponderisani scenario - da bi se osiguralo da su sve nelinearnosti obuhvaćene. Grupa je utvrdila da tri scenarija odgovarajuće opisuju nelinearnosti. Baznom scenariju se dodeljuje ponder 50%, a preostalim 25%.

Raiffeisen Research isporučuje skup vrednosti za relevantne makroekonomske varijable, za svaki scenario. Skup vrednosti se obezbeđuje kvartalno i pokriva trogodišnji period. Za period nakon tri godine, da bi se projektovale ekonomske varijable za ostatak životnog veka proizvoda, korišćen je pristup srednje reversije – što znači da ekonomske varijable dugoročno teže prosečnoj stopi ili prosečnoj stopi rasta do zrelosti.

Uticaj ovih ekonomskih varijabli na verovatnoću ulaska u default status, gubitak usled statusa neizmirenja obaveza i izloženost u trenutku ulaska u default status se utvrđuju koristeći statističku regresiju pomoću koje se dolazi do saznanja kakav su uticaj pomenute varijable imale istorijski na stope ulaska u default status i na komponente gubitka usled default statusa i izloženost u trenutku ulaska u default status.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Kao i sa svakim ekonomskih predviđanjem, projekcije i verovatnoće događaja su podložne visokom stepenu inherentne nepouzdanosti i zbog toga se stvarni ishodi mogu značajno razlikovati od predviđenih. Grupa smatra da ove prognoze predstavljaju njenu najbolju procenu svih mogućih ishoda i pokrivaju sve moguće nelinearnosti i asimetrije u okviru različitih portfolija koji postoje u Grupi.

Analiza senzitivnosti

Najznačajnije pretpostavke koje utiču na očekivani gubitak su navedene kao što sledi:

- Portfolio preduzeća:
 - o Bruto domaći proizvod;
 - o Stopa nezaposlenosti;
 - o Kamatna stopa na dugoročne državne obveznice;
 - o Stopa inflacije.
- Portfolio stanovništva:
 - o Bruto domaći proizvod;
 - o Stopa nezaposlenosti;
 - o Cene nekretnina

Dodatno, pri uključivanju informacija o budućnosti koristi se i tzv. „kreditnog sata“ koje je razvijeno kako bi se identifikovala trenutna pozicija u kreditnom ciklusu, kao i trend. U zavisnosti od trenutne pozicije EBITDA i neto duga privrednih subjekata nad medijanom i trendom, kreditni sat daje procenu visine rizika (nizak, srednji, visok). U zavisnosti od procene faze ciklusa, vrši se korekcija parametara, ali isključivo u delu varijacija koje makroekonomski model ne objašnjava (da bi se izbeglo dvostruko uključivanje makroekonomskih kretanja) i samo ako ova korekcija poboljšava performanse makroekonomskog modela.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o bruto i neto izloženosti bilansnih i vanbilansnih potraživanja kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, prema načinu obezvređenja, dospelosti i vrednosti sredstava obezbeđenja su prikazani u nastavku:

Bilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2018.									
	Neobezvređena potraživanja (stage 1&2)		Obezvređena potraživanja (stage 3)	Potraživanja koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Ukupna bruto potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti		Ukupna neto potraživanja	Vrednost sredstava obezbeđenja*	
	bez značajnog pogoršanja finansijskog stanja	značajno pogoršanje finansijskog stanja				na pojedinačnoj osnovi	na grupnoj osnovi		Neobezvređenih potraživanja	Obezvređenih potraživanja
Prema sektorima										
Potraživanja od stanovništva	47.273.841	8.195.349	2.201.391	-	57.670.583	1.299.052	788.848	55.582.681	17.906.962	462.032
Stambeni krediti	18.284.331	5.476.318	978.713	-	24.739.362	537.918	315.922	23.885.522	17.862.552	458.039
Potrošački i gotovinski krediti	22.923.595	1.121.115	944.139	-	24.988.849	573.875	284.397	24.130.577	25.268	3.789
Transakcioni i kreditne kartice	6.053.807	1.579.211	263.233	-	7.896.251	176.206	169.852	7.550.193	19.133	204
Ostala potraživanja	12.108	18.705	15.306	-	46.119	11.053	18.677	16.389	9	-
Potraživanja od privrede	109.740.417	12.494.072	4.493.403	75.240	126.803.131	3.991.450	349.697	122.461.985	44.474.598	397.117
Velika preduzeća	68.024.821	9.658.995	4.139.757	75.240	81.898.813	3.742.509	215.723	77.940.581	19.251.131	326.340
Mala i srednja preduzeća	10.467.965	523.975	223.725	-	11.215.665	161.170	20.873	11.033.622	3.317.051	57.716
Mikro preduzeća i preduzetnici	4.758.328	84.526	129.921	-	4.972.775	87.771	112.936	4.772.068	456.941	13.061
Finansijske institucije	26.489.303	2.226.576	-	-	28.715.879	-	165	28.715.714	21.449.475	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	46.022.004	6.154.012	38.040	-	52.214.056	34.417	33.297	52.146.342	-	-
Leasing	10.175.820	401.006	305.827	-	10.882.653	285.455	49.153	10.548.045	6.769.914	28.974
Leasing - potraživanja od stanovništva	527.310	6.329	4.922	-	538.560	4.922	3.800	529.839	443.161	565
Leasing - potraživanja od privrede	9.648.510	394.677	300.905	-	10.344.093	280.533	45.353	10.018.206	6.326.753	28.409
Ukupna izloženost	213.212.083	27.244.439	7.038.661	75.240	247.570.423	5.610.374	1.220.995	240.739.054	69.151.475	888.121
Prema kategorijama potraživanja										
Neproblematična potraživanja	203.036.248	26.843.434	69.917	-	229.949.599	18.107	1.171.842	228.759.650	62.381.560	9.623
od čega: restrukturirana	111.315	921.581	7.411	-	1.040.307	505	41.503	998.299	451.031	1.496
Problematična potraživanja	15	-	6.662.916	75.240	6.738.171	5.306.812	-	1.431.359	-	849.524
od čega: restrukturirana	15	-	4.388.682	75.240	4.463.937	3.815.659	-	648.278	-	510.013
Leasing					-					
Neproblematična potraživanja	10.175.820	401.005	-	-	10.576.825	-	49.153	10.527.672	6.769.915	-
od čega: restrukturirana	25.755	520	-	-	26.275	-	172	26.103	17.525	-
Problematična potraživanja	-	-	305.828	-	305.828	285.455	-	20.373	-	28.974
od čega: restrukturirana	-	-	19.752	-	19.752	19.752	-	-	-	-
Ukupna izloženost	213.212.083	27.244.439	7.038.661	75.240	247.570.423	5.610.374	1.220.995	240.739.054	69.151.475	888.121

*Ponderisana vrednost kolateralna

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

31.12.2018.										
Vanbilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	Neobezvređena potraživanja (stage 1&2)		Obezvređena potraživanja (stage 3)	Potraživanja koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Ukupna bruto potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti		Ukupna neto potraživanja	Vrednost sredstava obezbeđenja*	
	bez značajnog pogoršanja finansijskog stanja	značajno pogoršanje finansijskog stanja				na pojedinačnoj osnovi	na grupnoj osnovi		Neobezvređenih potraživanja	Obezvređenih potraživanja
Prema sektorima										
Potraživanja od stanovništva	7.832.319	2.288.610	68.023	-	10.188.952	21.160	62.013	10.105.781	50.766	97
Stambeni krediti	1.575	-	-	-	1.575	-	-	1.575	-	-
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	7.821.235	2.288.610	68.023	-	10.177.869	21.160	59.686	10.097.024	41.257	97
Ostala potraživanja	9.509	-	-	-	9.509	-	2.327	7.182	9.509	-
Potraživanja od privrede	112.113.185	3.252.421	403.434	-	115.769.040	249.037	145.307	115.374.695	19.329.605	112.268
Velika preduzeća	98.609.304	2.025.434	395.622	-	101.030.360	247.091	120.179	100.663.090	12.110.845	112.268
Mala i srednja preduzeća	5.321.027	208.026	1.008	-	5.530.061	71	3.642	5.526.347	798.142	-
Mikro preduzeća i preduzetnici	1.794.050	503	6.804	-	1.801.356	1.875	20.993	1.778.488	84.076	-
Finansijske institucije	6.388.804	1.018.458	-	-	7.407.263	-	493	7.406.770	6.336.542	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	424.059	1.875.967	-	-	2.300.025	-	8.925	2.291.101	-	-
Ukupna izloženost	120.369.563	7.416.997	471.458	-	128.258.017	270.197	216.244	127.771.577	19.380.371	112.365
Prema kategorijama potraživanja										
Neproblematična potraživanja	120.369.563	7.416.997	12.366	-	127.798.926	2.418	216.244	127.580.264	19.380.371	-
od čega: restrukturirana	271.490	23	-	-	271.513	-	4.518	266.995	12.150	-
Problematična potraživanja	-	-	459.092	-	459.092	267.779	-	191.313	-	112.365
od čega: restrukturirana	-	-	119	-	119	-	-	119	-	-
Ukupna izloženost	120.369.563	7.416.997	471.458	-	128.258.017	270.197	216.244	127.771.577	19.380.371	112.365

*Ponderisana vrednost kolaterala

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Bilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2017.									
	Neobezvređena potraživanja		Obezvređena potraživanja		Ukupna bruto potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti		Ukupna neto potraživanja	Vrednost sredstava obezbeđenja*	
	nije dospelo	dospelo	na pojedinačnoj osnovi	na grupnoj osnovi		na pojedinačnoj osnovi	na grupnoj osnovi		neobezvređenih potraživanja	obezvređenih potraživanja
Prema sektorima										
Potraživanja od stanovništva	50.720.307	739.586	2.494.019	37.714	53.991.626	1.354.888	504.309	52.132.429	15.254.883	687.857
Stambeni krediti	22.552.347	57.903	1.218.510	-	23.828.760	473.894	88.530	23.266.336	15.220.279	686.893
Potrošački i gotovinski krediti	21.162.208	187.062	1.092.970	10.629	22.452.869	728.643	335.392	21.388.834	20.470	557
Transakcioni i kreditne kartice	6.992.870	484.461	168.165	27.085	7.672.581	137.978	80.370	7.454.233	14.119	407
Ostala potraživanja	12.882	10.160	14.374	-	37.416	14.373	17	23.026	15	-
Potraživanja od privrede	117.221.243	445.032	6.011.584	9.719	123.687.578	4.814.220	358.811	118.514.547	43.612.596	899.177
Velika preduzeća	71.473.325	171.282	5.685.864	-	77.330.471	4.613.921	284.500	72.432.050	21.025.388	758.503
Mala i srednja preduzeća	9.653.228	156.670	300.689	-	10.110.587	190.939	32.921	9.886.727	3.048.945	123.560
Mikro preduzeća i preduzetnici	3.354.217	96.876	25.031	9.719	3.485.843	9.360	40.880	3.435.603	305.593	17.114
Finansijske institucije	32.740.473	20.204	-	-	32.760.677	-	510	32.760.167	19.232.670	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	39.763.666	24.476	95.096	-	39.883.238	38.378	19.723	39.825.137	-	-
Leasing	8.532.079	421.053	650.844	2.538	9.606.514	515.129	34.019	9.057.366	5.804.129	96.165
leasing - potraživanja od stanovništva	298.859	8.756	20.110	882	328.607	4.351	293	323.963	267.723	15.197
leasing - potraživanja od privrede	8.233.220	412.297	630.734	1.656	9.277.907	510.778	33.726	8.733.403	5.536.406	80.968
Ukupna izloženost	216.237.295	1.630.147	9.251.543	49.971	227.168.956	6.722.615	916.862	219.529.479	64.671.608	1.683.199
Prema kategorijama potraživanja										
Neproblematična potraživanja	207.634.097	1.192.460	122.816	2	208.949.375	22.365	864.434	208.062.576	58.867.127	15.338
od čega:restrukturirana	877.322	7.348	85.918	-	970.588	6.930	16.335	947.323	448.492	308
Problematična potraživanja	71.119	16.634	8.477.883	47.431	8.613.067	6.185.121	18.409	2.409.537	352	1.571.696
od čega:restrukturirana	47.944	851	5.799.770	7.429	5.855.994	4.561.904	3.233	1.290.857	-	956.815
Leasing	8.532.079	421.053	650.844	2.538	9.606.514	515.129	34.019	9.057.366	5.804.129	96.165
Neproblematična potraživanja	8.532.079	421.053	84.364	-	9.037.496	-	33.675	9.003.821	5.804.129	49.943
od čega:restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Problematična potraživanja	-	-	566.480	2.538	569.018	515.129	344	53.545	-	46.222
od čega:restrukturirana	-	-	96.870	-	96.870	90.485	-	6.385	-	-
Ukupna izloženost	216.237.295	1.630.147	9.251.543	49.971	227.168.956	6.722.615	916.862	219.529.479	64.671.608	1.683.199

*Ponderisana vrednost kolaterala

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Vanbilansna potraživanja (u hiladama dinara)	31.12.2017.									
	Neobezvređena potraživanja		Obezvređena potraživanja		Ukupna bruto potraživanja	Akumulirane ispravke vrednosti		Ukupna neto potraživanja	Vrednost sredstava obezbeđenja*	
	nije dospelo	dospelo	na pojedinačnoj osnovi	na grupnoj osnovi		na pojedinačnoj osnovi	na grupnoj osnovi		neobezvređenih potraživanja	obezvređenih potraživanja
Prema sektorima										
Potraživanja od stanovništva	9.581.847	-	39.005	10.338	9.631.190	23.419	13.658	9.594.113	36.193	73
Stambeni krediti	12	-	-	-	12	-	-	12	11	-
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	9.575.704	-	39.005	10.338	9.625.047	23.419	13.656	9.587.972	30.051	73
Ostala potraživanja	6.131	-	-	-	6.131	-	2	6.129	6.131	-
Potraživanja od privrede	103.647.067	-	428.727	12	104.075.806	203.304	94.925	103.777.577	10.949.257	36.525
Velika preduzeća	91.701.747	-	423.815	-	92.125.562	203.242	90.966	91.831.354	7.179.388	36.525
Mala i srednja preduzeća	5.105.975	-	4.786	-	5.110.761	-	2.994	5.107.767	574.276	-
Mikro preduzeća i preduzetnici	1.408.201	-	126	12	1.408.339	62	931	1.407.346	62.744	-
Finansijske institucije	5.431.144	-	-	-	5.431.144	-	34	5.431.110	3.132.849	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	2.740.956	-	-	-	2.740.956	-	398	2.740.558	616.945	-
Ukupna izloženost	115.969.870	-	467.732	10.350	116.447.952	226.723	108.981	116.112.248	11.602.395	36.598
Prema kategorijama potraživanja										
Neproblematična potraživanja	115.928.477	-	1.056	5	115.929.538	596	107.228	115.821.714	11.601.727	-
od čega:restrukturirana	97.608	-	-	-	97.608	-	1	97.607	-	-
Problematična potraživanja	41.393	-	466.676	10.345	518.414	226.127	1.753	290.534	668	36.598
od čega:restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupna izloženost	115.969.870	-	467.732	10.350	116.447.952	226.723	108.981	116.112.248	11.602.395	36.598

*Ponderisana vrednost kolateralna

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o izloženosti kreditnom riziku po sektorima i kategorijama potraživanja, prema statusu obezvređenja i broju dana docnje su prikazani u nastavku:

Bilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2018.													
	Neobezvređena potraživanja (stage 1 & 2)					Obezvređena potraživanja (stage 3)					Potraživanja koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Ukupno neobezvređena potraživanja (stage 1 & 2)	Ukupno obezvređena potraživanja (stage 3)	Ukupno bruto potraživanje
	nije u docnji	do 30 dana	od 31 do 60 dana	od 61 do 90 dana	preko 90 dana	nije u docnji	do 90 dana	od 91 do 180 dana	od 181 do 360 dana	preko 360 dana				
Prema sektorima														
Potraživanja od stanovništva	37.046.968	16.893.294	1.213.303	315.623	3	120.996	1.048.288	377.200	257.796	397.108	-	55.469.191	2.201.388	57.670.583
Stambeni krediti	16.240.368	6.794.261	573.224	152.797	-	54.043	737.769	137.842	16.572	32.486	-	23.760.650	978.712	24.739.362
Potrošački i gotovinski krediti	15.489.661	7.946.576	497.152	111.321	-	40.048	263.756	168.441	158.107	313.786	-	24.044.710	944.138	24.988.848
Transakcioni i kreditne kartice	5.286.130	2.152.457	142.923	51.505	2	11.611	46.763	70.912	83.117	50.829	-	7.633.017	263.232	7.896.249
Ostala potraživanja	30.809	-	4	-	1	15.294	-	5	-	7	-	30.814	15.306	46.120
Potraživanja od privrede	125.261.860	2.679.810	25.591	10.192	12.898	2.672.326	205.850	95.638	65.956	1.453.631	75.240	127.990.351	4.493.401	132.558.992
Velika preduzeća	77.308.987	374.814	-	-	15	2.552.549	199.574	44.260	7.929	1.335.444	75.240	77.683.816	4.139.756	81.898.812
Mala i srednja preduzeća	10.937.039	49.413	4.243	1.245	-	108.485	-	22.373	12.834	80.033	-	10.991.940	223.725	11.215.665
Mikro preduzeća i preduzetnici	2.544.094	2.255.583	21.348	8.947	12.883	11.292	6.276	29.005	45.193	38.154	-	4.842.855	129.920	4.972.775
Finansijske institucije	34.471.740	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34.471.740	-	34.471.740
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	45.390.616	-	-	-	-	-	-	-	-	38.040	1.029.540	45.390.616	38.040	46.458.196
Leasing	10.327.455	200.665	48.601	105	-	27.580	4.130	25.693	3.732	244.692		10.576.826	305.827	10.882.653
Leasing - potraživanja od stanovništva	513.929	13.381	6.329				682			4.241		533.639	4.923	538.560
Leasing - potraživanja od privrede	9.813.526	187.284	42.272	105		27.580	3.448	25.693	3.732	240.451		10.043.187	300.904	10.344.093
Prema kategorijama potraživanja														
Neproblematična potraživanja	207.699.444	19.573.104	1.238.894	325.815	12.886	32.353	36.316	54	118	1.077	1.029.540	228.850.143	69.918	229.949.601
od čega:restrukturirana	527.965	412.399	67.838	24.695	-	-	7.411	-	-	-	-	1.032.897	7.411	1.040.308
Problematična potraživanja	-	-	-	-	15	2.760.970	1.217.824	472.786	323.634	1.887.702	75.240	15	6.662.916	6.738.171
od čega:restrukturirana	-	-	-	-	15	2.566.855	526.144	115.175	11.504	1.169.004	75.240	15	4.388.682	4.463.937
Leasing	10.327.456	200.665	48.600	105	-	27.580	4.130	25.693	3.732	244.692		10.576.826	305.827	10.882.653
Neproblematična potraživanja	10.327.453	200.665	48.600	105								10.576.823	-	10.576.823
od čega:restrukturirana	26.275											26.275	-	26.275
Problematična potraživanja	3					27.580	4.130	25.693	3.732	244.692		3	305.827	305.830
Ukupna izloženost	218.026.899	19.773.769	1.287.495	325.920	12.901	2.820.902	1.258.268	498.531	327.484	2.133.471	1.104.780	239.426.984	7.038.656	247.570.423

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Vanbilasna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2018.													
	Neobezvređena potraživanja (stage 1 & 2)					Obezvređena potraživanja (stage 3)					Potraživanja koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	Ukupno neobezvređena potraživanja (stage 1 & 2)	Ukupno obezvređena potraživanja (stage 3)	Ukupno bruto potraživanje
	nije u docnji	do 30 dana	od 31 do 60 dana	od 61 do 90 dana	preko 90 dana	nije u docnji	do 90 dana	od 91 do 180 dana	od 181 do 360 dana	preko 360 dana				
Prema sektorima														
Potraživanja od stanovništva	9.019.480	1.023.930	58.418	19.101	-	38.534	16.999	12.490	-	-	-	10.120.929	68.023	10.188.952
Stambeni krediti	1.575	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.575	-	1.575
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	9.008.396	1.023.930	58.418	19.101	-	38.534	16.999	12.490	-	-	-	10.109.845	68.023	10.177.868
Ostala potraživanja	9.509	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9.509	-	9.509
Potraživanja od privrede	114.828.401	536.452	134	243	374	250.264	1.532	-	351	151.287	-	115.365.604	403.434	115.769.040
Velika preduzeća	100.456.004	178.733	-	-	-	243.136	1.200	-	-	151.287	-	100.634.737	395.623	101.030.360
Mala i srednja preduzeća	5.524.977	4.075	-	-	-	819	-	-	189	-	-	5.529.052	1.008	5.530.060
Mikro preduzeća i preduzetnici	1.440.157	353.644	134	243	374	6.309	332	-	162	-	-	1.794.552	6.803	1.801.355
Finansijske institucije	7.407.263	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7.407.263	-	7.407.263
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	2.300.025	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.300.025	-	2.300.025
Prema kategorijama potraživanja														
Neproblematična potraživanja	126.147.908	1.560.382	58.552	19.345	374	11.125	1.241	-	-	-	-	127.786.561	12.366	127.798.927
od čega:restrukturirana	271.513	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	271.513	-	271.513
Problematična potraživanja	-	-	-	-	-	277.674	17.290	12.490	351	151.287	-	-	459.092	459.092
od čega:restrukturirana	-	-	-	-	-	119	-	-	-	-	-	-	119	119
Ukupna izloženost	126.147.906	1.560.382	58.552	19.344	374	288.798	18.531	12.490	351	151.287	-	127.786.558	471.457	128.258.017

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Bilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2017.												
	Neobezvređena potraživanja					Obezvređena potraživanja					Ukupno neobezvređena potraživanja	Ukupno obezvređena potraživanja	Ukupno bruto potraživanja
	nije u docnji	do 30 dana	od 31 do 60 dana	od 61 do 90 dana	preko 90 dana	nije u docnji	do 90 dana	od 91 do 180 dana	od 181 do 360 dana	preko 360 dana			
Prema sektorima													
Potraživanja od stanovništva	33.378.198	16.460.578	1.219.768	401.349	-	84.602	1.152.694	416.471	267.095	610.871	51.459.893	2.531.733	53.991.626
Stambeni krediti	14.364.186	7.474.840	591.713	179.511	-	36.709	939.837	157.240	42.809	41.915	22.610.250	1.218.510	23.828.760
Potrošački i gotovinski krediti	13.404.019	7.296.530	484.138	164.583	-	25.935	191.614	196.384	197.744	491.922	21.349.270	1.103.599	22.452.869
Transakcioni i kreditne kartice	5.586.957	1.689.208	143.915	57.251	-	7.592	21.243	62.847	26.539	77.029	7.477.331	195.250	7.672.581
Ostala potraživanja	23.036	-	2	4	-	14.366	-	-	3	5	23.042	14.374	37.416
Potraživanja od privrede	116.037.698	1.576.648	37.367	11.702	2.860	2.932.048	101.543	142.844	35.865	2.809.003	117.666.275	6.021.303	123.687.578
Velika preduzeća	71.359.725	284.882	-	-	-	2.767.041	66.816	72.475	35.668	2.743.864	71.644.607	5.685.864	77.330.471
Mala i srednja preduzeća	9.751.456	49.206	9.236	-	-	164.422	33.226	58.702	-	44.339	9.809.898	300.689	10.110.587
Mikro preduzeća i preduzetnici	2.165.929	1.242.560	28.042	11.702	2.860	585	1.501	11.667	197	20.800	3.451.093	34.750	3.485.843
Finansijske institucije	32.760.588	-	89	-	-	-	-	-	-	-	32.760.677	-	32.760.677
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	39.785.155	2.987	-	-	-	95.096	-	-	-	-	39.788.142	95.096	39.883.238
Leasing	8.532.079	287.475	125.220	8.358	-	200.258	18.286	17.895	4.708	412.235	8.953.132	653.382	9.606.514
leasing - potraživanja od stanovništva	298.859	4.368	4.160	228	-	11.582	4.177	194	882	4.157	307.615	20.992	328.607
leasing - potraživanja od privrede	8.233.220	283.107	121.060	8.130	-	188.676	14.109	17.701	3.826	408.078	8.645.517	632.390	9.277.907
Ukupna izloženost	197.733.130	18.327.688	1.382.355	421.409	2.860	3.312.004	1.272.523	577.210	307.668	3.832.109	217.867.442	9.301.514	227.168.956
Prema kategorijama potraživanja													
Neproblematična potraživanja	189.171.458	18.017.989	1.240.750	394.525	1.835	17.443	105.344	2	-	29	208.826.557	122.818	208.949.375
od čega:restrukturirana	432.057	308.376	109.391	34.847	-	2.748	83.171	-	-	-	884.671	85.919	970.590
Problematična potraživanja	29.593	22.224	16.385	18.526	1.025	3.094.303	1.148.893	559.313	302.960	3.419.845	87.753	8.525.314	8.613.067
od čega:restrukturirana	10.842	15.635	10.202	12.115	-	2.772.312	362.125	115.697	54.984	2.502.080	48.794	5.807.198	5.855.992
Leasing	8.532.079	287.475	125.220	8.358	-	200.258	18.286	17.895	4.708	412.235	8.953.132	653.382	9.606.514
Neproblematična potraživanja	8.532.079	287.475	125.220	8.358	-	66.078	18.286	-	-	-	8.953.132	84.364	9.037.496
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Problematična potraživanja	-	-	-	-	-	134.180	-	17.895	4.708	412.235	-	569.018	569.018
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	69.859	-	933	-	26.078	-	96.870	96.870
Ukupna izloženost	197.733.130	18.327.688	1.382.355	421.409	2.860	3.312.004	1.272.523	577.210	307.668	3.832.109	217.867.442	9.301.514	227.168.956

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Vanbilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2017.												
	Neobezvređena potraživanja					Obezvređena potraživanja					Ukupno neobezvređena potraživanja	Ukupno obezvređena potraživanja	Ukupno bruto potraživanja
	nije u docnji	do 30 dana	od 31 do 60 dana	od 61 do 90 dana	preko 90 dana	nije u docnji	do 90 dana	od 91 do 180 dana	od 181 do 360 dana	preko 360 dana			
Prema sektorima													
Potraživanja od stanovništva	8.760.947	739.518	62.065	19.317	-	27.355	9.297	12.691	-	-	9.581.847	49.343	9.631.190
Stambeni krediti	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	12
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	8.754.804	739.518	62.065	19.317	-	27.355	9.297	12.691	-	-	9.575.704	49.343	9.625.047
Ostala potraživanja	6.131	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6.131	-	6.131
Potraživanja od privrede	103.350.851	292.701	3.252	102	161	276.252	707	12	-	151.768	103.647.067	428.739	104.075.806
Velika preduzeća	91.432.546	269.201	-	-	-	272.173	-	-	-	151.642	91.701.747	423.815	92.125.562
Mala i srednja preduzeća	5.102.591	3.382	2	-	-	4.079	707	-	-	-	5.105.975	4.786	5.110.761
Mikro preduzeća i preduzetnici	1.387.062	20.118	758	102	161	-	-	12	-	126	1.408.201	138	1.408.339
Finansijske institucije	5.428.652	-	2.492	-	-	-	-	-	-	-	5.431.144	-	5.431.144
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	2.740.956	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.740.956	-	2.740.956
Ukupna izloženost	114.852.754	1.032.219	65.317	19.419	161	303.607	10.004	12.703	-	151.768	115.969.870	478.082	116.447.952
Prema kategorijama potraživanja													
Neproblematična potraživanja	114.819.268	1.030.275	62.425	16.348	161	743	313	5	-	-	115.928.477	1.061	115.929.538
od čega: restrukturirana	97.608	-	-	-	-	-	-	-	-	-	97.608	-	97.608
Problematična potraživanja	33.486	1.944	2.892	3.071	-	302.864	9.691	12.698	-	151.768	41.393	477.021	518.414
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupna izloženost	114.852.754	1.032.219	65.317	19.419	161	303.607	10.004	12.703	-	151.768	115.969.870	478.082	116.447.952

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Restrukturiranje

Grupa nema restrukturiranih kredita i potraživanja od banaka, niti restrukturirana ulaganja u investicione hartije od vrednosti.

Restrukturiranje dužnika pravnog lica se inicira/sprovodi ukoliko Grupa proceni da su finansijske poteškoće dužnika privremenog karaktera tj. ukoliko proceni da bi se izmenom uslova finansiranja obezbedilo dugoročno održivo poslovanje dužnika. U procesu restrukturiranja Grupa se vodi sledećim principima:

- Aktivnosti koje se preduzimaju osmišljavaju se na način da osiguraju opstanak preduzeća i ne ugroze likvidnost dužnika (eventualno smanjenje izloženosti mora da bude pažljivo isplanirano i primenjeno samo ukoliko ne ugrožava poslovni plan);
- Pri kreiranju plana finansijskog restrukturiranja fokus je na stabilizaciji neposrednih gotovinskih tokova i poboljšanju pokazatelja bilansa stanja (poput korišćenja neposlovne imovine, povećanja kapitala, restrukturiranja obaveza uključujući inter kompanijske kredite i van-bilansne pozicije), sa srednjoročnim i dugoročnim ciljem ostvarivanja poboljšanog nivoa i održive EBITDA tj. poboljšanja otplatnog kapaciteta i povećanja vrednosti preduzeća;
- U složenim slučajevima, uključuju se spoljni savetnici kako bi se obradio što širi aspekt procesa restrukturiranja: pravna pitanja, poreski i operativni preporuke i/ili supervizije, osmišljavanje i implementacija reorganizacije/šeme restrukturiranja);
- Obezbeđuje se saradnja sa drugim finansijerima sa ciljem održavanja preduzeća dužnika u "životu" i prevazilaženja njegovih trenutnih poteškoća: oblik i nivo saradnje mora biti razmatran od slučaja do slučaja (sprovođenje refinansiranja kroz organizovanje sindikata, objedinjavanje kolaterala, sagledavanje koje su banke voljne da pomognu proces restrukturiranja a koje ne, određivanje vođe u procesu ili osnivanje odbora za rukovođenje. smanjenje broja uključenih kreditora, itd.);
- Ukoliko dužnik pokaže spremnost, potražiti novog investitora (uz saglasnost/u saradnji /zajedno sa dužnikom);
- Zahteva se i podržava reorganizacija preduzeća dužnika, operativna i poslovno strateška poboljšanja (promena rukovodstva i strateških koncepata, modifikacija procesa i organizacionih struktura, (re)fokusiranje na osnovni posao, smanjenje operativnih troškova, pravljenje prioriteta u investiranju i/ili smanjenje nivoa troškova vezanih za investicije, itd).

U procesu restrukturiranja dužnika pravnih lica, Grupa primenjuje različite mere, uvek insistirajući na principu odgovornosti kreditora. Navodimo neke od mera restrukturiranja koja Grupa primenjuje (spisak nije sveobuhvatan, s obzirom da su slučajevi restrukturiranja pravnih lica specifični i uvek zahtevaju individualni pristup):

- Modifikacija proizvoda kroz: (i) refinansiranje izloženosti prema klijentu kroz odobravanje drugačijeg proizvoda koji je ili prilagođeniji načinu poslovanja dužnika ili je prihvatljiviji banci s aspekta rizika (npr. Faktoring, lizing), (ii) zahtevati plaćanje unapred, (iii) promenu iznosa rata ili rokova njihovog dospeća (iv) promena kamatne stope itd.
- "Pojačavanje" ugovornih uslova: prilagođavanje ugovornih odredbi sa ciljem da: (i) se ojača pozicija Grupe (ii) uspostavi sistem finansijske discipline (iii) pomogne izvršenje plana restrukturiranja, obezbedi dodatnu obavezu vlasnika preduzeća dužnika. itd.;
- Stupanje u kontakt sa drugim poveriocima i ukoliko je potrebno organizovanje odbora poverilaca (ovaj korak mora biti pažljivo razmotren i u skladu sa direktnih ugovornim okvirom zaključenim sa dužnikom kao i ciljem koji treba da bude ostvaren kroz preduzimanje ovakvih radnji);
- Usmeravanje gotovinskih tokova dužnika preko Grupe koji obuhvataju i tokove vezane za postojeće zaloge na potraživanjima dužnika kao i njihovo ažuriranje ukoliko je potrebno;
- Uključivanje novih zainteresovanih strana (investitora, dobavljača i kupaca) itd.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Upravljanje plasmanima sa povećanim rizikom zahteva visoku proaktivnost i striktno praćenje implementacije definisane strategije u cilju sprečavanja gubitaka za Grupu i omogućavanja maksimalnog povraćaja postojeće izloženosti prema dužniku. S tim u vezi, obezbeđuje se interni (između više odeljenja i sektora unutar Grupe) i eksterni (između Grupe i klijenta, Grupe i drugih kreditora itd.) protok informacija kako bi Grupa raspolagala sa ažurnim informacijama na osnovu kojih se donose odluke vezano za sprovođenje definisane strategije restrukturiranja i odnosa sa dužnikom. Postoji jasan lanac nadležnosti unutar nadležnog Sektora za upravljanje plasmanima sa povećanim rizikom u kome svaki dužnik ima osobu koja je nadležna za svakodnevno praćenje i kontakt kao i njoj nadređenih instanci koje su odgovorne za odobrenje/korekciju predloženih koraka u procesu restrukturiranja.

Svaki aspekt međusobnih odnosa Grupe i dužnika se definiše kroz potpisivanje neophodne pravne dokumentacije (koju pre potpisivanja kontroliše pravna služba Grupe) čime se obezbeđuje transparentnost dogovorenog ali i uspostavljaju obaveze obe strane. Pravna služba je i nakon sprovođenja ugovorene strategije nadležna za sva pravna pitanja i postupke koji mogu proisteci iz odnosa Grupe i dužnika.

Kontrola ugovorenih i sprovedenih mera restrukturiranja se vrši kroz definisanje kontrolnih tačaka implementacije i postavljanje odgovarajućih mehanizama kontrole ispunjenja definisanih uslova a parametri stabilne kontrolne aktivnosti su definisani od slučaja do slučaja (uvažavajući specifičnost svakog pojedinačnog slučaja odnosno predmeta restrukturiranja) i mogu uključivati ali i ne treba da su ograničeni na:

- Izradu review aplikacija (minimalno jednom u šest meseci) u kojima se organima odlučivanja predstavlja uspešnost sprovođenja definisane strategije (redovnost izmirenja obaveza prema Grupi, poštovanje dogovorene i ugovorene strategije, postojanost u poslovanju dužnika, itd) i predlažu korektivne mere (ukoliko situacija to nalaže);
- Redovno praćenje prometa preko računa klijenta otvorenog kod Grupe (prilivi i odlivi, realan obim u poređenju sa očekivanjima i ugovorenim procentom prometa preko Grupe, praćenje priliva vezanih za zaloge na potraživanjima i/ili asignacije ukoliko iste predstavljaju deo instrumenata obezbeđenja); brzu reakciju u slučaju nestandardnih/neuobičajenih transakcija (ili njihovog odsustva) itd.;
- Praćenje dužnikovih poslovnih aktivnosti (kao i članica grupe povezanih lica kojoj on pripada) / ostvarenja – bilo na osnovu redovnih podataka dostavljenih od strane dužnika i/ili izveštaja koje će dostaviti lice koje je dužnik ovlastio i/ili iz izveštaja eksternom supervizora (ukoliko je angažovan);
- Fizički obilazak dužnika u zavisnosti od potrebe, složenosti dužnikovog načina poslovanja i definisane strategije restrukturiranja;
- Redovno praćenje i ažuriranje vrednosti instrumenata obezbeđenja;
- Redovno praćenje javnih registra kao i javno dostupnih informacija kako bi se moglo brzo reagovati u slučaju neuobičajenih dešavanja;
- Praćenje i brzo reagovanje na eventualne blokade računa klijenta (o čemu Grupa istovremeno obaveštava NBS);
- Praćenje ispunjenja bilo kog drugog ugovornog uslova i odredbe a u skladu sa definisanim rokovima.

Kao deo RBI grupe, Grupa je u obavezi da pored regulative propisane od strane Narodne banke Srbije poštuje i regulativu nadležnih organa Evropske Unije, među kojima i Evropskog nadzornog tela za Gruparstvo. Jedna od regulativa koja je od velike važnosti za upravljanje plasmanima sa povećanim rizikom jeste i direktiva koja definiše "Forbearance" proces i odnosi se na sve klase izloženosti.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Pod "Forborne" plasmanima se podrazumevaju krediti (izloženosti) kod kojih su primenjene "forbearance" mere (koje obuhvataju koncesije/ustupke date dužniku koji ima ili će imati poteškoće u izmirenju svojih finansijskih obaveza prema Grupi). Na osnovu navedenog, "forbearance" status definišu dva faktora:

- Finansijske poteškoće i
- Izmene/modifikacije opštih uslova kredita, koje se smatraju koncesijom/ustupkom dužniku.

"Forbearance" klasifikacija će prestati kada svi navedeni uslovi budu ispunjeni:

- Plasman se smatra "Performing", uključujući i one koji su reklasifikovani iz "Non-Performing" kategorije posle analize finansijskog stanja dužnika, koja dokazuje da plasman više nije "Non-Performing".
- Prošlo je minimum 2 godine probnog perioda od dana:
 - od kada se "Forborne" izloženost smatrala kao "Performing" (za plasmane reklasifikovane iz „Non-Performing“ statusa);
 - od kada je odobrena „forbearance“ mera (za plasmane koji nisu klasifikovani kao „Non-performing“ na dan implementacije „forbearance“ mere ili „forbearance“ mere nisu uticale da plasman bude klasifikovan kao „Non-performing“)
- Redovna otplata značajnog dela glavnice ili kamate tokom najmanje polovine probnog perioda;
- Ni jedna izloženost prema dužniku nije u docnji duže od 30 dana na kraju probnog perioda.

Restrukturiranje dužnika fizičkog lica se inicira/sprovodi ukoliko Grupa proceni da su finansijske poteškoće dužnika privremenog karaktera i da će datim olakšicama pomoći klijentu da prevaziđe trenutne finansijske probleme i vrati plasman u redovnu otplatu. U procesu restrukturiranja Grupa se vodi sledećim principima:

- Osigurati bolje razumevanje klijentovih potreba i trenutnog finansijskog stanja;
- Poboljšavanje motivacije klijenta da redovno izmiruje svoje obaveze.

Osnovna načela kojih se Grupa pridržava prilikom kalkulacije osnovnih elemenata novog kredita za restrukturiranje su:

- Obuhvatiti sva bilansna potraživanja od komitenta u jednu partiju. uz moguće izuzetke.
- Plan otplate novog kredita za restrukturiranje treba biti u vidu mesečnih anuiteta, sa rokom koji se određuje prema izloženosti klijenta i proizvodima koje ima u korišćenju. Produženje perioda otplate, tj. novi period otplate novog kredita za restrukturiranje, kojom su objedinjene sve ostale partije (osim stambenog kredita i gotovinskog kredita sa hipotekom), se definiše u odnosu na vrstu kreditnih proizvoda koji se restrukturiraju (kredit, kartica, pozajmica..) i prema izloženosti;
- Kamatna stopa - Detaljan način određivanja kamatne stope, ali i provizija za obradu kredita za restrukturiranje je predmet odobrenja Komisije za utvrđivanje kamatnih stopa, tarifa i naknada za usluge;
- Obezbeđenje novog kredita treba da bude minimum istovetno postojećem obezbeđenju po kreditnim partijama klijenta koje su u otplati;
- Ukupne mesečne obaveze klijenta nakon restrukturiranja treba da budu umanjene za najmanje 20% u odnosu na postojeće mesečne obaveze klijenta u Grupi;
- Modeli restrukturiranja koji se koriste (u procesu restrukturiranja dužnika fizičkih lica, Grupa primenjuje različite mere, uvek insistirajući na principu odgovornosti klijenta.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Navodimo osnovne modele (mere) restrukturiranja koja Grupa primenjuje:

- Produženje roka i korekcije mesečnih anuiteta u odnosu na inicijalne u skladu potrebama klijenta, mogućnostima otplate, gore postavljenim uslovima i Kreditnom politikom Grupe;
- *Grace period* od maksimalno 12 meseci, po postojećem stambenom kreditu ili gotovinskom kreditu sa hipotekom (uz zadržavanje datuma dospeća). U toku grace perioda klijent plaća samo ugovoreni iznos kamate;
- Privremeno umanjeње kamatne u periodu od maksimum 12 meseci;
- Negativna amortizacija, U ovim slučajevima kamatna stopa po stambenom kreditu ostaje nepromenjena, ali u *grace periodu* od 9 meseci klijent plaća samo 50% obračunate kamate. Po isteku *grace perioda* vrši se pripis svih neplaćenih obaveza po ovakvom planu otplate glavnici duga, uz zadržavanje originalne valute kredita.

Klijent dobija status „Izlečen“ („cured“) po ispunjenju sledećih uslova:

- Potpuna otplata restrukturiranog kredita; ili
- Poslednje dve godine nakon izvršenog restrukturiranja nije bio u defaultu (ukoliko u toku perioda od dve godine klijent uđe u default pa nakon nekog vremena izađe iz default-a. period od dve godine koje je potrebno za izlečenje i ispunjenje uslova se računa od datuma izlaska iz default-a);
- Poslednja dve godine nakon izvršenog restrukturiranja nije imao docnju 30+ po bilo kom kreditnom proizvodu (ukoliko u toku perioda od dve godine klijent uđe u 30+ pa nakon nekog vremena izađe iz docnje 30+ , period od dve godine koje je potrebno za izlečenje i ispunjenje uslova se računa od datuma izlaska iz 30+).

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o strukturi restrukturiranih potraživanjima prema merama restrukturiranja za bilansne i vanbilansne izloženosti dati su u nastavku :

	31.12.2018.								
Bilansne pozicije (u hiljadama dinara)	Smanjenje kamatne stope	Produženje roka otplate	Moratorijum	Kapitalizacija docnje	Refinansiranje	Delimičan otpis	Pretvaranje duga u kapital	Druge mere	Ukupno
Prema sektorima									
Potraživanja od stanovništva	-	829.771	365	89.253	40.484	-	-	30.661	990.533
Stambeni krediti	-	716.059	-	89.253	39.745	-	-	30.661	875.718
Potrošački i gotovinski krediti	-	113.712	365	-	739	-	-	-	114.815
Transakcioni i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanje od privrede	43.422	2.990.305	-	-	680.866	44.260	-	754.858	4.513.711
Velika preduzeća	-	2.943.370	-	-	677.531	44.260	-	691.746	4.356.907
Mala i srednja preduzeća	43.422	21.923	-	-	3.335	-	-	63.112	131.792
Mikro preduzeća i preduzetnici	-	25.012	-	-	-	-	-	-	25.012
Finansijske institucije	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leasing		38.961						7.066	46.027
Leasing-potraživanja od stanovništva		1.499							1.499
Leasing-potraživanja od privrede		37.462						7.066	44.528
Ukupna izloženost	43.422	3.859.037	365	89.253	721.350	44.260	-	792.585	5.550.271

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Vanbilansne pozicije (U hiljadama dinara)	31.12.2018.								
	Smanjenje kamatne stope	Produženje roka otplate	Moratorijum	Kapitalizacija docnje	Refinansiranje	Delimičan otpis	Pretvaranje duga u kapital	Druge mere*	Ukupno
Prema sektorima									
Potraživanja od stanovništva	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stambeni krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanje od privrede	-	119	-	-	-	-	-	271.513	271.632
Velika preduzeća	-	-	-	-	-	-	-	271.093	271.093
Mala i srednja preduzeća	-	119	-	-	-	-	-	420	539
Mikro preduzeća i preduzetnici	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansijske institucije	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupna izloženost	-	119	-	-	-	-	-	271.513	271.632

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o promenama restrukturiranih bilansnih i vanbilansnih potraživanja u 2018. godini su prikazani u nastavku:

Bilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	Bruto vrednost na 01. januar 2018. godine	Potraživanja koja su restrukturirana u toku perioda	Potraživanja koja su u toku perioda prestala da se smatraju restrukturiranim	Uticaj kursa	Druge promene	Bruto vrednost na 31. decembar 2018. godine	Neto vrednost na 31. decembar 2018. godine
	1	2	3	4	5	(5+4+3-2+1) 6	7
Potraživanja od stanovništva	1.165.557	43.634	149.028	13.118	(82.748)	990.533	687.889
Stambeni krediti	1.018.646	21.436	116.105	13.041	(61.300)	875.718	618.644
Potrošački i gotovinski krediti	141.511	22.198	27.523	75	(21.446)	114.815	69.245
Transakcioni i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	5.400	-	5.400	2	(2)	-	-
Potraživanje od privrede	5.661.025	691.449	709.111	(3.673)	(1.125.979)	4.513.711	958.688
Velika preduzeća	5.589.236	555.475	658.701	(3.376)	(1.125.727)	4.356.907	884.619
Mala i srednja preduzeća	64.726	112.135	45.499	(293)	723	131.792	55.189
Mikro preduzeća i preduzедtници	7.063	23.839	4.911	(4)	(975)	25.012	18.880
Finansijske institucije	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-
Leasing	96.870	25.597	933	(678)	(74.829)	46.027	26.103
Leasing-potraživanja od stanovnistva		1.499				1.499	1.489
Leasing-potraživanja od privrede	96.870	24.098	933	(678)	(74.829)	44.528	24.614
Ukupna potraživanja	6.923.452	760.680	859.072	8.767	(1.283.556)	5.550.271	1.672.680

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Vanbilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	Bruto vrednost na 01. januar 2018. godine	Potraživanja koja su restrukturirana u toku perioda	Potraživanja koja su u toku perioda prestala da se smatraju restrukturiranim	Uticaj kursa	Druge promene	Bruto vrednost na 31. decembar 2018. godine	Neto vrednost na 31. decembar 2018. godine
	1	2	3	4	5	(5+4+3-2+1) 6	7
Potraživanja od stanovništva	-	-	-	-	-	-	-
Stambeni krediti	-	-	-	-	-	-	-
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanje od privrede	97.608	119	17.366	-	191.270	271.632	267.114
Velika preduzeća	97.381	-	17.366	-	191.077	271.093	266.575
Mala i srednja preduzeća	227	119	-	-	193	539	539
Mikro preduzeća i preduzetnici	-	-	-	-	-	-	-
Finansijske institucije	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-
Ukupna potraživanja	97.608	119	17.366	-	191.270	271.632	267.114

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o promenama restrukturiranih bilansnih i vanbilansnih potraživanja u 2017. godini su prikazani u nastavku:

Bilansna izloženost (u hiladama dinara)	Bruto vrednost na 01. januar 2017. godine	Potraživanja koja su restrukturirana u toku perioda	Potraživanja koja su u toku perioda prestala da se smatraju restrukturiranim	Uticaj kursa	Druge promene	Bruto vrednost na 31. decembar 2017. godine	Neto vrednost na 31. decembar 2017. godine
	1	2	3	4	5	6 (1+2-3+4+5)	7
Potraživanja od stanovništva	3.327.899	217.519	2.205.539	(234.505)	60.183	1.165.557	937.415
Stambeni krediti	3.127.043	165.917	2.122.317	(234.038)	82.041	1.018.646	809.510
Potrošački i gotovinski krediti	200.856	51.602	83.222	(471)	(21.854)	146.911	127.905
Transakcioni i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	-	-	-	4	(4)	-	-
Potraživanje od privrede	11.919.013	765.604	3.184.271	(85.597)	(3.753.724)	5.661.025	1.300.765
Velika preduzeća	11.655.078	717.480	2.962.316	(81.789)	(3.739.217)	5.589.236	1.273.808
Mala i srednja preduzeća	213.962	46.255	181.617	(3.669)	(10.205)	64.726	21.157
Mikro preduzeća i preduzetnici	49.973	1.869	40.338	(139)	(4.302)	7.063	5.800
Finansijske institucije	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-
Leasing	202.145	933	-	-	(106.208)	96.870	6.384
leasing - potraživanja od stanovništva	-	-	-	-	-	-	-
leasing - potraživanja od privrede	202.145	933	-	-	(106.208)	96.870	6.384
Ukupna potraživanja	15.449.057	984.056	5.389.810	(320.102)	(3.799.749)	6.923.452	2.244.564

Vanbilansna izloženost (u hiladama dinara)	Bruto vrednost na 31. decembar 2017. godine	Neto vrednost na 31. decembar 2017. godine	Bruto vrednost na 31. decembar 2017. godine	Neto vrednost na 31. decembar 2017. godine	Bruto vrednost na 31. decembar 2017. godine	Neto vrednost na 31. decembar 2017. godine	Bruto vrednost na 31. decembar 2017. godine
	1	2	3	4	5	6 (1+2-3+4+5)	7
Potraživanja od stanovništva	-	-	-	-	-	-	-
Stambeni krediti	-	-	-	-	-	-	-
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	-	-	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanje od privrede	6.742	92.624	423	-	(1.335)	97.608	97.607
Velika preduzeća	6.319	92.397	-	-	(1.335)	97.381	97.381
Mala i srednja preduzeća	423	227	423	-	-	227	226
Mikro preduzeća i preduzetnici	-	-	-	-	-	-	-
Finansijske institucije	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-
Ukupna potraživanja	6.742	92.624	423	-	(1.335)	97.608	97.607

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Politika otpisa

Grupa otpisuje kredite i potraživanja ili investicione hartije od vrednosti i bilo koje rezerve za potencijalne gubitke nakon što Kreditno odeljenje utvrdi da su kredit ili obezbeđenje nenaplativi. Ovakva odluka se donosi nakon razmatranja informacija kao što su nastanak značajnih izmena u finansijskom položaju dužnika/izdavaoca hartija od vrednosti tako da dužnik/izdavalac hartija od vrednosti ne može više da plaća obaveze ili da prihod od kolaterala neće biti dovoljan za otplatu celokupne izloženosti. Za manje, standardizovane kredite, odluke o otpisu generalno se baziraju na statusu kašnjenja proizvoda.

U knjizi trgovanja se nalaze akcije u iznosu od RSD 141 hiljada (2017: RSD 139 hiljade) i one nemaju rejting.

Tabela u nastavku prikazuje analizu izloženosti kreditnom riziku koja proističe iz transakcije sa derivatima:

U hiljadama RSD

	Over-the-counter	
	Nominalna vrednost	Fer vrednost
31. decembar 2018.		
Potraživanja po osnovu derivata	23.930.180	16.141
Obaveze po osnovu derivata	(23.860.026)	(6.959)
31. decembar 2017.		
Potraživanja po osnovu derivata	15.215.855	736
Obaveze po osnovu derivata	(15.243.405)	(619)

Sredstva obezbeđenja kao instrument umanjenja kreditnog rizika

Grupa drži instrumente obezbeđenja po osnovu kredita i avansa datih klijentima u obliku hipoteke na nepokretnostima i ostalim sredstvima materijalne i nematerijalne kreditne zaštite. Procene tržišne vrednosti baziraju se na vrednosti instrumenata obezbeđenja procenjenih u vreme zaduženja i po pravilu se ažuriraju na godišnjem nivou. Na postojeće instrumente obezbeđenja se primenjuju minimalni i po potrebi dodatni faktori umanjenja (haircut), propisani grupnom politikom Raiffeisen grupacije za svaku vrstu instrumenata kreditne zaštite, koja uzima u obzir specifičnosti vrste instrumenata, tržišnih fluktuacija i lokalnih specifičnosti.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o vrsti i vrednosti sredstava obezbeđenja i pružaoima garancija po sektoru i kategorijama potraživanja na dan 31. decembar 2018. godine su prikazana u nastavku :

Stage 1

Bilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2018.									
	Vrste sredstava obezbeđenja*									
	Depoziti	Hartije od vrednosti	Stambene nepokretnosti	Druge nepokretnosti	Zaloge na robnim zapisima i životinjama	Ostala sredstva	Garancije **čiji je izdavalac			
							Država	Banka	Lice povezano sa dužnikom	Drugo lice
Prema sektorima										
Potraživanja od stanovništva	122.386	-	13.905.656	29.767	-	5.868	-	-	-	-
Stambeni krediti	85.080	-	13.905.656	29.767	-	-	-	-	-	-
Potrošački i gotovinski krediti	18.673	-	-	-	-	5.868	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	18.624	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od privrede	655.127	-	1.241.087	13.388.596	-	1.165.658	-	21.738.729	-	3.613.983
Velika preduzeća	357.992	-	328.505	11.191.031	-	1.132.170	-	290.856	-	3.511.976
Mala i srednja preduzeća	260.898	-	614.625	2.089.739	-	30.933	-	-	-	96.978
Mikro preduzeća i preduzetnici	36.237	-	297.957	107.826	-	2.555	-	-	-	5.029
Poljoprivrednici	-	-	-	-	-	-	-	21.447.873	-	-
Javna preduzeća	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leasing						6.467.121				
Leasing-potraživanja od stanovništva						437.637				
Leasing-potraživanja od privrede						6.029.484				
Prema kategorijama potraživanja										
Neproblematična potraživanja	777.512	-	15.146.744	13.418.363	-	1.171.526	-	21.738.729	-	3.613.983
od čega: restrukturirana	-	-	35.116	35.328	-	-	-	-	-	-
Problematična potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leasing						6.467.121				
Neproblematična potraživanja						6.467.121				
od čega: restrukturirana						17.001				
Problematična potraživanja										
od čega: restrukturirana										
Ukupna potraživanja	777.512	-	15.146.744	13.418.363	-	7.638.647	-	21.738.729	-	3.613.983

*Tržišna ili fer vrednost maksimalno od bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja

**Iznos na koji glasi garancija maksimalno do bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Stage 1

Vanbilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2018.									
	Vrste sredstava obezbeđenja*									
	Depoziti	Hartije od vrednosti	Stambene nepokretnosti	Druge nepokretnosti	Zaloga na robnim zapisima i životinjama	Ostala sredstva	Garancije** čiji je izdavalac			
							Država	Banka	Lice povezano sa dužnikom	Drugo lice
Prema sektorima										
Potraživanja od stanovništva	50.430	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stambeni krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	40.921	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	9.509	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od privrede	1.513.466	-	279.132	2.894.816	-	306.791	-	5.606.499	-	7.225.779
Velika preduzeća	1.289.667	-	109.447	2.496.110	-	285.441	-	286.646	-	7.191.592
Mala i srednja preduzeća	175.332	-	144.713	389.570	-	21.350	-	-	-	32.687
Mikro preduzeća i preduzetnici	48.467	-	24.972	9.136	-	-	-	-	-	1.500
Poljoprivrednici	-	-	-	-	-	-	-	5.319.853	-	-
Javna preduzeća	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prema kategorijama potraživanja										
Neproblematična potraživanja	1.563.897	-	279.132	2.894.816	-	306.791	-	5.606.499	-	7.225.779
od čega: restrukturirana	-	-	12.150	-	-	-	-	-	-	-
Проблематична потраживања	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupna potraživanja	1.563.897	-	279.132	2.894.816	-	306.791	-	5.606.499	-	7.225.779

*Tržišna ili fer vrednost maksimalno od bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja

**Iznos na koji glasi garancija maksimalno do bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Stage 2

Bilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2018.									
	Vrste sredstava obezbeđenja*									
	Depoziti	Hartije od vrednosti	Stambene nepokretnosti	Druge nepokretnosti	Zaloge na robnim zapisima i životinjama	Ostala sredstva	Garancije **čiji je izdavalac			
							Država	Banka	Lice povezano sa dužnikom	Drugo lice
Prema sektorima										
Potraživanja od stanovništva	36.737	-	3.783.829	22.719	-	-	-	-	-	-
Stambeni krediti	35.501	-	3.783.829	22.719	-	-	-	-	-	-
Potrošački i gotovinski krediti	727	-	0	0	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	509	-	0	0	-	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	-	-	0	0	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od privrede	3.891	-	127.389	1.349.684	-	89.511	-	1.601	-	1.099.341
Velika preduzeća	-	-	48.936	1.226.194	-	66.577	-	-	-	1.096.894
Mala i srednja preduzeća	3.891	-	76.900	117.705	-	22.934	-	-	-	2.447
Mikro preduzeća i preduzetnici	-	-	1.553	5.785	-	-	-	-	-	-
Poljoprivrednici	-	-	-	-	-	-	-	1.601	-	-
Javna preduzeća	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leasing						302.793				
Leasing-potraživanja od stanovništva						5.524				
Leasing-potraživanja od privrede						297.269				
Prema kategorijama potraživanja										
Neproblematična potraživanja	40.627	-	3.911.219	1.372.403	-	89.511	-	1.601	-	1.099.340
od čega: restrukturirana	2.551	-	230.293	122.268	-	25.473	-	-	-	-
Problematična potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leasing						302.793				
Neproblematična potraživanja						302.793				
od čega: restrukturirana						524				
Problematična potraživanja										
od čega: restrukturirana										
Ukupna potraživanja	40.627	-	3.911.219	1.372.403	-	392.304	-	1.601	-	1.099.340

*Tržišna ili fer vrednost maksimalno od bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja

**Iznos na koji glasi garancija maksimalno do bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Stage 2

Vanbilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2018.									
	Vrste sredstava obezbeđenja*									
	Depoziti	Hartije od vrednosti	Stambene nepokretnosti	Druge nepokretnosti	Zaloge na robnim zapisima i životinjama	Ostala sredstva	Garancije** čiji je izdavalac			
							Država	Banka	Lice povezano sa dužnikom	Drugo lice
Prema sektorima										
Potraživanja od stanovništva	336	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stambeni krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	336	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od privrede	2.649	-	50.378	92.057	-	-	-	1.016.689	-	341.347
Velika preduzeća	962	-	36.878	72.755	-	-	-	-	-	341.347
Mala i srednja preduzeća	1.687	-	13.500	19.302	-	-	-	-	-	-
Mikro preduzeća i preduzetnici	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Poljoprivrednici	-	-	-	-	-	-	-	1.016.689	-	-
Javna preduzeća	-	-	-	-	-	-	-	0	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-	0	-	0
Prema kategorijama potraživanja										
Neproblematična potraživanja	2.985	0	50.378	92.057	-	-	-	1.016.689	-	341.347
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Problematična potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupna potraživanja	2.985	-	50.378	92.057	-	-	-	1.016.689	-	341.347

*Tržišna ili fer vrednost maksimalno od bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja

**Iznos na koji glasi garancija maksimalno od bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Stage 3

Bilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2018.									
	Vrste sredstava obezbeđenja*									
	Depoziti	Hartije od vrednosti	Stambene nepokretnosti	Druge nepokretnosti	Zaloge na robnim zapisima i životinjama	Ostala sredstva	Garancije **čiji je izdavalac			
							Država	Banka	Lice povezano sa dužnikom	Drugo lice
Prema sektorima										
Potraživanja od stanovništva	5.573	-	442.130	14.327	-	-	-	-	-	-
Stambeni krediti	4.636	-	439.075	14.327	-	-	-	-	-	-
Potrošački i gotovinski krediti	733	-	3.055	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	204	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od privrede	42	-	30.496	341.541	-	25.037	-	-	-	-
Velika preduzeća	42	-	1	302.215	-	24.081	-	-	-	-
Mala i srednja preduzeća	-	-	22.790	33.970	-	956	-	-	-	-
Mikro preduzeća i preduzetnici	-	-	7.705	5.356	-	-	-	-	-	-
Poljoprivrednici	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Javna preduzeća	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Leasing						28.974				
Leasing-potraživanja od stanovništva						565				
Leasing-potraživanja od privrede						28.409				
Prema kategorijama potraživanja										
Neproblematična potraživanja	310	-	9.313	-	-	-	-	-	-	-
od čega: restrukturirana	-	-	1.496	-	-	-	-	-	-	-
Problematična potraživanja	5.305	-	463.313	355.868	-	25.038	-	-	-	-
od čega: restrukturirana	1.011	-	178.268	305.696	-	25.038	-	-	-	-
Leasing						28.974				
Neproblematična potraživanja										
od čega: restrukturirana										
Problematična potraživanja						28.974				
od čega: restrukturirana						28.974				
Ukupna potraživanja	5.615	-	472.626	355.868	-	54.012	-	-	-	-

*Tržišna ili fer vrednost maksimalno od bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja

**Iznos na koji glasi garancija maksimalno do bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Stage 3

31.12.2018.										
Vanbilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	Vrste sredstava obezbeđenja*									
	Depoziti	Hartije od vrednosti	Stambene nepokretnosti	Druge nepokretnosti	Zaloge na robnim zapisima i životinjama	Ostala sredstva	Garancije** čiji je izdavalac			
							Država	Banka	Lice povezano sa dužnikom	Drugo lice
Prema sektorima										
Potraživanja od stanovništva	97	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Stambeni krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	97	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od privrede	10.440	-	19.207	82.620	-	-	-	-	-	-
Velika preduzeća	10.440	-	19.207	82.620	-	-	-	-	-	-
Mala i srednja preduzeća	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mikro preduzeća i preduzetnici	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Poljoprivrednici	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Javna preduzeća	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Prema kategorijama potraživanja										
Neproblematična potraživanja	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
od čega:restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Problematična potraživanja	10.538	-	19.207	82.620	-	-	-	-	-	-
od čega:restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ukupna potraživanja	10.538	-	19.207	82.620	-	-	-	-	-	-

*Tržišna ili fer vrednost maksimalno od bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja

**Iznos na koji glasi garancija maksimalno do bruto vrednosti obezbeđenog potraživanja

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Podaci o vrsti i vrednosti sredstava obezbeđenja i pružaocima garancija po sektoru i kategorijama potraživanja na dan 31. decembar 2017. godine su prikazana u nastavku:

Bilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2017.						Ukupna sredstva obezbeđenja
	Vrste sredstava obezbeđenja						
	Depoziti	Stambene nepokretnosti	Druge nepokretnosti	Ostala sredstva	Garancije čiji je izdavalac		
					Grupa	Drugo lice	
Prema sektorima							
Potraživanja od stanovništva	124.687	15.764.573	46.466	930	-	6.084	15.942.740
Stambeni krediti	90.049	15.764.573	46.466	-	-	6.084	15.907.172
Potrošački i gotovinski krediti	20.097	-	-	930	-	-	21.027
Transakcioni i kreditne kartice	14.526	-	-	-	-	-	14.526
Ostala potraživanja	15	-	-	-	-	-	15
Potraživanja od privrede	717.950	1.308.755	17.191.002	2.888.772	19.247.677	3.157.617	44.511.773
Velika preduzeća	364.116	358.320	15.230.507	2.701.165	15.007	3.114.776	21.783.891
Mala i srednja preduzeća	334.679	742.283	1.878.950	173.752	-	42.841	3.172.505
Mikro preduzeća i preduzetnici	19.155	208.152	81.545	13.855	-	-	322.707
Poljoprivrednici	-	-	-	-	19.232.670	-	19.232.670
Javna preduzeća	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	-	-	-
Leasing	-	-	-	5.900.294	-	-	5.900.294
leasing - potraživanja od stanovništva	-	-	-	282.920	-	-	282.920
leasing - potraživanja od privrede	-	-	-	5.617.374	-	-	5.617.374
Ukupna izloženost	842.637	17.073.328	17.237.468	8.789.996	19.247.677	3.163.701	66.354.807
Prema kategorijama potraživanja							
Neproblematična potraživanja	837.044	16.400.949	16.413.352	2.820.355	19.247.677	3.163.088	58.882.465
od čega: restrukturirana	2.762	300.558	18.162	123.516	-	3.802	448.800
Problematična potraživanja	5.593	672.379	824.116	69.347	-	613	1.572.048
od čega: restrukturirana	1.228	207.953	679.729	67.905	-	-	956.815
Leasing	-	-	-	5.900.294	-	-	5.900.294
Neproblematična potraživanja	-	-	-	5.854.072	-	-	5.854.072
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-
Problematična potraživanja	-	-	-	46.222	-	-	46.222
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-
Ukupna potraživanja	842.637	17.073.328	17.237.468	8.789.996	19.247.677	3.163.701	66.354.807

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Vanbilansna potraživanja (u hiljadama dinara)	31.12.2017.						Ukupna sredstva obezbeđenja
	Vrste sredstava obezbeđenja						
	Depoziti	Stambene nepokretnosti	Druge nepokretnosti	Ostala sredstva	Garancije čiji je izdavalac		
					Grupa	Drugo lice	
Prema sektorima							
Potraživanja od stanovništva	36.255	11	-	-	-	-	36.266
Stambeni krediti	-	11	-	-	-	-	11
Potrošački i gotovinski krediti	-	-	-	-	-	-	-
Transakcioni i kreditne kartice	30.124	-	-	-	-	-	30.124
Ostala potraživanja	6.131	-	-	-	-	-	6.131
Potraživanja od privrede	644.452	311.841	2.620.288	444.754	3.326.730	3.637.717	10.985.782
Velika preduzeća	547.710	78.637	2.366.755	436.263	193.881	3.592.667	7.215.913
Mala i srednja preduzeća	65.262	207.453	248.020	8.491	-	45.050	574.276
Mikro preduzeća i preduzetnici	31.480	25.751	5.513	-	-	-	62.744
Poljoprivrednici	-	-	-	-	3.132.849	-	3.132.849
Javna preduzeća	-	-	-	-	-	-	-
Potraživanja od ostalih klijenata	-	-	-	-	616.945	-	616.945
Ukupna izloženost	680.707	311.852	2.620.288	444.754	3.943.675	3.637.717	11.638.993
Prema kategorijama potraživanja							
Neproblematična potraživanja	667.185	311.852	2.596.544	444.754	3.943.675	3.637.717	11.601.727
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-
Problematična potraživanja	13.522	-	23.744	-	-	-	37.266
od čega: restrukturirana	-	-	-	-	-	-	-
Ukupna potraživanja	680.707	311.852	2.620.288	444.754	3.943.675	3.637.717	11.638.993

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

U prethodnim tabelama, nepokretnosti su prikazane po alociranim vrednostima koje se koriste pri obračunu obezvređenja, dok su garancije prikazane u vrednosti koja nije veća od knjigovodstvene vrednosti potraživanja koje služe kao obezbeđenje. Ponderisana vrednost kolaterala (WCV) je obračunata kao nominalna vrednost kolaterala (NCV) umanjena za haircut (diskont) i izloženosti pokrivene istim kolateralom prioritnog ranga i limitirana je na iznos definisan u ugovoru o uspostavljanju sredstva obezbeđenja, kao i iznosom obezbeđenim odnosnim kolateralom. NCV je fer tržišna vrednost kolaterala (FMV), vrednost bazirana na proceni stručnjaka ili kupoprodajna vrednost nekretnine.

Politika Grupe je da vrši blagovremenu realizaciju kolaterala na pravi način. Grupa generalno ne koristi negotovinski kolateral za svoje vlastito poslovanje.

LTV racio

LTV pokazatelj predstavlja odnos bruto vrednosti potraživanja i tržišne vrednosti nepokretnosti kojom/ima je to potraživanje obezbeđeno.

Podaci o potraživanjima koja su obezbeđena hipotekom na nepokretnostima prema LTV raciju su prikazana u nastavku:

	Vrednost potraživanja koja su obezbeđena hipotekom na nepokretnostima u hiljadama RSD	
LTV racio	31.12.2018.	31.12.2017.
Ispod 50%	23.458.173	23.857.022
Od 50% do 70%	11.687.993	11.677.626
Od 70% do 90%	6.608.398	4.868.380
Od 90% do 100%	1.738.603	1.050.415
Od 100% do 120%	884.956	1.924.550
Od 120% do 150%	2.594.579	978.486
Preko 150%	3.723.306	2.643.195
Ukupno	50.696.008	46.999.674
Prosečan LTV pokazatelj	23%	22%

Grupa upravlja limitima i kontroliše rizik koncentracije i rizik druge ugovorene strane na nivou klijenta. Investiranje u hartije od vrednosti i blagajničke zapise emitovane od strane države ili državnih institucija (Narodne banke Srbije i Ministarstva Finansija Republike Srbije) vrši se u cilju postizanja što boljeg kvaliteta portfolija plasmana sa aspekta rizika i profitabilnosti.

Rizici koji se odnose na ove plasmane kontinuirano se prate i podležu godišnjoj reviziji. Limiti se analiziraju na inicijativu i predlog Sektora sredstava Grupe, odnosno odgovarajućih organizacionih delova članica Grupe, preporuke Sektora rizika Grupe (nakon urađene analize klijenata i dobijenog preliminarog odobrenja od RBI), odnosno odgovarajućih organizacionih delova članica Grupe. i odobravaju na Kreditnom odboru Grupe, odnosno odgovarajućih organa upravljanja članica Grupe, i to kao maksimum izloženosti u definisanom roku prema instrumentu; jednom klijentu; grupi povezanih lica. Stvarna izloženost u okviru limita se prati na dnevnom nivou.

Tokom 2018. i 2017. godine, Grupa je u svom portfoliju imala sledeće dužničke hartije i zapise:

- Trezorske zapise i obveznice Ministarstva Finansija Republike Srbije.
- Obveznice koje je izdala država US.
- Obveznice koje je izdala Raiffeisen Grupa A.S. Prag i
- Obveznice međunarodnih finansijskih organizacija (IFC, EBRD i KfW).

Grupa je tokom 2018. i 2017. godine sprovodila revers-repo transakcije sa Narodnom bankom Srbije (na osnovu zapisa NBS).

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Derivati

Tokom 2018. i 2017. godine. Grupa je obavljala transakcije sa sledećim derivatima:

- FX forward i slični ugovori (kvazi FX Forward).
- FX swap ugovori.
- kamatni swap.

Grupa koristi navedene proizvode za upravljanje deviznim rizikom i rizikom kamatne stope.

FX forward i FX swap transakcije kreiraju kreditnu izloženost Grupe (rizik da druga strana neće ispuniti u celosti svoju obavezu bilo o dospeću bilo kasnije) i rizik od neispunjenja obaveza druge ugovorne strane (rizik da će jedna strana u deviznoj transakciji isplatiti valutu koju je prodala ali neće dobiti valutu koju je kupila).

Rizik od neispunjenja obaveza druge ugovorene strane javlja se u bilo kojoj situaciji kada se plaćanje vrši u očekivanju odgovarajućeg primanja. Kontrola i praćenje izloženosti ovom riziku vrši se u okviru ukupnih kreditnih limita koji se odobravaju klijentima.

Grupa vrši strogu kontrolu limita na otvorenim pozicijama derivata.

Hedge Accounting metodologija

U cilju zaštite od kamatnog rizika, koriste se derivati među kojima je najzastupljeniji kamatni svop. Ovaj instrument u svom osnovnom obliku omogućava razmenu kamatnih novčanih tokova pri čemu jedan tok ima fiksnu a drugi varijabilnu kamatnu stopu. Ovaj instrument poseduje osobine koje omogućavaju transformaciju fiksnih kamatnih izloženosti u varijabilne i obrnuto, i kao takav je idealan za ublažavanje-anuliranje kamatnih rizika. Hedge Accounting metodologija modifikuje uobičajeni knjigovodstveni tretman instrumenta (kamatni svop) i objekta hedge-a, i omogućava da se rezultati instrumenta u bilansu uspeha prepoznaju u istim vremenskim periodima kao i rezultati objekata hedge-a. ofsetujući ih istovremeno. Ovo se naziva „matching concept“.

Cash Flow Hedge

Grupa je započela sa zaključenjem Cash Flow Hedge transakcija tokom 2011. godine u cilju smanjenja izloženosti riziku neusklađenosti novčanih tokova, a koji su prouzrokovani promenama kamatnih stopa.

Cilj zaključenja Cash Flow Hedge transakcija je eliminisanje varijabiliteta u iznosima kamate koju će Grupa plaćati na izvore sredstava, a koji proizilazi iz promene referentnog kamatnog indeksa.

Namera je da se minimizira rizik promene kamatne stope kod kredita na koje Grupa plaća promenljivu kamatnu stopu i na taj način zatvara gap kamatnih stopa koristeći se svopom kao instrumentom (Grupa prima kamatu po promenljivoj stopi, a plaća po fiksnoj). Na ovaj način kamatna stopa koju Grupa ima u odnosu na kreditora bi se transformisala u fiksnu, čime bi se unapredila usaglašenost izvora sredstava sa postojećim plasmanima Grupe koji su na bazi fiksne kamatne stope.

Grupa u postupku ocene efektivnosti zaključenih transakcija koristi „dollar offset“ metod. Oba testa – retrospektivni i prospektivni – obavljeni na kraju godine, pokazali su visok stepen efektivnosti zaključenih transakcija.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(b) Kreditni rizik (nastavak)

Nerealizovani dobiti priznati u ostalom rezultatu tokom periodu za cash flow hedge (neto vrednost – korigovana za odloženi porez) iznose RSD 22.651 hiljade (2017.: RSD 25.633 hiljade).

Dobici reklasifikovani iz kapitala u bilans uspeha po osnovu cash flow hedge iznose RSD 429 hiljada (2017.: RSD 19.696 hiljada)

Nismo reklasifikovali bilo koji iznos iz kapitala da bismo ga uključili u inicijalne troškove ili knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva ili finansijske obaveze, čija nabavka ili izdavanje je hedžovano forecast transakcijom sa visokom verovatnoćom nastanka.

Portfolio Hedge

U nastavku je prikazana Portfolio Hedge metodologija (Macro Fair Value Hedge).

Cilj zaključenja Fair Value Hedge transakcija je zaštita od kamatnog rizika pozicija koje su ugovorene sa fiksnom kamatnom stopom. U okviru ove metodologije, realizuje se transformacija fiksne kamatne stope u varijabilnu upotrebom kamatnog svopa. Ceo efekat merenja fer vrednosti instrumenta i objekta zaštite se odražava na bilans uspeha. Dobici od hedžing instrumenta u portfolio hedžu za 2018. godinu iznose RSD 297 hiljada (2017.: RSD 17.685 hiljada), dok gubici po osnovu objekta hedžinga, koji se mogu pripisati hedžovanom rizikum iznose RSD 16.059 hiljada (2017.: RSD 7.576 hiljada).

Predmet Macro Fair Value Hedge-a (Portfolio hedge-a) je ceo portfolio ili deo portfolija koji se sastoji od instrumenata koji mogu biti na strani aktive ili na strani pasive. Ova metodologija uzima u obzir dva najbitnija aspekta koji su posledica promene kamatne stope:

- promena kamatne stope menja sadašnju vrednost novčanih tokova finansijskih instrumenata
- promena kamatne stope dovodi do promene načina otplate clijenata (rizik prevremene otplate ili default-a).

U cilju utvrđivanja efektivnosti, kod ove metodologije se koristi „dollar offset“ metoda.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled nesposobnosti Grupe da ispunjava svoje dospele obaveze. Nastaje usled neusklađenosti rokova dospeća aktive i pasive; uključuje i rizik nemogućnosti finansiranja sredstava po odgovarajućim stopama, kao i rizik pretvaranja drugih oblika imovine u gotovinu po razumnoj ceni i u odgovarajućem roku, Grupa u svom poslovanju obezbeđuje pristup različitim izvorima sredstava:

- depozitima sa različitim rokovima dospeća (po broju i vrsti deponenata),
- dugoročnim sredstvima finansijskih tržišta,
- subordiniranim obavezama i
- akcijskom kapitalu.

Diversifikacijom izvora sredstava obezbeđuje se stabilan i dugoročan izvor finansiranja. Grupa kontinuirano procenjuje rizik likvidnosti tako što identifikuje i prati promene u pogledu sredstava koja su potrebna za ispunjenje ciljeva postavljenih u skladu sa celokupnom strategijom Grupe.

U narednoj tabeli prikazane su informacije o racijima likvidnosti:

%	2018.	2017.
Pokazatelj likvidnosti-dnevni	2,26	2,00
Pokazatelj likvidnosti-trodnevni	2,17	1,98
Pokazatelj likvidnosti-mesečni	2,16	2,04
Uži pokazatelj likvidnosti-dnevni	1,87	1,57
Uži pokazatelj likvidnosti-trodnevni	1,76	1,55
Uži pokazatelj likvidnosti-mesečni	1,60	1,60
Pokazatelj pokriva likvidnom aktivom (LCR)	208,68	253,12

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Rizik likvidnosti (nastavak)

U sledećim tabelama prikazana su sredstva i obaveze Grupe po grupisanim pozicijama u skladu sa rokovima dospeća od datuma bilansa stanja do ugovorenog roka dospeća.

U hiljadama RSD	Iznos	Bruto iznos	do 1 meseca	od 1 do 3 meseca	od 3 meseca do godinu dana	od 1 do 5 godina	preko 5 godina
Finansijska imovina							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	71.884.119	71.884.119	71.884.119	-	-	-	-
Potraživanja po osnovu derivate	16.141	16.141	16.141	-	-	-	-
Hartije od vrednosti	50.328.204	50.345.742	5.112.714	8.402.420	12.904.623	23.925.985	-
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija	6.830.428	6.844.521	6.536.472	13.789	294.260	-	-
Kredit i potraživanja od komitenata	160.935.661	167.662.180	16.362.029	10.144.866	37.600.074	79.260.376	24.294.835
Potraživanja po osnovu finansijskih derivate namenjenih zaštiti od rizika	77.362	77.362	77.362	-	-	-	-
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	137	137	-	-	-	-	137
Ukupno	290.072.051	296.830.209	99.988.845	18.561.074	50.798.957	103.186.361	24.294.972
Finansijske obaveze							
Obaveze po osnovu derivate	6.959	6.959	6.959	-	-	-	-
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	7.639.091	7.639.091	1.835.841	-	2.496.145	3.307.105	-
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	227.889.691	227.889.691	214.730.463	1.016.280	3.733.684	4.881.435	3.527.829
Obaveze po osnovu derivate namenjenih zaštiti od rizika	77.362	77.362	77.362	-	-	-	-
Ukupno	235.613.103	235.613.103	216.650.625	1.016.280	6.229.829	8.188.540	3.527.829
Neto gep likvidnosti na 31. decembar 2018. godine	54.458.948	61.217.106	(116.661.780)	17.544.794	44.569.128	94.997.821	20.767.143
Kumulativni gep likvidnosti na 31. decembar 2018. godine	-	-	(116.661.780)	(99.116.986)	(54.547.858)	40.449.963	61.217.106

Negativni neto gep likvidnosti na korpi do 1 meseca rezultat je uključenja svih depozita po viđenju za koje Grupa ne očekuje da će biti povučeni u narednih mesec dana, već za koje postoji „stickiness“. tj. za koje Grupa, u skladu sa internim modelom, očekuje odlive u narednih 5 godina. Takođe, Grupa poseduje dužničke hartije od vrednosti Ministarstva finansija Republike Srbije koje mogu biti osnov (zaloga) za dodatnu likvidnost, tj. kratkoročni izvor finansiranja.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Rizik likvidnosti (nastavak)

U sledećim tabelama prikazana su sredstva i obaveze Grupe po grupisanim pozicijama u skladu sa rokovima dospeća od datuma bilansa stanja do ugovorenog roka dospeća.

U hiljadama RSD	Iznos	Bruto iznos	do 1 meseca	od 1 do 3 meseca	od 3 meseca do godinu dana	od 1 do 5 godina	preko 5 godina
Finansijska imovina							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	61.888.292	61.888.292	61.888.292	-	-	-	-
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	330.751	330.751	330.751	-	-	-	-
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	12.995.016	12.995.016	-	1.868.939	5.341.304	5.073.093	711.680
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	30.347.240	30.347.240	-	5.013.442	3.781.017	21.552.781	-
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija	9.322.509	9.323.319	8.808.092	238.591	276.636	-	-
Kredit i potraživanja od komitenata	146.750.452	154.312.658	17.090.912	7.567.322	37.638.796	67.996.540	24.019.088
Potraživanja po osnovu finansijskih derivate namenjenih zaštiti od rizika	76.530	76.530	76.530	-	-	-	-
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	137	137	-	-	-	-	137
Ukupno	261.710.927	269.273.943	88.194.577	14.688.294	47.037.753	94.622.414	24.730.905
Finansijske obaveze							
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovini	619	619	619	-	-	-	-
Obaveze po osnovu finansijskih derivate namenjenih zaštiti od rizika	121.632	121.632	121.632	-	-	-	-
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	6.386.573	6.386.573	1.501.757	196.031	1.168.172	3.520.613	-
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	200.930.868	200.930.868	187.240.529	1.188.306	3.409.060	5.464.573	3.628.400
Ukupno	207.439.692	207.439.692	188.864.537	1.384.337	4.577.232	8.985.186	3.628.400
Neto gep likvidnosti na 31. decembar 2017. godine	54.271.235	61.834.251	(100.669.960)	13.303.957	42.460.521	85.637.228	21.102.505
Kumulativni gep likvidnosti na 31. decembar 2017. godine	-	-	(100.669.960)	(87.366.003)	(44.905.482)	40.731.746	61.834.251

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Rizik likvidnosti (nastavak)

U narednoj tabeli prikazani su neto iznos nederivativnih finansijskih sredstava i obaveza sa dospećem u roku od 12 meseci od dana izveštaja:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Finansijska imovina		
Kredit i potraživanja od komitenata	57.380.450	54.734.824
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	-	8.794.459
Finansijske obaveze		
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	219.480.427	191.837.895

U narednoj tabeli prikazane su komponente rezervi likvidnosti Grupe:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>		<u>2017.</u>	
	<u>Iznos</u>	<u>Fer vrednost</u>	<u>Iznos</u>	<u>Fer vrednost</u>
Stanje na računu kod centralne banke	47.098.596	47.098.596	38.120.738	38.120.738
Ostali gotovinski ekvivalenti	24.785.523	24.785.523	23.767.554	23.767.554
Nezaložene državne obveznice	-	-	30.347.240	30.347.240

U narednoj tabeli prikazana su finansijska sredstva Grupe na dan 31. decembar 2018. godine koja mogu biti na raspolaganju za buduće finansiranje:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>Založene</u>		<u>Nezaložene</u>	
	<u>Založene kao obezbeđenje</u>	<u>Raspoložive za Ostalo obezbeđenje</u>	<u>Ostalo</u>	<u>Ukupno</u>
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	-	- 71.884.119	71.884.119
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	-	-	-	-
Kredit i potraživanja	-	-	- 167.766.088	167.766.088
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	-	-	-	-
Ukupno aktiva	-	-	- 239.650.207	239.650.207

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(c) Rizik likvidnosti (nastavak)

U narednoj tabeli prikazana su finansijska sredstva Grupe na dan 31. decembar 2017. godine koja su bila na raspolaganju za buduće finansiranje:

U hiljadama RSD	Založene		Nezaložene		Ukupno
	Založene kao obezbeđenje	Ostalo	Raspoložive za obezbeđenje	Ostalo	
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	-	-	61.888.292	61.888.292
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju				330.751	330.751
Kredit i potraživanja	-	-	-	156.072.961	156.072.961
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	-	-	30.347.240	-	30.347.240
Ukupno aktiva	-	-	30.347.240	218.292.004	248.639.244

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(d) Tržišni rizici

Tržišni rizici su rizici nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled neočekivanih i nepovoljnih kretanja na tržištu (u smislu volatilnosti kamatne stope, deviznog kursa, kreditne marže tržišnih cena vlasničkih hartija od vrednosti). Tržišni rizici nastaju iz rizika promene vrednosti otvorenih pozicija koje Grupa zauzima u svom poslovanju: uključuje promene vrednosti portfolija raspoređenih u knjigu trgovanja i Bankarsku knjigu.

Cilj upravljanja tržišnim rizikom podrazumeva upravljanje i kontrolu izloženosti Grupe tržišnom riziku u okviru prihvatljivih parametara uz optimizaciju prihoda od izloženosti riziku.

Tabela u nastavku prikazuje alokaciju finansijskih sredstava i obaveza, koje su izložene tržišnim rizicima, na portfolio namenjen trgovanju i portfolio koji nije namenjen trgovanju:

U hiljadama RSD	Napomena	Knjigovodstvena vrednost	Portfolio namenjen trgovanju	Portfolio kojim se ne trguje
31. decembar 2018. godine				
Aktiva izložena tržišnim rizicima				
Gotovina i sredstva kod centralne banke	14	71.884.119	-	61.888.292
Potraživanja po osnovu derivata	15	16.141	16.141	-
Hartije od vrednosti	16	50.328.204	141	50.328.063
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	18	6.830.429	562.529	6.267.900
Kredit i potraživanja od komitenata	19	160.935.661	-	160.935.661
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika		77.362	-	77.362
Obaveze izložene tržišnim rizicima				
Obaveze po osnovu derivata		6.959	6.959	-
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	25	7.639.091	-	7.639.091
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	26	227.889.691	-	200.889.691
31. decembar 2017. godine				
Aktiva izložena tržišnim rizicima				
Gotovina i sredstva kod centralne banke	14	61.888.292	-	61.888.292
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	15	330.751	330.751	-
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	16	12.995.016	-	12.995.016
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	17	30.347.240	-	30.347.240
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	18	9.322.509	-	9.322.509
Kredit i potraživanja od komitenata	19	146.750.452	-	146.750.452
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika		76.530	-	76.530
Obaveze izložene tržišnim rizicima				
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovanju		619	619	-
Obaveze po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika		121.632	-	121.632
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	25	6.386.573	-	6.386.573
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	26	200.930.868	-	200.930.868

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(d) Tržišni rizici (nastavak)

Kamatni rizik

Kamatni rizik je rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled promene u nivou kamatnih stopa. Promena kamatnih stopa direktno utiče na generisanje prihoda od kamata usled neusaglašenosti ukupne kamatonosne aktive i pasive ili perioda fiksiranja cene kamatonosnih instrumenata. Razlikujemo:

- „outright“ kamatni rizik – rizik koji proizilazi iz osetljivosti promene kamate u odnosu na vertikalno kretanje krive prinosa,
- „yield curve risk“ (strukturni rizik kamatne stope) – rizik koji proizilazi iz osetljivosti na promenu oblika i nagiba krive prinosa (horizontalno kretanje) i
- „basis risk“ (osnovni rizik) – rizik koji proizilazi iz osetljivosti na promenu u rasponu (spread-u) između različitih kamatnih stopa.

Kamatni rizik identifikuje se na nivou svake pojedinačne transakcije i na nivou banke. Grupa prati i kontroliše izloženost riziku promene kamatne stope kamatonosno osetljivih instrumenata raspoređenih i u knjigu trgovanja i u Bankarsku knjigu.

/i/ Knjiga trgovanja

Grupa na dan 31.12.2018. godine i 31.12.2017. godine nije imala kamatonosno osetljivih instrumenata raspoređenih u knjizi trgovanja.

/ii/ Bankarska knjiga

Metodologija koja se koristi za procenu rizika kamatne stope u Bankarskoj knjizi je „Gap/Duration“ analiza. U analizu su uključeni svi kamatonosni proizvodi u skladu sa:

- a) periodom promene kamatnih stopa (repricing period/floating interest rate)
- b) finalnim periodom dospeća.

Razlika između kamatonosne aktive i kamatonosne pasive unutar definisanih vremenskih odrednica „korpi“ pokazuje kako dve strane bilansa različito reaguju na promene kamatnih stopa:

- kada je GAP pozitivan, Grupa je izložena riziku gubitka u slučaju pada kamatnih stopa u posmatranoj valuti odgovarajuće ročnosti
- kada je GAP negativan, Grupa je izložena riziku gubitka u slučaju rasta kamatnih stopa u posmatranoj valuti odgovarajuće ročnosti.

Broj korpi i ročnost definišu se na nivou ALCO-a.

Rezultirajuće kratke i duge pozicije po svim vremenskim odrednicama, ponderišu se „faktorima“ dizajniranim tako da odražavaju osetljivost pozicija u različitim vremenskim korpama na pretpostavljenu promenu kamatnih stopa od 200 b.p. i procenu njihovog modifikovanog trajanja.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(d) Tržišni rizici (nastavak)

U hiljadama RSD	31. decembar 2018.		31. decembar 2017.	
	Nominalni Gap Duration	Efekat promene Kamatne stope 200bp	Nominalni Gap Duration	Efekat promene Kamatne stope 200bp
RSD	57.124.160	1.142.483	62.168.246	1.243.365
EUR	96.943.513	1.938.870	88.535.178	1.770.704
USD	19.499.559	389.991	12.640.253	252.805
GBP	153.220	3.064	26.528	531
CHF	29.907.479	598.150	38.121.097	762.422
JPY	0	-	2	-
CAD	77.035	1.541	105.910	2.118
AUD	81.211	1.624	115.944	2.319
DKK	15.525	310	15.104	302
NOK	9.872	197	3	-
SEK	30.893	618	24.505	490
RUB	20.693	413	6	-
Ukupan efekat	203.893.106	4.077.262	201.752.776	4.035.056

Scenarija osetljivosti na promenu kamatne stope su prikazana u nastavku:

		Scenarija					
Valute		I	II	III	IV	V	VI
RSD	Aktiva		bp -175	bp -125	bp +50	bp +150	
	Obaveze		bp -200	bp -150	bp +30	bp +75	
EUR - USD - CHF - Ostale	Aktiva	bp -50	bp -35	bp -25	bp +25	bp +75	bp +125
	Obaveze	bp -100	bp -75	bp -55	bp +15	bp +30	bp +60

Scenario osetljivosti na promenu kamatne stope 31. decembar 2018. godine:

	I	II	III	IV	V	VI
RSD	0	153.355	149.067	106.389	402.176	0
EUR	945.879	740.745	551.569	77.467	468.288	623.221
USD	155.188	119.264	88.227	-3.165	22.402	16.071
CHF	64.949	50.084	37.095	-132	13.463	13.198
Ostale	18.664	14.586	10.853	1.315	8.508	11.138
Ukupno	1.184.680	1.078.035	836.811	181.873	914.837	663.628

Scenario osetljivosti na promenu kamatne stope 31. decembar 2017. godine:

	I	II	III	IV	V	VI
RSD	0	48.963	67.448	109.414	396.440	0
EUR	817.964	641.135	477.542	70.942	418.507	560.390
USD	118.104	92.099	68.479	6.936	49.088	62.959
CHF	60.251	46.367	34.316	-790	10.203	8.624
Ostale	22.787	17.702	13.145	868	7.857	9.593
Ukupno	1.019.106	846.266	660.930	187.370	882.095	641.566

Scenario osetljivosti u različitim vremenskim korpama na pretpostavljenu promenu kamatnih stopa od 100 b.p. i procenu njihovog modifikovanog trajanja:

	31. decembar 2018.		31. decembar 2017.	
	Efekat povećanja kamatne stope za 100 Nominalni Gep bp		Efekat povećanja kamatne stope za 100 Nominalni Gep bp	
RSD	50.235.896	(8.576)	33.968.833	36.970
EUR	66.109.337	(319.169)	59.627.048	(264.717)
Ostale	39.008.054	(141.162)	34.040.166	(94.899)
Ukupni efekat	155.353.287	(468.907)	127.636.047	(322.646)

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(d) Tržišni rizici (nastavak)

Pregled izloženosti Grupe riziku od promene kamatnih stopa na dan 31. decembar 2018. godine prikazan je narednom tabelom:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>Ukupno</u>	<u>do 1 meseca</u>	<u>od 1 do 3 meseca</u>	<u>od 3 meseca do godinu dana</u>	<u>od 1 do 5 godina</u>	<u>preko 5 godina</u>	<u>Nekamatonosno</u>
Finansijska imovina							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	71.884.119	21.942.488	-	-	-	-	49.941.631
Potraživanja po osnovu derivata	16.141	-	-	-	-	-	16.141
Hartije od vrednosti	50.328.204	5.095.035	10.287.104	11.019.939	23.925.985	-	141
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	6.830.429	5.513.700	575.214	353.358	-	-	388.157
Kredit i potraživanja od komitenata	160.935.661	18.883.415	67.926.984	46.683.402	21.518.394	5.755.882	167.584
Potraživanja po po osnovu derivate namenjenih zaštiti od rizika	77.362	-	77.362	-	-	-	-
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	137	-	-	-	-	-	137
Ukupno	290.072.053	51.434.638	78.866.664	58.056.699	45.444.379	5.755.882	50.513.791
Finansijske obaveze							
Obaveze po osnovu derivate	6.959	-	-	-	-	-	6.959
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema Bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	7.639.091	3.017.025	-	1.314.199	3.307.105	-	762
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	227.889.691	214.723.469	1.004.119	3.742.295	4.888.679	3.527.699	3.430
Obaveze po osnovu derivate namenjenih zaštiti od rizika	71.709	-	71.709	-	-	-	-
Ukupno	235.607.450	217.740.494	1.075.828	5.056.494	8.195.784	3.527.699	11.151
Vanbilansne stavke	153.456	21.355	4.168.449	-	-	(4.036.349)	
Derivati namenjeni zaštiti od rizika							
Neto kamatna neusklađenost							
31. decembar 2018. godine	54.618.059	(166.284.501)	81.959.285	53.000.205	37.248.595	(1.808.166)	50.502.640

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(d) Tržišni rizici (nastavak)

Pregled izloženosti Grupe riziku od promene kamatnih stopa na dan 31. decembar 2017. godine prikazan je narednom tabelom:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>Ukupno</u>	<u>do 1 meseca</u>	<u>od 1 do 3 meseca</u>	<u>od 3 meseca do godinu dana</u>	<u>od 1 do 5 godina</u>	<u>preko 5 godina</u>	<u>Nekamatonosno</u>
Finansijska imovina							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	61.888.292	19.230.827	-	-	-	-	42.657.465
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	330.751	-	-	-	-	-	330.751
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjena zaštiti od rizika	76.530	-	76.530	-	-	-	-
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija	9.322.509	9.028.326	148.473	131.138	-	-	14.572
Kredit i potraživanja od komitenata	146.750.452	16.449.914	52.332.951	54.165.771	17.748.993	5.485.454	567.369
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	12.995.016	-	1.868.939	5.341.304	5.073.093	711.680	-
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	30.347.240	-	6.577.351	3.781.017	19.988.872	-	-
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	137	-	-	-	-	-	137
Ukupno	261.710.927	44.709.067	61.004.244	63.419.230	42.810.958	6.197.134	43.570.294
Finansijske obaveze							
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovini	619	-	-	-	-	-	619
Obaveze po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	121.632	-	121.632	-	-	-	-
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	6.386.573	1.490.453	695.472	670.587	3.520.613	-	9.448
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	200.930.868	187.222.608	1.188.455	3.926.163	4.955.894	3.628.400	9.348
Ukupno	207.439.692	188.713.061	2.005.559	4.596.750	8.476.507	3.628.400	19.415
Vanbilansne stavke	(257.342)	(24.808)	4.108.446	11.126	-	(4.352.106)	-
Derivati namenjeni zaštiti od rizika							
Neto kamatna neusklađenost							
31. decembar 2017. godine	54.013.893	(144.028.802)	63.107.131	58.833.606	34.334.451	(1.783.372)	43.550.879

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(d) Tržišni rizici (nastavak)

/iii/ Cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti

Akcije koje je Grupa nabavila sa osnovnim ciljem dalje prodaje raspoređene su u knjigu trgovanja (Equity TradingBook) i izložene su opštem i specifičnom riziku.

Opšti rizik je rizik promene cene akcije kao posledice opšteg stanja i promena na određenom tržištu. Specifični rizik je rizik promene cene akcije kao posledica promene činilaca vezanih za izdavaoca akcije.

Mark-to-Model vrednost akcija raspoređenih u knjizi trgovanja na dan 31. decembar 2018. godine iznosila je 141 hiljada RSD (31. decembar 2017. godine iznosila je 139 hiljade RSD).

Imajući u vidu vrednost i strukturu portfolija akcija kao i kretanja cena akcija na Beogradskoj berzi-Belex, nije rađena dodatna analiza osetljivosti ovog portfolija jer je procenjeno da moguće promene u cenama akcija nemaju materijalni značaj na finansijski rezultat Grupe.

/iv/ Devizni rizik

Devizni rizik predstavlja rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled promene deviznog kursa. Deviznom riziku Grupa je izložena po osnovu stavki koje se vode u Bankarskoj i knjizi trgovanja. Devizni rizik se izražava i meri otvorenom deviznom pozicijom.

Otvorena devizna pozicija Grupe predstavlja razliku između potraživanja i obaveza banke u stranoj valuti kao i potraživanja i obaveza u dinarima indeksiranim valutnom klauzulom (uključujući i apsolutnu vrednost neto otvorene pozicije u zlatu).

Analiza osetljivosti, koja se sastoji iz dva scenarija sačinjenih na osnovu pretpostavljenih mogućih promena deviznog kursa pri čemu sve druge varijable ostaju konstantne pokazuje mogući efekat na finansijski rezultat.

- a) Proporcionalno kretanje deviznog kursa od +10% (apresijacija strane valute)
- b) Proporcionalno kretanje deviznog kursa od -5% (apresijacija RSD)

	USD	EUR	CHF	Ostale valute	Ukupno
Neto devizna pozicija (gap)					
31. decembar 2018	58.965	(448.939)	14.524	5.562	-
Efekat+10% (apresijacija strane valute)	5.896	(44.894)	1.452	556	(36.989)
Efekat – 5% (RSD apresijacija)	(2.948)	22.447	(726)	(278)	18.494
Neto devizna pozicija (gap)					
31. decembar 2017	28.143	608.887	(1.764)	14.764	-
Efekat+10% (apresijacija strane valute)	2.814	60.889	(176)	1.476	65.003
Efekat – 5% (RSD apresijacija)	(1.407)	(30.444)	88	(738)	(32.501)

Devizni rizik nastaje u slučajevima neusklađenosti aktive i pasive denominovane u stranim valutama, Grupa bi trebalo da obezbedi da njena devizna pozicija bude što manja.

Grupa nastoji da umanjí rizik promene kursa valute putem odobravanja kredita sa deviznom klauzulom.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(d) Tržišni rizici (nastavak)

Sledeća tabela prikazuje neto deviznu poziciju aktive i pasive Grupe na dan 31. decembar 2018. godine:

U hiljadama RSD	USD	EUR*	CHF	Ostale	RSD	Ukupno
Finansijska imovina						
Gotovina i sredstva kod centralne banke	553.013	41.030.395	600.090	476.554	29.224.067	71.884.119
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	-	-	16.141	16.141
Hartije od vrednosti	10.562.350	6.722.374	-	-	33.043.480	50.328.204
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	2.855.622	2.788.499	264.859	51.270	870.179	6.830.429
Kredit i potraživanja od komitenata	374.810	109.764.429	4.841.720	108	45.954.594	160.935.661
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	8.458	-	-	68.904	77.362
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	-	-	-	-	137	137
Ukupno finansijska imovina	14.345.795	160.314.155	5.706.669	527.932	109.177.502	290.072.053
Finansijske obaveze						
Obaveze po osnovu derivate	-	-	-	-	6.959	6.959
Depoziti i ostale obaveze prema Bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	41.530	6.634.946	23.672	3.354	935.589	7.639.091
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	16.914.809	142.247.824	9.178.222	2.909.544	56.639.292	227.889.691
Obaveze po osnovu finansijskih derivate namenjenih zaštiti od rizika	-	20.196	-	-	51.513	71.709
Ukupno finansijske obaveze	16.956.339	148.902.966	9.201.894	2.912.898	57.633.353	235.607.450
Vanbilans - netirano						
FX Spot	423.434	148.865	(28.344)	(71.142)	(473.030)	(217)
FX Fwd	(461.754)	(1.849.198)	0	0	2.262.619	(48.433)
FX SWAP	2.718.030	(9.705.090)	3.538.167	2.458.222	1.039.222	48.551
Ukupno	2.679.710	(11.405.423)	3.509.823	2.387.080	2.828.811	-
Devizna pozicija na dan 31.12.2018.	69.166	5.766	14.598	2.114	54.372.960	54.464.603

* Iznos obuhvata i valutnu klauzulu

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(d) Tržišni rizici (nastavak)

Sledeća tabela prikazuje neto deviznu poziciju aktive i pasive Grupe na dan 31. decembar 2017. godine:

U hiljadama RSD	USD	EUR*	CHF	Ostale	RS	Ukupno
Finansijska imovina						
Gotovina i sredstva kod centralne banke	450.121	38.213.859	587.125	901.826	21.735.361	61.888.292
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	-	-	-	-	330.751	330.751
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	6.334.267	1.196.374	-	-	5.464.375	12.995.016
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	-	4.891.424	-	-	25.455.816	30.347.240
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	4.028.794	2.897.956	89.435	135.345	2.170.979	9.322.509
Kredit i potraživanja od komitenata	2.870	95.844.904	5.324.186	699	45.577.793	146.750.452
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	56.310	-	-	20.220	76.530
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	-	-	-	-	137	137
Ukupno finansijska imovina	10.816.052	143.100.827	6.000.746	1.037.870	100.755.432	261.710.927
Finansijske obaveze						
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjene trgovini	-	-	-	-	619	619
Obaveze po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	38.919	-	-	82.713	121.632
Depoziti i ostale obaveze prema Bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	49.822	5.328.574	18.982	2.670	986.525	6.386.573
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	17.430.355	127.275.393	8.542.335	2.877.550	44.805.235	200.930.868
Ukupno finansijske obaveze	17.480.177	132.642.886	8.561.317	2.880.220	45.875.092	207.439.692
Vanbilans - netirano						
FX Spot	(418.853)	1.795.885	-	(74.347)	(1.275.135)	27.550
FX SWAP	7.111.121	(11.644.939)	2.558.807	1.931.461	16.000	(27.550)
Ukupno	6.692.268	(9.849.054)	2.558.807	1.857.114	(1.259.135)	-
Devizna pozicija na dan 31.12.2017.	28.143	608.887	(1.764)	14.764	53.621.205	54.271.235

* Iznos obuhvata i valutnu klauzulu

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(e) Operativni rizik

Operativni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima, kao i usled nepredvidivih eksternih događaja. Definicija uključuje pravni, ali isključuje strateški i rizik reputacije.

Cilj upravljanja operativnim rizikom je svođenje izloženosti Grupe operativnom riziku na minimum, odnosno do nivoa koji je prihvatljiv za Grupu sa aspekta odnosa troškova i rizika, a kroz dosledno i prudencijalno upravljanje finansijskom organizacijom i kroz unapređenje poslovnih aktivnosti i sistema unutrašnjih kontrola.

Prioriteti upravljanja rizikom identifikuju se kroz kombinaciju iskustva i opservaciju, procenu i znanje interne revizije, interne kontrole, detaljnu procenu rizika, izmene procedura za upravljanje, izveštaje o incidentima.

Ocena nivoa operativnih rizika zavisi od vrste događaja, frekvencije pojavljivanja i finansijskog uticaja na poslovanje Grupe.

Kontrola, praćenje, izveštavanje o uočenim i procenjenim izvorima rizika, kao i preduzimanje mera za ublažavanje mogućih negativnih posledica predstavljaju sastavni deo procesa upravljanja operativnim rizikom.

Aktivnosti upravljanja rizikom imaju za cilj identifikaciju kako postojećih, tako i potencijalnih izvora rizika koji može nastati uvođenjem novih poslovnih proizvoda, sistema ili aktivnosti.

Identifikacija rizika obuhvata:

- interne prevare i zloupotrebu;
- eksterne prevare i zloupotrebu;
- propuste u politici zapošljavanja i sistema bezbednosti na radnom mestu;
- probleme u upravljanju odnosima sa klijentima, uvođenju proizvoda i poslovnim procedurama – ukoliko su neadekvatni;
- štete nastale na imovini Grupe usled prirodnih nepogoda i drugih događaja;
- poremećaje i greške u organizaciji i funkcionisanju informacionih sistema;
- probleme u implementaciji i realizaciji poslovnih procesa, procedura i odluka.

Grupa prati izvore operativnog rizika u skladu sa organizacijom i poslovnim aktivnostima, a što se odnosi na finansiranje privrede, realizaciju transakcija trgovine i prodaje sa privrednim entitetima i finansijskim institucijama, poslovanje sa stanovništvom, poslovanje sa privredom, realizaciju transakcija obračuna i plaćanja i usluge za račun klijenata, upravljanje sredstvima i brokersko dilersko poslovanje.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(f) Upravljanje kapitalom

Ciljevi Grupe u pogledu upravljanja kapitalom su sledeći:

- usklađivanje sa zahtevima propisanim od strane Narodne banke Srbije, kao regulatora za bankarski sektor, u vezi sa kapitalom i kapitalnim zahtevima;
- poslovanje Grupe u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, na način da Grupa i dalje obezbeđuje prinos za svoje akcionare, kao i stabilno i sigurno poslovanje u cilju ispunjenja obaveza prema poveriocima i drugih vidova koristi za ostale tržišne subjekte;
- da održava jaku kapitalnu bazu, koja će omogućiti razvoj poslovanja Grupe.

Adekvatnost kapitala i korišćenje regulatornog kapitala su predmet redovnog nadzora od strane rukovodstva, na bazi tehnika i instrumenata razvijenih u skladu sa instrukcijama Bazelskog komiteta, na način na koji ih je implementirala Narodna banka Srbije za potrebe nadzora bankarskog sektora, Narodna banka Srbije, kao regulator za bankarski sektor, definiše i vrši nadzor nad ispunjenošću propisa u vezi sa kapitalnim zahtevima za Grupu. Informacije se Narodnoj banci Srbije dostavljaju na kvartalnom nivou. Narodna banka Srbije vrši neposredan nadzor Grupe.

Grupa je u obavezi da se usaglasi sa zahtevima iz okvira definisanog od strane Bazelskog komiteta, na način na koji ih je primenila Narodna banka Srbije. Grupa koristi standardizovani pristup za obračun kapitalnih zahteva za kreditni i operativni rizik. Kapitalni zahtev za tržišne rizike se obračunava na način propisan regulativom Narodne banke Srbije u Odluci o adekvatnosti kapitala banke (Sl.glasnik RS.br. 103/2016).

Narodna banka Srbije je propisala određene zahteve sa kojima svaka Grupa mora da se uskladi i to:

- Grupa je dužna da održava novčani deo osnivačkog kapital na nivou koji ne može biti manji od EUR 10 miliona u dinarskoj protivvrednosti, a minimalni iznos kapitala je propisan i za ostale članice Grupe;
- Grupa je dužna da odražava pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala na nivou koji ne može biti manji od 4.5%, što predstavlja minimalni iznosa pokazatelja adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala propisan od strane Narodne banke Srbije;
- Grupa je dužna da odražava pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala na nivou koji ne može biti manji od 6%, što predstavlja minimalni iznosa pokazatelja adekvatnosti osnovnog kapitala propisan od strane Narodne banke Srbije;
- Grupa je dužna da odražava pokazatelj adekvatnosti kapitala na nivou koji ne može biti manji od 8%, što predstavlja minimalni iznosa pokazatelja adekvatnosti kapitala propisan od strane Narodne banke Srbije;

Regulatorni kapital Grupe je zbir osnovnog kapitala i dopunskog kapitala, pri čemu osnovni kapital Grupe čini zbir osnovnog akcijskog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(f) Upravljanje kapitalom (nastavak)

Osnovni akcijski kapital je zbir sledećih elemenata korigovanih za regulatorna prilagođavanja i umanjen za odbitne stavke:

- Akcija i drugih instrumenata kapitala koji ispunjavaju uslove za uključivanje u instrumente osnovnog akcijskog kapitala;
- Emisione premije za instrumente osnovnog akcijskog kapitala;
- Dobiti banke;
- Revalorizacionih rezervi i ostalih nerealizovanih dobitaka;
- Rezervi iz dobiti i ostalih rezervi banke;
- Rezervi za opšte bankarske rizike.

Dobit, revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobici, rezerve iz dobiti i ostale rezerve, kao i rezerve za opšte bankarske rizike će biti uključene u osnovni akcijski kapital samo ako Grupa može da ih koristi bezuslovno, u celosti i bez odlaganja za pokriće rizika ili gubitaka čim do njih dođe.

Dobit Grupe koja se uključuje u osnovni akcijski kapital čini dobit iz ranijih godina koja nije opterećena nikakvim budućim obavezama.

Grupa može u osnovni akcijski kapital da uključi dobit tekuće godine koja nije opterećena nikakvim budućim obavezama samo uz prethodnu saglasnost Upravnog odbora. U ovom slučaju, dobit tekuće godine treba da bude umanjena za projektovan iznos poreza na dobit, obaveze za dividende i sve druge obaveze iz dobiti (druga učešća u raspodeli dobiti, sve obaveze ili okolnosti koje su nastale tokom izveštajnog perioda i za koje je verovatno da će dovesti do smanjenja dobiti Grupe) koje se mogu predvideti u vreme uključivanja dobiti u osnovni akcijski kapital.

Regulatorna prilagođavanja osnovnog akcijskog kapitala su:

- Povećanja kapitala koja rezultiraju iz sekjuritizacije izloženosti;
- Fer vrednost rezervi u vezi sa dobitima ili gubicima po osnovu instrumenata zaštite od rizika novčanog toka za finansijske instrumente koji se ne vrednuju po fer vrednosti, uključujući i projektovane novčane tokove;
- Dobitke ili gubitke po osnovu obaveza Grupe vrednovanih po fer vrednosti koji su posledica promene kreditne sposobnosti Grupe;
- Dobitke ili gubitke koji proizlaze iz kreditnog rizika Grupe po osnovu obaveza po derivatima vrednovanim po fer vrednosti, pri čemu Grupa ne može ove dobitke ili gubitke da netira s onima koji proizlaze iz kreditnog rizika druge ugovorne strane.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(f) Upravljanje kapitalom (nastavak)

Odbitne stavke osnovnog akcijskog kapitala su:

- Gubitak tekuće godine i ranijih godina, kao i nerealizovani gubici;
- Nematerijalna ulaganja, uključujući gudvil (goodwill), umanjena za iznos odloženih poreskih obaveza koje bi prestale da postoje u slučaju obezvređenja ili prestanka priznavanja nematerijalnih ulaganja u skladu sa MSFI/MRS;
- Odložena poreska sredstva koja zavise od buduće profitabilnosti Grupe;
- Imovina u penzijskom fondu sa definisanim naknadama u bilansu stanja Grupe;
- Direktna, indirektna i sintetička ulaganja Grupe u sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala, uključujući i sopstvene instrumente osnovnog akcijskog kapitala koje je Grupa dužna ili može biti dužna da otkupi na osnovu ugovorne obaveze;
- Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u Grupi, a koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala banke;
- Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja Grupe u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem Grupa nema značajno ulaganje;
- Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja Grupe u instrumente osnovnog akcijskog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem Grupa ima značajno ulaganje;
- Iznos za koji odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala Grupe premašuju iznos dodatnog osnovnog kapitala Grupe;
- Iznos izloženosti koje ispunjavaju uslove za primenu pondera rizika od 1.250 %, a koje Grupa odluči da odbije od osnovnog akcijskog kapitala umesto da primeni taj ponder;
- Iznos poreza u vezi sa elementima osnovnog akcijskog kapitala koji se može predvideti u vreme obračuna kapitala, osim ako je Grupa prethodno korigovala iznos elemenata osnovnog akcijskog kapitala u iznosu u kojem ti porezi smanjuju iznos do kojeg se elementi osnovnog akcijskog kapitala mogu koristiti za pokriće rizika ili gubitaka;
- Potrebna rezerva za kreditne gubitke, uz ograničenje da će se ova stavka tretirati kao odbitna stavka osnovnog akcijskog kapitala do 31. decembra 2018. godine.

Dodatni osnovni kapital je zbir sledećih elemenata umanjenih za odbitne stavke:

- Akcija i drugih instrumenata kapitala koji ispunjavaju uslove za uključivanje u instrumente dodatnog osnovnog kapitala;
- Emisione premije za instrumente dodatnog osnovnog kapitala.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(f) Upravljanje kapitalom (nastavak)

Odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala su:

- Direktna, indirektna i sintetička ulaganja Grupe u sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala, uključujući i instrumente koje je Grupa dužna da otkupi na osnovu postojeće ugovorne obaveze;
- Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u Grupi koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala grupe;
- Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja Grupe u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem Grupa nema značajno ulaganje;
- Direktna, indirektna i sintetička ulaganja grupe u instrumente dodatnog osnovnog kapitala lica u finansijskom sektoru u kojem Grupa ima značajno ulaganje, isključujući pozicije po osnovu vršenja pokroviteljstva emisije hartija od vrednosti koje se drže pet radnih dana ili kraće;
- Iznos za koji odbitne stavke od dopunskog kapitala Grupe premašuju iznos dopunskog kapitala Grupe;
- Iznos svih poreza u vezi sa elementima dodatnog osnovnog kapitala koji se može predvideti u vreme obračuna kapitala, osim ako je Grupa prethodno korigovala iznos tih elemenata - u iznosu u kojem ti porezi umanjuju iznos do kojeg se elementi dodatnog osnovnog kapitala mogu koristiti za pokriće rizika ili gubitaka.

Dopunski kapital Grupe čini zbir sledećih elemenata, umanjen za odbitne stavke:

- Akcija i drugih instrumenata kapitala i obaveza po subordiniranim kreditima i zajmovima, koji ispunjavaju uslove za uključivanje u instrumente dopunskog kapitala;
- Emisione premije za instrumente dopunskog kapitala;
- Ošta prilagođavanja za kreditne rizike koja nisu umanjena za poreske efekte, u visini od najviše 1.25% iznosa rizikom ponderisanih izloženosti za kreditne rizike.

Iznos u kojem se instrumenti dopunskog kapitala, odnosno subordiniranih obaveza uključuju u obračun dopunskog kapitala Grupe tokom poslednjih pet godina pre roka njihovog dospeća dobija se tako što se količnik njihove nominalne vrednosti, odnosno glavnice, na prvi dan poslednjeg petogodišnjeg perioda pre roka dospeća i broja kalendarskih dana u tom periodu pomnoži sa brojem preostalih kalendarskih dana do dospeća instrumenata ili subordiniranih obaveza na dan vršenja obračuna.

Odbitne stavke od dodatnog osnovnog kapitala:

- Direktna, indirektna i sintetička ulaganja Grupe u sopstvene instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze, uključujući i instrumente koje je Grupa dužna da otkupi na osnovu postojeće ugovorne obaveze;
- Direktna, indirektna i sintetička ulaganja u instrumente dopunskog kapitala i subordiniranih obaveza lica u finansijskom sektoru koja imaju uzajamna ulaganja u Grupi koja su izvršena radi prikazivanja većeg iznosa kapitala Grupe;
- Primenljivi iznos direktnih, indirektnih i sintetičkih ulaganja Grupe u instrumente dopunskog kapitala i subordiniranih obaveza lica u finansijskom sektoru u kojem Grupa nema značajno ulaganje;
- Direktna, indirektna i sintetička ulaganja Grupe u instrumente dopunskog kapitala i subordinirane obaveze lica u finansijskom sektoru u kojem Grupa ima značajno ulaganje, isključujući pozicije po osnovu vršenja pokroviteljstva emisije hartija od vrednosti koje se drže pet radnih dana ili kraće.

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(f) Upravljanje kapitalom (nastavak)

Poslovne transakcije Grupe se svrstavaju ili u knjigu trgovanja ili u bankarsku knjigu, i rizična aktiva se utvrđuje na bazi specifičnih zahteva koji teže da odražavaju različiti nivo rizika za određenu aktivu i izloženosti koje nisu priznate u bilansu stanja.

Politika Grupe je da održava jaku kapitalnu bazu, koja će obezbediti prinos za akcionare, stabilno i sigurno poslovanje u cilju ispunjenja obaveza prema poveriocima i drugih vidova koristi za ostale tržišne subjekte, i koja će omogućiti rast Grupe. Uticaj iznosa kapitala na nivo prinosa investitora je takođe prepoznat i Grupa priznaje potrebu održavanja balansa između mogućih viših stopa prinosa i prednosti koje pruža sigurno poslovanje, uslovljeno jakom kapitalnom pozicijom.

Grupa ispunjava sve kapitalne zahteve koje je propisala Narodna banka Srbije u posmatranom izveštajnom periodu.

Tabela u nastavku prikazuje komponente regulatornog kapitala i racija koja je Grupa ostvarila u izveštajnom periodu koji se završava na dan 31. decembar:

<u>U hiljadama RSD</u>	2018.	2017.
Instrumenti osnovnog akcijskog kapitala i pripadajuće emisione premije	27.466.158	27.466.158
Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobiti / gubici	220.294	(2.904)
Rezerve iz dobiti, ostale rezerve i rezerve za opšte bankarske rizike	23.353.465	23.353.465
Regulatorna prilagođavanja vrednosti elemenata osnovnog akcijskog kapitala	1.837	(6.928)
Ostala nematerijalna ulaganja umanjena za povezane odložene poreske obaveze	(666.106)	(620.556)
Direktna ili indirektna ulaganja u banke i druga lica u finansijskom sektoru u iznosu većem od 10% kapitala tih banaka, odnosno drugih lica	-	-
Iznos za koji su prekoračena kvalifikovana učešća u licima koja nisu u finansijskom sektoru	-	-
Iznos potrebne rezerve za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama koji se odbija od osnovnog akcijskog kapitala	(14.682.113)	(13.595.934)
Osnovni akcijski kapital	35.693.535	36.593.301
Dodatni osnovni kapital	-	-
Osnovni kapital	35.693.535	36.593.301
Dopunski kapital	-	-
Ukupno regulatorni kapital	35.693.535	36.593.301
Kapitalni zahtevi		
Kreditni rizik	13.414.922	11.968.045
Devizni rizik	-	-
Cenovni rizik	9.285	22
Operativni rizik	2.300.005	2.258.003
Pokazatelj adekvatnosti kapitala	18,16%	20,58%

4. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA (nastavak)

(f) Upravljanje kapitalom (nastavak)

Usaglašenost sa pokazateljima poslovanja, propisanim od strane Narodne banke Srbije, sa stanjem na dan 31. decembar je prikazana kao što sledi:

	Propisano	2018.	2017.
Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala	Min 4.5%	18,16%	20,58%
Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala	Min. 6%	18,16%	20,58%
Pokazatelj adekvatnosti kapitala	Min. 8%	18,16%	20,58%
Regulatorni kapital	min. EUR 10 mil.	EUR 302 mil	EUR 309 mil.
Ulaganja banke u nefinansijski sektor i u osnovna sredstva			
Ulaganja banke u nefinansijski sektor i u osnovna sredstva	Max. 60%	13,43%	12,84%
Zbir velikih izloženosti banke	maks. 400%	99,87%	69,10%
Pokazatelj deviznog rizika	maks. 20%	1,72%	0,92%
Izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica*	maks. 25%	22,27%	16,74%

*Pojedinačno najveća izloženost

Grupa koristi regulatorni pokazatelj adekvatnosti kapitala za potrebe praćenja adekvatnosti kapitalne baze. Pristup Narodne banke Srbije, koji u svojoj osnovi ima bazelsku metodologiju, primarno je baziran na praćenju odnosa kapitalnih zahteva i raspoloživih izvora kapitala.

Alokacija kapitala na različite poslovne aktivnosti je, u velikoj meri, određena optimizacijom prinosa koji se ostvari na bazi izvršene alokacije. Iznos alociranog kapitala na određenu poslovnu aktivnost je primarno baziran na regulatornom kapitalu, ali u nekim slučajevima regulatorni zahtevi ne odražavaju u punoj meri varirajući stepen rizika koji je svojstven različitim poslovnim aktivnostima. U takvim slučajevima, kapitalni zahtevi mogu biti varijabilni da bi reflektovali različite rizične profile, uz uslov da ukupan iznos kapitala za određenu poslovnu aktivnost ne padne ispod minimalnog iznosa propisanog od strane regulatora.

Iako je optimizacija prinosa na kapital, koji je prilagođen za efekte koji proističu iz rizika kojima je Grupa izložena, primarni faktor koji se koristi u procesu alokacije kapitala na pojedine poslovne aktivnosti, to ipak nije jedini princip koji se koristi u procesu donošenja odluka od strane rukovodstva Grupe. U obzir se uzimaju i drugi faktori, kao na primer sinergija sa drugim poslovnim aktivnostima, raspoloživost rukovodećeg kadra i drugih resursa za određenu poslovnu aktivnost, stepen u kome se određena poslovna aktivnost uklapa u dugoročne strateške ciljeve Grupe i sl. Politika Grupe u pogledu upravljanja kapitalom i alokacijom kapitala je predmet redovnog razmatranja od strane rukovodstva.

5. FER VREDNOST

Fer vrednost finansijskih instrumenata je iznos za koji sredstvo može biti razmenjeno, ili obaveza izmirena, između obaveštenih, voljnih strana u okviru nezavisne tržišne transakcije.

Fer vrednost se određuje primenom raspoloživih tržišnih podataka na dan izveštavanja i modela vrednovanja koje Grupa koristi.

Fer vrednost pojedinih finansijskih instrumenata iskazanih po nominalnoj vrednosti odgovara njihovoj knjigovodstvenoj vrednosti. Ovi instrumenti obuhvataju gotovinu, kao i potraživanja i obaveze koje nemaju ugovoreno dospeće, ni ugovorenu fiksnu kamatnu stopu. Ostala potraživanja i obaveze se svode na sadašnju vrednost diskontovanjem budućih novčanih tokova uz korišćenje tekućih kamatnih stopa. Imajući u vidu da su za najveći deo finansijskih sredstava i obaveza Grupe ugovorene varijabilne kamatne stope, promene u tekućim kamatnim stopama dovode do promena u ugovorenim kamatnim stopama. Rukovodstvo je mišljenja da usled prirode poslovanja Grupe i njenih opštih politika, nema značajnih razlika između knjigovodstvene i fer vrednosti finansijskih sredstava i obaveza.

Za hartije od vrednosti kojima se trguje na aktivnom tržištu za određivanje fer vrednosti se koriste kotacije sa tržišta. Fer vrednosti ostalih hartija od vrednosti se određuje kao neto sadašnja vrednost procenjenih budućih tokova gotovine.

Fer vrednost valutnih svopova se obračunava na bazi diskontovanja procenjenih budućih tokova gotovine. Za diskontovanje Grupa koristi tržišne kamatne stope za finansijske instrumente sa istim preostalim rokom dospeća.

Fer vrednost forwarda se obračunava korišćenjem važećih forward stopa.

Fer vrednost preuzetih neopozivih obaveza i potencijalnih obaveza jednaka je njihovoj knjigovodstvenoj vrednosti.

Vrednovanje finansijskih instrumenata

Računovodstvena politika za vrednovanje po fer vrednosti koju Grupa koristi opisana je u okviru računovodstvenih politika u napomeni 3(k)(vi).

Grupa pri određivanju fer vrednosti koristi sledeću hijerarhiju, koja odražava značaj inputa koji se koriste pri vrednovanju:

- * Nivo 1: Kotirane tržišne cene (nemodifikovane) sa aktivnog tržišta za identičan finansijski instrument;
- * Nivo 2: Modeli vrednovanja koji se baziraju na korišćenju dostupnih inputa, osim kotiranih tržišnih cena, direktno (tj. kao cene) ili indirektno (tj. izvedeni iz cena). Ova kategorija uključuje vrednovanje instrumenata uz korišćenje sledećih inputa: kotirane cene sa aktivnog tržišta sličnih instrumenata; kotirane cene za iste ili slične instrumente sa tržišta koja se ne smatraju aktivnim; ili druge tehnike vrednovanja gde su svi značajni inputi direktno ili indirektno dostupnih tržišnih podataka;
- * Nivo 3: Model vrednovanja: Modeli vrednovanja koji se baziraju na korišćenju nedostupnih podataka. Ova kategorija uključuje sve finansijske instrumente gde modeli vrednovanja koriste inpute koji se ne baziraju na korišćenju dostupnih podataka i nedostupni podaci imaju značajan uticaj na vrednovanje instrumenta. Ova kategorija uključuje instrumente koji se vrednuju na bazi kotiranih cena sličnih instrumenata, gde su potrebna značajna prilagođavanja ili pretpostavke da bi se odrazila razlika između instrumenata.

5. FER VREDNOST (nastavak)

Vrednovanje finansijskih instrumenata (nastavak)

Fer vrednost finansijskih sredstava i finansijskih obaveza kojim se trguje na aktivnom tržištu se bazira na kotiranim tržišnim cenama ili kotacijama diler. Za sve ostale finansijske instrumente Grupa utvrđuje fer vrednost korišćenjem modela vrednovanja.

Modeli vrednovanja uključuju neto sadašnju vrednost i model diskontovanja novčanih tokova, poređenje sa sličnim instrumentima za koje postoje dostupne tržišne cene i drugi modeli vrednovanja. Pretpostavke i inputi koji se koriste kod primene modela vrednovanja uključuju nerizične i referentne kamatne stope, kreditne spreadove i druge premije koje se koriste pri određivanju diskontne stope, cene akcija i obveznica, devizne kurseve, cenovne indekse i očekivanu volatilnost i korelaciju cena. Cilj primene modela vrednovanja je utvrđivanje fer vrednosti koja odražava cenu finansijskog instrumenta na izveštajni datum koja i bila utvrđena između tržišnih učesnika u nezavisnoj tržišnoj transakciji.

Grupa koristi opšteprihvaćene modele vrednovanja za određivanje fer vrednosti uobičajenih i jednostavnijih finansijskih instrumenata, kao što su kamatni i valutni svopovi, kod kojih se koriste samo dostupni tržišni podaci i gde nisu potrebne značajne računovodstvene pretpostavke i procene rukovodstva. Dostupne cene i drugi inputi su obično dostupni na tržištu za listirane dužničke i vlasničke hartije od vrednosti, derivate sa kojima se trguje na berzi i jednostavne OTC derivate, kao što su na primer kamatni svopovi.

Raspoloživost dostupnih tržišnih cena i drugih inputa smanjuje potrebu za korišćenje procena i pretpostavki od strane rukovodstva i smanjuje neizvesnost kod definisanja fer vrednosti. Raspoloživost dostupnih tržišnih cena i drugih inputa varira u zavisnosti od proizvoda i tržišta i zavisi od promena uslovljenih specifičnim i opštim uslovima na tržištima.

U tabeli u nastavku prikazana je analiza finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti na kraju obračunskog perioda po hijerarhijskim nivoima u koje je fer vrednost klasifikovana:

U hiljadama RSD	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
31.12.2018.				
Potrazivanja po osnovu derivata	93.503		-	93.503
Hartije od vrednosti	11.751.814	13.063.504		24.815.318
	11.845.317	13.063.504	-	24.908.821
Obaveze po osnovu derivata	6.959	-	-	6.959
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	71.709	-	-	71.709
	78.668	-	-	78.668
31.12.2017.				
Finansijska sredstva po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	330.612	139	-	330.751
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	7.530.641	5.464.375	-	12.995.016
	7.861.253	5.464.514	-	13.325.767
Finansijske obaveze po fer vrednosti kroz bilans uspeha namenjena trgovanju	619	-	-	619
Obaveze po osnovu finansijskih derivata namenjena zaštiti od rizika	121.632	-	-	121.632
	122.251	-	-	122.251

5. FER VREDNOST (nastavak)

Vrednovanje finansijskih instrumenata (nastavak)

Efekti promene u fer vrednosti finansijskih instrumenata vrednovanih po fer vrednosti u bilansu uspeha su sledeći:

<u>U hiljadama RSD</u>	2018.	2017.
Prihodi od promene vrednosti derivata	2.034.465	2.564.097
Prihodi po osnovu promene fin. sredstava koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	364.828	27.317
	2.399.293	2.591.414
Rashodi po osnovu promene vrednosti derivata	(2.025.399)	(2.574.914)
Rashodi po osnovu promene fin. sredstava koji se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	(61.494)	(1.911)
	(2.086.893)	(2.576.825)
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	312.400	14.589

5. FER VREDNOST (nastavak)

Vrednovanje finansijskih instrumenata (nastavak)

U narednoj tabeli su prikazane fer vrednosti finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrednosti sa analizom po hijerarhijskim nivoima u koje je fer vrednost klasifikovana:

U hiljadama RSD	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno	Knj. vrednost
Stanje na dan 31. decembar 2018.					
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	71.884.119	-	71.884.119	71.884.119
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	-	-	6.830.429	6.830.429	6.830.429
Kredit i potraživanja od komitenata	-	-	160.935.661	160.935.661	160.935.661
Hartije od vrednosti po amortizovanoj vrednosti	-	26.899.182	-	26.899.182	25.512.888
	-	98.783.301	167.766.090	266.549.391	265.163.097
Depoziti i ostale obaveze prema bankama i drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	-	-	7.639.091	7.639.091	7.639.091
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	-	-	227.889.691	227.889.691	227.889.691
	-	-	235.528.782	235.528.782	235.528.782
Stanje na dan 31. decembar 2017.					
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	61.888.292	-	61.888.292	61.888.292
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	-	-	9.322.509	9.322.509	9.322.509
Kredit i potraživanja od komitenata	-	-	148.517.743	148.517.743	146.750.452
Finansijska sredstva koja se drže do dospeća	-	28.276.272	-	28.276.272	30.347.240
	-	90.164.564	157.840.252	248.004.816	248.308.493
Depoziti i ostale obaveze prema bankama i drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	-	-	6.386.573	6.386.573	6.386.573
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	-	-	200.945.351	200.945.351	200.930.868
	-	-	207.331.924	207.331.924	207.317.441

Kada je to bilo moguće, fer vrednost kredita i potraživanja bazirana na dostupnim podacima iz tržišnih transakcija. Kada ovakvi podaci nisu raspoloživi, fer vrednost se određuje na bazi primene modela vrednovanja, na primer korišćenjem modela diskontovanja tokova gotovine. Inputi koji su korišćeni pri vrednovanju uključuju preostali rok dospeća, kreditni gubici, kamatne stope i sl. Za obezvređene kredite obezbeđene kolateralima, fer vrednost se određuje na bazi fer vrednosti kolaterala koji služi kao obezbeđenje kredita.

Da bi se unapredila tačnost procena vrednosti za kredite plasirane stanovništvu i slične komercijalne kredite, krediti su grupisani u homogene grupe sa sličnim karakteristikama kao što su vrsta proizvoda, tip dužnika, valuta, preostala ročnost i sl.

Fer vrednost depozita banaka i komitenata je određena korišćenjem metode diskontovanih tokova gotovine, uz korišćenje važećih kamatnih stopa za depozite iste vrste, valute, tipa komitenta i iste ili slične preostale ročnosti. Fer vrednost depozita po viđenju je jednaka knjigovodstvenoj vrednosti.

U nastavku su opisane metodologije i pretpostavke koje se koriste za utvrđivanje fer vrednosti za one finansijske instrumente koji nisu evidentirani po fer vrednostima u finansijskim izveštajima.

5. FER VREDNOST (nastavak)

Vrednovanje finansijskih instrumenata (nastavak)

Aktiva čija fer vrednost približno odgovara knjigovodstvenoj

Za finansijsku aktivu i finansijsku pasivu koja je likvidna ili ima kratak rok dospeća (manje od jedne godine) pretpostavlja se da knjigovodstvena vrednost približno odgovara njenoj fer vrednosti. Ova pretpostavka se takođe primenjuje na depozite po viđenju, štedne račune bez određenog dospeća i finansijske instrumente sa varijabilnom kamatnom stopom.

Finansijski instrumenti sa fiksnom stopom

Fer vrednost finansijske aktive i pasive sa fiksnom kamatnom stopom koja se vodi po amortizovanim troškovima procenjuje se upoređivanjem tržišnih kamatnih stopa koje su bile prvobitno iskazane i trenutnih tržišnih stopa koje se nude za slične finansijske instrumente. Procenjena fer vrednost depozita koji nose fiksnu kamatu zasniva se na diskontovanim gotovinskim tokovima, uz korišćenje preovlađujućih kamatnih stopa za depozite sličnih karakteristika, kao što su na primer tip depozita, tip komitenta, preostali rok dospeća i valuta.

6. NETO PRIHOD PO OSNOVU KAMATA

Neto prihod po osnovu kamata obuhvata:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Prihodi od kamata		
Narodna Banka Srbije	412.613	407.634
Banke		
- domaće	19.654	12.207
- strane	47.709	35.110
Privreda	2.462.119	2.621.509
Javni sektor	7	12
Stanovništvo	5.456.511	5.280.159
Hartije od vrednosti	1.776.856	1.685.739
Strana lica	46.422	48.082
	<u>10.221.891</u>	<u>10.090.452</u>
Rashodi od kamata		
Banke	(65.753)	(53.886)
- domaće	(1.639)	(8.509)
- strane	(64.114)	(45.377)
Privreda	(18.190)	(33.352)
Javni sektor	(17.145)	(21.340)
Stanovništvo	(33.158)	(48.976)
Hartije od vrednosti	(13.802)	(24.263)
Strana lica	(59.696)	(46.116)
	<u>(207.744)</u>	<u>(227.933)</u>
Neto prihod po osnovu kamata	<u>10.014.147</u>	<u>9.862.519</u>

Od ukupnog prihoda po osnovu kamata za 2018. godinu iznos od RSD 1.508 hiljade (2017.: RSD 8.730 hiljada) se odnosi na prihode od kamate po osnovu obezvređenih plasmana.

U prihodima od kamate za 2018. godinu sadržan je i prihod od nakanda koje čine integralni deo efektivne kamatne stope u iznosu od RSD 471.936 hiljade (2017.: RSD 398.798 hiljada)

7. NETO PRIHOD PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Prihodi od naknada i provizija		
Naknade od zastupanja u osiguranju	237.296	320.186
Naknade po osnovu korišćenja kartica i održavanja tekućih računa	2.504.587	2.222.336
Naknade po osnovu platnog prometa	860.189	812.819
Naknade po osnovu garancija	334.630	309.823
Naknade od upalte penzionih diorinosa i po osnovu upravljanja fondovima	285.597	285.614
Naknade za nostro i loro doznake	467.323	435.668
Naknade za odobravanje, obradu i administriranje (okvirne linije) i prevremenu otplatu	258.153	196.055
Naknada od učešća u prodaju na POS terminalima	220.123	164.397
Naknade za troškove opomena	88.043	85.577
Naknade za gotovinske uplate/isplate	63.511	77.483
Naknade za usluge trgovanja hartijama od vrednosti	48.423	49.796
Naknade za Kreditni biro	52.792	55.124
Ostale naknade i provizije	493.047	427.108
	<u>5.913.714</u>	<u>5.441.986</u>
Rashodi naknada i provizija		
Naknade po osnovu platnog prometa u zemlji	(272.670)	(230.721)
Naknade po osnovu platnog prometa u inostranstvu	(810.468)	(720.649)
Naknade po osnovu osiguranja kredita	(152.988)	(144.561)
Naknade po osnovu MIGA garancije	(103.473)	(127.989)
Naknade za Kreditni biro	(82.640)	(79.750)
Naknada za slanje SMS poruka klijentima	(41.123)	(34.906)
Ostale naknade i provizije	(141.775)	(120.453)
	<u>(1.605.137)</u>	<u>(1.459.029)</u>
Neto prihod po osnovu naknada i provizija	<u>4.308.577</u>	<u>3.982.957</u>

8. NETO PRIHOD OD KURSNIH RAZLIKA I EFEKATA UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE

Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule uključuje:

U hiljadama dinara	2018.	2017.
Neto dobitak po kursnim razlikama i efekat devizne klauzule		
Derivati	1.577.385	1.273.775
Spot transakcije	1.978.751	1.937.027
Gotovina u trezoru, devizni računi	786.144	654.041
Obavezna rezerva	157.479	118.815
Kredit i druga potraživanja u stranoj valuti	1.502.532	1.507.866
Kredit i druga potraživanja povezana sa stranom valutom	1.325.114	1.324.009
Depoziti i pozajmice u stranoj valuti	3.274.271	12.025.124
Hartije od vrednosti	1.095.811	381.412
Ostalo	6.385	14.588
	11.703.872	19.236.657
Neto gubitak po kursnim razlikama i efekat devizne klauzule		
Derivati	(1.532.635)	(1.416.174)
Spot transakcije	(748.274)	(803.384)
Gotovina u trezoru, devizni računi	(482.798)	(1.541.600)
Obavezna rezerva	(195.008)	(889.682)
Kredit i druga potraživanja u stranoj valuti	(1.343.027)	(2.905.756)
Kredit i druga potraživanja povezana sa stranom valutom	(1.329.317)	(5.605.961)
Depoziti i pozajmice u stranoj valuti	(3.830.222)	(1.908.342)
Hartije od vrednosti	(542.697)	(2.523.895)
Ostalo	(4.554)	(4.517)
	(10.008.532)	(17.599.311)
Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	1.695.340	1.637.346

**9. NETO PRIHOD / (RASHOD) PO OSNOVU UMANJENJA OBEZVREĐENJA /
(OBEZVREĐENJA) FINANSIJSKIH SREDSTAVA KOJA SE NE VREDNUJU PO FER
VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA**

Neto prihodi/(rashodi) po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Prihodi po osnovu umanjenja obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki		
Prihodi po osnovu umanjenja obezvređenja finansijskih sredstava	4.427.962	9.174.139
Prihodi po osnovu umanjenja obezvređenja kreditno rizičnih vanbilansnih stavki	699.694	380.143
Prihodi od naplaćene kamate po obezvređenim kreditima	8.730	46.394
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	792.499	469.886
Dobici po osnovu modifikacije finansijskih instrumenata	3.135	-
	5.932.020	10.070.562
Rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki		
Rashodi obezvređenja finansijskih sredstava	(5.376.048)	(8.406.876)
Rashodi obezvređenja kreditno rizičnih vanbilansnih stavki	(654.245)	(371.775)
Rashodi po osnovu obezvređenih kredita	(19.691)	(28.557)
Rashodi po osnovu otpisa nenaplativih potraživanja	(124.290)	(234.928)
Gubici po osnovu modifikacije finansijskih instrumenata	(36.471)	-
	(6.210.745)	(9.042.136)
Neto prihod/(rashodi) po osnovu umanjenja obezvređenja / (obezvređenja) finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	(278.725)	1.028.426

**10. NETO DOBITAK/(GUBITAK) PO OSNOVU PRESTANKA PRIZNAVANJA
FINANSIJSKIH INSTRUMENATA KOJI SE VREDNUJU PO AMORTIZOVANOJ
VREDNOSTI I OSTALI POSLOVNI PRIHODI**

Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti u 2018. godini je RSD 760.742 hiljade (2017.: 301.132 hiljade).

Ostali poslovniprihodi obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Prihodi od izdavanja objekata u zakup	30.958	19.866
Prihodi od refundacije troškova za osiguranje kredita	47.238	50.073
Ostali poslovni prihodi	22.874	23.620
Ukupno	101.070	93.559

11. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Troškovi zarada	2.408.050	2.355.136
Troškovi poreza na zarade i naknade zarada	296.908	297.256
Troškovi doprinosa na zarade i naknade zarada	562.623	557.017
Rashodi rezervisanja za bonus, penzije, godišnje odmore i druga primanja zaposlenih	228.576	263.802
Prihodi od ukidanja rezervisanja za bonus, penzije, godišnje odmore i druga primanja zaposlenih	(254.123)	(347.812)
Ostali lični rashodi	34.546	30.841
Ukupno	3.276.580	3.156.240

12. OSTALI PRIHODI I RASHODI

12.1. Ostali prihodi

Ostali prihodi obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Prihodi od ukidanja neiskorišćenih rezervisanja za obaveze	1.267	3.907
Dobici od prodaje osnovnih sredstava i nematerijalnih obaveza	11.988	5.333
Prihodi od smanjenja obaveza	125	5.847
Viškovi	2.689	754
Prihodi od nadoknađivanja sudskih i admin. troškova	39.252	22.420
Naplaćena kamata nakon otpisa potrazivanja	74.529	59.775
Ostali prihodi	85.682	31.616
Ukupno	215.532	129.652

12. OSTALI PRIHODI I RASHODI (nastavak)

12.2. Ostali rashodi

Ostali rashodi obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Troškovi zakupnine	576.344	586.954
Troškovi doprinosa na teret poslodavca	569.746	561.502
Troškovi reklame i propagande	368.990	234.474
Troškovi održavanja stalnih sredstava	601.698	688.428
Ostali nematerijalni troškovi	709.404	588.759
Troškovi stručnog osposobljavanja radnika	37.151	35.170
Troškovi kancelarijskog materijala	101.169	109.641
Troškovi intelektualnih usluga i revizije	346.612	339.798
Troškovi poštarine i iznajmljivanja linija	152.755	165.496
Troškovi čuvanja imovine	132.928	130.194
Ostali materijalni troškovi i usluge	107.514	103.046
Troškovi službenih putovanja – dnevnice i ostali troškovi	44.846	47.020
Troškovi PTT usluga	23.315	24.726
Troškovi ostalog materijala	167.223	157.711
Troškovi premija osiguranja	1.072.978	982.352
Troškovi poreza	79.977	143.961
Troškovi dovođenja u funkciju poslovnog prostora	24.162	14.744
Troškovi reprezentacije	43.271	42.709
Troškovi članarina	6.136	6.091
Ostalo	186.835	167.205
Rashodi po osnovu rezervisanja za obaveze	139.787	390.044
Ukupno	5.492.841	5.520.025

Od ukupnog iznosa rezervisanja za obaveze od RSD 139.787 hiljada, iznos od 139.145 hiljada se odnosi na rezervisanja za sudske sporove (Napomena 26.4 i 29.2).

13. POREZ NA DOBITAK

Kao što je navedeno u Napomeni 3/(j)/(i), shodno važećim zakonskim propisima obveznik poreza na dobit je dužan da sam obračuna porez na dobit za poreski period za koji se podnosi i poreska prijava. Članice Grupe Poreskoj Upravi podnose odvojene poreske prijave. Način obračuna konsolidovanog poreza na dobit je prikazan u nastavku:

13.1 Porez na dobitak za 2018. godinu se sastoji od:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Porez na dobitak	986.528	1.002.789
Dobitak / (gubitak) od kreiranja odloženog poreskog sredstva i smanjenja odloženih poreskih obaveza	62.258	(132.991)
Ukupno	1.048.786	869.798

13. POREZ NA DOBITAK(nastavak)

13.2 Usaglašavanje efektivne poreske stope je prikazano kao što sledi:

U hiljadama RSD	2018.	2017.
Dobitak pre oporezivanja	7.803.718	7.676.215
Obračunati porez po stopi od 15%	1.170.558	1.151.432
Usaglašavanje efektivne kamatne stope:		
Gubitak ranijeg perioda	-	-
Troškovi koji se ne priznaju u poreskom bilansu	28.517	13.380
Korekcije po osnovu transfernih cena	29.615	30.892
Usklađivanje prihoda	(248.307)	(223.525)
Privremena razlika između vrednosti osnovnih sredstava u poreskom bilansu i finansijskim izveštajima	41.748	(18.255)
Rezervisanja po osnovu beneficija zaposlenih	11.499	(9.099)
Poreski kredit po osnovu ulaganja u osnovna sredstva	-	-
Efekti konsolidacije	-	-
Ostalo	15.156	(75.027)
Poreski rashod	1.048.786	869.798
Efektivna poreska stopa	13,44%	11,33%

13.3 Kretanje u okviru privremenih razlika tokom 2018. i 2017. godine je prikazano kao što sledi:

U hiljadama RSD	Stanje 1. januara 2018.	Iskazano u okviru bilansa uspeha	Iskazano u okviru kapitala	Stanje 31. decembra 2018.
Nekretnine i oprema	235.120	(42.979)	-	192.141
Rezervisanja za otpremnine	52.809	(4.738)	-	48.071
Rezervisanja za sudske sporove	80.339	7.488	-	87.827
Vrednovanje - Cash flow hedge i finansijska sredstva po fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat	2.000	(452)	(12.575)	(11.027)
Ostalo	82.589	(21.577)	-	61.012
Ukupno	452.856	(62.258)	(12.575)	378.023

U hiljadama RSD	Stanje 1. januara 2017.	Iskazano u okviru bilansa uspeha	Iskazano u okviru kapitala	Stanje 31. decembra 2017.
Nekretnine i oprema	220.411	14.730	-	235.141
Rezervisanja za otpremnine	65.480	(12.671)	-	52.809
Rezervisanja za sudske sporove	22.290	58.049	-	80.339
Vrednovanje - Cash flow hedge i finansijska sredstva po fer vrednosti kroz ostali ukupni rezultat	17.864	-	(15.864)	2.000
Ostalo	9.685	72.904	-	82.589
Ukupno	335.730	132.991	(15.864)	452.857

Odloženi porez je obračunat primenom poreske stope od 15% za oba prikazana perioda.

14. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE

14.1 Gotovina i sredstva kod centralne banke obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Dinarska novčana sredstva		
Žiro račun	25.156.109	18.889.911
Blagajna	4.067.956	2.845.450
	<u>29.224.065</u>	<u>21.735.361</u>
Novčana sredstva u stranoj valuti		
Obavezna rezerva	21.942.487	19.230.827
Blagajna	20.717.571	20.921.873
Novčana sredstva na računu kod CR HoV	4	231
	<u>42.660.062</u>	<u>40.152.931</u>
Minus: Ispravka vrednosti	(8)	-
Stanje na dan 31. decembar	<u>71.884.119</u>	<u>61.888.292</u>

Promene na ispravkama vrednosti su prikazane kao što sledi:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
<u>Grupna ispravka vrednosti</u>		
Stanje na dan 1. januar	-	5
Korekcija početnog stanja	1	
Stanje na dan 1.januar	<u>1</u>	
Rashod	28	-
Ukidanje	(21)	(5)
Kursna razlika	<u>-</u>	<u>-</u>
Stanje na dan 31. decembar	<u>8</u>	<u>-</u>

Grupa je tokom 2018. godine izdvajala obaveznu rezervu u skladu sa važećom Odlukom o obaveznoj rezervi banaka kod Narodne banke Srbije.

Stope izdvajanja dinarske obavezne rezerve na dinarske depozite bez devizne klauzule bile su iste kao i u 2017. godini, a iznosile su 5% na dinarske depozite do dve godine i 0% na dinarske depozite preko dve godine.

Stope konverzije devizne u dinarsku obaveznu rezervu ostala je nepromenjena tokom cele 2018. godine i iznosile su 38% za devizne depozite do dve godine i 30% za devizne depozite preko dve godine.

Na iznos ostvarenog prosečnog dnevnog stanja izdvojene dinarske obavezne rezerve u obračunskom periodu koji ne prelazi iznos obračunate dinarske obavezne rezerve Narodna banka Srbije je do 17. marta 2018. godine primenjivala kamatnu stopu od 1,75% na godišnjem nivou. U periodu 18.mart – 17.april 2018, kamatna stopa je smanjena na 1,50%, da bi od 18. aprila, pa do kraja 2018. godine, NBS primenjivala kamatnu stopu od 1,25%

14. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE (nastavak)

14.1 Gotovina i sredstva kod centralne banke obuhvataju (nastavak)

Devizna obavezna rezerva izdvaja se na devizne izvore sredstava i na dinarske izvore sredstava sa deviznom klauzulom. Tokom 2018. godine primenjivane su sledeće stope izdvajanja devizne obavezne rezerve:

- Stopa izdvajanja obavezbe rezerve na devizne depozite do dve godine iznosila je 20%.
- Stopa izdvajanja obavezne rezerve na devizne depozite preko dve godine iznosila je 13%
- Stopa izdvajanja obavezne rezerve na dinarske obaveze sa deviznom klauzulom iznosila je 100%.

Na izdvojenu deviznu obaveznu rezervu Narodna banka Srbije ne plaća kamatu. Tokom 2018. godine NBS je na više izdvojenu deviznu obaveznu rezervu od obračunate naplaćivala kamatu u visini tromesečnog EUROLIBOR-a uvećanog za 5 procentnih poena. Grupa je deviznu obaveznu rezervu tokom cele 2018. godine držala u dozvoljenom rasponu u odnosu na obračunatu deviznu obaveznu rezervu, tako da se nije desilo da po ovom osnovu plati kamatu.

14.2. Gotovina prikazana u Izveštaju o tokovima gotovine sadrži sledeće pozicije:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Žiro račun	25.156.109	18.889.911
Blagajna – u dinarima	4.067.956	2.845.450
Blagajna - devizama	20.717.571	20.921.873
Devizni računi	1.264.891	2.225.195
Stanje na dan 31. decembar	51.206.527	44.882.429

15. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU DERIVATA

Potraživanja po osnovu derivata obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Potraživanja po osnovu derivata u dinarima	16.141	736
Stanje na dan 31. decembar	16.141	736

Nominalna vredost derivata namenjenih trgovanju je prikazana u tabeli u nastavku:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>				<u>2017.</u>			
	Nominalna (Kupovina)	Nominalna (Prodaja)	Neto pozicija	Fer vrednost	Nominalna (Kupovina)	Nominalna (Prodaja)	Neto pozicija	Fer vrednost
Derivati namenjeni trgovanju								
FX Spot	2.105.617	(2.105.835)	(218)	(205)	3.640.870	(3.638.694)	2.176	2.113
FX Forward	2.523.556	(2.501.953)	21.603	9.464	-	-	-	-
FX SWAP	7.862.100	(7.859.371)	(2.729)	(281)	1.209.900	(1.209.716)	184	117
Ukupno	12.491.273	(12.467.159)	24.114	8.978	4.850.770	(4.848.410)	2.360	2.230

16. HARTIJE OD VREDNOSTI

Hartije od vrednosti obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Akcije	141	138
Državne obveznice	16.359.849	10.355.799
Obveznice stranih finansijskih institucija	12.875.918	7.530.641
Obveznice drugih banaka - EBRD	1.884.684	1.563.910
Obveznice - Ministarstvo finansija Republike Srbije	19.225.150	23.891.906
Minus: Ispravka vrednosti	(17.538)	-
Stanje na dan 31. decembar	50.328.204	43.342.394

Promene na ispravkama vrednosti su prikazane kao što sledi:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
<u>Grupna ispravka vrednosti S-1</u>		
Stanje na dan 1. januar	-	-
Korekcija počenog stanja	10.788	-
Stanje na dan 1. januar	10.788	
Rashod	15.264	-
Ukidanje	(9.114)	-
Kursna razlika	(5)	-
	16.933	
<u>Grupna ispravka vrednosti S-2</u>		
Stanje na dan 1. januar	-	-
Korekcija počenog stanja	-	-
Stanje na dan 1. januar	-	
Rashod	605	-
Ukidanje	-	-
Kursna razlika	-	-
	605	
Stanje na dan 31. decembar	17.538	-

17. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Devizni računi - Raiffeisen Bank International A.G.	223.725	173.081
Devizni računi ostalih banaka	1.041.167	2.052.337
Čekovi u stranoj valuti	45	60
Kredit po repo transakcijama	-	2.000.571
Kredit za likvidnost i obrtna sredstva	300.000	-
Overnight u stranoj valuti	1.772.919	1.536.290
Ostali kredit i plasmani	125.985	289.853
Ostali kredit i plasmani-po fer vrednosti	562.529	-
Depoziti u stranoj valuti	2.804.205	3.271.127
	6.830.575	9.323.319
Minus: Ispravka vrednosti	(146)	(810)
Stanje na dan 31. decembar	6.830.429	9.322.509

Promene na ispravkama vrednosti su prikazane kao što sledi:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
<u>Grupna ispravka vrednosti S1</u>		
Stanje na dan 1. januar	810	1.331
Korekcija početnog stanja		
Stanje na dan 01. januar	810	
Rashod	-	1.024
Ukidanje	(664)	(3.139)
Kursna razlika	-	1.594
Stanje na dan 31. decembar	146	810

18. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA

Kredit i potraživanja od komitenta obuhvataju:

U hiljadama RSD	2018.			31.12.2017.
	Bruto	Ispravka vrednosti	Neto	
Devizni računi i čekovi u stranoj valuti	4.434	-	4.434	10.363
Kredit po transakcionim računima	4.571.446	141.324	4.430.122	3.392.449
Potrošački kredit	275.674	10.344	265.330	178.576
Kredit za likvidnost i obrtna sredstva	45.129.218	677.078	44.452.140	37.284.630
Kredit za obrtna sredstva-po fer vrednosti	68.685	-	68.685	-
Investicioni kredit	23.369.151	230.522	23.138.629	24.146.855
Stambeni kredit	24.188.479	843.309	23.345.170	23.408.324
Gotovinski kredit	25.536.097	865.078	24.671.019	22.726.087
Ostali kredit i kreditne kartice	25.358.746	3.603.447	21.755.299	27.865.773
Kredit po osnovu finansijskog lizinga	10.882.652	334.608	10.548.044	9.606.514
Potraživanja po osnovu faktoringa bez prava regresa i obrnutog faktoringa	427.743	53	427.690	344.926
Potraživanja po osnovu faktoringa sa pravom regresa	11.364	22	11.342	31.570
Ostali plasmani i eskont menica	133.067	5.662	127.405	557.097
Kredit za plaćanje uvoza roba i usluga iz inostranstva	7.703.651	15.071	7.688.580	5.087.810
Dati depoziti	1.772		1.772	1.561
	167.662.179	6.726.518	160.935.661	154.642.535
Minus: Ispravka vrednosti	(6.726.518)	-	-	(7.562.206)
Stanje na dan 31. decembar	160.935.661	6.726.518	160.935.661	147.080.329

18. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

Promene na ispravkama vrednosti su prikazane kao što sledi:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
<u>Pojedinačna ispravka vrednosti S-3</u>		
Stanje na dan 1. januar	6.695.987	12.451.527
Korekcija početnog stanja	(790.582)	-
Stanje na dan 1. januar	5.905.405	
Rashod	3.001.852	6.167.009
Ukidanje	(2.382.563)	(6.762.855)
Otpis	(997.587)	(4.740.718)
Kursna razlika	(6.858)	(419.694)
Unwinding	43.286	-
Ostalo	(55)	718
	5.563.480	6.695.987
<u>Grupna ispravka vrednosti S-1</u>		
Stanje na dan 1. januar	866.219	1.028.651
Korekcija početnog stanja	(447.273)	-
Stanje na dan 1. januar	418.946	
Rashod	988.093	2.206.116
Ukidanje	(767.882)	(2.347.186)
Kursna razlika	6.873	(21.362)
	646.030	866.219
<u>Grupna ispravka vrednosti S-2</u>		
Stanje na dan 1. januar	-	-
Korekcija početnog stanja	480.350	-
Stanje na dan 1. januar	480.350	-
Rashod	1.263.189	-
Ukidanje	(1.232.769)	-
Kursna razlika	6.238	-
	517.008	-
Stanje na dan 31. decembar	6.726.518	7.562.206

Od ukupnih otpisa u 2017. godini, iznos od RSD 3.823.186 hiljada se odnosi na otpis izvršen u skladu sa Odlikom NBS o računovodstvenom otpisu bilansne aktive grupe, koja je stupila na snagu 30. septembra 2017. godine.

Sektoru velikih i srednjih preduzeća Grupa je u 2018. godini odobravalala:

- Kratkoročne kredite po godišnjoj stopi u zavisnosti od kreditnog rejtinga, okvirno do nivoa od 3,5% iznad EURIBOR-a , tj. okvirno do nivoa od 2,5% iznad BELIBOR-a;
- Dugoročne kredite na period do 7 godina, po godišnjoj stopi koja se u zavisnosti od kreditnog rejtinga kretala okvirno do nivoa od 3,5% iznad EURIBOR-a, tj. okvirno do nivoa od 3,5% iznad BELIBOR-a.

18. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA (nastavak)

Sektoru malih preduzeća i preduzetnika, Grupa je u 2018. godini odobravalala:

- Kredite sa mesečnim ratama, u zavisnosti od kreditnog rejtinga, za dinarske kredite po fiksnoj godišnjoj kamatnoj stopi u rasponu od 4,5% do 7,5% ,odnosno promenljivoj kamatnoj stopi od 1% do 4% uvećanoj za Belibor;
- Za kredite sa valutnom klauzulom kamate su se kretale u nivou od 2,5% do 4,95% plus Euribor. Dugoročni krediti za sektor malih preduzeća su odobravani na period do 10 godina, preovlađujuća kamata kretala se u nivou EURIBOR uvećan za 2,5% do 3,95%, pri čemu su uglavnom korišćeni interni izvori;
- Za podsegment mikro preduzeća i preduzetnika, Grupa je odobravalala dinarske kredite sa mesečnim ratama, u zavisnosti od kreditnog rejtinga, po fiksnoj kamatnoj stopi na godišnjem nivou u rasponu od 5,5% do 12% ,odnosno po preovlađujućoj promenljivoj stopi od 3,25% uvećanoj za Belibor. Za kredite sa valutnom klauzulom kamate su se kretale u nivou od 3,25% do 4,95% plus Euribor .Dugoročni krediti za podsegment mikro preduzeća i preduzetnika su odobravani na period do 10 godina po kamatnoj stopi do 6-mesečnog Euribora uvećanog za 4% za kredite sa deviznom klauzulom.

Sektoru stanovništva Grupa je u 2018. godine odobravalala:

- Kratkoročne kredite sa valutnom klauzulom sa promenljivom godišnjom kamatnom stopom u intervalu od 6,75% iznad EURIBORA tj. od 4,80% do 6,60% iznad BELIBORA za dinarske kredite;
- Kratkoročne kredite sa valutnom klauzulom i fiksnom kamatnom stopom od 9,90% tj. od 7,75% do 30,00% za dinarske kredite;
- Pozajmice po tekućim računima po kamatnoj stopi od 0% do 33,40% na godišnjem nivou ;
- Dugoročne kredite sa promenljivom godišnjom kamatnom stopom od 6,75% iznad EURIBORA na godišnjem nivou za kredite sa valutnom klauzulom i od 6,60% iznad BELIBORA za dugoročne dinarske kredite ;
- Dugoročne kredite (stambeni) na maksimalni rok do 30 godina sa promenljivom godišnjom kamatnom stopom od 2,99% iznad EURIBORA na godišnjem nivou za kredite sa valutnom klauzulom i od 1,40% iznad BELIBORA za dugoročne dinarske kredite ;
- Dugoročni krediti sa valutnom klauzulom i fiksnom kamatnom stopom od 9,90% tj. od 7,75% do 30% za dinarske kredite;
- Dugoročne kredite (stambeni) na maksimalni rok do 30 godina sa fiksnom godišnjom kamatnom stopom od 3,45% - 3,95% za kredite sa valutnom klauzulom.

Plasmani po osnovu finansijskog lizinga su od strane Grupe odobravani na period od 04 do 60 meseci uz prosečnu efektivnu kamatnu stopu od 3,8495% (2017.: 3,3515%).

19. INVESTICIJE U PRIDRŽENA DRUŠTVA I ZAJEDNIČKE PODUHVAATE

Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate se odnose na:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Asocijacije lizing kompanija	107	107
Humanitarni fond „Budimir Kostić“	30	30
	137	137
Minus : Ispravka vrednosti	-	-
Stanje na dan 31. decembar	137	137

20. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Nekretnine, postrojenja i oprema obuhvataju:

	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Zemljište i građevinski objekti	3.392.218	3.445.116
Oprema	979.358	886.796
Ulaganja u tuđa osnovna sredstva	422.031	367.005
Stanje na dan 31. decembar	4.793.607	4.698.917

20. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA (nastavak)

Promene na nekretninama, postrojenjima i opremi su prikazane u nastavku:

<u>U hiljadama RSD</u>	Zemljište i građevinski objekti	Postrojena i ostala oprema	Nekretnine, postrojenja i oprema u pripremi	Ukupno
Nabavna vrednost				
Stanje na dan 1. januar 2017.	3.860.189	4.969.267	-	8.829.456
Povećanja	-	-	539.133	539.133
Prenos sa investicija u toku	3.656	538.454	(539.133)	2.977
Otuđivanje i rashodovanje	-	(286.029)	-	(286.029)
Stanje 31. decembar 2017.	3.863.845	5.221.692	-	9.085.537
Stanje na dan 1. januar 2018.	3.863.845	5.221.692	-	9.085.537
Povećanja	-	-	525.650	525.650
Prenos sa investicija u toku	28.141	497.509	(525.650)	-
Otuđivanje i rashodovanje	-	(610.616)	-	(610.616)
Stanje 31. decembar 2018.	3.891.986	5.108.585	-	9.000.571
Ispravka vrednosti				
Stanje 1. januar 2017.	338.013	3.911.036	-	4.249.049
Amortizacija	80.716	337.480	-	418.196
Otuđivanje i rashodovanje	-	(280.625)	-	(280.625)
Stanje 31. decembar 2017.	418.729	3.967.891	-	4.386.620
Stanje 1. januar 2018.	418.729	3.967.891	-	4.386.620
Amortizacija	81.039	345.156	-	426.195
Otuđivanje i rashodovanje	-	(605.851)	-	(605.851)
Stanje 31. decembar 2018.	499.768	3.707.196	-	4.206.964
Sadašnja vrednost				
Stanje na dan 1. januar 2017.	3.522.176	1.058.231	-	4.580.407
Stanje na dan 31. decembar 2017.	3.445.116	1.253.801	-	4.698.917
Stanje na dan 31. decembar 2018.	3.392.218	1.401.389	-	4.793.607

Na građevinskim objektima Grupa nema uspostavljenih tereta po osnovu obezbeđenja kredita ili drugih obaveza.

21. NEMATERIJALNA IMOVINA

Nematerijalna imovina obuhvata:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Patenti i licence	665.845	620.556
Stanje na dan 31. decembar	665.845	620.556

Promene na nematerijalnoj imovini su prikazane u narednoj tabeli:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>Patenti i licence</u>	<u>Ostala nematerijalna ulaganja</u>	<u>Ukupno</u>
Nabavna vrednost			
Stanje 1. januar 2017.	2.971.702	27.257	2.998.959
Povećanja	307.302	-	307.302
Otuđenje i rashodovanje	(7.112)	-	(7.112)
Stanje na dan 31. decembar 2017.	3.271.892	27.257	3.299.149
Stanje 1. januar 2018.	3.271.892	27.257	3.299.149
Povećanja	272.185	-	272.185
Otuđenje i rashodovanje	(41.756)	-	(41.756)
Stanje na dan 31. decembar 2018.	3.502.321	27.257	3.529.578
Ispravka vrednosti			
Stanje 1. januar 2017.	2.445.929	27.257	2.473.186
Amortizacija	212.519	-	212.519
Otuđenje i rashodovanje	(7.112)	-	(7.112)
Stanje na dan 31. decembar 2017.	2.651.336	27.257	2.678.593
Stanje 1. januar 2018.	2.651.336	27.257	2.678.593
Amortizacija	214.170	-	214.170
Otuđenje i rashodovanje	(29.030)	-	(29.030)
Stanje na dan 31. decembar 2018.	2.836.476	27.257	2.863.733
Sadašnja vrednost			
Stanje na dan 1. januar 2017.	525.773	-	525.773
Stanje na dan 31. decembar 2017.	620.556	-	620.556
Stanje na dan 31. decembar 2018.	665.845	-	665.845

22. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA

Obračun odloženog poreskog sredstva na 31. decembar 2018. godine je prikazan kao što sledi:

U hiljadama RSD	2018.			2017.		
	Aktiva	Pasiva	Neto	Aktiva	Pasiva	Neto
Razlika sadašnje vrednosti osnovnih sredstava	191.855	-	191.855	234.855	-	234.855
Rezervisanja za sudske sporove	88.293	-	88.293	80.796	-	80.796
Otpremnina za odlazak u penziju	49.501	-	49.501	54.815	-	54.815
Dobici/(gubici) po osnovu instrumenata zaštite od rizika novčanog toka i finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	-	(11.027)	(11.027)	-	(2.000)	(2.000)
Ostalo	59.401	-	59.401	80.411	-	80.411
Odloženo poresko sredstvo/(obaveza). neto	389.050	(11.027)	378.023	450.856	(2.000)	452.856

Odloženi porez je obračunat primenom poreske stope od 15% za oba prikazana perioda.

23. OSTALA SREDSTVA

Ostala sredstva obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Potraživanja za naknade platnog prometa i druge nekreditne usluge	66.252	76.121
Potraživanja po osnovu prodaje	88.057	88.517
Potraživanja po osnovu avansa datih za obrtna sredstva	51.251	104.020
Potraživanja od zaposlenih	13.686	13.397
Potraživanja po osnovu isplaćenih bolovanja	35.625	33.662
Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa	109.660	58.590
Prolazni i privremeni računi	39.938	47.589
Potraživanja u obračunu	15.546	16.256
Razgraničeni rashodi kamata	30	58
Razgraničeni troškovi	135.114	136.018
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	257.217	334.849
Sredstva stečena naplatom potraživanja	319.363	323.777
Inventar u upotrebi	2.017	2.017
	<u>1.133.756</u>	<u>1.234.871</u>
Minus: Ispravka vrednosti	<u>(143.480)</u>	<u>(61.718)</u>
Stanje na dan 31. decembar	<u>990.276</u>	<u>1.173.153</u>

23. OSTALA SREDSTVA (nasavak)

Promene na ispravkama vrednosti su prikazane kao što sledi:

<u>U hiljadama RSD</u>	2018.	2017.
<u>Pojedinačna ispravka vrednosti S-3</u>		
Stanje na dan 1. januar	54.001	106.564
Korekcija početnog stanja	2.153	-
Stanje na dan 1. januar	56.154	-
Rashod	92.436	24.479
Ukidanje	(16.805)	(47.844)
Otpis	(1.508)	(29.198)
Kursne razlike	(6.794)	-
Ukupno	123.483	54.001
<u>Grupna ispravka vrednosti S-1</u>		
Stanje na dan 1. januar	7.717	13.897
Korekcija početnog stanja	(5.403)	-
Stanje na dan 1. januar	2.314	-
Rashod	236	8.248
Ukidanje	(487)	(13.110)
Kursna razlika	(3.888)	(1.318)
Ukupno	(1.825)	7.717
<u>Grupna ispravka vrednosti S-2</u>		
Stanje na dan 1. januar	-	-
Korekcija početnog stanja	24.843	-
Stanje na dan 1. januar	24.843	-
Rashod	14.024	-
Ukidanje	(17.336)	-
Kursna razlika	291	-
Ukupno	21.822	-
Stanje na dan 31. decembar	143.480	61.718

Sredstva stečena naplatom potraživanja obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	2018.		2017.	
	Površina (m ²)	Vrednost	Površina (m ²)	Vrednost
Smederevska Palanka, Neznalog junaka br. 47 – poslovno-stambeni prostor	274.52	5.890	274.52	5.890
Beograd, ul. Ustanička br. 14/a - poslovni prostor	1.785.00	189.962	1.785.00	189.962
Subotica, Jovana Mikića br .214 - poljoprivredno zemljište	-	-	6.437.00	3.193
Subotica, Jovana Mikića br.214 - stambeni prostor	-	-	281.60	1.221
Novi Sad, Jovana Dučića 35 objekat za fiz. kul. ten.tereni	3.575,00	123.511	3.575.00	123.511
Stanje na dan 31. decembar	5.634,52	319.363	12.353.12	323.777

24. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA BANKAMA, DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCII

Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacija i centralnoj banci obuhvataju:

U hiljadama RSD	2018.			2017.		
	u dinarima	u stranoj valuti	ukupno	u dinarima	u stranoj valuti	ukupno
Obaveze po transakcionih depozita	911.239	602.740	1.513.979	934.988	439.263	1.374.251
Obaveze po namenskim depoz.	27.455	8.727	36.182	55.508	18.257	73.765
Obaveze po ostalim depozitima	3.243	9.976	13.219	3.827	6.310	10.137
Obaveze po osnovu kredita	-	6.060.469	6.060.469	-	4.877.017	4.877.017
Obaveze po osnovu ostalih fin.obaveza	12	15.230	15.242	125	51.278	51.403
Stanje na dan 31. decembar	941.949	6.697.142	7.639.091	994.448	5.392.125	6.386.573

Obaveze po osnovu kredita obuhvataju:

	2018.		2017.	
	u hilj. EUR	u hilj. RSD	u hilj. EUR	u hilj. RSD
Evropski Fond za Jugoistočnu Evropu - EFSE	7.350	862.207	10.290	1.211.578
Razvojna Grupa Saveta Evrope (Council of Europe Development Bank)	7.000	827.362	10.000	135.059
Evropska investiciona Banka - EIB	27.000	3.188.954	40.000	3.530.380
Raiffe. Banka Budimpešta	10.000	1.181.946	-	-
Stanje na dan 31. decembar	51.350	6.060.469	60.290	4.877.017

EFSE krediti su sa rokom otplate do 8 godina. Kamata stopa se utvrđuje na nivou 6-mesečnog Euribor-a plus margina od 3,05. Krediti se vraćaju u jednakim polugodišnjim tranšama.

Kamatna stopa na kredite odobrene od strane EIB-a i Saveta EDB se kreće u rasponu od 0,11% do 1,24% Krediti se otplaćuju kvartalno i polugodišnje.

Kamatna stopa na kredit odoben od Raiffeisen banke Budimpešta se utvrđuje na nivou šestomesečnog EURIBOR -a plus margina koja se kreće u rasponu od 0,4 %do 0,7%.

25. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA DRUGIM KOMITENTIMA

Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima obuhvataju:

U hiljadama RSD	2018.			2017.		
	u dinarima	u stranoj valuti	ukupno	u dinarima	u stranoj valuti	ukupno
Obaveze po osnovu transakcionih depozita	55.023.528	130.881.118	185.904.646	43.887.771	114.449.310	158.337.081
Obaveze po osnovu štednih depozita	265.414	26.933.987	27.199.401	287.545	26.957.125	27.244.670
Obaveze po osnovu depozita za date kredite	35.334	768.682	804.016	42.754	700.217	742.971
Obaveze po osnovu namenskih depozita	478.146	3.325.717	3.803.863	99.407	4.167.675	4.267.082
Obaveze po osnovu ostalih depozita	811.872	553.490	1.365.362	483.760	679.405	1.163.165
Obaveze po osnovu overnight-a	12.990	559.308	572.298	8.052	157.635	165.687
Obaveze po osnovu kredita	-	7.571.003	7.571.003	-	8.491.204	8.491.204
Obaveze po osnovu ostalih fin. obaveza	11.966	657.136	669.102	27.038	491.970	519.008
Stanje na dan 31. decembar	56.639.250	171.250.441	227.889.691	44.836.327	156.094.541	200.930.868

Obaveze po osnovu kredita u iznosu od RSD 7.571.003 hiljada (2016.:8.491.204 hiljada) se odnose na obaveze prema Ministarstvu finansija Republike Srbije po osnovu:

- APEX krediti sa rokom dospeća do 12 godina. Kamatna stopa se utrdjuje na nivou tromesečnog ili šestomesečnog EURIBOR-a plus margina koja se kreće u intervalu 0,27% do 1,38%. Krediti se vraćaju u jednakim polugodišnjim i tromesečnim tranšama.
- Fond revolving kredita sa rokom dospeća do 5 godina. Kamatna stopa se utrdjuje na nivou tromesečnog LIBOR-a plus margina 0,75%. Krediti se vraćaju u jednakim tromesečnim tranšama.

Sektoru velikih i srednjih preduzeća Grupa u 2018. godini navelno nije placala kamatu , ali je opciono nudila usluge Raiffeise Invest Cash fonda, gde su se prosečno ostvareni prinosi na dinarske depozite kretali oko 2,8%, i za devizne depozite EUR 0,6-0,7%

U 2018. godini Grupa nije nudila oročene depozite malim preduzećima i preduzetnicima i na iste nije plaćana kamata.

Na devizna sredstva stanovništva, položena na devizne tekuće račune, Grupa nije obračunavala i isplaćivala kamatu.

Na dinarska sredstva stanovništva položena na dinarske tekuće račune i štedne račune po viđenju, Grupa nije obračunavala kamatu i isplaćivala kamatu.

Kratkoročni dinarski depoziti stanovništva oročeni na 12 meseci imali su godišnju kamatnu stopu od 1,00%, dok su svi drugi oblici dinarske oročene štednje, i kratkoročne i dugoročne, povučeni iz ponude Grupe 2016. godine.

25. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA DRUGIM KOMITENTIMA (nastavak)

Na dinarske i devizne depozite, položene na oročene račune otvorene pre 2016. godine, sa mogućnošću više sukcesivnih uplata i automatskog reoročenja, obračunavana je kamata po stopi od 0,11% kada se radilo o depozitu u valuti EUR, odnosno 0,01% u slučaju depozita u drugim valutama, bez obzira na rok oročenja.

U hiljadama RSD	Napomena	2018.	2017.
Početno stanje			
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	24	6.386.573	5.749.278
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	25	200.930.868	191.682.141
Početno stanje 1. januara		207.317.441	197.431.419
Neto prilivi – depoziti		27.570.848	19.944.337
Neto priliv /odliv – krediti		153.819	(201.262)
Neto odlivi - kamate		(176.253)	(237.585)
Neto odlivi– naknade		(1.575.282)	(1.315.937)
Kursne razlike		505.738	(9.753.636)
Ukalkulisana kamata i druge bezgotovinske transakcije		1.732.471	1.450.105
Stanje na dan bilansa			
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	24	7.639.091	6.386.573
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	25	227.889.691	200.930.868
Stanje na 31. decembar		235.528.782	207.317.441

26. REZERVISANJA

26.1. Rezervisanja imaju sledeću strukturu:

U hiljadama RSD	2018.	2017.
Rezervisanja za beneficije zaposlenih		
- rezervisanja za otpremnine	253.477	297.286
- rezervisanja za ostala dugoročna primanja zaposlenih	79.151	82.712
- ostala rezervisanja - kratkoročna (bonus, godišnji odmori)	187.998	183.723
	520.626	563.721
Rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivi	477.730	335.704
Rezervisanja za sudske sporove	639.087	523.386
Ostala rezervisanja za obaveze	18.375	19.629
Stanje na dan 31. decembar	1.655.818	1.442.440

26. REZERVISANJA (nastavak)

26.2. Promene na rezervisanjima za beneficije zaposlenih:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Stanje na dan 1. januar	563.721	664.064
Nova rezervisanja	228.576	262.992
Ukidanje rezervisanja	(254.603)	(347.229)
Isplate	(17.068)	(16.106)
Stanje na dan 31. decembar	520.626	563.721

26.3. Promene na rezervisanjima za gubitke po vanbilansnoj aktivi:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Stanje na dan 1. januar	335.704	352.357
Korekcija početnog stanja	196.473	-
Stanje na dan 1. januar	532.177	-
Nova rezervisanja	645.534	371.775
Ukidanje rezervisanja	(699.694)	(380.143)
Kursne razlike	(287)	(8.285)
Stanje na dan 31. decembar	477.730	335.704

Rezervisanja za potencijalne gubitke u iznosu od RSD 477.730 hiljade (31. decembar 2017: RSD 335.704 hiljada) formirana su po osnovu garancija i drugih vanbilansnih pozicija u skladu sa Metodologijom za obračun ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama.

26.4. Promene na rezervisanjima za sudske sporove su prikazane u narednoj tabeli:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Stanje na dan 1. januar	523.386	200.501
Nova rezervisanja	139.145	385.602
Ukidanje rezervisanja	(11.808)	(26.861)
Korišćenje rezervisanja	(11.636)	(31.949)
Ostalo	-	(3.907)
Stanje na dan 31. decembar	639.087	523.386

26. REZERVISANJA (nastavak)

26.5. Promene na ostalim rezervisanjima za obaveze su prikazane u narednoj tabeli:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Stanje na dan 1. januar	19.629	22.234
Nova rezervisanja	643	4.442
Ukidanje rezervisanja	(2)	-
Korišćenje rezervisanja	(1.895)	(7.047)
Stanje na dan 31. decembar	18.375	19.629

27. OSTALE OBAVEZE

Ostale obaveze obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Obaveze za naknadu	13.004	13.977
Obaveze prema dobavljačima	216.818	252.514
Obaveze po osnovu primljenih avansa	110.685	56.136
Ostale obaveze iz poslovnih odnosa	31.863	38.615
Obaveze u obračunu	17.823	133.951
Prolazni i privremeni računi	443.644	386.661
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada	1	51
Obaveze za porez na dodatu vrednost	48.257	44.008
Obaveze za druge poreze i doprinose	4.125	3.038
Razgraničene obaveze za ostale obračunate rashode	166.062	134.096
Razgraničeni prihodi kamate	126.121	104.152
Razgraničeni prihodi od naknada	302.558	270.929
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	1.277	689
Stanje na dan 31. decembar	1.482.238	1.438.817

28. KAPITAL

28.1. Kapital Grupe na dan 31. decembra 2018. godine se sastoji od:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Aksijski kapital	27.466.158	27.466.158
Rezerve iz dobitka	23.353.465	23.353.465
Pozitivni efekti promene fer vrednosti dužničkih HoV koji se Vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	86.757	1.277
Hedžing rezerva	(26.833)	(4.182)
Dobitak tekuće godine	6.754.932	6.806.417
Dobitak prethodnih godina	474.711	435.535
Stanje na dan 31. decembar	58.109.190	58.058.670

Raiffeisen See Region Holding GMBH Beč je vlasnik 100% kapitala Grupe.

Imalac običnih akcija odgovara za obaveze i snosi rizik poslovanja Grupe srazmerno broju akcija kojima raspolažu. Akcije se mogu prenositi na druga lica u skladu sa odredbama Odluke o osnivanju, Vlasnik običnih akcija ima pravo na dividendu.

U 2018. godini, Odlukom Skupštine od 26. aprila 2018. godine akcionarima je po osnovu dobiti realizovane u 2017. godini isplaćena dividenda u iznosu od RSD 6.626.785 hiljada.

U 2017. godini, Odlukom Skupštine od 27. aprila 2017. godine akcionarima je po osnovu dobiti realizovane u 2016. godini isplaćena dividenda u iznosu od RSD 5.411.291 hiljada.

28.2. Rezerve iz dobitka obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Potrebna rezerve za procenjene gubitke po bilansnoj aktivni i vanbilansnim stavkama	23.353.465	23.353.465
Stanje na dan 31. decembar	23.353.465	23.353.465

28.3. Grupa ispunjava sve regulatorne zahteve u pogledu kapitala i pokazatelja adekvatnosti kapitala.

29. POTENCIJALNE OBAVEZE

29.1. Preuzete buduće obaveze Grupe na dan 31. decembra obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Date garancije i druga jemstva	46.090.594	40.736.294
Izdani akreditivi	1.287.453	1.190.164
Preuzete neopozive obaveze za nepovučene kredite	15.718.206	13.078.022
Preuzete opozive obaveze za nepovučene kredite	65.161.764	61.443.472
Stanje na dan 31. decembar	128.258.017	116.447.952

Za potencijalne obaveze iskazane u vanbilansnoj aktivni, Grupa je procenila i formirala rezervu na teret rashoda u iznosu od RSD 486.411 hiljada (2017: RSD 335.704 hiljada), koja je iskazana kao obaveza po osnovu rezervisanja u bilansu Grupe.

Preuzete neopozive obaveze imaju sledeću strukturu:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Okvirne linije po tekućim računima pravnih lica	15.337	11.451
Okvirne linije po kratkoročnim kreditima. garancijama	24.775	1.038.343
Okvirne linije po dugoročnim kreditima. garancijama	4.808.079	1.804.711
Okvirne linije pravnih lica po karticama	683.311	598.470
Okvirne linije po tekućim računima građana	1.093.097	1.062.696
Okvirne linije građana po karticama	9.093.607	8.562.351
Stanje na dan 31. decembar	15.718.206	13.078.022

29.2. Sudski sporovi

Protiv Grupe se vodi 952 sudskih sporova (2017.: 386). Na dan 31. decembar 2018. godine ukupna vrednost sporova iznosi RSD 2.820.363 hiljada (2017.: RSD 1.691.238 hiljada). Na bazi procene rukovodstva o pozitivnom ishodu sudskih sporova i ukupnom gubitku koji Grupa može pretrpeti, Grupa je procenila da ukupan gubitak po osnovu sudskih sporova iznosi RSD 639.087 hiljada (2017.: RSD 523.386 hiljada) i u tom iznosu je formirana rezervacija za sudske sporove.

Grupa je pokrenula veliki broj sudskih sporova protiv trećih lica, uglavnom u cilju naplate potraživanja.

29.3. Preuzete obaveze po osnovu zakupa

Grupa iznajmljuje poslovni prostor i putnička vozila putem operativnog lizinga.

Buduća plaćanja po osnovu operativnog lizinga u slučajevima kada se Grupa javlja kao zakupac su prikazana u narednoj tabeli:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Plaćanja po osnovu operativnog lizinga		
U periodu od jedne godine	354.777	486.356
U periodu između 1 i 5 godina	982.246	1.251.381
U periodu dužem od 5 godina	175.401	154.980
Ukupno	1.512.424	1.892.717

30. POVEZANA PRAVNA LICA

Grupu kontroliše Raiffeisen SEE Region Holding GmbH. Vienna, osnovan u Austriji, koji je vlasnik 100% običnih akcija Grupa. Krajnji vlasnik Grupe je Raiffeisen Zentralbank Osterreich AG, osnovana u Austriji.

Bankarske transakcije se obavljaju sa povezanim licima kao deo redovnog poslovanja Grupe. Ove transakcije obuhvataju kredite, depozite i transakcije izvršene u stranoj valuti.

U narednoj tabeli prikazana je ukupna bilansna izloženost prema i od povezanih lica, koja imaju uticaj na poslovanje Grupe:

BILANS STANJA

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
AKTIVA		
Potraživanja po osnovu derivata		
Raiffeisen Bank International AG, Wien	5.787	736
	5.787	736
Finansijska sredstva raspoloživa za prodaju		
Raiffeisen bank. A.S. Prague	1.189.464	1.196.374
	1.189.464	1.196.374
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija		
Raiffeisen Bank International AG, Wien	223.770	173.093
Raiffeisenbank Austrija d.d., Zagreb	23.560	12.797
Raiffeisen bank d.d.. Bosna i Hercegovina	-	121
	247.330	186.011
Kredit i potraživanja od komitenata		
Park City Real Estate d.o.o., Novi Sad	54.584	73.468
Bulding Business Centar d.o.o., Novi Sad	41.863	195.346
Bulevard Centar BBC d.o.o., Novi Sad	4.068	3.587
Raiffeisen Rent d.o.o., Beograd	1.087.453	910.915
	1.187.968	1.183.316
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika		
Raiffeisen Bank International AG, Wien	68.904	42.586
	68.904	42.586
Ostala sredstva		
Raiffeisen Bank International AG, Wien	26.795	34.613
Raiffeisen bank DD Bosna i Hercegovina	106	-
Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb	1.939	41
Raiffeisen Rent d.o.o., Beograd	418	5.914
Raiffeisen Informatik Consulting GMBH	83	80
Raiffeisen Kapitalanlage Gesellschaft	994	1.148
	30.335	41.796

30. POVEZANA PRAVNA LICA (nastavak)

BILANS STANJA (nastavak)

PASIVA		
U hiljadama RSD	2018.	2017.
Obaveze po osnovu derivata		
Raiffeisen Bank International AG, Wien	6.086	619
	6.086	619
Obaveze po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika		
Raiffeisen Bank International AG, Wien	71.709	118.039
	71.709	118.039
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci		
Raiffeisen Bank International AG, Wien	5.065	80.789
Raiffeisen Bank d.d., Bosna i Hercegovina	7.864	555
Raiffeisen Grupa a.d., Budimpesta	1.233.786	-
Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb	995	1.517
	1.247.710	82.861
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima		
Raiffeisen Rent d.o.o., Beograd	14.070	138.318
Park City Real Estate d.o.o., Novi Sad	183.969	36.983
Bulding Business Centar d.o.o., Novi Sad	333.429	275.178
Bulevard Centar BBC d.o.o., Novi Sad	241	1.023
	531.709	451.502
Ostale obaveze		
Raiffeisen Bank International AG, Wien	71.383	81.185
Raiffeisen Rent d.o.o., Beograd	138	1.767
Centralised Raiffeisen International Services & Payments S.R.L., Bucharest	1.552	1.280
PJSC Ukrainian processing center, Ukraina	633	322
Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb	732	28
Raiffeisen bank AS Prague	30	31
Raiffeisen Bank ZRT Mađarska	-	-
Bulding Business Centar d.o.o., Novi Sad	-	12
Raiffeisen bank Bosna i Hercegovina	18	-
Regional Card Processing Centre s.r.o. Bratislava	16.793	14.720
	91.279	99.345

30. POVEZANA PRAVNA LICA (nastavak)

BILANS USPEHA

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018</u>	<u>2017.</u>
Prihodi od kamata:		
Raiffeisen Rent d.o.o., Beograd	8.873	10.999
Raiffeisen Bank International AG, Wien	131	-
Raiffeisen Bank AS Prag	8.870	9.090
	17.874	20.089
Rashodi kamata:		
Raiffeisen Bank International AG, Wien	(31.497)	(34.412)
Raiffeisen Grupa Budimpesta	(2.784)	-
Raiffeisen Bank AS Prag	(4.421)	(4.531)
	(38.702)	(38.943)
Prihodi od naknada i provizija:		
Raiffeisen Rent d.o.o., Beograd	935	873
Bulevard Centar BBC DOO Novi Sad	5	8
Park City Real Estate DOO, Novi Sad	48	88
Building Business Centar DOO, Novi Sad	68	156
Raiffeisen Bank International AG, Wien	39.074	33.600
Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb	1.567	1.714
Tatra Grupa SA Prague	28	-
Raiffeisen Grupa dd Bosna i Hercegovina	680	630
Raiffeisen bank AS Prag	222	196
Raiffeisenbank Kosovo	182	71
Raiffeisen bank ZRT Mađarska	-	-
	42.809	37.336
Rashodi naknada i provizija:		
PJSC Ukrainian procesing center, Ukraina	(3.382)	(4.906)
Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb	(91)	-
Regional Card Processing Centre	(160.370)	(148.245)
Raiffeisen Bank International AG, Wien	(150.227)	(143.633)
Raiffeisen Grupa dd Bosna i Hercegovina	(2)	-
Raiffeisen Rent a.d.	(2)	(2)
	(314.074)	(296.786)
Neto dobitak po osnovu finansijskih sredstava namenjenih trgovanju		
Raiffeisen Bank International AG, Wien	(13.471)	(8.545)
Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb	(968)	-
	(8.545)	(8.545)
Neto dobitak/(gubitak) po osnovu zaštite od rizika		
Raiffeisen Bank Internacional AG, Wien	82.086	(54.647)
	82.086	(54.647)

30. POVEZANA PRAVNA LICA (nastavak)

BILANS USPEHA (nastavak)

Ostali poslovni prihodi

Raiffeisen Rent d.o.o. Beograd	3.918	1.476
Raiffeisen Bank International AG, Wien	288	10.098
Raiffeisen Bank BiH	-	52
Raiffeisenbank Bulgarija	848	-
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb	1.895	-
Regional Card Processing Centre	-	3.529
	6.949	15.155

Neto (rashodi)/prihod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki

Bulevard Centar BBC d.o.o., Novi Sad	475	-
Bulding Business Centar d.o.o., Novi Sad	(28.972)	(79.626)
Raiffeisenbank Austria d.d. Zagreb	(4)	(46)
Raiffeisen Bank International AG, Wien	(17)	57
Raiffeisen Bank DD Bosna i Hercegovina	(1)	4
Raiffeisen Bank SA Prague	84	-
Raiffeisen Rent d.o.o Beograd	(832)	-
Park City Real Estate d.o.o., Novi Sad	28.636	-
	(799)	(79.611)

Ostali rashodi

Raiffeisen Rent d.o.o., Beograd	(20.807)	(20.136)
Raiffeisen Bank International AG, Wien	(342.289)	(327.307)
Centralised Raiffeisen International Services & Payments S.R.L., Bucharest	(39.417)	(39.495)
Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb	(7)	(4)
Raiffeisen capital managment	(4.356)	(6.630)
Raiffeisen Bank DD Bosna i Hercegovina	(2.118)	-
Raiffeisen Informatic Consulting GmbH	(857)	(904)
	(409.851)	(401.106)

Neto iznos na dan 31. decembra

(628.147) (7807.073)

31. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANSA

U proceduri je usvajanje Zakona o konverziji stambenih kredita indeksiranih u švajcarskim francima, kojim se urađuju prava i obaveze banaka i korisnika finansijskih usluga - fizičkih lica s kojima je banka zaključila ugovore o stambenom kreditu sa valutnom klauzulom - indeksirane u švajcarskim francima. Odredbe ovog Zakona primenjuju se na kredite kojih je na dan stupanja na snagu ovog Zakona otplata kredita u toku, osim ugovora kod kojih je do tog dana izvršena konverzija stambenih kredita u stambene kredite indeksirane u evrima. Takođe, odredbe ovog Zakona primenjuju se i na stambene kredite kod kojih je do dana stupanja na snagu ovog Zakona dug po kreditu dospeo u celosti, a nije pokrenut postupak prinudnog izvršenja ili vanskudskog namirenja, odnosno kod kojih je do tog dana pokrenut ili je u toku postupak prinudnog izvršenja ili vanskudskog namirenja, uključujući i stambene kredite kod kojih je izvršena prodaja stambene nepokrenosti koja je bila sredstvo obezbeđenja, a dug nije namiren u celosti.

U skladu sa nacrtom Zakonom, matična Banka će biti dužna da korisnicima ovih kredita ponudi konverziju u kredite sa valutnom klauzulom - indeksiran u eurima, pri čemu je kurs za konverziju srednji kurs švajcarskog franka prema evru koji se izračunava na osnovu zvaničnih srednjih kurseva Narodne banke Srbije, dinara prema evru i dinara prema švajcarskom franku, važećim na dan konverzije. Dan konverzije se očekuje da bude dan zaključenja ugovora kojim se vrši konverzija. Iznos dobijen konverzijom bi se umanjio za 38%, od čega bi 23% iznosa palo na teret rashoda Banke, a 15% na teret Republike Srbije. Dodatno, banke bi imale pravo na poreski kredit u visini od 2% od iznosa dobijenog konverzijom.

Kako ovakav Zakon predstavlja novu okolnost koja nije postojala na dan bilansa stanja niti se mogla razumno predvideti, umanjeње na teret banke će biti priznato kao rashod matične Banke u finansijskim izveštajima u trenutku konverzije odnosno onda kada ovakav scenario postane verovatan.

Izloženost matične Banke po osnovu stambenih kredita sa valutnom klauzulom indeksiranom u švajcarskim francima na dan 31. mart 2019. godine iznosi CHF 49,2 miliona. Kalkulacija efekta po osnovu primene navedenog zakona na bilans stanja i bilans uspeha Banke je u toku.

Nije bilo drugih događaja nakon datuma bilansa stanja koji bi zahtevali obelodanjivanje ili korekciju konsolidovanih finansijskih izveštaja za 2018. godinu.

Beograd, 29. mart 2019. godine

Ispred rukovodstva Raiffeisen banke a.d., Beograd

Zoran Petrović
Predsednik Izvešnog odbora

Petar Jovanović
Zamenik predsednika Izvršnog odbora

**KONSOLIDOVANI GODIŠNJI IZVEŠTAJ O POSLOVANJU
RAIFFEISEN BANKE A.D. BEOGRAD ZA 2018. GODINU**

Beograd, 29. mart 2019. godine

S A D R Ź A J:	
Uvodna reč predsednika Izvršnog odbora	1
Makroekonomsko okruženje, mogućnosti za strane investitore i perspektive	3
Osnovni podaci o Grupi	9
Poslovanje sa privredom	13
Poslovanje sa stanovništvom, malim preduzećima i preduzetnicima	14
Sredstva i investiciono bankarstvo	18
Društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom Raiffeisen Future a.d. Beograd - pregled ključnih aktivnosti	20
Društvo za upravljanje investicionim fondovima Raiffeisen Invest a.d., Beograd - pregled ključnih aktivnosti	21
Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd – pregled ključnih aktivnosti	23
Finansijski položaj i rezultati poslovanja	24
Značajni događaji po završetku poslovne godine	42
Planirani budući razvoj	43
Ulaganja u finansijske instrumente	43
Aktivnosti istraživanja i razvoja	44
Društvena odgovornost i zaštita životne sredine	44
Upravljanje rizicima i izloženost rizicima	46
Informacija o otkupu sopstvenih akcija	53
Ogranci	53
Organizaciona struktura i kadrovi	53

Uvodna reč predsednika Izvršnog odbora

Poštovani akcionari i poslovni partneri,

Sa zadovoljstvom vas u ime Izvršnog odbora obaveštavam da je Raiffeisen grupa veoma uspešno završila još jednu poslovnu godinu. U ovom izveštaju ćemo vam, kao i svake godine, detaljno predstaviti rezultate svih segmenata i relevantne pokazatelje poslovanja. Ono što želim posebno da istaknem na samom početku: godina je bila izuzetno dobra, kreditirali smo i inovirali više, uz porast broja klijenata i brži rast prihoda u odnosu na troškove.

Ostvareni profit pre oporezivanja Raiffeisen grupe u 2018. godini iznosi 65,99 miliona evra, što je za 2% više nego u prethodnoj godini. Ovaj podatak je najbolja potvrda da je Raiffeisen grupa više nego uspešno odgovorila na sve izazove i promene na tržištu. I u prošloj godini nastavili smo kontinuiranu transformaciju mreže filijala, te nastavili sa uvođenjem najmodernijih tehnoloških dostignuća u svoje poslovnice, ali i u čitav spektar usluga. Potvrdu uspešnosti poslovanja dobili smo i od strane vodećih svetskih finansijskih magazina *Euromoney* i *EMEA Finance* koji su nas nagradili titulama „Najbolje banke“, odnosno „Najbolje investicione banke u Srbiji“ (*EMEA Finance*) i „Najbolje digitalne banke u Srbiji“ (*Global Finance*).

Ova poslednja nagrada nam je posebno značajna jer predstavlja prvo priznanje koje naša banka dobija u oblasti koja postaje dominantna u svim industrijama. Mi sa ponosom možemo da kažemo da smo bili jedan od pionira na srpskom bankarskom tržištu u toj oblasti, ali ono što je važnije – nismo prestajali sa usavršavanjem i „hvatanjem koraka“ sa najsavremenijim trendovima.

Godina 2018. je bila posebno sadržajna s obzirom da smo realizovali niz važnih projekata u oblastima digitalizacije i inovacija (od širenja mreže filijala sa multifunkcionalnim samouslužnim uređajima, preko plaćanja mobilnim telefonima, pa do apsolutne novine - komunikacije sa našim četbotom Reom, koja predstavlja prvu primenu veštačke inteligencije u domaćem bankarskom sektoru).

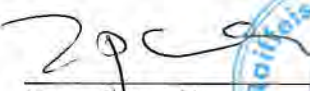
Kao članica Raiffeisen grupacije, svojim sjajnim rezultatima dali smo i značajan doprinos proglašenju Raiffeisen Bank International-a za najbolju banku u regionu srednje i istočne Evrope od strane finansijskog časopisa *Global Finance*.

Raiffeisen banka pruža i značajnu podršku u radu kompanijama Raiffeisen Leasing, Društvu za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima Raiffeisen Future, kao i Raiffeisen Invest društvu za upravljanje investicionim fondovima. Sjajni rezultati, odnos poverenja sa klijentima, zatim očuvanje jedne od leaderskih pozicija na tržištu - ostvareni su pre svega zahvaljujući velikoj stručnosti našeg tima zaposlenih, koji svake godine iznova potvrđuje da je jedan od najboljih na tržištu, ali i da ima viziju kako će se poslovanje razvijati u budućnosti. Koristim priliku da im u ime Izvršnog odbora zahvalim na profesionalizmu i zalaganju.

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Pored poslovnih rezultata, ono što uvek s ponosom ističemo je i to da su se u svom radu Raiffeisen grupa i njeni zaposleni od samog početka vodili principom društveno odgovornog poslovanja kao jednog od osnovnih postulata u radu. U 2019. godini Raiffeisen banka a.d. Beograd obeležava punoletstvo rada u Srbiji, a isto toliko godina smo kroz niz akcija, humanitarnih i volonterskih, „vraćali“ zajednici u kojoj poslujemo, pružajući podršku osetljivim delovima društva, te ulažući u partnerstva u kulturi, umetnosti i sportu.

Planovi za naredni period ostaju na tom „tragu“ - nastavićemo da negujemo dobre odnose sa zajednicom i klijentima. Kad je reč o delovanju u poslovnom okruženju, trudićemo se da kroz proaktivan pristup i ulaganje u nove tehnologije, nastavimo da budemo jedan od stožera kvalitetne bankarske usluge na domaćem tržištu. Poseban akcenat biće na daljem unapređenju digitalnih servisa i ulaganju u inovacije, kako bismo blagovremeno odgovorili na najsavremenije trendove u poslovanju. Pritom, svakako neće biti izostavljen najvažniji i tradicionalni aspekt našeg poslovanja – građenje i održavanje visoko profesionalnih i partnerskih odnosa sa klijentima.

Zoran Petrović
Predsednik Izvršnog odbora

Makroekonomsko okruženje, mogućnosti za strane investitore i perspektive

Evropska komisija (EK) objavila je Strategiju proširenja Evropske unije na Zapadni Balkan, kojom EU odaje priznanje balkanskim zemljama za dugoročnu posvećenost procesu pridruživanja EU, a koji je bio privremeno prekinut tokom perioda grčke krize duga, izlaska Velike Britanije iz EU, te izbegličke krize u 2015. godini. Srbija je predstavljena kao jedna od vodećih zemalja u „trci“ ka EU, a 2025. godina se navodi kao indikativni datum, a ne kao krajnji rok ulaska u EU pod pretpostavkom daljeg unapređenja vladavine prava, smanjenja korupcije, itd.

Proces otvaranja poglavlja u okviru pregovaračkog procesa pridruživanja Evropskoj Uniji nastavljen je otvaranjem sledećih poglavlja: 13, poglavlje o ribarstvu, 33, poglavlje o finansijskim i budžetskim odredbama, poglavlje 17 koje pokriva nezavisnost centralne banke u ekonomskoj i monetarnoj politici i poglavlje 18, koje obuhvata oblast statistike s ciljem da se obezbede pouzdani i tačni podaci za procene stanja u društvu i državnim institucijama. Do sada je u pregovorima o prijemu Srbije u EU otvoreno 16 od ukupno 35 poglavlja, a privremeno su zatvorena dva.

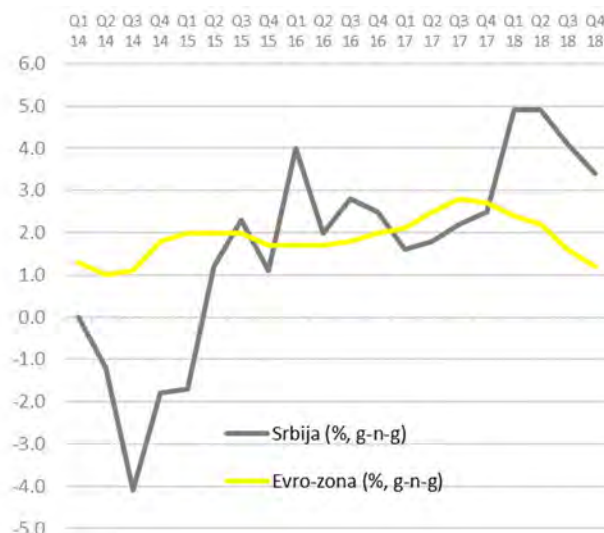
Izvršni odbor Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) 18. jula zvanično je odobrio 30-omesečni „Instrument koordinacije politika“ (PCI) nakon što je u februaru ove godine istekao trogodišnji ugovor iz predostrožnosti. Novi aranžman je dizajniran da održi makroekonomsku i finansijsku stabilnost, a sa druge strane potpomogne strukturne i institucionalne reforme koje će doprineti jačem rastu ekonomije, novom zapošljavanju i generalno poboljšanju životnog standarda. Prva kontrola u okviru ovog aranžmana izvršena je krajem 2018. godine, a institucija je pozitivno ocenila sprovođenje ekonomskog programa kao i budžeta za 2019. godinu koji podržava postignutu fiskalnu stabilnost.

Rejting agencija Standard & Poor's (S&P's) popravila je izgleda za povećanje kreditnog rejtinga Srbije za dugoročno zaduživanje u domaćoj i stranoj valuti sa „stabilnih“ na „pozitivne“ i potvrdila kreditni rejting Srbije na nivou BB. Prema ovoj agenciji, odluka o popravljaju izgleda za povećanje kreditnog rejtinga Srbije doneta je na osnovu snažnog privrednog rasta i rezultata monetarne politike u pogledu očuvanja cenovne i finansijske stabilnosti. Uzimajući u obzir postignute rezultate, agencija Standard & Poor's ocenjuje da bi rejting Srbije mogao biti povećan u narednih dvanaest meseci ukoliko se nastavi snažan privredni rast, uz smanjenje javnog duga i očuvanje spoljne održivosti.

Makroekonomski trendovi

Republički zavod za statistiku (RZZS) uradio je veliku reviziju podataka za bruto domaći proizvod (BDP) po metodologiji ESA 2010 (Evropski sistem nacionalnih računa) prema proizvodnom i rashodnom pristupu, u tekućim i stalnim cenama za period 2005-2017. godine. Proces velike revizije sprovodi se svake pete godine, a kao rezultat većeg obuhvata ekonomije, povećane su stope rasta za ceo posmatrani period, tj. smanjene stope pada i povećan je nivo BDP-a u apsolutnom iznosu. Neke od izmena su sledeće: poboljšani su podaci o uvozu robe, implementirano je novo razgraničenje sektora države, bolja je procena formalne zaposlenosti, ekonomski računi poljoprivrede biće u potpunosti implementirani, što će omogućiti tačnije merenje voćarske proizvodnje, itd.

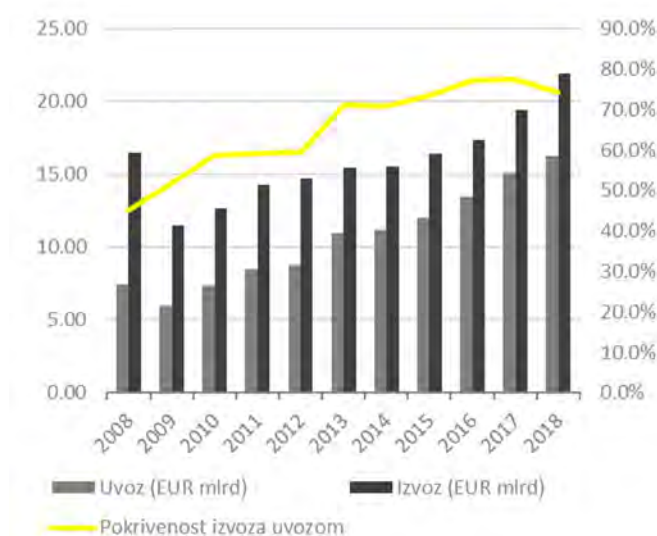
Prema RZZS-u, rast BDP-a u 2018. godini procenjen je na 4,4%, što je najviša stopa rasta od početka globalne finansijske krize u 2008. godini. Snažnom rastu ekonomije doprineo je efekat niske baze iz 2017. godine, rast bruto investicija u osnovna sredstva (+9,1% godišnje), tačnije infrastrukturni projekti države izvedeni u toku 2018. godine. Dalje, pozitivan efekat došao je i od trgovine na veliko (+9,1%), trgovine na malo (+4,5%), usluge ugostiteljstva (+10,1%), turizma (+12,3%), dok se negativan neto efekat izvoza povećao u 2018. nakon što se prvi put pojavio u 2017. godini. Razlog je s jedne strane usporavanje rasta izvoza, a sa druge strane snažan rast uvoza.

Grafikon 1: Stope rasta bruto društvenog proizvoda

Stopa rasta bruto domaćeg proizvoda (BDP) u četvrtom kvartalu usporila je rast na 3,4% godišnje posle 4,1% godišnje u trećem, 4,9% u drugom i 4,9% u prvom kvartalu. Usporavanje rasta BDP-a u četvrtom i snažan rast u prva tri kvartala delimično su obojena efektom baze koja je bila dosta niska u prva dva kvartala 2017. godine, da bi se povećala u trećem kvartalu 2017. Gledano sa rashodne strane, najveći doprinos rastu ekonomije dale su investicije (+3,2% godišnje). Međutim, one su usporile tempo rasta nakon prosečnog rasta od 11,1% u prva tri kvartala, zato što je kod nekih projekata dostignut visok stepen završenosti i početak zimske sezone.

Neto negativan efekat izvoza se smanjio zbog nastavka rasta izvoza u četvrtom kvartalu. Potrošnja domaćinstava zadržala je sličnu stopu rasta u K4 (+3,2% godišnje) kao i u K3 podržano blagim rastom zarada i zapošljavanja, dok je potrošnja države malo usporila rast u K4 (+3,3% godišnje), nakon 4,0% godišnje u K3. Od industrija najveći doprinos rastu ekonomije u četvrtom kvartalu dale su poljoprivreda (+15,6% godišnje), građevinarstvo (+2,7% godišnje), trgovina na veliko i malo (+6,5% godišnje), dok je sektor prerađivačke industrije i energetike ostvario pad od 2,5% godišnje, zbog lošeg performansa rudarstva, ali i značajnog usporavanja prerađivačke industrije ove godine.

Grafikon 2: Spoljna trgovina i pokrivenost izvoza uvozom

Evidentno je da domaći faktori, potrošnja stanovništva i investicije države u infrastrukturu, ali i dobri vremenski uslovi u odnosu na 2017. godinu, imaju dominantnu ulogu u rastu ekonomije ove godine, i da se usporavanje izvozne tražnje EU zemalja i dinamike rasta ekonomije evrozone još uvek ne reflektuje na domaće uslove.

Stopa nezaposlenosti porasla je na 12,9% u četvrtom kvartalu 2018. godine, nakon što je zabeležila 11,3% u trećem kvartalu, 11,9% u drugom kvartalu i 14,8% u prvom kvartalu. U proseku, stopa nezaposlenosti pala je na 12,7% u 2018. godini posle 13,5% u 2017. godini. Kada poredimo četvrti kvartal 2018. godine sa istim kvartalom 2017. godine, zaposlenost je povećana za 53.800. U okviru ukupne zaposlenosti došlo je do smanjenja neformalne zaposlenosti (-37,000) i povećanja formalne zaposlenosti (91,000) u sektorima prerađivačke industrije, administracije, građevinarstva i trgovine na veliko i malo. U poređenju sa trećim kvartalom 2018. godine pad zaposlenosti u četvrtom kvartalu 2018. godine uglavnom je generisana prestankom sezonskih poslova u poljoprivredi u kategoriji lica sa nižim i srednjim nivoima obrazovanja.

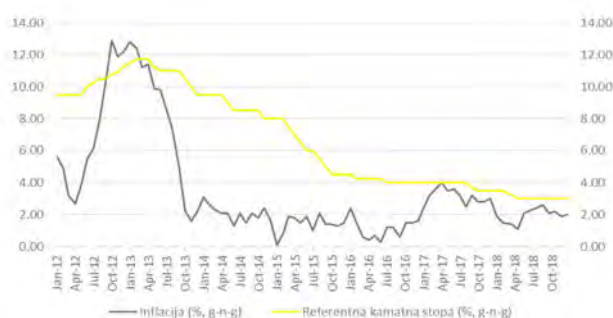
Usporavanje rasta industrijske proizvodnje u 2018. godini (+1,3% g-n-g) u poređenju sa 2017. godinom (+3,5% g-n-g) rezultat je pada rudarstva (+4,8% g-n-g) i značajnog usporavanja prerađivačkog sektora (+1,9% g-n-g), u poređenju sa 2,7% g-n-g i 6,4% g-n-g respektivno u 2017. godini. Proizvodnja i snabdevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacijom su se oporavili (+1,2% g-n-g) u poređenju sa 2017. godinom kada su ostvarile pad od 6,4% g-n-g. Rast industrijske proizvodnje i prerađivačkog sektora u 2018. godini najniži je od 2014. godine kada je zemlja bila pogođena velikim poplavama.

S obzirom na vrlo povoljne domaće uslove (visok priliv stranih direktnih investicija, postignuta makroekonomska ravnoteža i rast kreditne aktivnosti), pretpostavljamo da su eksterni faktori doprineli ovom rezultatu. Naime, povećani rizici na globalnim tržištima (pretnja trgovinskog rata, Bregzit i ostali prisutni rizici) rezultirali su usporavanjem kako ekonomije EU, pa posledično i izvozne tražnje za domaćim proizvodima. Činjenica je da 18 od 24 sektora beleže pozitivnu stopu rasta, međutim značajno je smanjen fizički obim proizvodnje. Ovaj indikator porastao je za samo 2% u 2018. godini nakon što je dostigao svoj maksimum u 2015. godini (+8,3% godišnje). Rast prerađivačke industrije bio je podstaknut rastom proizvodnje koksa i derivata nafte, proizvodnje kože, proizvodnje osnovnih metala, proizvodnje električne opreme, itd. Proizvodnja automobila u FIAT-u, Kragujevac je i dalje bila u padu (-4,1% godišnje) nakon pada od 3,3% g-n-g u 2017. godini.

Izvoz je usporio rast u 2018. godini (+8,1% g-n-g), nakon rasta od 12,1% g-n-g u 2017. godini zbog usporavanja izvozne tražnje Evropske unije čija ekonomija je usporila rast u 2018. godini. Izvoz FIAT-ovih automobila više ne dominira u strukturi izvoza, već su to električne mašine, aparati i uređaji. I dalje je struktura izvoza dosta diversifikovana zahvaljujući prilivu stranih direktnih investicija (SDI) u različite sektore uključujući: gvožđe i čelik, obojeni metali, proizvodi od kaučuka, odevne predmete, hemijske proizvode, i ostalo. Prvi put od 2013. godine titulu najvećeg izvoznika od FIAT-a je preuzela HIBIS grupa koja je kupila Železaru Smederevo u 2016. godini.

Stopa rasta uvoza u 2018. godini (+13,0% g-n-g) ostala je na sličnom nivou kao u 2017. godini (+13,6% g-n-g), kao i struktura uvoza: energenti (delimično je rast rezultat rasta cena nafte na globalnim tržištima), potom uvoz gvožđa, čelika, obojenih metala, električnih mašina i ostalih proizvoda i sirovina neophodnih za nov investicioni ciklus. Zbog rasta uvoza, pokrivenost uvoza sa izvozom blago je pala na 74,2% u 2018. godini u poređenju sa 77,6% u 2017. godini. Strane direktne investicije ostale su na sličnom nivou u prvih jedanaest meseci 2018. godine (2,2 milijardi evra) kao i prethodne godine. Značajniji rast je izostao i pored subvencija koje je Vlada odobravalala za nove investicije zbog nešto viših geopolitičkih rizika u zemljama investitora.

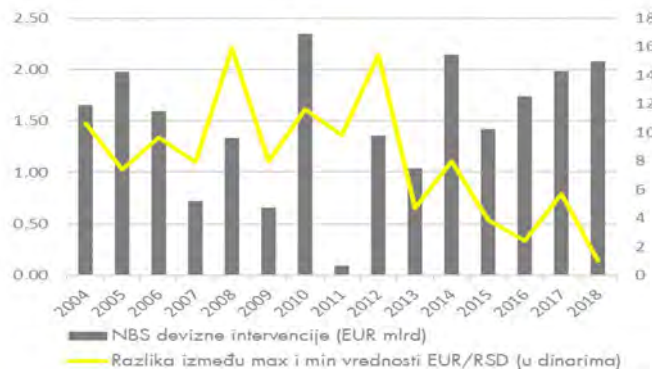
Inflacija je usporila rast na 2% godišnje za celu 2018. godinu nakon nešto snažnijeg rasta od 3% u 2017. godini. Međutim, rast cena u 2017. godini je najvećim delom bio opredeljen jednokratnim povećanjima cena hrane usled jako niskih temperatura tokom zime i proleća, tako da je nešto viša baza iz 2017. godine kod ove kategorije proizvoda doprinela usporavanju inflacije u 2018. Pored toga, visoka baza kod cena komunikacija je takođe imala svoj efekat ali i podbacivanje u povećanju regulisanih cena u odnosu na prvobitno postavljen plan Vlade.

Grafikon 3: Inflacija i referentna kamatna stopa

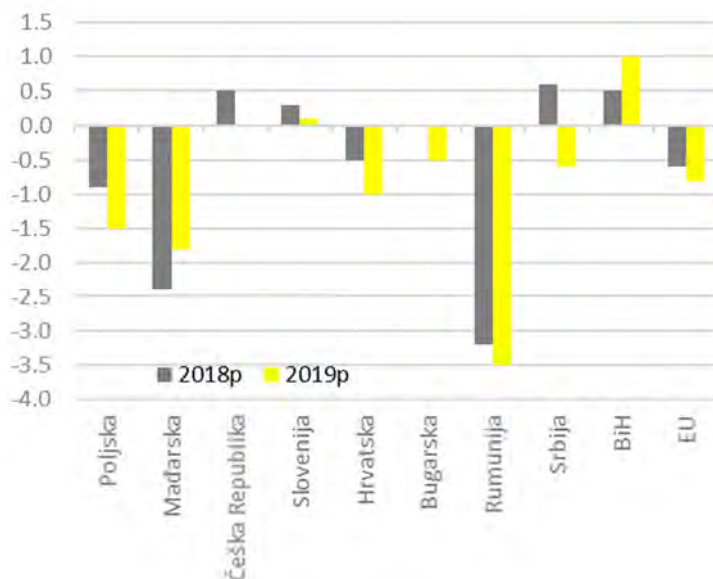
U toku 2018. godine inflacija je bila van inflacionog koridora (3% +/- 1,5pp) zbog čega je Narodna banka Srbije (NBS) smanjila referentnu kamatnu stopu dva puta za ukupno 50 baznih poena na 3,0% i na tom nivou zadržala stopu sve do kraja godine. U maju se inflacija vratila u targetirani koridor. Gotovo sve kategorije proizvoda i usluga beležile su umerene i dosta niže stope rasta u odnosu na 2017. godinu, osim cena goriva čiji je snažan rast (+5,8% godišnje) u 2018. godini bio posledica korekcija cena na domaćem tržištu usled njihovog rasta na globalnim tržištima. Takođe, cene alkoholnih pića i duvana imale su, kao i u 2017. godini, nešto višu stopu rasta (+5,4%) usled povećanja akciznih stopa. Pad stope nezaposlenosti i snažan rast ekonomije još uvek se nije odrazio na značajniji rast lične potrošnje koja bi podstakla rast bazne inflacije koja je dostigla najniži nivo (1%) od 2008. godine.

Dinar je pokazao trend jačanja u odnosu na evro zahvaljujući prilivu stranih direktnih investicija, izvozu, prilivu doznaka iz inostranstva (2018: 2,5 milijardi evra), povećanom povlačenju kredita banaka od matica u inostranstvu i emitovanju hartija od vrednosti Ministarstva finansija. Međutim, izraženije jačanje domaće valute sprečeno je deviznim intervencijama NBS na deviznom tržištu (2,1 milijardi evra) koje su bile na sličnom nivou kao u 2017. godini (2,0 milijardi evra) i uglavnom su bile na kupovnoj strani (1,8 milijardi evra). U odnosu na 2017. godinu, dinar je nominalno ojačao za 0,24% a razlika između minimalne (118,00) i maksimalne vrednosti (119,00) dinara je iznosila svega 0,99 dinara. Strane direktne investicije su dostigle rekordan nivo u 2018. godini (3,2 mlrd evra) prvi put od 2011. godine. Najveći doprinos ovom rastu došao je od uplate koncesione naknade (500 mln evra) od strane Vinci kompanije i privatizacionog prihoda (306,9 mln evra) od Zijin kompanije za akviziciju RTB Bor-a.

Grafikon 4: NBS devizne intervencije i odnos EUR/RSD

Nekonsolidovani budžet Republike Srbije je drugu godinu zaredom u suficitu. U 2018. godini suficit (32 mlrd dinara) je bio blago niži u odnosu na 2017. godinu (33 mlrd dinara). Budžetski prihodi i rashodi su imali sličnu stopu rasta u 2018. godini, 5,4% i 5,7% respektivno, ali u poređenju sa prethodnim godinama evidentno je usporavanje rasta budžetskih prihoda, naročito poreskih prihoda. Usporavanje rasta poreskih prihoda delimično je rezultat niske inflacije, a delimično i suženog prostora u povećanju efikasnosti naplate poreza. Što se tiče rashoda, njihov rast je udvostručen u 2018. u odnosu na prethodnu godinu usled korekcije zarada u javnom sektoru i penzija i politike povećanog investiranja u kapitalne investicije. Troškovi kamata su drugu godinu zaredom u padu zbog silazne putanje kamata kako na domaćem tako i na stranim tržištima. Posledično suficit budžeta države je dostigao 0,6% BDP posle 0,7% u 2017. godini.

Grafikon 5: Konsolidovani budžetski deficit/suficit u odnosu na BDP

Prvi put od uvođenja mera štednje u 2015. godini, dug je krenuo da raste u 2018. godini – najviše zbog emitovanja referentnih emisija duga na domaćem tržištu (ali i kursnih razlika) sa ciljem da se ove emisije uključe u jedan od indeksa obveznica za tržišta u razvoju. Međutim otplata dospelog eurobonda na kraju godine u vrednosti od 1 mlrd dolara, uticala je na pad javnog duga na 23 milijarde evra, dok je u odnosu na BDP javni dug pao na 53,0% u 2018. godini (sa 61,4% u 2017. godini), na šta je delimično uticala i revizija BDP-a.

Emisije B-zapisa Ministarstva finansija na domaćem tržištu tokom 2018. godine (2,4 milijardi evra) značajno su premašile potrebe refinansiranja duga (1,9 mlrd evra). Naime, Uprava za javni dug (UJD) emitovala je „referentne emisije“ petogodišnjih i desetogodišnjih hartija od vrednosti sa ciljem da se u perspektivi ove hartije kvalifikuju za ulazak u JP Morgan EMBI index. U cilju povećanja učešća dinarskog duga u ukupnom javnom dugu, emisije dinarski denominovanih hartija od vrednosti činile su 76,4% ukupno emitovanog duga, a njihova vrednost dostigla je 1,8 milijardi evra.

Dobre fiskalne performanse i stabilno makroekonomsko okruženje uticalo je na dalji rast poverenja investitora i pomeranja krive prinosa ka dužim ročnostima. Prema poslednjim podacima iz septembra 2018. godine, najveće učešće u strukturi ukupnog portfolija imali su trogodišnji B-zapisi (28%), petogodišnji (23%) i sedmogodišnji (19%). U odnosu na 2017. godinu povećalo se učešće petogodišnjih hartija od vrednosti (2017: 15%) i desetogodišnjih hartija od vrednosti sa 6,3% u 2017. na 15,7% u septembru 2018. godine. Prosečni prinosi na dinarski-denominovane hartije od vrednosti pali su na 4,36 u 2018. godini sa 4,74% u 2017. godini, a prosečan prinos na evro-denominovane B-zapise Ministarstva finansija pao je na 1,28% u 2018. godini sa 1,57% u 2017. godini.

Kretanja u bankarskoj industriji

Značajan oporavak rasta kreditne aktivnosti bankarskog sektora od 9,8% (2017: 2,8%) bio je podstaknut rastom ekonomije u 2018. godini, padom stope nezaposlenosti, niskim kamatnim stopama i rastom potrošnje. Doprinos ovom rastu kredita došao je kako iz rasta kredita stanovništvu (+12,5%), tako i rasta kredita privredi, koji su se u 2018. godini značajno oporavili (+7,2%) nakon skromnog rasta od 1,4% u 2017. godini. Ova stopa je još viša kada se isključi efekat otpisa i prodaje problematičnih kredita.

Volumen novoplasiranih kredita stanovništvu nastavio je da raste (+954,3 miliona evra) u poređenju sa 2017. godinom (+562,4 miliona evra), a najviše sredstava plasirano je u gotovinske kredite (+EUR 613,6 miliona). Stambeni i potrošački krediti dominiraju u ukupnom portfoliju kredita odobrenih stanovništvu, sa učešćem od 41,5% i 41,6% respektivno. Investicioni krediti plasirani privredi su se oporavili (+12,2%) nakon pada od 7,2% u 2017, kao i krediti za likvidnost i obrtna sredstva (+7,8%) nakon rasta od 6,7% u 2017.

Usled značajnog porasta potrošačkih kredita koji su odobravani na duge rokove, NBS je uvela ograničenje kreditne zaduženosti od 60% za sve vrste kredita (kao odnos mesečnih kreditnih obaveza i redovnih neto mesečnih prihoda dužnika). U slučaju kršenja ovog racija, banka je u obavezi da smanji kapital u iznosu ostatka duga. Dalje, banke su ograničene da u 2019. godini mogu da odobravaju potrošačke (izuzev za kupovinu automobila) i gotovinske kredite najduže na period do maksimalno sedam godina, u suprotnom će morati da umanje kapital za celokupan neotplaćeni iznos glavnice tog potraživanja od dužnika.

Zahvaljujući rastu kredita kao i strategiji rešavanja problematičnih kredita, racio problematičnih kredita nastavio je da pada na 6,4% u trećem kvartalu 2018. godine sa 9,8% u 2017. godini. Najveći pad je ostvario racio problematičnih kredita odobrenih privredi koji je u trećem kvartalu 2018. godine iznosio 5,7% nakon 10,8% u 2017. godini.

Racio problematičnih kredita odobrenih preduzetnicima takođe je bio u padu na 7,7% u K3 2018 sa 10,7% u 2017. godini, kao i u slučaju stanovništva, gde je ostvario pad K3 2018. godine na 4,7% nakon 5,6% u 2017. Problematici krediti po minusnom saldu po tekućem računu imali su najveći pad na 7,2% u trećem kvartalu 2018. godine (2017: 10,8%).

Pokrivenost problematičnih kredita ukupno obračunatom rezervom za procenjene bilansne i vanbilansne gubitke bila je na izuzetno visokom nivou i iznosila je 153,3% u septembru 2018. godine (2017: 133,2%). Takođe adekvatnost kapitala je i dalje dosta iznad propisanih 12%, a visina ovog racija u septembru 2018. godine iznosila je 22,8% (2017: 22,6%).

Za razliku od 2017. godine, kada su banke viškove likvidnosti usmeravale uglavnom u repo operacije kod Narodne banke Srbije (NBS), u 2018. godini se promenio trend, tako da je najveći deo izvora finansiranja usmeren na kreditiranje privrede i stanovništva. Racio pokrivenosti kredita depozitima ostao je na stabilnom nivou u 2018. od 94,4% (2017: 99,2%) jer su krediti i depoziti rasli sličnom dinamikom.

Ukupni depoziti ostvarili su izuzetan rast u 2018. godini (+2,6 milijardi evra) u odnosu na 2017. godinu (+552,9 miliona evra). Podjednak doprinos dali su kako depoziti privrede (+971,4 miliona evra) tako i depoziti stanovništva (+994,3 milion evra). Čak su i depoziti javnih preduzeća imali značajan rast od 527,2 miliona evra.

Započet je proces privatizacije banaka u državnom vlasništvu što je i jedan od zahteva novog aranžmana sa MMF-om. Država je objavila tender za izbor finansijskog savetnika u procesu privatizacije Komercijalne banke, a u slučaju JUBMES banke, Ministarstvo finansija objavilo je poziv za prodaju 28,5% kapitala.

Što se tiče konsolidacije bankarskog sektora, Societe Generale banka potpisala je ugovor o prodaji banke OTP grupaciji iz Mađarske. Proces integracije Piraeus banke u sistem Direktne banke okončan je u 2018. godini.

Profitabilnost domaće bankarske industrije merena prinosom na kapital bila je nešto niža u periodu januar-septembar 2018. godine (10,7%) u poređenju sa istim periodom prethodne godine (11,0%) jer je nivo profita ostao isti, dok je kapital značajno porastao u odnosu na 2017. godinu. Zahvaljujući rastu kreditne aktivnosti prihodi kamatnih stopa su porasli (+4,0% u periodu januar-septembar 2018. godine u odnosu na isti period prethodne godine). Racio pokrivenosti poslovnih rashoda sa poslovnim prihodima porastao je na 60,4% januar-septembar 2018. godine u poređenju sa 59,6% u periodu januar-septembar 2017. godine uglavnom zbog manjih poslovnih prihoda.

OSNOVNI PODACI O GRUPI

Konsolidovani finansijski izveštaji Raiffeisen banke a.d. Beograd obuhvataju aktivnosti Raiffeisen banke a.d. Beograd, kao matičnog pravnog lica i sledećih povezanih pravnih lica, nad kojim Raiffeisen banka a.d. Beograd ima kontrolu (u daljem tekstu: Grupa ili Raiffeisen grupa):

- Društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom Raiffeisen Future a.d. Beograd
- Društvo za upravljanje investicionim fondovima Raiffeisen Invest a.d. Beograd
- Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd.

Gore navedena društva su zavisna pravna lica Raiffeisen banke a.d. Beograd i njihov kapital je 100% u vlasništvu Raiffeisen banke a.d. Beograd na dan 31. decembar 2018. godine, s tim da je Raiffeisen banka a.d. Beograd u vlasništvu nad kapitalom Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd učestvovala sa 50% do 31. oktobra 2016. godine. Kupovinom preostalih 50% udela od Raiffeisen-Leasing International G.m.b.H. iz Beča, Banka je postala jedini vlasnik Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd.

Sedište svih članica Raiffeisen grupe je u ulici Đorđa Stanojevića 16, Novi Beograd.

Raiffeisen banka a.d. Beograd

„Raiffeisenbank Jugoslavija“ a.d. Beograd (u daljem tekstu: Banka) osnovana je 2001. godine i upisana u registar Privrednog suda u Beogradu, pod brojem VFi-3724/01 od 10. aprila 2001. godine. U 2003. godini Raiffeisenbank Jugoslavija a.d. Beograd promenila je naziv u Raiffeisen bank a.d. Beograd. Promena je registrovana 24. aprila 2003. godine u Trgovinskom sudu u Beogradu rešenjem br. XI Fi 4800/03. Rešenjem Agencije za privredne registre BD 159711/2006 od 9. oktobra 2006. godine brisan je naziv Raiffeisenbank a.d. Beograd i upisan novi naziv Raiffeisen banka a.d. Beograd.

Konsolidovani finansijski izveštaji za godinu koja se završava na dan 31. decembar 2018. godine obuhvataju Banku i njena zavisna pravna lica (u daljem tekstu: Grupa):

- Društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom Raiffeisen Future a.d. Beograd.
- Društvo za upravljanje investicionim fondovima Raiffeisen Invest a.d. Beograd.
- Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd.

U skladu sa Zakonom o bankama, Ugovorom o osnivanju i Statutom, Banka je registrovana za obavljanje sledećih poslova: depozitni i kreditni poslovi;

- devizni, devizno-valutni i menjački poslovi;
- poslovi platnog prometa;
- izdavanje platnih kartica;
- poslovi sa hartijama od vrednosti (izdavanje hartija od vrednosti i poslovi kastodi banke i dr.);
- brokersko dilerki poslovi;
- izdavanje garancija, avala i dr. oblika jemstava (garancijski posao);

- kupovinu, prodaju i naplatu potraživanja (faktoring, forfeiting itd.);
- poslove zastupanja u osiguranju;
- poslove posredovanja za povezana pravna lica čiji je osnivač Banka i pružanje usluga povezanim licima čiji je osnivač Banka, u oblastima za koje povezana pravna lica nemaju svoje organizacione jedinice.

Rešenjem Narodne banke Jugoslavije br. 86/2001 od 11. aprila 2001. godine Banka je dobila dozvolu za obavljanje platnog prometa i kreditnih poslova sa inostranstvom ("veliko ovlašćenje").

Organi upravljanja Bankom su: Skupština Banke. Upravni odbor i Izvršni odbor. Članove Upravnog odbora imenuje Skupština Banke. Najmanje jedna trećina članova Upravnog odbora su lica nezavisna od Banke, odnosno lica koja nemaju direktnog ili indirektnog vlasništva ni u Banci, ni u članu bankarske grupe u kojoj je Banka. Banku zastupa i predstavlja Predsednik Izvršnog odbora Banke. Banka je formirala i sledeće odbore: Odbor za praćenje poslovanja Banke (Odbor za reviziju). Kreditni odbor i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom.

Banka svoje poslovanje obavlja sa sedištem u Novom Beogradu, u ulici Đorđa Stanojevića br. 16, preko svojih regionalnih centara – Regionalni centar Beograd 1 (sa jednom lokalnom filijalom, 14 filijala i 10 ekspozitura), Regionalni centar Beograd 2 (sa jednom regionalnom filijalom, 14 filijala i 11 ekspozitura), Regionalni centar Sever (sa jednom regionalnom filijalom, 3 lokalne filijale, 8 filijala i 4 ekspoziture) i Regionalni centar Jug (sa 2 regionalne filijale, 5 lokalnih filijala, 6 filijala, 7 ekspozitura).

Na dan 31. decembra 2018. godine Banka je imala 1.568 zaposlenih (31. decembar 2017. godine: 1.555 zaposlenih).

Poreski identifikacioni broj Banke je 100000299.

Društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom Raiffeisen Future a.d. Beograd

Raiffeisen Future a.d., Beograd Društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom (dalje u tekstu: „Društvo“) osnovano je Odlukom o osnivanju od 28. septembra 2006. godine od strane Raiffeisen banke a.d., Beograd (prethodno Raiffeisenbank a.d., Beograd) u skladu sa Zakonom o dobrovoljnim penzijskim fondovima i penzijskim planovima i Zakonom o privrednim društvima.

Osnivanje Društva je upisano u registar Agencije za privredne registre u Beogradu 23. novembra 2006. godine pod brojem BD.194119/2006. Društvo je registrovano kao zatvoreno akcionarsko društvo čiji je jedini osnivač i akcionar Raiffeisen banka a.d., Beograd.

Društvo je registrovano za organizovanje i upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima, kao i za spoljnotrgovinski promet i usluge u spoljnotrgovinskom prometu.

Društvo je dana 12. februara 2013. godine u APR registrovalo promenu sedišta u Đorđa Stanojevića 16. 11070 Novi Beograd.

Društvo na dan 31. decembra 2018. godine ima 13 zaposlenih (31. decembar 2017. godine: 14 zaposlenih). Matični broj Društva je 20223243, a poreski identifikacioni broj 104714052. Kastodi banka sa kojom Društvo ima zaključen ugovor je Societe Generale Banka Srbija a.d. Beograd.

Društvo Raiffeisen Future upravlja sa dva dobrovoljan penzijska fonda (u daljem tekstu: Fondovi):

- Dobrovoljni penzijski fond Raiffeisen Future i
- Dobrovoljni penzijski fond Raiffeisen Euro Future.

Narodna banka Srbije je dana 16. novembra 2006. godine izdala Rešenje br. 10175 kojim se izdaje dozvola za rad Društvu, kao i Rešenje br. 10176 kojim se izdaje dozvola za organizovanje i upravljanje Dobrovoljnim penzijskim fondom Raiffeisen Future. Dobrovoljni penzijski fond Raiffeisen Future (dalje u tekstu: Fond Future) se u Registru dobrovoljnih penzijskih fondova Narodne banke Srbije vodi pod registarskim brojem 1000168. Fond je počeo sa poslovanjem u januaru 2007. godine. Na dan 31. decembra 2018. godine Fond ima ukupno 30.665 članova (2017. godine: 26.860) i ukupna neto imovina Fonda iznosi RSD 4.855.454 hiljada (2017.: RSD 4.264.757 hiljade).

Narodna banka Srbije je dana 11. juna 2015. godine izdala Rešenje br. 51 kojim se izdaje dozvola za organizovanje i upravljanje Dobrovoljnim penzijskim fondom Raiffeisen Euro Future. Dobrovoljni penzijski fond Raiffeisen Euro Future (dalje u tekstu: Fond Euro Future) se u Registru dobrovoljnih penzijskih fondova Narodne banke Srbije vodi pod registarskim brojem 1001138. Fond Euro Future je počeo sa poslovanjem u julu 2015. godine. Na dan 31. decembra 2018. godine Fond Euro Future ima ukupno 3.336 članova (2017.: 2.554) i ukupna neto imovina Fonda iznosi RSD 153.353 hiljada (2017.: RSD 108.244 hiljada).

Društvo za upravljanje investicionim fondovima Raiffeisen Invest a.d. Beograd

Raiffeisen INVEST a.d. Beograd Društvo za upravljanje investicionim fondovima (dalje u tekstu: Društvo) osnovano je Odlukom o osnivanju od 03. maja 2007. godine od strane Raiffeisen banke a.d. Beograd u skladu sa Zakonom o investicionim fondovima i Zakonom o privrednim društvima. Društvo je osnovano i posluje kao zatvoreno akcionarsko društvo.

Komisija za hartije od vrednosti je 31. maja 2007. godine izdala Rešenje br. 5/0-33-2491/4-07 o davanju dozvole za rad društvu za upravljanje investicionim fondovima za obavljanje sledećih delatnosti:

- organizovanje i upravljanje otvorenim investicionim fondom
- osnivanje i upravljanje zatvorenim investicionim fondom
- upravljanje privatnim investicionim fondom.

Osnivanje Društva je upisano u Registar privrednih subjekata kod Agencije za privredne registre u Beogradu dana 25. juna 2007. godine pod brojem BD62641/2007. Društvo je registrovano kao zatvoreno akcionarsko društvo čiji je jedini osnivač i akcionar Raiffeisen banka a.d. Beograd.

Delatnost Društva je upravljanje investicionim fondovima, dok je kao pretežna delatnost u Agenciji za privredne registre upisano upravljanje fondovima.

Društvo je dana 12. februara 2013. godine u APR registrovalo promenu sedišta u Đorđa Stanojevića 16. 11070 Novi Beograd.

Na dan 31. decembar 2018. godine Društvo ima 12 zaposlenih (31. decembar 2017.: 12).

Matični broj Društva je 20302402, a poreski identifikacioni broj 105053883. Kastodi banka sa kojom Društvo ima zaključen ugovor je UniCredit bank Srbija a.d. Beograd.

Na dan 31. decembar 2017. godine. Društvo upravlja sa tri otvorena investiciona fonda (u daljem tekstu: Fondovi):

- Otvoreni investicioni fond Raiffeisen Cash
- Otvoreni investicioni fond Raiffeisen Euro Cash
- Otvoreni investicioni fond Raiffeisen World.

Komisija za hartije od vrednosti je dana 12. jula 2007. godine izdala Rešenje. br. 5/0-34-3927/8-07 o davanju dozvole za organizovanje otvorenog investicionog fonda Raiffeisen Akcije, a dana 16. avgusta 2007. godine Rešenje br. 5/0-44-6300/5-07 o upisu ovog fonda u Registar investicionih fondova. Dana 13.01.2011. godine Komisija za hartije od vrednosti je izdala rešenje br.5/0-42-41/3-11 o davanju prethodne saglasnosti na spajanje otvorenog investicionog fonda Raiffeisen Akcije (fond koji prestaje da postoji) otvorenom investicionom fondu Raiffeisen World (fond sticalac). Dana 31.03.2011. godine izvršeno je spajanje otvorenog investicionog fonda Raiffeisen Akcije fondu Raiffeisen World. Komisija za hartije od vrednosti je dana 12.05.2011. godine izdala rešenje br. 5/0-42-41/7-11 kojim je dala saglasnost na Izveštaj o spajanju uz pripajanje. Istim rešenjem otvoreni investicioni fond Raiffeisen Akcije je prestao da postoji i izbrisan je iz registra investicionih fondova.

Komisija za hartije od vrednosti je dana 10. decembra 2009. godine izdala Rešenje. br. 5/0-34-5414/5-09 o davanju dozvole za organizovanje otvorenog investicionog fonda Raiffeisen CASH, a dana 04. marta 2010. godine Rešenje br. 5/0-44-351/7-10 o upisu ovog fonda u Registar investicionih fondova. Otvoreni investicioni fond Raiffeisen CASH predstavlja fond očuvanja vrednosti imovine. Na dan 31. decembar 2018. godine Raiffeisen Cash ima ukupno 1.737 članova (2017.:1355) i neto imovina ovog fonda iznosi RSD 10.128.833 hiljada (2017.: RSD 8.125.647 hiljada).

Komisija za hartije od vrednosti je dana 14. maja 2010. godine izdala Rešenje. br. 5/0-34-1845/3-10 o davanju dozvole za organizovanje otvorenog investicionog fonda Raiffeisen World, a dana 5. avgusta 2010. godine Rešenje br. 5/0-44-3581/4-10 o upisu ovog fonda u Registar investicionih fondova. Otvoreni investicioni fond Raiffeisen WORLD upisan je kao fond rasta vrednosti imovine. Rešenjem Komisije za hartije od vrednosti br. 5/0-38-2734/5-15 od 22.09.2015. godine otvoreni investicioni fond Raiffeisen World upisan je u Registar investicionih fondova kao balansirani fond, a na osnovu *Odluke o promeni vrste fonda-OIF Raiffeisen WORLD iz fonda rasta vrednosti imovine u balansirani fond* koju je donela Skupština Društva dana 4.9.2015. godine. Na dan 31. decembar 2018. godine Raiffeisen World ima ukupno 2.316 članova (2017.: 2.477) i neto imovina ovog fonda iznosi RSD 1.474.733 hiljade (2017.: RSD 1.892.658 hiljade).

Komisija za hartije od vrednosti je dana 25. oktobra 2012. godine izdala Rešenje. br. 5/0-34-3718/4-12 o davanju dozvole za organizovanje otvorenog investicionog fonda Raiffeisen EURO CASH, a dana 13. novembra 2012. godine Rešenje br. 5/0-44-4305/3-12 o upisu ovog fonda u Registar investicionih fondova. Otvoreni investicioni fond Raiffeisen EURO CASH predstavlja fond očuvanja vrednosti imovine. Na dan 31.decembar 2018. godine Raiffeisen Euro Cash ima ukupno 3.159 člana (2017.: 2.339) i neto imovina ovog fonda iznosi RSD 11.496.945 hiljada (2016.: RSD 12.419.862 hiljada).

Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd

Društvo za posredovanje, promet i usluge Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd (u daljem tekstu: Raiffeisen Leasing) osnovano je Ugovorom o osnivanju između Raiffeisenbank a.d. Beograd i Raiffeisen – Leasing International GmbH Vienna od 5. februara 2003. godine, koji su učestvovali sa po 50% u kapitalu Raiffeisen Leasing. U skladu sa ugovorom o prodaji preostalih 50% udela u Raiffeisen Leasing-u, koji je sklopljen između Raiffeisen banke a.d. Beograd i Raiffeisen – Leasing International GmbH Vienna 24. oktobra 2016. godine, Raiffeisen banka a.d. Beograd je postala vlasnik 100% kapitala Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd.

Osnivanje Raiffeisen Leasinga je upisano u registar Trgovinskog suda u Beogradu pod brojem X-Fi-1410/03 dana 10. februara 2003. godine. U skladu sa promenom zakonske regulative, Raiffeisen Leasing je upisano u registar Agencije za privredne registre pod brojem 1-89259-00 dana 23. decembra 2005. godine.

Dana 25. januara 2006. godine, Narodna Banka Srbije je izdala Rešenje br. 619 po kome se izdaje dozvola Raiffeisen Leasingu za obavljanje poslova finansijskog lizinga.

U skladu sa Rešenjem Narodne Banke Srbije, budući da je Raiffeisen Leasing registrovano za obavljanje poslova finansijskog lizinga, prestaje da važi prethodna registracija, kojom je Raiffeisen Leasing bilo registrovano za finansijski lizing, posredovanje, veleprodaju i maloprodaju, prevoz i skladištenje robe, kupoprodaju i iznajmljivanje nekretnina, iznajmljivanje automobila i ostalih prevoznih sredstava, kao i mašina i opreme, istraživanje tržišta, konsalting i menadžment poslove i ostale usluge reklame i propagande. Takođe, u skladu sa važećom zakonskom regulativom, društva registrovana za obavljanje delatnosti finansijskog lizinga, ne mogu obavljati druge vrste delatnosti.

Osnovna delatnost Raiffeisen Leasing je finansijski lizing. Sedište Raiffeisen Leasinga je u ulici Đorđa Stanojevića 16. Novi Beograd.

Na dan 31. decembra 2018. godine Raiffeisen Leasing ima 69 zaposlenih (2017.: 70).

Raiffeisen banka a.d. Beograd

Poslovanje sa privredom

U 2018. godini, poslovanje sa privredom zabeležilo je još jednu veoma uspešnu poslovnu godinu, sa ukupnim rezultatima koji su u velikoj meri iznad predviđenih ciljeva, kao rezultat rastuće aktive, pozitivnog razvoja u pogledu ukupnog prihoda od svih najvažnijih proizvoda.

Podržan rastućom ekonomijom u Srbiji i tržištu privrede koje pokazuje dinamičniji ekonomski rast, kao i rast stranih direktnih investicija, segment za poslovanje sa privredom uspeo je da značajno uveća kako portfolio aktive (+ 9% g-n-g) tako i volumene obaveza (+ 27% g-n-g), održavajući strog pristup riziku od prethodnih godina, što je kao rezultat imalo značajno poboljšanje kvaliteta portfolija i veliko smanjenje loših kredita. Veoma konkurentan bankarski sektor za klijente iz privrede i dalje su karakterisale stalne tržišne promene, kao što su okruženje niskih kamatnih stopa, prevelika likvidnost, kao i manje kamatne stope i margine.

Segment poslovanja sa privredom zadržao je svoje osnovno usmerenje na klijente i uspešnu strategiju u poslovanju: očuvanje dugoročnih partnerstava sa klijentima iz primarnog kreditnog portfolija, usmerenje na dobro strukturisane poslove, kao i podrška zdravim poslovnim aktivnostima klijenata stalnim pružanjem kvalitetnih usluga i osiguravanjem stroge politike upravljanja rizikom.

Takođe, iz godine u godinu, banka potvrđuje svoju lidersku poziciju u multinacionalnom segmentu, sa veoma razvijenom platformom za multinacionalne klijente, koja opslužuje najvažnije i najveće investitore u Srbiji, kao i najvažnije partnere Vlade u infrastrukturnim i poljoprivrednim projektima.

Razvoj ključnih proizvoda i inovacija

Poslovne aktivnosti, inicijative i nove ponude proizvoda u segmentu privrednog bankarstva u 2018. bili su u skladu sa uslovima poslovanja i boljom situacijom na tržištu. Raiffeisen banka je uspešno izašla u susret finansijskim potrebama svojih klijenata, nudeći sveobuhvatnu i visoko kvalitetnu ponudu proizvoda kredita, kao i ostalih proizvoda i usluga u sledećim kategorijama: krediti za privredu (uključujući standardne kredite i kreditne linije na revolving osnovi, finansiranje projekata, sindicirane kredite, itd), finansiranje trgovine (garancije, akreditivi, faktoring, menični proizvodi), depoziti, proizvodi sredstava (spot transakcije, forward, kvazi forward, kamatni svop, hedžing instrumenti, brokerske i kastodi usluge), domaće i međunarodne platne transakcije, POS-terminali, poslovne platne kartice i elektronsko bankarstvo.

Akvizicija kvalitetnih klijenata putem ponude različitih mogućnosti finansiranja bila je usmerenje i u 2018. godini. Banka je uspešno odgovorila na potrebe klijenata za finansiranjem putem aktivne ponude konkurentnih kreditnih uslova. Poseban akcenat stavljen je na capital-light proizvode: dokumentarne poslove i proizvode na bazi tarife (kao što je upravljanje gotovim novcem, kao i proizvodi sredstava).

U isto vreme, segment za poslovanje sa privredom održao je uspešan prodajni pristup, koji se ogleda u konceptu proaktivnog planiranja/praćenja izvršavanja, kao i putem razvoja planiranja zajedničke strategije prema velikim grupacijama povezanih lica, kao i sistematskim prodajnim kampanjama i cenovnim akcijama.

Ovaj pristup potvrđen je vodećom pozicijom banke na tržištu i stabilnim razvojem poslovanja sa velikim multinacionalnim kompanijama koje su aktivne u više zemalja, sa posebnim usmerenjem na namenski osmišljene proizvode i usluge (npr. računi za posebne namene, kreditne kartice, proizvodi sredstava, itd).

U vezi sa novim inicijativama i inovacijama, osnovno usmerenje je na daljem razvoju celog segmenta keš menadžmenta, kao i na dalja unapređenja elektronske platforme RaiffeisenOnLine i uvođenja strategije digitalnog bankarstva za elektronsko bankarstvo.

Najvažnija dostignuća i segmenti usmerenja u 2018/2019. uključuju:

- Nastavak poboljšanja platforme RaiffeisenOnLine (u toku je razvoj platforme za garancije i kredite, koncept sigurnosti razvija se u skladu sa direktivama Raiffeisen grupacije, povlačenje naloga za dinarsko plaćanje putem elektronskog bankarstva, slanje dokumenta za isplatu plata na automatsko usaglašavanje, nova KYC platforma);
- Istraživanje sinergije između platformi RaiffeisenOnLine i mBanking, kao i prodajna kampanja za mBanking
- Unapređenje različitih proizvoda i usluga u segmentu keš menadžmenta: SWIFT proizvodi, procesuiranje SEPA formata (xml 20022) u kor sistemu banke i generisanje izveštaja u pogledu statusa naloga plaćanja Pain 002;
- Održavanje, tj. povećanje broja platnih naloga koji se obrađuju elektronski, stalna edukacija klijenata od strane banke u smislu predstavljanja svih prednosti platforme za elektronsko bankarstvo.

Pored toga, segment za poslovanje sa privredom nastavio je sa daljim korišćenjem svih prednosti postojeće CRM Siebel platforme, kako bi se dodatno podstaknula automatizacija procesa kreditiranja, kvalitativno targetiranje klijenata, kao i aktivna podrška proaktivnoj i unakrsnoj prodaji.

Pored aktivnog prodajnog pristupa, sektor za poslovanje sa privredom bio je dodatno usmeren na mere koje unapređuju proces i smanjuju operativne troškove. Novi projekti inicirani su kako bi se istražile dodatne mogućnosti za uvećanje zarada, kao i da se, istovremeno, poboljša organizaciona struktura, sa ciljem da se CIR održi na budžetiranom nivou, te da se istovremeno poboljša organizaciona struktura (npr. formiranje tima podrške za poslovanje sa privredom kako bi se olakšali i poboljšali KYC procesi). Rezultat svega toga je kreiranje efikasnije organizacije u okviru celokupnog segmenta poslovanja sa privredom.

Kvalitet odnosa sa klijentima

Veliko poverenje i stabilnost saradnje između banke i njenih klijenata iz privrede bili su ključni faktor u prevazilaženju izazova koje je uzrokovalo još uvek nestabilno i složeno tržišno okruženje. Svojim posvećenim pristupom, zasnovanim prvenstveno na kvalitetu, Raiffeisen banka će ostati pouzdan dugoročni partner svojim klijentima i u budućnosti

Poslovanje sa stanovništvom, malim preduzećima i preduzetnicima

Poslovanje sa stanovništvom je u 2018. godini zabeležilo najbolje rezultate od osnivanja banke u Srbiji 2001. godine. Fokus u 2018. godini bio je na daljem razvoju digitalne ponude banke uključujući i uvođenje veštačke inteligencije u procesu pružanja servisa klijentima, daljem otvaranju novih i redizajnu postojećih ekspozitura, uz uvođenje najsavremenijih višenamenskih uređaja, koje omogućuju širok spektar usluga i značajno skraćuju vreme obavljanja transakcija.

Pored navedenog, nastavljen je rad na daljem unapređenju ponude kreditnih proizvoda. Sve ove aktivnosti praćene su kontinuiranim radom na unapređenju kvaliteta usluga banke. Rezultati ovih napora vidljivi su u činjenici da je broj klijenata u 2018. porastao za 5,2% u odnosu na prethodnu godinu, uprkos snažnoj konkurenciji u bankarskom sektoru.

Raiffeisen banka, sa tržišnim učešćem od oko 8,7% u segmentu gotovinskih kredita, zauzima jednu od vodećih pozicija na tržištu. Tokom 2018. godine, rast novih plasmana bio je preko 20% u odnosu na prethodnu godinu. U domenu kreditnih proizvoda, većina aktivnosti bila je usmerena na proširenje ponude inovativnih proizvoda, pronalaženje optimalnog nivoa cena i kombinacije proizvoda.

U segmentu depozitnih proizvoda, potvrđena je činjenica da su sigurnost i tradicija glavni faktori prilikom izbora banke za štednju, što se ogleda u tome da je nivo depozita fizičkih lica značajno porastao, i to za skoro 8,5% u odnosu na kraj 2017. godine.

Raiffeisen banka nastavlja sa daljim rastom kartičnog potrošnja i u 2018. godini, kako u segmentu izdavanja, tako i u segmentu prihvata platnih kartica. Godišnji rast broja platnih kartica na kraju 2018. godine bio je 15% u poređenju sa krajem 2017. godine,

Banka je tokom 2018. nastavila sa ponudom pogodnosti klijentima, kao što je odobrenje i izdavanje kreditne kartice u iznosu od 60.000 dinara u roku od 15 minuta, tokom samo jedne posete ekspozituri banke, i sa druge strane, omogućavanjem plaćanja na mesečne rate bez kamate. Plaćanje na rate bez kamate omogućeno je za sva plaćanja robe i usluga u zemlji i inostranstvu, kao i za plaćanje na internetu. U zavisnosti od visine iznosa, plaćanje se može podeliti na 3, 6 ili 12 rata.

Kao rezultat snažnog fokusa na segment kreditnih kartica, banka je zadržala tržišno učešće od 20% i godišnji rast bruto prihoda od 14%.

Banka je početkom 2018. godine lansirala novi digitalni servis namenjen svim korisnicima VISA debitnih i kreditnih kartica – mPay aplikaciju, koja omogućava beskontaktno plaćanje putem mobilnog telefona. Aplikacija je dostupna za korisnike smart mobilnih telefona, koji imaju podržanu NFC tehnologiju i minimalno Android operativni sistem 4.4. Ocena mPay aplikacije na PlayStore-u od 4.2 govori o zadovoljstvu korisnika.

Sa aspekta prihvata platnih kartica, broj POS terminala u akceptantskoj mreži kontinuirano raste. Na kraju 2018. godine, broj POS terminala Raiffeisen banke bio je 3.771. Takođe, banka nastavlja ekspanziju mreže trgovaca koji prihvataju platne kartice preko veb prodavnica.

Banka je krajem 2018. godine lansirala inovativnu uslugu nazvanu “ključ u ruke”, gde svojim klijentima omogućava već gotovo kompletno rešenje – veb prodavnica i portal za prihvatanje plaćanja platnim karticama.

Premium Bankarstvo

Usluga Premium bankarstva je i u 2018. godini u svom fokusu imala jačanje i proširenje saradnje sa postojećim klijentima kroz visok kvalitet usluge kao i akviziciju novih klijenata. Ostvaren je rast klijentske baze od 10%.

Stalni napor da se uveća svest tržišta o alternativnim vrstama štednje i mogućnostima investiranja i ove godine su rezultirali rastom prodaje investicionih fondova. Ukupna sredstva Premium klijenata pod upravljanjem u okviru fondova porasla su za 9% u odnosu na prethodnu godinu, dok je istovremeno ostvaren i porast depozitnog portfolija za 9%.

Tokom 2018. godine, atraktivna ponuda kreditnih proizvoda banke, posebno stambenih kredita, uticala je na nastavak trenda rasta kreditnog portfolija koji u odnosu na 2017. godinu iznosi 16%.

Kontinuiran rad na afirmaciji i promociji internet bankarstva i mobilne aplikacije Raiffeisen banke, doveo je do izuzetno visoke stope samousluživanja kod Premium klijenata koja na kraju 2018. godine iznosi 5%.

U skladu sa savremenim trendovima, tokom 2018. godine Premium klijentima je na raspolaganju i usluga pod nazivom *Premium Direct* – nov, moderan servis koji klijentima omogućava korišćenje video tehnologije u svakodnevnoj komunikaciji sa bankom, te korišćenje pune usluge Premium bankarstva bez dolaska u banku.

Mala preduzeća i preduzetnici

Segment poslovanja sa malim preduzećima i preduzetnicima imao je veoma uspešnu poslovnu godinu. Ostvareni profit je na rekornom nivou od 7,28 miliona evra, što je rezultat kontinuiranog unapređenja poslovanja ovog segmenta iz godine u godinu.

Kreditni volumeni povećani su za 15% kao posledica različitih akvizicionih kampanja za nove i postojeće klijente, što je uslovalo veću kreditnu izloženost kod kvalitetnih klijenata.

Depoziti klijenata povećani su za 12%, što pokazuje da klijenti konstantno povećavaju svoje poslovanje preko Raiffeisen banke i da je vide kao sigurnog i pouzdanog partnera.

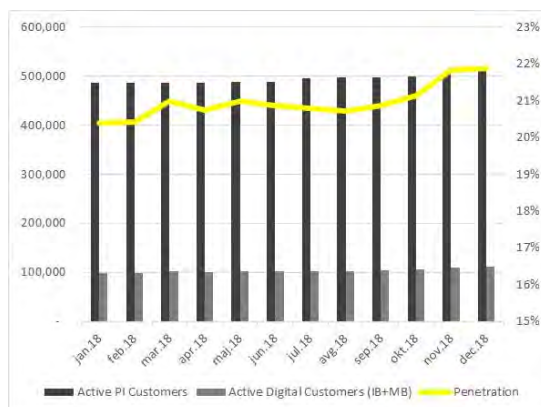
Novi prodajni koncept koji je implementiran u segmentu mikro preduzeća i preduzetnika, i 2018. godine potvrđuje dobar pravac, imajući u vidu da je ostvareno značajno povećanje najvažnijih parametara poslovanja u odnosu na prethodnu godinu, i to: broj novih klijenata porastao je za 17%, kreditni portfolio za 39%, a depoziti klijenata za 25%. Sve ovo rezultiralo je rastom ukupnih prihoda u mikro segmentu za 29% u odnosu na prethodnu godinu.

U drugoj polovini godine, uspostavljena je saradnja sa EIF garantnim fondovima implementacijom programa Western Balkans i Innovfin, što dozvoljava banci da klijentima omogući značajne pogodnosti, kako u delu dužeg roka korišćenja sredstava, tako i u delu manjih zahteva za sredstvima obezbeđenja.

U vremenu niskih kamatnih stopa, segment malih preduzeća prilagodio se tržišnim uslovima poslovanja i prepoznao da samo poboljšanjem kvaliteta usluga može da zadobije i održi poverenje klijenata, te da poveća obim poslovne aktivnosti klijenata preko Raiffeisen banke. Podatak da su ukupni prihodi segmenta povećani za 25% na godišnjem nivou najbolje potvrđuje ispravnost ovakvog pristupa.

Inovativno bankarstvo

Što se tiče digitalnog bankarstva, Raiffeisen banka je pionir na tržištu od samog početka, s obzirom da je prva banka koja je ponudila internet bankarstvo još 2001. godine. Uprkos oštroj konkurenciji u digitalnoj areni, banka je zauzela vodeće mesto u penetraciji aktivnih digitalnih korisnika (22%) u 2018. godini. Korišćenje mobilnog bankarstva ubrzano raste sa uvećanjem od 28% godina-na-godinu i po prvi put premašuje korišćenje internet bankarstva.

Grafikon 6: Korišćenje mobilnog bankarstva

Krajem 2018. godine, u kontrolisanom okruženju puštene su nove verzije mobilnog i internet bankarstva za zaposlene i testne korisnike. Planirana je široka primena na celu korisničku bazu već početkom 2019. godine. Ovo će doneti potpuno novo korisničko iskustvo, prvenstveno usmereno na pojednostavljenje postojećih, uvođenje novih funkcionalnosti i konzistentnost širom kanala. Svakodnevno bankarstvo obogaćeno je uslugama kao što su: obaveštenja u realnom vremenu, sigurni inboks i dobijanje redovnih mesečnih računa u formi spremnoj za plaćanje jednim klikom. Značajan aspekt u novim digitalnim kanalima su i prodajne aktivnosti koje u skladu sa novom zakonskom regulativom omogućavaju znatno olakšanu kupovinu bankarskih proizvoda.

Tokom godine nastavilo se sa dajim razvojem REA – Raiffeisen elektronske asistentkinje, tj. prve komunikacione platforme zasnovane na veštačkoj inteligenciji na tržištu Srbije i zemalja Balkana. Novi razvojni ciklus omogućio je još preciznije i kvalitetnije odgovore iz bankarskih tema dostupne klijentima preko do sada dostupnih komunikacionih servisa: Facebook Messenger-a i Viber-a na srpskom i engleskom jeziku, tokom 24 sata, svih sedam dana u nedelji.

Nastavljen je i dalji razvoj kako novih komunikacionih scenarija, tako i funkcionalnosti koje će klijentima omogućiti najčešće aktivnosti iz dnevnog bankarstva i preko ovih platformi.

U okviru direktne prodaje, koja obuhvata prodaju izvan filijala i čine je kanali prodaje proizvoda preko direktnih agenata i kreditiranja u maloprodaji, ponovo su zabeleženi rekordni rezultati. Kroz kanal kreditiranja u maloprodaji nastavljena je dobra praksa saradnje sa trgovcima, pa je u 2018. godini obezbeđena distribucija u 350 maloprodajnih objekata.

Prodajni tim sastavljen je od preko 200 agenata, a prisutni smo u više od 70 gradova u zemlji. Postignut je rast prodaje od 26% u odnosu na 2017. godinu. Mreža agenata direktne prodaje ostvarila je značajan rezultat u delu prodaje sva tri proizvoda: kada posmatramo gotovinske kredite, rezultati ostvareni u 2018. godini beleže rast od 13,3%, dok je prodaja tekućih računa ostvarila rast od 45,5%, a prodaja kreditnih kartica rast od 33,8%, sve u odnosu na 2017. godinu. Učešće ovog kanala prodaje čini 15,6% od ukupnog plasmana proizvoda kroz sve prodajne kanale banke.

Tokom 2017. godine započet je proces razvoja satelitske aplikacije u mreži agenata direktne prodaje i zamena postojeće u segmentu kreditiranja u maloprodaji, kako bi klijentima omogućili apliciranje za proizvode banke na još brži i efikasniji način.

Digitalizacija procesa i proizvoda u svim segmentima rada sa stanovništvom i pravnim licima, kao i dalji razvoj i unapređenje već postojećih rešenja u okviru digitalnog bankarstva postalo je tokom 2017. godine osnovni prioritet za dalje planiranje rasta poslovanja i očuvanja tržišne pozicije. Potrebe klijenata idu u pravcu sve većeg komfora i što brže komunikacije sa bankom, što je moguće ostvariti isključivo kroz ove vidove komunikacije i prodaje.

Kvalitet usluga

U 2018. godini nastavljene su aktivnosti na unapređenju kvaliteta pruženih usluga kroz sve kanale i segmente.

Unapređenje procesa u ekspoziturama

Tokom 2018. godine, Raiffeisen banka je nastavila proces transformacije svoje mreže. Oko 43% mreže potpuno renovirano i prilagođeno zahtevima savremenog bankarstva.

Omogućeno je pružanje usluga 24 časa dnevno, sedam dana u nedelji, i to u okviru zona samousluživanja u kojima klijenti na višenamenskim uređajima mogu da obavljaju različite transakcije – podizanje novca sa računa u valutama RSD i EUR, uplate na račune u valutama RSD i EUR, prenose sa računa, menjačke poslove, plaćanje mesečnih računa, plaćanje rate kredita i kreditnih kartica kao i isplata novca putem aplikacije „Mobilni KEŠ”.

Sektor sredstava i investicionog bankarstva

Sektor sredstava i investicionog bankarstva značajno je doprineo ostvarenju ukupnih rezultata banke i očuvanju pozicije među liderima na tržištu u 2018. godini. Banka je tokom cele godine imala visok nivo dinarske i devizne likvidnosti kao rezultat profesionalnog upravljanja sredstvima banke.

Tržište novca, trgovanje devizama i upravljanje aktivom i pasivom banke

Narodna banka Srbije (NBS) je i u 2018. godini nastavila sa monetarnom politikom targetiranja stope inflacije. Izvršni odbor NBS je u toku godine smanjio referentnu kamatnu stopu dva puta za po 25 procentnih poena, sa 3,5% na 3,0%. Odluka NBS, da samo dva puta koriguje referentnu kamatnu stopu bila je rezultat značajno niske stope rasta inflacije do juna 2018. godine usled visoke baze kod hrane, niskih uvoznih cena i jačanja dinara u odnosu na evro. U drugom delu godine inflacija je počela da raste zbog korekcija cena nafte koje su rasle na globalnim tržištima i rasta akciznih stopa na akcizne proizvode, ali je na kraju godine iznosila 2,0% što je niži nivo u odnosu na 2017. godinu (3%). Inflacija je ušla u inflacioni koridor (3% +/- 1,5pp) u maju 2018. godine i ostala u koridoru do kraja godine.

Kurs dinara se u 2018. godini kretao u rasponu od 118,47 dinara za evro na početku godine, do 118,19 na kraju godine. Dinar je imao trend jačanja u odnosu na evro zahvaljujući visokom prilivu stranih direktnih investicija (januar-novembar: 2,2 milijardi evra), visokom izvozu, prilivu doznaka iz inostranstva (januar-novembar: 2,4 milijardi evra), povećanom povlačenju kredita banaka od matica u inostranstvu i emitovanju hartija od vrednosti Ministarstva finansija. Međutim, izraženije jačanje domaće valute sprečeno je deviznim intervencijama NBS na deviznom tržištu (2,1 milijardi evra) koje su bile na sličnom nivou kao u 2017. godini (2,0 milijardi evra) i uglavnom su bile na kupovnoj strani (1,8 milijardi evra).

Ukupan promet na međubankarskom tržištu smanjen je sa 13,33 milijardi evra u 2017. na 11,09 milijardi evra u 2018. godini. NBS je u toku 2018. godine intervenisala sa 2,09 milijardi evra (od čega se 1.835 miliona evra odnosi na kupovinu, a 255 miliona evra na prodaju deviza), što je za 105 miliona evra više u odnosu na ukupnu intervenciju tokom 2017. godine.

Raiffeisen banka je bila među vodećim bankama u trgovanju devizama i efektivnim stranim novcem na međubankarskom deviznom tržištu. Sektor sredstava Raiffeisen banke ostvario je tržišno učešće od 17,35% u trgovanju sa korporativnim klijentima, čime je tradicionalno potvrdio lidersku poziciju na tržištu.

Na podsticanju investiranja u dinarske dužničke hartije u toku prošle godine napore je uložilo i Ministarstvo finansija aktivno se zadužujući u domaćoj valuti, sa kamatom koju je diktirala tražnja na aukcijama i na sekundarnom tržištu, gde je Raiffeisen banka ostvarila značajno učešće u kupoprodaji dužničke instrumente Ministarstva finansija sa domaćim i stranim investitorima.

U 2018. godini, Uprava za javni dug emitovala je „referentne emisije“ petogodišnjih i desetogodišnjih obveznica koje su realizovane u primarnoj prodaji na poslednjim aukcijama u godini po izvršnoj stopi od 3,74% za petogodišnje, odnosno 4,80% za desetogodišnje obveznice. U cilju uspešnog upravljanja likvidnošću, Raiffeisen banka je nastavila diversifikaciju svog dinarskog investicionog portfolija ulaganjem u dužničke hartije Ministarstva finansija.

Odnosi sa finansijskim institucijama

Tokom 2018 godine, Raiffeisen banka je nastavila da održava i dodatno razvija saradnju sa međunarodnim i domaćim finansijskim institucijama, u cilju negovanja dugoročnog partnerstva koji smatra od suštinskog značaja za razvoj i uspešnost zajedničkog poslovanja. Uz podršku Raiffeisen Bank International AG, kao odraza duge i dokazane tradicije u radu, banka je uspeła da bude značajan i pouzdan partner, a ujedno doprinese potrebama i holističkom pristupu zahtevima klijenata.

Banka je za potrebe finansiranja obezbedila sredstva iz sopstvenih izvora, ali i omogućila korišćenje sredstava iz APEX linija koje je Evropska investiciona banka odobrila preko Narodne banke Srbije.

Kao rezultat saradnje sa Evropskim Investicionim Fondom (EIF) banka je u 2018. godini kroz garancijske šeme WB EDIF – „EU za Srbiju – finansiranje za MSP“ i InnovFin finansiranih od strane EU, podržala mala i srednja preduzeća omogućivši im lakši pristup finansiranju.

Brokersko-dilerski poslovi

Pad prinosa na državne obveznice nastavljen je i u 2018. godini. Usled smanjenih potreba za finansiranjem na tržištu kapitala, država je organizovala manji broj primarnih aukcija u odnosu na prethodne godine. U iščekivanju daljeg pada prinosa, fokus investitora je pomećen na duža dospeća. To je za posledicu imalo nastavljanje „flattening“ efekta na krivu prinosa na državne obveznice.

Na Beogradskoj berzi zabeležen je neznatan pad prometa u odnosu na prethodnu godinu. Indeks najlikvidnijih akcija Belex15 zabeležio je rast od 0.25% dok je indeks Belex Line zabeležio pad od 4.40%. U takvom izazovnom poslovnom ambijentu, Raiffeisen banka nastavila je da pruža podršku klijentima i zadržala jedno od vodećih mesta na tržištu.

Kastodi usluge

Raiffeisen banka je, kao deo RBI grupe, posvećena unapređenju kvaliteta kastodi usluga. U želji da svojim klijentima pruži što sveobuhvatnije informacije, Raiffeisen grupacija objavljuje mesečni magazin „GSS Press“ koji pruža detaljan pregled tržišta centralne i istočne Evrope.

Raiffeisen Bank International AG je na deset tržišta upešno uspostavila direktnu vezu sa lokalnim depozitarima nadležnim za saldiranje finansijskih instrumenata. Pored direktnog pristupa na tržištima, Raiffeisen Bank International AG je potpisala i Memorandum o razumevanju sa osnivačima SEE Link platforme za trgovanje. Inovativno rešenje za saldiranje prekograničnih transakcija na sedam berzi jugoistočne Evrope ponudjeno je klijentima od strane RBI GSS Operativnog centra i olakšaće pristup tržištima u regionu.

Društvo za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom Raiffeisen Future a.d. Beograd - pregled ključnih aktivnosti

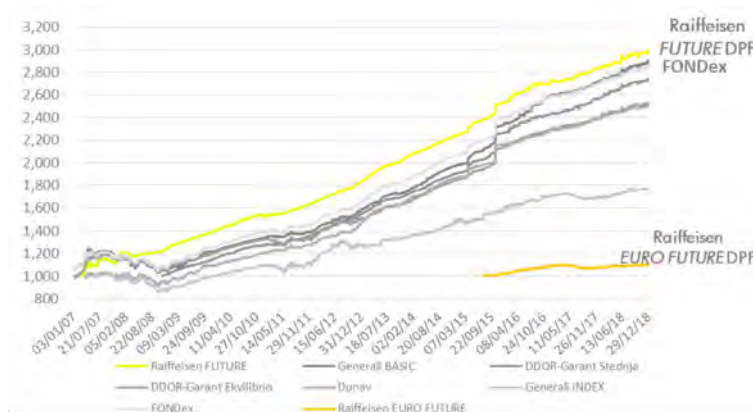
Raiffeisen *FUTURE* a.d. Beograd, DUDPF upravlja sa dva dobrovoljna penzijska fonda-DPF: Raiffeisen *FUTURE* i Raiffeisen *EURO FUTURE*.

Raiffeisen *FUTURE* DPF ima promenljivu valutnu strukturu i pretežno ulaže imovinu u dužničke hartije od vrednosti. Fond uspešno posluje od 2007. godine sa prinosom od početka poslovanja od 9,60% na godišnjem nivou. U 2018. godini, ostvaren je prinos od 5,53%. Investiciona jedinica fonda ima najveću vrednost u industriji i na dan 31.12.2018. godine iznosi 3.002,43 dinara. Neto imovina fonda na dan 31.12.2018. iznosi 4,9 milijardi dinara, što predstavlja godišnji rast od 14%.

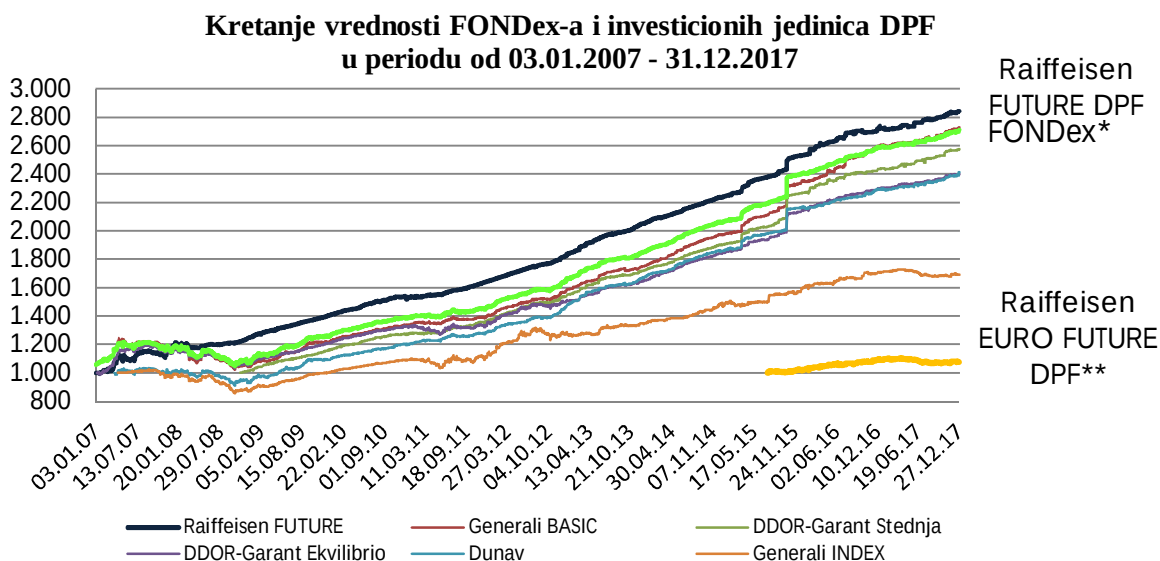
Raiffeisen *EURO FUTURE* DPF počeo je sa radom 2015. godine. Fond je namenjen svim klijentima koji žele da njihova dugoročna štednja bude investirana u evro denominovane hartije od vrednosti. U skladu sa investicionom politikom, 99% imovine ulaže se u evro denominovane investicione instrumente, dok 1% imovine čine dinarska sredstva na računu fonda. U 2018. godini fond je ostvario prinos od 2,56% u EUR. Ostvaren prinos od početka poslovanja Fonda na dan 31.12.2018. godine iznosi 3,35% u EUR na godišnjem nivou. S obzirom na to da se imovina Fonda ulaže isključivo u evro denominovane hartije od vrednosti, relevantan prinos za članove Fonda je prinos izražen u evro valuti. Neto imovina fonda na dan 31.12.2018. iznosi 157 miliona dinara.

U 2018. godini ostvaren je najveći rast broja članova u oba fonda u odnosu na industriju. Ukupan broj članova koji štedi u oba fonda iznosi 34.000 i uvećan je za 4.549, dok je ukupan broj članova u industriji uvećan za 7.826.

Tržišno učešće neto imovine oba fonda kojima društvo upravlja iznosi 12,5%.

Grafikon 7: Kretanje vrednosti FONDEX-a i investicionih jedinica u periodu 03.01.2007. -31.12.2018.

Grafikon 8: Kretanje vrednosti FONDEX-a i investicionih jedinica
u periodu 03.01.2007. -31.12.2018.

* Izvor podataka za vrednosti FONDEX-a i investicionih jedinica: Narodna banka Srbije www.nbs.rs

Visok kvalitet usluge članovima DPF Raiffeisen *FUTURE* i Raiffeisen *EURO FUTURE* pruža tim profesionalaca sa dugogodišnjim iskustvom u industriji. Takođe, članovima je na raspolaganju 311 profesionalaca licenciranih od strane Narodne banke Srbije u 86 filijala Raiffeisen banke širom Srbije.

Članovi mogu da biraju između dva fonda sa različitom investicionom politikom u pogledu valutne strukture, ili pak mogu ulagati u oba fonda istovremeno.

Društvo za upravljanje investicionim fondovima Raiffeisen Invest d.o.o., Beograd - pregled ključnih aktivnosti

Raiffeisen INVEST a.d. Beograd Društvo za upravljanje investicionim fondovima je u 2018. godini profesionalnim upravljanjem imovinom otvorenih investicionih fondova – Raiffeisen *CASH*, Raiffeisen *WORLD* i Raiffeisen *EURO CASH* zadržalo leadersku poziciju na tržištu investicionih fondova u zemlji. Krajem 2018. godine vrednost imovine pod upravljanjem iznosila je oko 195 miliona evra, odnosno ostvareno je tržišno učešće od 84% u odnosu na ukupnu vrednost neto imovine svih otvorenih investicionih fondova u zemlji.

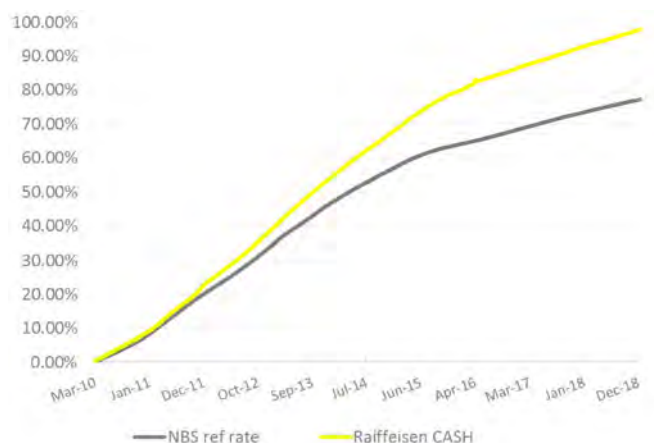
Otvoreni investicioni fond **Raiffeisen *CASH* - novčani fond**, ulaganjem u dinarske novčane depozite i kratkoročne dužničke hartije od vrednosti, je u 2018. godini ostvario značajan prinos za svoje članove – investiciona jedinica fonda je, zaključno sa 31.12.2018. godine, porasla 2,85% (u dinarima), a neto imovina fonda je porasla 25% i dostigla dinarsku protivvrednost od skoro 86 miliona evra.

Otvoreni investicioni fond **Raiffeisen *EURO CASH* - novčani fond**, ulaganjem u novčane depozite kod banaka i kratkoročne dužničke hartije od vrednosti *denominovane u evrima*, je za svoje članove obezbedio ostvarenje stabilnog prinosa, s jedne strane i zaštitu dinarskih sredstava od oscilacija deviznog kursa, s druge strane. Investiciona jedinica fonda je u 2018-oj godini porasla približno 0,65% (u evrima), dok je neto imovina fonda na kraju 2018.godine iznosila približno 97,2 miliona evra, a ovaj fond zadržao poziciju najvećeg otvorenog investicionog fonda u zemlji.

Otvoreni investicioni fond **Raiffeisen WORLD** organizovan je avgusta 2010. godine kao fond akcija, ali je u septembru 2015. godine promenjena vrsta fonda u **balansirani fond**, sa strategijom ulaganja u različite klase imovine (akcije, obveznice, depozite), regione, sektore, valute a u cilju ostvarivanja pozitivnog prinosa u dugom roku učešćem u investiranju na rastućim tržištima, ali i uz prihvatanje umerenog rizika, koji je smanjen primenom strategije očuvanja kapitala u periodima korekcija tržišta. Imajući u vidu preporučeni dugoročni period investiranja, fond je ostvario efektivni godišnji prinos 3,1% (u evrima) od početka organizovanja do 31.12.2018. godine. Vrednost neto imovine fonda je na kraju 2018. godine iznosila je približno 12,2 miliona evra.

Tokom 2018. godine, na tržištu investicionih fondova u zemlji su se pojavili novi učesnici, odnosno novi fondovi, a najavljene su i izmene zakonske regulative u pravcu uskladjivanja sa EU regulativom, što će uticati na dalji razvoj ovog tržišta i privlačenje učesnika. Visina neto imovine otvorenih investicionih fondova je na kraju 2018-te godina iznosila približno 232 miliona evra, odnosno ostvaren je godišnji rast od 9,4%, a glavni generator rasta industrije bio je upravo porast imovine fondova kojima upravlja Raiffeisen INVEST.

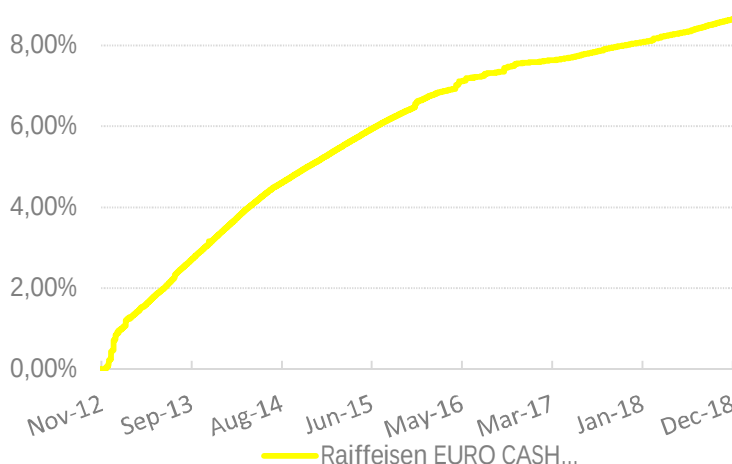
Raiffeisen INVEST planira da i u 2019. godini nastavi sa investicionim aktivnostima kako bi, odgovornim i profesionalnim upravljanjem, klijentima Raiffeisen banke omogućio da kroz ulaganje u investicione fondove, ostvare odgovarajući prinos u skladu sa investicionim ciljevima, zavisno od stepena rizika koji su spremni da prihvate i vremenskog horizonta investiranja.

Grafikon 9: Kretanje prinosa fondova Raiffeisen CASH, Raiffeisen WORLD i Raiffeisen EURO CASH

Grafikon 10: Performanse fonda - % promena cena investicione jedinice

Grafikon 11: Performanse fonda - % promena cena investicione jedinice

Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd – pregled ključnih aktivnosti

Lizing industrija poslednjih godina pokazuje značajan rast plasmana posebno u sektoru putničkih vozila, gde je kompanija Raiffeisen Leasing i tokom 2018. godine zadržala visoku poziciju na tržištu.

Raiffeisen Leasing pokazao je i tokom 2018. godine jasnu opredeljenost ka negovanju i razvijanju dugoročnih odnosa sa svojim klijentima koja se ogleda u konstantnom unapređenju proizvoda i usluga. Kako bi svojim klijentima ponudio još atraktivnije uslove, Raiffeisen Leasing je posebnu pažnju posvetio daljem jačanju partnerskih odnosa sa mrežom najznačajnijih dilera, kao i razvijanju strateške saradnje sa najprodavanijim automobilskim brendovima u Srbiji kroz niz zajedničkih akcija.

U skladu sa zahtevima tržišta, Raiffeisen Leasing je i tokom 2018. godine pre svega bio usmeren na finansiranje vozila. Ukupna vrednost novih plasmana na kraju godine iznosila je 57,03 miliona evra, od čega su vozila finansirana sa 31,07 miliona evra.

Raiffeisen Leasing je tokom 2018. godine bio posvećen i daljem unapređenju procedura i organizacije u segmentu upravljanja rizicima. Kroz profesionalno upravljanje rizicima obezbeđen je stabilan i održiv rast portfolija, koji je dostigao nivo od 92,74 miliona evra. Takođe, posebna pažnja usmerena je na konstantno unapređenje procesa sa ciljem povećanja efikasnosti i smanjenja troškova.

Očuvanje jedne od vodećih pozicija na tržištu, postizanje optimalnog balansa između rasta obima poslovanja i održavanja troškova rizika i profitabilnosti na adekvatnom nivou, jačanje saradnje sa postojećim klijentima, dilerima i osiguravajućim kućama, te stalno unapređenje i kreiranje proizvoda u skladu sa visokim standardima, predstavljaju ključne ciljeve koje je Raiffeisen Leasing odredio za 2019. godinu.

Finansijski položaj i rezultati poslovanja

Konsolidovani bilans uspeha za 2018. godinu

U nastavku su prikazane ključne pozicije konsolidovanog bilansa stanja i konsolidovanog bilansa uspeha, koje su od ključnog značaja za razumevanje finansijskog položaja i rezultata poslovanja Grupe.

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>Napomena</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Prihodi od kamata	6, 3(c)	10.221.891	10.090.452
Rashodi kamata	6, 3(c)	(207.744)	(227.933)
Neto prihod po osnovu kamata		10.014.147	9.862.519
Prihodi od naknada i provizija	7, 3(d)	5.913.714	5.441.986
Rashodi naknada i provizija	7, 3(d)	(1.605.137)	(1.459.029)
Neto prihod po osnovu naknada i provizija		4.308.577	3.982.957
Neto dobitak po osnovu promene fer vrednsoti finansijskih instrumenata	5, 3(k)	312.400	14.589
Neto dobitak/gubitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po fer vrednosti		20.694	(19.976)
Neto dobitak/gubitak po osnovu zaštite od rizika	3(f)	63.727	(47.009)
Neto prihod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	8, 3(b)	1.695.340	1.637.346
Neto prihod/(rashod) po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	9, 3(k)	(278.725)	1.028.426
Neto dobitak po osnovu prestanka priznavanja finansijskih instrumenata koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti	10	760.742	301.132
Ostali poslovni prihodi	10	101.070	93.559
Ukupan neto poslovni prihod		16.997.972	16.853.543
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	11	(3.276.580)	(3.156.240)
Troškovi amortizacije	20, 21, 3(r), 3(s)	(640.365)	(630.715)
Ostali prihodi	12.1	215.532	129.652
Ostali rashodi	12.2	(5.492.841)	(5.520.025)
Dobitak pre oporezivanja		7.803.718	7.676.215
Porez na dobitak	13.3(j)	(986.528)	(1.002.789)
Gubitak/dobitak od kreiranja odloženog poreskog sredstva i smanjenja odloženih poreskih obveza	13.3(j)	(62.258)	132.991
Dobitak nakon oporezivanja		6.754.932	6.806.417
Dobitak koji pripada matičnom entitetu		6.754.932	6.806.417
Dobitak koji pripada vlasnicima bez prava kontrole		-	-

Konsolidovani bilans stanja na dan 31. decembar 2018. godine

U hiljadama RSD	Napomena	31.12.2018.	31.12.2017.
Aktiva			
Gotovina i sredstva kod centralne banke	14, 3(l)	71.884.119	61.888.292
Potrazivanja po osnovu derivata	15	16.141	736
Hartije od vrednosti	16, 3(k), 3(p)	50.328.204	43.342.394
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	17, 3(k), 3(o)	6.830.429	9.322.509
Kredit i potraživanja od komitenata	18, 3(k), 3(o)	160.935.661	147.080.329
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika		304	-
Potrazivanja po osnovu derivat namenjenih zastiti od rizika	3(k), 3(n)	77.362	76.530
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	19	137	137
Nematerijalna imovina	21, 3(r)	665.845	620.556
Nekretnine, postrojenja i oprema	20, 3(s)	4.793.607	4.698.917
Tekuća poreska sredstva		20.796	18.256
Odložena poreska sredstva	22, 3(j)	378.023	452.856
Ostala sredstva	23	990.276	1.173.153
Ukupna aktiva		296.920.904	268.674.665
Pasiva			
Obaveze po osnovu derivata		6.959	619
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	24, 3(u)	7.639.091	6.386.573
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	25, 3(u)	227.889.691	200.930.868
Obaveze po osnovu derivata namenjenih zaštiti od rizika	3(k), 3(n)	71.709	121.632
Rezervisanja	26, 3(v)	1.655.818	1.442.440
Tekuće poreske obaveze	13, 3(j)	66.208	295.046
Ostale obaveze	27	1.482.238	1.438.817
Ukupno obaveze		238.811.714	210.615.995
Akcijski kapital	28, 3(x)	27.466.158	27.466.158
Dobitak	28, 3(x)	7.229.643	7.241.952
Rezerve	28, 3(x)	23.413.389	23.350.560
Ukupno kapital		58.109.190	58.058.670
Ukupna pasiva		296.920.904	268.674.665

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Neto prihod po osnovu kamata obuhvata:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Prihodi od kamata		
Narodna Banka Srbije	412.613	407.634
Banke		
- domaće	19.654	12.207
- strane	47.709	35.110
Privreda	2.462.119	2.621.509
Javni sektor	7	12
Stanovništvo	5.456.511	5.280.159
Hartije od vrednosti	1.776.856	1.685.739
Strana lica	46.422	48.082
	<u>10.221.891</u>	<u>10.090.452</u>
Rashodi od kamata		
Banke	(65.753)	(53.886)
- domaće	(1.639)	(8.509)
- strane	(64.114)	(45.377)
Privreda	(18.190)	(33.352)
Javni sektor	(17.145)	(21.340)
Stanovništvo	(33.158)	(48.976)
Hartije od vrednosti	(13.802)	(24.263)
Strana lica	(59.696)	(46.116)
	<u>(207.744)</u>	<u>(227.933)</u>
 Neto prihod po osnovu kamata	 <u>10.014.147</u>	 <u>9.862.519</u>

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Neto prihod po osnovu naknada i provizija obuhvata:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Prihodi od naknada i provizija		
Naknade od zastupanja u osiguranju	237.296	320.186
Naknade po osnovu korišćenja kartica i održavanja tekućih računa	2.504.587	2.222.336
Naknade po osnovu platnog prometa	860.189	812.819
Naknade po osnovu garancija	334.630	309.823
Naknade od upalte penzionih diorinosa i po osnovu upravljanja fondovima	285.597	285.614
Naknade za nostro i loro doznake	467.323	435.668
Naknade za odobravanje, obradu i administriranje (okvirne linije) i prevremenu otplatu	258.153	196.055
Naknada od učešća u prodaju na POS terminalima	220.123	164.397
Naknade za troškove opomena	88.043	85.577
Naknade za gotovinske uplate/isplate	63.511	77.483
Naknade za usluge trgovanja hartijama od vrednosti	48.423	49.796
Naknade za Kreditni biro	52.792	55.124
Ostale naknade i provizije	493.047	427.108
	<u>5.913.714</u>	<u>5.441.986</u>
Rashodi naknada i provizija		
Naknade po osnovu platnog prometa u zemlji	(272.670)	(230.721)
Naknade po osnovu platnog prometa u inostranstvu	(810.468)	(720.649)
Naknade po osnovu osiguranja kredita	(152.988)	(144.561)
Naknade po osnovu MIGA garancije	(103.473)	(127.989)
Naknade za Kreditni biro	(82.640)	(79.750)
Naknada za slanje SMS poruka klijentima	(41.123)	(34.906)
Ostale naknade i provizije	(141.775)	(120.453)
	<u>(1.605.137)</u>	<u>(1.459.029)</u>
Neto prihod po osnovu naknada i provizija	<u>4.308.577</u>	<u>3.982.957</u>

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Neto prihod/(rashod) po osnovu umanjenja obezvređenja / (obezvređenja) finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Prihodi po osnovu umanjenja obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki		
Prihodi po osnovu umanjenja obezvređenja finansijskih sredstava	4.427.962	9.174.139
Prihodi po osnovu umanjenja obezvređenja kreditno rizičnih vanbilansnih stavki	699.694	380.143
Prihodi od naplaćene kamate po obezvređenim kreditima	8.730	46.394
Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	792.499	469.886
Dobici po osnovu modifikacije finansijskih instrumenata	3.135	-
	5.932.020	10.070.562
Rashodi po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava i kreditno rizičnih vanbilansnih stavki		
Rashodi obezvređenja finansijskih sredstava	(5.376.048)	(8.406.876)
Rashodi obezvređenja kreditno rizičnih vanbilansnih stavki	(654.245)	(371.775)
Rashodi po osnovu obezvređenih kredita	(19.691)	(28.557)
Rashodi po osnovu otpisa nenaplativih potraživanja	(124.290)	(234.928)
Gubici po osnovu modifikacije finansijskih instrumenata	(36.471)	-
	(6.210.745)	(9.042.136)
Neto prihod/(rashod) po osnovu umanjenja obezvređenja / (obezvređenja) finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	(278.725)	1.028.426

Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Troškovi zarada	2.408.050	2.355.136
Troškovi poreza na zarade i naknade zarada	296.908	297.256
Troškovi doprinosa na zarade i naknade zarada	562.623	557.017
Rashodi rezervisanja za bonus. penzije. godišnje odmore i druga primanja zaposlenih	228.576	263.802
Prihodi od ukidanja rezervisanja za bonus. penzije. godišnje odmore i druga primanja zaposlenih	(254.123)	(347.812)
Ostali lični rashodi	34.546	30.841
Ukupno	3.276.580	3.156.240

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Ostali rashodi obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Troškovi zakupnine	576.344	586.954
Troškovi doprinosa na teret poslodavca	569.746	561.502
Troškovi reklame i propagande	368.990	234.474
Troškovi održavanja stalnih sredstava	601.698	688.428
Ostali nematerijalni troškovi	709.404	588.759
Troškovi stručnog osposobljavanja radnika	37.151	35.170
Troškovi kancelarijskog materijala	101.169	109.641
Troškovi intelektualnih usluga i revizije	346.612	339.798
Troškovi poštarine i iznajmljivanja linija	152.755	165.496
Troškovi čuvanja imovine	132.928	130.194
Ostali materijalni troškovi i usluge	107.514	103.046
Troškovi službenih putovanja – dnevnice i ostali troškovi	44.846	47.020
Troškovi PTT usluga	23.315	24.726
Troškovi ostalog materijala	167.223	157.711
Troškovi premija osiguranja	1.072.978	982.352
Troškovi poreza	79.977	143.961
Troškovi dovođenja u funkciju poslovnog prostora	24.162	14.744
Troškovi reprezentacije	43.271	42.709
Troškovi članarina	6.136	6.091
Ostalo	186.835	167.205
Rashodi po osnovu rezervisanja za obaveze	139.787	390.044
Ukupno	5.492.841	5.520.025

Od ukupnog iznosa rezervisanja za obaveze od RSD 139.787 hiljada, iznos od 139.145 hiljada se odnosi na rezervisanja za sudske sporove.

Porez na dobitak za 2018. godinu se sastoji od:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Porez na dobitak	986.528	1.002.789
Dobitak / (gubitak) od kreiranja odloženog poreskog sredstva i smanjenja odloženih poreskih obaveza	62.258	(132.991)
Ukupno	1.048.786	869.798

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Gotovina i sredstva kod centralne banke obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Dinarska novčana sredstva		
Žiro račun	25.156.109	18.889.911
Blagajna	4.067.956	2.845.450
	29.224.065	21.735.361
Novčana sredstva u stranoj valuti		
Obavezna rezerva	21.942.487	19.230.827
Blagajna	20.717.571	20.921.873
Novčana sredstva na računu kod CR HoV	4	231
	42.660.062	40.152.931
Minus: Ispravka vrednosti	(8)	-
Stanje na dan 31. decembar	71.884.119	61.888.292

Promene na ispravkama vrednosti gotovine i sredstava kod centralne banke su prikazane kao što sledi:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
<u>Grupna ispravka vrednosti</u>		
Stanje na dan 1. januar	-	5
Korekcija početnog stanja	1	
Stanje na dan 1. januar	1	
Rashod	28	-
Ukidanje	(21)	(5)
Kursna razlika	-	-
Stanje na dan 31. decembar	8	-

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Hartije od vrednosti obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Akcije	141	138
Državne obveznice	16.359.849	10.355.799
Obveznice stranih finansijskih institucija	12.875.918	7.530.641
Obveznice drugih banaka - EBRD	1.884.684	1.563.910
Obveznice - Ministarstvo finansija Republike Srbije	19.225.150	23.891.906
Minus: Ispravka vrednosti	(17.538)	-
Stanje na dan 31. decembar	<u>50.328.204</u>	<u>43.342.394</u>

Promene na ispravkama vrednosti hartija od vrednostisu prikazane kao što sledi:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
<u>Grupna ispravka vrednosti S-1</u>		
Stanje na dan 1. januar	-	-
Korekcija početnog stanja	10.788	-
Stanje na dan 1. januar	10.788	
Rashod	15.264	-
Ukidanje	(9.114)	-
Kursna razlika	(5)	-
	16.933	
<u>Grupna ispravka vrednosti S-2</u>		
Stanje na dan 1. januar	-	-
Korekcija početnog stanja	-	-
Stanje na dan 1. januar	-	
Rashod	605	-
Ukidanje	-	-
Kursna razlika	-	-
	605	
Stanje na dan 31. decembar	<u>17.538</u>	<u>-</u>

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Devizni računi - Raiffeisen Bank International A.G.	223.725	173.081
Devizni računi ostalih banaka	1.041.167	2.052.337
Čekovi u stranoj valuti	45	60
Kredit po repo transakcijama	-	2.000.571
Kredit za likvidnosot i obrtna sredstva	300.000	-
Overnight u stranoj valuti	1.772.919	1.536.290
Ostali kredit i plasmani	125.985	289.853
Ostali kredit i plasmani-po fer vrednosti	562.529	-
Depoziti u stranoj valuti	2.804.205	3.271.127
	6.830.575	9.323.319
Minus: Ispravka vrednosti	(146)	(810)
Stanje na dan 31. decembar	6.830.429	9.322.509

Promene na ispravkama vrednosti kredita i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija su prikazane kao što sledi:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
<u>Grupna ispravka vrednosti S1</u>		
Stanje na dan 1. januar	810	1.331
Korekcija početnog stanja	-	-
Stanje na dan 1. januar	810	
Rashod	-	1.024
Ukidanje	(664)	(3.139)
Kursna razlika	-	1.594
Stanje na dan 31. decembar	146	810

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Kredit i potraživanja od komitenata obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	Bruto 2018	Ispravka vrednosti	Neto 2018	31.12.2017.
Devizni računi i čekovi u stranoj valuti	4.434	-	4.434	10.363
Kredit po transakcionim računima	4.571.446	141.324	4.430.122	3.392.449
Potrošački kredit	275.674	10.344	265.330	178.576
Kredit za likvidnost i obrtna sredstva	45.129.218	677.078	44.452.140	37.284.630
Kredit za obrtna sredstva-po fer vrednosti	68.685	-	68.685	-
Investicioni kredit	23.369.151	230.522	23.138.629	24.146.855
Stambeni kredit	24.188.479	843.309	23.345.170	23.408.324
Gotovinski kredit	25.536.097	865.078	24.671.019	22.726.087
Ostali kredit i kreditne kartice	25.358.746	3.603.447	21.755.299	27.865.73
Kredit po osnovu finansijskog lizinga	10.882.652	334.608	10.548.044	9.606.514
Potraživanja po osnovu faktoringa bez prava regresa i obrnutog faktoringa	427.743	53	427.690	344.926
Potraživanja po osnovu faktoringa sa pravom regresa	11.364	22	11.342	31.570
Ostali plasmani i eskont menica	133.067	5.662	127.405	557.097
Kredit za plaćanje uvoza roba i usluga iz inostranstva	7.703.651	15.071	7.688.580	5.087.810
Dati depoziti	1.772		1.772	1.561
	167.662.179	6.726.518	160.935.661	154.642.535
Minus: Ispravka vrednosti	(6.726.518)	-	-	(7.562.206)
Stanje na dan 31. decembar	160.935.661	6.726.518	160.935.661	147.080.329

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Promene na ispravkama vrednosti kredita i potraživanja od komitenata su prikazane kao što sledi:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
<u>Pojedinačna ispravka vrednosti S-3</u>		
Stanje na dan 1, januar	6.695.987	12.451.527
Korekcija početnog stanja	(790.582)	-
Stanje na dan 1. januar	5.905.405	-
 Rashod	 3.001.852	 6.167.009
Ukidanje	(2.382.563)	(6.762.855)
Otpis	(997.587)	(4.740.718)
Kursna razlika	(6.858)	(419.694)
Unwinding	43.286	-
Ostalo	(55)	718
	5.563.480	6.695.987
<u>Grupna ispravka vrednosti S-1</u>		
Stanje na dan 1, januar	866.219	1.028.651
Korekcija početnog stanja	(447.273)	-
Stanje na dan 1. januar	418.946	-
 Rashod	 988.093	 2.206.116
Ukidanje	(767.882)	(2.347.186)
Kursna razlika	6.873	(21.362)
	646.030	866.219
<u>Grupna ispravka vrednosti S-2</u>		
Stanje na dan 1, januar	-	-
Korekcija početnog stanja	480.350	-
Stanje na dan 1. januar	480.350	-
 Rashod	 1.263.189	 -
Ukidanje	(1.232.769)	-
Kursna razlika	6.238	-
	517.008	-
 Stanje na dan 31. decembar	 6.726.518	 7.562.206

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Asocijacije lizing kompanija	107	107
Humanitarni fond „Budimir Kostić“	30	30
Stanje na dan 31. decembar	137	137

Nekretnine, postrojenja i oprema obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Zemljište i građevinski objekti	3.392.218	3.445.116
Oprema	979.358	886.796
Ulaganja u tuđa osnovna sredstva	422.031	367.005
Stanje na dan 31. decembar	4.793.607	4.698.917

Nematerijalna imovina obuhvata:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Patenti i licence	665.845	620.556
Stanje na dan 31. decembar	665.845	620.556

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Ostala sredstva obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Potraživanja za naknade platnog prometa i druge nekreditne usluge	66.252	76.121
Potraživanja po osnovu prodaje	88.057	88.517
Potraživanja po osnovu avansa datih za obrtna sredstva	51.251	104.020
Potraživanja od zaposlenih	13.686	13.397
Potraživanja po osnovu isplaćenih bolovanja	35.625	33.662
Ostala potraživanja iz poslovnih odnosa	109.660	58.590
Prolazni i privremeni računi	39.938	47.589
Potraživanja u obračunu	15.546	16.256
Razgraničeni rashodi kamata	30	58
Unapred placeni troškovi	135.114	136.018
Ostala aktivna vremenska razgraničenja	257.217	334.849
Sredstva stečena naplatom potraživanja	319.363	323.777
Inventar u upotrebi	2.017	2.017
	<u>1.133.756</u>	<u>1.234.871</u>
Minus: Ispravka vrednosti	<u>(143.480)</u>	<u>(61.718)</u>
Stanje na dan 31. decembar	<u>990.276</u>	<u>1.173.153</u>

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Promene na ispravkama vrednosti ostalih sredstava su prikazane kao što sledi:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
<u>Pojedinačna ispravka vrednosti S-3</u>		
Stanje na dan 1. januar	54.001	106.564
Korekcija početnog stanja	2.153	
Stanje na dan 1. januar	56.154	
 Rashod	92.436	24.479
Ukidanje	(16.805)	(47.844)
Otpis	(1.508)	(29.198)
Kursne razlike	(6.794)	-
Ukupno	123.483	54.001
 <u>Grupna ispravka vrednosti S-1</u>		
Stanje na dan 1. januar	7.717	13.897
Korekcija početnog stanja	(5.403)	-
Stanje na dan 1. januar	2.314	
 Rashod	236	8.248
Ukidanje	(487)	(13.110)
Kursna razlika	(3.888)	(1.318)
Ukupno	(1.825)	7.717
 <u>Grupna ispravka vrednosti S-2</u>		
Stanje na dan 1. januar	-	-
Korekcija početnog stanja	24.843	
Stanje na dan 1. januar	24.843	
 Rashod	14.024	
Ukidanje	(17.336)	
Kursna razlika	291	
Ukupno	21.822	
 Stanje na dan 31. decembar	143.480	61.718

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Sredstva stečena naplatom potraživanja obuhvataju:

U hiljadama RSD	2018.		2017.	
	Površina (m ²)	Vrednost	Površina (m ²)	Vrednost
Smederevska Palanka, Neznaniog junaka br.47 – poslovno-stambeni prostor	274.52	5.890	274.52	5.890
Beograd, ul. Ustanička br.14/a - poslovni prostor	1.785.00	189.962	1.785.00	189.962
Subotica, Jovana Mikića br. 214 - poljoprivredno zemljište	-	-	6.437.00	3.193
Subotica, Jovana Mikića br.214 - stambeni prostor	-	-	281.60	1.221
Novi Sad, Jovana Dučića 35 objekat za fizičku kulturu i teniski tereni	3.575,00	123.511	3.575.00	123.511
Stanje na dan 31. decembar	5.634,52	319.363	12.353.12	323.777

Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci obuhvataju:

U hiljadama RSD	2018.			2017.		
	u dinarima	u stranoj valuti	ukupno	u dinarima	u stranoj valuti	ukupno
Obaveze po transakcionih depozita	911.239	602.740	1.513.979	934.988	439.263	1.374.251
Obaveze po namenskim depoz.	27.455	8.727	36.182	55.508	18.257	73.765
Obaveze po ostalim depozitima	3.243	9.976	13.219	3.827	6.310	10.137
Obaveze po osnovu kredita	-	6.060.469	6.060.469	-	4.877.017	4.877.017
Obaveze po osnovu ostalih fin.obaveza	12	51.230	15.242	125	51.278	51.403
Stanje na dan 31. decembar	941.949	6.697.142	7.639.091	994.448	5.392.125	6.386.573

Obaveze po osnovu kredita obuhvataju:

	2018.		2017.	
	u hilj. EUR	u hilj. RSD	u hilj. EUR	u hilj. RSD
Evropski Fond za Jugoistočnu Evropu - EFSE	7.350	862.207	10.290	1.211.578
Razvojna banka Saveta Evrope (Council of Europe Development Bank)	7.000	827.362	10.000	135.059
Evropska investiciona banka - EIB	27.000	3.188.954	40.000	3.530.380
Raiffe. banka Budimpešta	10.000	1.181.946	-	-
Stanje na dan 31. decembar	51.350	6.060.469	60.290	4.877.017

EFSE krediti su sa rokom otplate do 8 godina. Kamata stopa se utvrđuje na nivou 6-mesečnog Euribor-a plus margina od 3,05. Krediti se vraćaju u jednakim polugodišnjim tranšama.

Kamatna stopa na kredite odobrene od strane EIB-a i Saveta EDB se kreće u rasponu od 0,11% do 1,24%. Krediti se otplaćuju kvartalno i polugodišnje.

Kamatna stopa na kredit odoben od Raiffeisen banke Budimpešta se utvrđuje na nivou šestomesečnog EURIBOR-a plus margina koja se kreće u rasponu od 0,4% do 0,7%.

Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima obuhvataju:

U hiljadama RSD	2018.			2017.		
	u dinarima	u stranoj valuti	ukupno	u dinarima	u stranoj valuti	ukupno
Obaveze po osnovu transakcionih depozita	55.023.528	130.881.118	185.904.646	43.887.771	114.449.310	158.337.081
Obaveze po osnovu štednih depozita	265.414	26.933.987	27.199.401	287.545	26.957.125	27.244.670
Obaveze po osnovu depozita za date kredite	35.334	768.682	804.016	42.754	700.217	742.971
Obaveze po osnovu namenskih depozita	478.146	3.325.717	3.803.863	99.407	4.167.675	4.267.082
Obaveze po osnovu ostalih depozita	811.872	553.490	1.365.362	483.760	679.405	1.163.165
Obaveze po osnovu overnight-a	12.990	559.308	572.298	8.052	157.635	165.687
Obaveze po osnovu kredita	-	7.571.003	7.571.003	-	8.491.204	8.491.204
Obaveze po osnovu ostalih fin. obaveza	11.966	657.136	669.102	27.038	491.970	519.008
Stanje na dan 31. decembar	56.639.250	171.250.441	227.889.691	44.836.327	156.094.541	200.930.868

Obaveze po osnovu kredita u iznosu od RSD 7.571.003 hiljada (2016.:8.491.204 hiljada) se odnose na obaveze prema Ministarstvu finansija Republike Srbije po osnovu:

- APEX krediti sa rokom dospeća do 12 godina. Kamatna stopa se utvrđuje na nivou tromesečnog ili šestomesečnog EURIBOR-a plus margina koja se kreće u intervalu 0,27% do 1,38%. Krediti se vraćaju u jednakim polugodišnjim i tromesečnim tranšama.
- Fond revolving kredita sa rokom dospeća do 5 godina. Kamatna stopa se utvrđuje na nivou tromesečnog LIBOR-a plus margina 0,75%. Krediti se vraćaju u jednakim tromesečnim tranšama.

Sektoru velikih i srednjih preduzeća Grupa u 2018. godini nacelno nije placala kamatu, ali je opciono nudila usluge Raiffeise Invest Cash fonda, gde su se prosečno ostvareni prinosi na dinarske depozite kretali oko 2,8%, i za devizne depozite EUR 0,6 – 0,7%

U 2018. godini Grupa nije nudila oročene depozite malim preduzećima i preduzetnicima i na iste nije plaćana kamata.

Na devizna sredstva stanovništva, položena na devizne tekuće račune, Grupa nije obračunavala i isplaćivala kamatu.

Na dinarska sredstva stanovništva položena na dinarske tekuće račune i štedne račune po viđenju, Grupa nije obračunavala kamatu i isplaćivala kamatu.

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Kratkoročni dinarski depoziti stanovništva oročeni na 12 meseci imali su godišnju kamatnu stopu od 1,00%, dok su svi drugi oblici dinarske oročene štednje, i kratkoročne i dugoročne, povučeni iz ponude Grupe 2016. godine.

Na dinarske i devizne depozite, položene na oročene račune otvorene pre 2016. godine, sa mogućnošću više sukcesivnih uplata i automatskog reoročenja, obračunavana je kamata po stopi od 0,11% kada se radilo o depozitu u valuti EUR, odnosno 0,01% u slučaju depozita u drugim valutama, bez obzira na rok oročenja.

Rezervisanja imaju sledeću strukturu:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Rezervisanja za beneficije zaposlenih		
- rezervisanja za otpremnine	253.477	297.286
- rezervisanja za ostala dugoročna primanja zaposlenih	79.151	82.712
- ostala rezervisanja - kratkoročna (bonus, godišnji odmori)	187.998	183.723
	<u>520.626</u>	<u>563.721</u>
Rezervisanja za gubitke po vanbilansnoj aktivni	477.730	335.704
Rezervisanja za sudske sporove	639.087	523.386
Ostala rezervisanja za obaveze	18.375	19.629
	<u>1.655.818</u>	<u>1.442.440</u>

Promene na rezervisanjima za beneficije zaposlenih:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Stanje na dan 1. januar	563.721	664.064
Nova rezervisanja	228.576	262.992
Ukidanje rezervisanja	(254.603)	(347.229)
Isplate	(17.068)	(16.106)
	<u>520.626</u>	<u>563.721</u>

Promene na rezervisanjima za gubitke po vanbilansnoj aktivni:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Stanje na dan 1. januar	335.704	352.357
Korekcija početnog stanja	196.473	-
Stanje na dan 1. januar	532.177	-
Nova rezervisanja	645.534	371.775
Ukidanje rezervisanja	(699.694)	(380.143)
Kursne razlike	(287)	(8.285)
	<u>477.730</u>	<u>335.704</u>

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

Promene na rezervisanjima za sudske sporove su prikazane u narednoj tabeli:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Stanje na dan 1. januar	523.386	200.501
Nova rezervisanja	139.145	385.602
Ukidanje rezervisanja	(11.808)	(26.861)
Korišćenje rezervisanja	(11.636)	(31.949)
Ostalo	-	(3.907)
Stanje na dan 31. decembar	639.087	523.386

Promene na ostalim rezervisanjima za obaveze su prikazana u narednoj tabeli:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Stanje na dan 1. januar	19.629	22.234
Nova rezervisanja	643	4.442
Ukidanje rezervisanja	(2)	-
Korišćenje rezervisanja	(1.895)	(7.047)
Stanje na dan 31. decembar	18.375	19.629

Ostale obaveze obuhvataju:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Obaveze za naknadu	13.004	13.977
Obaveze prema dobavljačima	216.818	252.514
Obaveze po osnovu primljenih avansa	110.685	56.136
Ostale obaveze iz poslovnih odnosa	31.863	38.615
Obaveze u obračunu	17.823	133.951
Prolazni i privremeni računi	443.644	386.661
Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada	1	51
Obaveze za porez na dodatu vrednost	48.257	44.008
Obaveze za druge poreze i doprinose	4.125	3.038
Razgraničene obaveze za ostale obračunate rashode	166.062	134.096
Razgraničeni prihodi kamate	126.121	104.152
Razgraničeni prihodi od naknada	302.558	270.929
Ostala pasivna vremenska razgraničenja	1.277	689
Stanje na dan 31. decembar	1.482.238	1.438.817

Kapital Grupe na dan 31. decembra 2018. godine se sastoji od:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>2018.</u>	<u>2017.</u>
Aksijski kapital	27.466.158	27.466.158
Rezerve iz dobitka	23.353.465	23.353.465
Pozitivni efekti promene fer vrednosti dužničkih HoV koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat	86.757	1.277
Hedžing rezerva	(26.833)	(4.182)
Dobitak tekuće godine	6.754.932	6.806.417
Dobitak prethodnih godina	474.711	435.535
Stanje na dan 31. decembar	58.109.190	58.058.670

Raiffeisen See Region Holding GMBH. Beč je vlasnik 100% kapitala Grupe.

Imalac običnih akcija odgovara za obaveze i snosi rizik poslovanja Grupe srazmerno broju akcija kojima raspolažu. Akcije se mogu prenositi na druga lica u skladu sa odredbama Odluke o osnivanju. Vlasnik običnih akcija ima pravo na dividendu.

U 2018. godini, Odlukom Skupštine od 26. aprila 2018. godine akcionarima je po osnovu dobiti realizovane u 2017. godini isplaćena dividenda u iznosu od RSD 6.626.785 hiljada.

U 2017. godini, Odlukom Skupštine od 27. aprila 2017. godine akcionarima je po osnovu dobiti realizovane u 2016. godini isplaćena dividenda u iznosu od RSD 5.411.291 hiljada.

Značajni događaji po završetku poslovne godine

U proceduri je usvajanje Zakona o konverziji stambenih kredita indeksiranih u švajcarskim francima, kojim se urađuju prava i obaveze banaka i korisnika finansijskih usluga - fizičkih lica s kojima je banka zaključila ugovore o stambenom kreditu sa valutnom klauzulom - indeksirane u švajcarskim francima. Odredbe ovog Zakona primenjuju se na kredite kod kojih je na dan stupanja na snagu ovog Zakona otplata kredita u toku, osim ugovora kod kojih je do tog dana izvršena konverzija stambenih kredita u stambene kredite indeksirane u evrima. Takođe, odredbe ovog Zakona primenjuju se i na stambene kredite kod kojih je do dana stupanja na snagu ovog Zakona dug po kreditu dospeo u celosti, a nije pokrenut postupak prinudnog izvršenja ili vanskudskog namirenja, odnosno kod kojih je do tog dana pokrenut ili je u toku postupak prinudnog izvršenja ili vanskudskog namirenja, uključujući i stambene kredite kod kojih je izvršena prodaja stambene nepokrenosti koja je bila sredstvo obezbeđenja, a dug nije namiren u celosti.

U skladu sa nacrtom Zakonom, matična Banka će biti dužna da korisnicima ovih kredita ponudi konverziju u kredite sa valutnom klauzulom - indeksiran u eurima, pri čemu je kurs za konverziju srednji kurs švajcarskog franka prema evru koji se izračunava na osnovu zvaničnih srednjih kurseva Narodne banke Srbije, dinara prema evru i dinara prema švajcarskom franku, važećim na dan konverzije. Dan konverzije se očekuje da bude dan zaključenja ugovora kojim se vrši konverzija. Iznos dobijen konverzijom bi se umanjio za 38%, od čega bi 23% iznosa palo na teret rashoda Banke, a 15% na teret Republike Srbije. Dodatno, banke bi imale pravo na poreski kredit u visini od 2% od iznosa dobijenog konverzijom.

Kako ovakav Zakon predstavlja novu okolnost koja nije postojala na dan bilansa stanja niti se mogla razumno predvideti, umanjeње na teret banke će biti priznato kao rashod Banke u finansijskim izveštajima u trenutku konverzije odnosno onda kada ovakav scenario postane verovatan.

Izloženost matične Banke po osnovu stambenih kredita sa valutnom klauzulom indeksiranom u švajcarskim francima na dan 31. mart 2019. godine iznosi CHF 49,2 miliona. Kalkulacija efekta po osnovu primene navedenog zakona na bilans stanja i bilans uspeha Banke je u toku.

Nije bilo drugih događaja nakon datuma bilansa stanja koji bi zahtevali obelodanjivanje ili korekciju konsolidovanih finansijskih izveštaja za 2018. godinu.

Planirani budući razvoj

Raiffeisen grupa je jedna od vodećih grupa po ostvarenim rezultatima u svim ciljnim poslovnim segmentima u zemlji. Raiffeisen grupa teži da ima najbolji tim, kvalitet usluge, efikasnu organizaciju i procese u odnosu na sve druge bankarske grupe.

Fokus u svim segmentima poslovanja će nastaviti da bude na razvijanju odnosa sa primarnim klijentima, kao i na osnovnim proizvodima i uslugama visokog kvaliteta.

Poseban fokus će biti na digitalnoj transformaciji procesa i kanala prodaje.

Smanjenje troškova će ostati važan cilj i značajna pažnja će biti posvećena daljem unapređenju procesa i efektivnosti različitih poslovnih funkcija.

Jedan od glavnih ciljeva ostaje dalje smanjenje nivoa problematičnih kredita na održiv nivo, kao i očuvanje kvaliteta portfolija u svim segmentima.

Ključni strategijski ciljevi su definisani kao osnovni nosioci srednjoročne strategije Banke.

Rukovodstvo je uvereno da će fokus na ključne strategijske ciljeve i implementacija strategijskih opcija i odluka, koji iz njih proizilaze, omogućiti da Grupa postigne definisane kvantitativne i kvalitativne srednjoročne ciljeve i da postavi temelje za kontinuirani razvoj u budućnosti.

Ulaganja u finansijske instrumente

Raiffeisen grupa je tokom poslovne 2018. godini trgovala sledećim finansijskim instrumentima:

- Obveznice Ministarstva Finansija Republike Srbije u stranoj i domaćoj valuti;
- Obveznice koje je izdala država US;
- Obveznice nadnacionalnih finansijskih institucija u stranoj valuti na međunarodnom bankarskom tržištu) IFC, EBRD i KfW;
- Reverzne repo operacije Narodne Banke Srbije;
- Fx valutni SWAP instrumenti u stranoj i domaćoj valuti na lokalnom i međunarodnom tržištu;
- Fx spot i Fx forward instrumenti u stranoj i domaćoj valuti na lokalnom i međunarodnom tržištu;
- Kratkoročni depoziti do godinu dana (Money Market) u stranoj i domaćoj valuti na lokalnom i međunarodnom tržištu.

Cilj investiranja u dužničke hartije je plasiranje raspoloživog viška likvidnosti i kreiranje pozitivnog uticaja na profitabilnost Banke sa presudnim akcentom na sigurnost investicije.

Portfolio hartija sadrži instrumente klasifikovane prema međunarodnom standardima finansijskog izveštavanja kao:

- Hartije od vrednosti koje se vrednuju po amortizovanoj vrednosti;
- Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha; i
- Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat.

Portfolio hartija od vrednosti se sastoji od instrumenata u lokalnoj i stranoj valuti.

Principi investiranja i limiti su dovedeni u takvu korelaciju da omoguće maksimalnu sigurnost i očuvaju sposobnost Banke da ispuni svoje obaveze.

Za nadzor i upravljanje kamatnim rizikom, Banka koristi raspoložive finansijske instrumente, između ostalog i derivativni instrument kamatni swap (IRS Interest Rate Swap). Iako ovaj instrument može da se koristi generalno kao instrument trgovanja, Banka ga upotrebljava u sklopu takozvanog „Hedge Accounting“ okruženja koje omogućava da se predmet zaštite i instrument zaštite (IRS) dovedu u istu računovodstvenu ravan.

Banka ima razvijenu tehnologiju za realizaciju Mikro i Makro Hedge Accounting metodologije.

Za obezbeđivanje kratkoročne likvidnosti u specifičnim valutama, Banka koristi valutne Fx Swap instrumente kao i depozite do godinu dana (Money Market) u stranoj i domaćoj valuti na lokalnom i međunarodnom tržištu.

Za održavanje devizne pozicije, Banka na međubankarskom Fx tržištu trguje u spotu i forward u lokalnoj i stranim valutama.

Aktivnosti istraživanja i razvoja

Mreža analitičara Raiffeisen grupacije – „Raiffeisen Research“, nastavila je sa radom na unapređenju opšteg razumevanja ekonomskih tokova u periodu značajnih volatilnosti na globalnim finansijskim tržištima uzrokovanih geopolitičkim dešavanjima i najavama promene kursa monetarne politike centralnih banaka SAD-a i Evropske unije (izveštaji *CEE Strategy*, *Financial Markets & Global Strategy*, *CEE Banking Report*), kao i celishodnijem sagledavanju lokalnih ekonomskih trendova u okviru publikacija („*Short Note*“ i kvartalni izveštaj „*Serbia Economic Outlook*“ i mesečni izveštaj „*Ekonomski izveštaj*“).

Redovnim praćenjem i temeljnom analizom ključnih indikatora, promptno se izveštavalo o ključnim makroekonomskim indikatorima („*Research Alert*“), a zatim su se, u skladu sa novim tendencijama, adekvatno prilagođavali modeli razvijeni za procenu budućih ekonomskih tokova.

Društvena odgovornost i zaštita životne sredine

Raiffeisen banka je punih 18 godina posvećena promovisanju kontinuirane prakse društveno odgovornog ponašanja kao nezaobilaznog segmenta poslovanja i važnog pokazatelja profesionalizma. Tendencija banke je uvek da se podrška odnosi na najugroženije ili najslabije delove zajednice, kao što su to deca, bolesni, pojedinci sa posebnim potrebama. Takođe, negujemo princip lojalnosti na tržištu na kome radimo, ali i odgovoran odnos prema svojim zaposlenima i prirodnom okruženju u kome poslujemo.

U društveno odgovorno ponašanje treba uvrstiti i delovanje banke preko dve humanitarne fondacije: „Budimir Boško Kostić“ (osnovane u znak sećanja na prvog direktora banke) i „H. Stepic CEE Charity“ (čiji osnivač je bivši predsednik Raiffeisen Bank International-a, dr. Herbert Stepic).

U toku 2018. godine, humanitarna fondacija „H. Stepic CEE Charity“, uz podršku Raiffeisen banke u Srbiji, nastavila je da pruža finansijsku pomoć trima projektima u našoj zemlji. U okviru njih podržan je rad Dневnih centara za decu koja žive i/ili rade na ulici u Beogradu i Novom Sadu, te pružena podrška funkcionisanju Narodne kuhinje u Senti.

I protekle godine nastavljene su tradicionalne akcije u okviru kojih zaposleni banke dobrovoljno daju krv, a njihov broj je u 2018. godini premašio 140.

Kako pomoć deci čini ključni deo strategije humanitarnog delovanja banke, još jednom prigodnom volonterskom akcijom zaposlenih obeležen je i Međunarodni dan dece (1. jun), a u okviru koje je uređena osnovna škola „Radoje Domanović“ u Beogradu.

Nastavljajući veoma uspešne volonterske akcije realizovane tokom prethodnih devet godina, zaposleni Raiffeisen banke su u 2018. organizovali jubilarnu, desetu akciju prikupljanja novogodišnjih paketića za decu iz ugroženih socijalnih grupa, decu sa smetnjama u razvoju ili decu u domovima bez roditeljskog staranja. Prikupljeno je oko 700 paketića koji su obradovali decu u čak 10 institucija u gradovima širom Srbije!

Početkom godine održana je druga društveno odgovorna kampanja „Popust na umetnost“, i to u saradnji sa Jugoslovenskim dramskim pozorištem, čiji je banka generalni pokrovitelj više od decenije. Ovom akcijom banka i pozorište pomogli su građanima da tokom januara sebi obezbede vrhunski pozorišni doživljaj po cenama karata sniženim na simbolične iznose. Akcija je oborila rekord jer je čak 12.000 karata prodato za nepuna dva dana.

Pored filantropskog i društveno odgovornog delovanja, banka prepoznaje i značaj odgovornog upravljanja ljudskim resursima, te se trudi da obezbedi radno okruženje u kome će zaposleni biti zadovoljni i raditi na pozicijama koje odgovaraju njihovim znanjima i veštinama, uz mogućnost daljeg profesionalnog i ličnog razvoja.

Ekološka dimenzija poslovanja odnosi se na napore koje banka ulaže kako bi uspostavila ravnotežu između potrebe za ekonomskim rastom sa jedne strane, i očuvanja zdravog okruženja sa druge. Vodi se računa o uštedi energije, reciklaži papira i elektronskog otpada, a instalacioni sistemi upravne zgrade banke funkcionišu po principima uštede energije primenom savremenih sistema rekuperacije energije i optimizacije tehničkih parametara za ventilaciju i hlađenje.

Pitanje poslovne etike je svakako jedno od najvažnijih, tako da banka teži da osnovni principi njenog poslovanja budu transparentnost i etičnost u radu, kvalitetna usluga i raznovrsna ponuda proizvoda, konstantna briga o klijentima i odgovoran marketing, uz poštovanje važeće regulative i integriteta konkurencije.

Upravljanje rizicima i izloženost rizicima

Upravljanje rizicima

Grupa je u svom poslovanju izložena ili može biti izložena sledećim vrstama rizika:

- Kreditni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Grupe, uključujući isledeće:
 - Rizik izmirenja/iskoruke, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu neizmerenih transakcija ili usled neizvršavanja obaveza druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja/iskoruke;
 - Rizik druge ugovorne strane, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije;
 - Rezidualni rizik, koji predstavlja mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled toga što su tehnike ublažavanja kreditnog rizika manje efikasne nego što se očekuje ili njihova primena nedovoljno utiče na umanjeње rizika kojima je Grupe izložena;
 - Rizik smanjenja vrednosti potraživanja, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu smanjenja vrednosti otkupljenih potraživanja usled gotovinskih ili negotovinskih obaveza prethodnog poverioca prema dužniku;
 - Kreditno-devizni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled pogoršanja finansijske sposobnosti dužnika uzrokovane promenom deviznih kurseva;
 - Kreditno-kamatni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled pogoršanja finansijske sposobnosti dužnika uzrokovane promenom kamatnih stopa;
 - Rizik koncentracije, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled koncentracije izloženosti banke prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika (dužnika, odnosno grupa povezanih dužnika, privrednih sektori, geografska područja i sl.);
- Tržišni rizici, koji predstavljaju mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe po osnovu promena vrednosti bilansnih pozicija i vanbilansnih stavki koje nastaju usled kretanja cena na tržištu. Ovi rizici uključuju:
 - Devizni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled promene vrednosti deviznih kurseva;
 - Cenovni rizik po osnovu dužničkih i vlasničkih hartija od vrednosti, koji predstavlja rizik promene cene ovih hartija usled promene kamatnih stopa i obuhvata specifični i opšti cenovni rizik;
 - Specifični cenovni rizik je rizik od promene cene hartije usled činilaca koji se odnose na njenog emitenta;
 - Opšti cenovni rizik je rizik promene cene hartije usled promene opšteg nivoa kamatnih stopa/cena tih hartija;
 - Robni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled promena cena roba koje se nalaze u pozicijama Grupe;
- Operativni rizik, koji predstavlja rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima, kao i usled nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Definicija uključuje pravni rizik, a isključuje strateški i rizik reputacije;
- Kamatni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled promene u nivou kamatnih stopa;

- Rizik likvidnosti, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled nesposobnosti Grupe da ispunjava svoje dospele obaveze i to usled:
 - Neusklađenosti rokova dospeća aktive i pasive;
 - Povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja (rizik likvidnosti izvora sredstava);
 - Otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu (tržišni rizik likvidnosti);
- Rizici zemlje, koji predstavljaju mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe zbog nemogućnosti da se naplate potraživanja od dužnika iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla tog lica, uključujući:
 - Političko-ekonomski rizik, pod kojim se podrazumeva mogućnost nastanka gubitaka usled sprečenosti Grupe da naplati potraživanja usled ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa države porekla dužnika, kao i opštih i sistemskih prilika u toj državi;
 - Rizik transfera, pod kojim se podrazumeva mogućnost ostvarenja gubitaka zbog sprečenosti Grupe da naplati potraživanja iskazana u valuti koja nije zvanična valuta države porekla dužnika i to usled ograničenja plaćanja obaveza prema poveriocima iz drugih država u određenoj valuti koja su utvrđena aktima državnih i drugih organa države porekla dužnika;
- Rizik usklađenosti poslovanja, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled propuštanja usklađivanja poslovanja Grupe sa zakonima i drugim propisima, standardima poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kao i s drugim aktima kojima se uređuje poslovanje a posebno obuhvata rizik od sankcija regulatornog tela, rizik od finansijskih gubitaka, kao i reputacioni rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled stvaranja negativnog stava javnosti koji utiče na tržišno pozicioniranje Grupe;
- Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma je rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat, kapital ili reputaciju Grupe usled korišćenja Grupe (neposrednog ili posrednog korišćenja poslovnog odnosa s bankom, transakcije, usluge ili proizvoda banke) za pranje novca i/ili finansiranje terorizma;
- Strateški rizik, koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Grupe usled nepostojanja odgovarajućih strategija i politika, te njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usled promena u okruženju u kome banka posluje ili izostanka odgovarajućeg reagovanja Grupe na te promene;
- Rizici ulaganja, koji obuhvataju rizike njenih ulaganja u druga pravna lica i osnovna sredstva.

Upravni odbor Banke, odnosno Upravni odbori ostalih članica Grupe, imaju kompletnu odgovornost za uspostavljanje i nadzor okvirom upravljanja rizikom Grupe. Upravni odbor Banke je osnovao Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO), Kreditni odbor i Komisiju za upravljanje operativnim rizikom koji su zaduženi za kreiranje i praćenje politika za upravljanje rizikom Banke u njihovim konkretnim oblastima.

Politike Grupe za upravljanje rizikom imaju za cilj da identifikuju i analiziraju rizik sa kojim se Grupa suočava, utvrđivanje odgovarajućih limita rizika i kontrola, kao i praćenje rizika i poštovanje limita. Politike i sistemi za upravljanje rizikom redovno se revidiraju kako bi uključili promene tržišnih uslova, proizvoda i usluga koje se nude.

Odbor za reviziju Banke je odgovoran za praćenje usklađenosti poslovanja sa politikama i procedurama za upravljanje rizikom i za revidiranje adekvatnosti okvira za upravljanje rizikom u pogledu rizika sa kojima se banka suočava. Odboru za reviziju Banke pomaže Interna revizija. Interna revizija preduzima redovne i ad-hoc revizije kontrola i procedura za upravljanje rizikom, o čijim rezultatima se izveštava Odbor za reviziju.

Tokom 2018. godine, Grupa je i dalje usmerena na prudentno upravljanje rizicima, gde su definisani sledeći strateški ciljevi:

- Podrška poslovnim segmentima u ostvarivanju ciljeva strategije;
- Snažan i konstantan fokus na kvalitet portfolija u svim segmentima, nastavak prudentne politike izdvajanja rezervi za potencijalne gubitke;
- Snažan fokus na proces rešavanja problematičnih kredita i naplatu, kao i i kadrovska rešenja, kao i na dalje smanjenje NPL racija najmanje na nivo od 5% do 2019;
- Fokusiranje na sve veće regulatornih zahteva;
- Sprečavanje neželjenog odliva ključnih zaposlenih, profilisanje ključnih zaposlenih i jačanje timskog duha.

Grupa je inicirala strateške projekte u oblasti upravljanja rizicima, uključujući:

- On-line lending u PI poslovnoj liniji;
- Usaglašavanje poslovnih segmenata i organizacionih delova koji se bave upravljanjem rizicima i uspostavljanje kreditnih limita u SE poslovnoj liniji;
- Implementacija MSFI 9 u procesu obračuna ispravke vrednosti za pravna lica i stanovništvo;
- Kontinuirano ispunjavanje IRB zahteva;
- AMA projekat u oblasti upravljanja operativnim rizikom;
- Unapređenje agregacije podataka vezanih za upravljanje rizicima;
- Razvoj znanja u vezi sa kupovinom i prodajom portfolija kredita pravnih lica i stanovništva.

Izloženost kreditnim rizicima

Ukupna izloženost kreditnom riziku prikazana je u tabeli u nastavku:

<u>U hiljadama RSD</u>	31.12.2018.				
	Imovina po osnovu koje je banka izložena kreditnom riziku			Imovina po osnovu koje banka nije izložena kreditnom riziku	Vrednost iz bilansa stanja
	Bruto vrednost	Akumulirane ispravke vrednosti/ rezervisanja	Neto vrednost		
	1	2	(2-1) 3	4	(4+3) 5
Gotovina i sredstva kod centralne banke	21.942.490	6	21.942.484	49.941.635	71.884.119
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata	-	-	-	16.141	16.141
Hartije od vrednosti	50.345.601	17.538	50.328.063	141	50.328.204
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	6.844.472	14.093	6.830.379	50	6.830.429
Kredit i potraživanja od komitenata	156.779.637	6.391.910	150.387.727	(110)	150.387.617
Promene fer vrednosti stavki koje su predmet zaštite od rizika	-	-	-	304	304
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	-	-	77.362	77.362
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	137	-	137	-	137
Nematerijalna imovina	-	-	-	665.845	665.845
Nekretnine, postrojenja i oprema	-	-	-	4.793.607	4.793.608
Tekuća poreska sredstva	-	-	-	20.796	20.796
Odložena poreska sredstva	-	-	-	378.023	378.023
Ostala sredstva	775.433	73.216	702.217	288.059	990.276
Leasing	10.882.653	334.608	10.548.045		10.548.045
Bilansna izloženost	247.570.423	6.831.365	240.739.058	56.182.073	296.920.905
Date garancije i jemstva	47.378.047	277.704	47.100.343	-	47.100.343
Preuzete buduće obaveze	80.879.970	208.737	80.671.233	4.211.452	84.882.685
Ostale vanbilansne izloženosti	-	-	-	511.117.357	511.117.357
Vanbilansna izloženost	128.258.017	486.441	127.771.576	515.328.809	643.100.385
Ukupna izloženost	375.828.440	7.317.806	368.510.634	571.510.664	940.021.298

Izloženost riziku likvidnosti

U sledećim tabelama prikazana su sredstva i obaveze Grupe po grupisanim pozicijama u skladu sa rokovima dospeća od datuma bilansa stanja do ugovorenog roka dospeća na dan 31. decembar 2018. godine:

<u>U hiljadama RSD</u>	<u>Iznos</u>	<u>Bruto iznos</u>	<u>do 1 meseca</u>	<u>od 1 do 3 meseca</u>	<u>od 3 meseca do godinu dana</u>	<u>od 1 do 5 godina</u>	<u>preko 5 godina</u>
Finansijska imovina							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	71.884.119	71.884.119	71.884.119	-	-	-	-
Potraživanja po osnovu derivate	16.141	16.141	16.141	-	-	-	-
Hartije od vrednosti	50.328.204	50.345.742	5.112.714	8.402.420	12.904.623	23.925.985	-
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija	6.830.428	6.844.521	6.536.472	13.789	294.260	-	-
Kredit i potraživanja od komitenata	160.935.661	167.662.180	16.362.029	10.144.866	37.600.074	79.260.376	24.294.835
Potraživanja po osnovu finansijskih derivate namenjenih zaštiti od rizika	77.362	77.362	77.362	-	-	-	-
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	137	137	-	-	-	-	137
Ukupno	290.072.051	296.830.209	99.988.845	18.561.074	50.798.957	103.186.361	24.294.972
Finansijske obaveze							
Obaveze po osnovu derivate	6.959	6.959	6.959	-	-	-	-
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	7.639.091	7.639.091	1.835.841	-	2.496.145	3.307.105	-
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	227.889.691	227.889.691	214.730.463	1.016.280	3.733.684	4.881.435	3.527.829
Obaveze po osnovu derivate namenjenih zaštiti od rizika	77.362	77.362	77.362	-	-	-	-
Ukupno	235.613.103	235.613.103	216.650.625	1.016.280	6.229.829	8.188.540	3.527.829
Neto gep likvidnosti na 31. decembar 2018. godine	54.458.948	61.217.106	(116.661.780)	17.544.794	44.569.128	94.997.821	20.767.143
Kumulativni gep likvidnosti na 31. decembar 2018. godine	-	-	(116.661.780)	(99.116.986)	(54.547.858)	40.449.963	61.217.106

Izloženost kamatnom riziku

Pregled izloženosti Grupe riziku od promene kamatnih stopa na dan 31. decembar 2018. godine prikazan je narednom tabelom:

<u>U hiljadama RSD</u>	Ukupno	do 1 meseca	od 1 do 3 meseca	od 3 meseca do godinu dana	od 1 do 5 godina	preko 5 godina	Nekamatonosno
Finansijska imovina							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	71.884.119	21.942.488	-	-	-	-	49.941.631
Potraživanja po osnovu derivata	16.141	-	-	-	-	-	16.141
Hartije od vrednosti	50.328.204	5.095.035	10.287.104	11.019.939	23.925.985	-	141
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	6.830.429	5.513.700	575.214	353.358	-	-	388.157
Kredit i potraživanja od komitenata	160.935.661	18.883.415	67.926.984	46.683.402	21.518.394	5.755.882	167.584
Potraživanja po osnovu derivate namenjenih zaštiti od rizika	77.362	-	77.362	-	-	-	-
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	137	-	-	-	-	-	137
Ukupno	290.072.053	51.434.638	78.866.664	58.056.699	45.444.379	5.755.882	50.513.791
Finansijske obaveze							
Obaveze po osnovu derivate	6.959	-	-	-	-	-	6.959
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	7.639.091	3.017.025	-	1.314.199	3.307.105	-	762
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim komitentima	227.889.691	214.723.469	1.004.119	3.742.295	4.888.679	3.527.699	3.430
Obaveze po osnovu derivate namenjenih zaštiti od rizika	71.709	-	71.709	-	-	-	-
Ukupno	235.607.450	217.740.494	1.075.828	5.056.494	8.195.784	3.527.699	11.151
Vanbilansne stavke	153.456	21.355	4.168.449	-	-	(4.036.349)	-
Derivati namenjeni zaštiti od rizika							
Neto kamatna neusklađenost							
31. decembar 2018. godine	54.618.059	(166.284.501)	81.959.285	53.000.205	37.248.595	(1.808.166)	50.502.640

Izloženost deviznom riziku

Sledeća tabela prikazuje neto deviznu poziciju aktive i pasive Grupe na dan 31. decembar 2018. godine:

U hiljadama RSD	USD	EUR*	CHF	Ostale	RSDI	Ukupno
Finansijska imovina						
Gotovina i sredstva kod centralne banke	553.013	41.030.395	600.090	476.554	29.224.067	71.884.119
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	-	-	16.141	16.141
Hartije od vrednosti	10.562.350	6.722.374	-	-	33.043.480	50.328.204
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	2.855.622	2.788.499	264.859	51.270	870.179	6.830.429
Kredit i potraživanja od komitenata	374.810	109.764.429	4.841.720	108	45.954.594	160.935.661
Potraživanja po osnovu finansijskih derivata namenjenih zaštiti od rizika	-	8.458	-	-	68.904	77.362
Investicije u pridružena društva i zajedničke poduhvate	-	-	-	-	137	137
Ukupno	14.345.795	160.314.155	5.706.669	527.932	109.177.502	290.072.053
Finansijske obaveze						
Obaveze po osnovu derivate	-	-	-	-	6.959	6.959
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	41.530	6.634.946	23.672	3.354	935.589	7.639.091
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	16.914.809	142.247.824	9.178.222	2.909.544	56.639.292	227.889.691
Obaveze po osnovu finansijskih derivate namenjenih zaštiti od rizika	-	20.196	-	-	51.513	71.709
Ukupno	16.956.339	148.902.966	9.201.894	2.912.898	57.633.353	235.607.450
Vanbilans - netirano						
FX Spot	423.434	148.865	(28.344)	(71.142)	(473.030)	(217)
FX Fwd	(461.754)	(1.849.198)	-	-	2.262.619	(48.433)
FX SWAP	2.718.030	(9.705.090)	3.538.167	2.458.222	1.039.222	48.551
Ukupno	2.679.710	(11.405.423)	3.509.823	2.387.080	2.828.811	-
Devizna pozicija na dan 31.12.2018.	69.166	5.766	14.598	2.114	54.372.960	54.464.603

Informacija o otkupu sopstvenih akcija

Grupa nije vršila otkup sopstvenih akcija i na dan 31. decembar 2018. godine nema stečene otkupljene sopstvene akcije.

Ogranci

Banka svoje poslovanje obavlja sa sedištem u Novom Beogradu, u ulici Đorđa Stanojevića br. 16, i preko svojih ogranaka:

- Regionalni centar Beograd 1 (sa jednom lokalnom filijalom, 14 filijala i 10 ekspozitura),
- Regionalni centar Beograd 2 (sa jednom regionalnom filijalom, 14 filijala i 11 ekspozitura),
- Regionalni centar Sever (sa jednom regionalnom filijalom, 3 lokalne filijale, 8 filijala i 4 ekspoziture) i
- Regionalni centar Jug (sa 2 regionalne filijale, 5 lokalnih filijala, 6 filijala i 7 ekspozitura).

Na dan 31. decembra 2018. godine, Raiffeisen Leasing je imao sledeće ogranke:

- Ogranak sever Novi Sad, Bulevar oslobođenja 76a
- Ogranak jug Čačak, Gospodar Jovanova 26
- Ogranak Beograd, Đorđa Stanojevića 16.

Raiffeisen Future Društvo i Raiffeisen Invest Društvo na dan 31. decembra 2018. godine nemaju ogranke.

Organizaciona struktura i kadrovi

Organizaciona struktura Banke je kompleksnija od organizacione strukture ostalih članica Grupe, pre svega usled razlike u veličini. Banka je organizovana kroz četiri hijerarhijske nivoa:

- Izvršni odbor (B nivo) – oblast odgovornosti Odbora je najviši hijerarhijski nivo;
- Sektor – sektor je jedinica koja direktno raportira članu Izvršnog odbora (B-1). Svaki sektor se sastoji od najmanje dva odeljenja;
- Odeljenje je organizaciona jedinica koja služi kao glavna referentna tačka. Odeljenja mogu ili da direktno raportiraju članu Odbora (B-1) ili, gde je opravdano, da se organizuju odeljenja u grupe, odeljenja mogu biti integrisana u sektore (B-2); Odeljenja koja direktno raportiraju članu Izvršnog odbora sastoje se ili od najmanje dva tima ili najmanje tri zaposlena plus rukovodilac odeljenja.
- Odsek – kada odeljenja dostignu određeni broj zaposlenih koji slede jasno definisane zadatke, moglo bi biti opravdano da se formiraju timovi na nivou ispod nivoa odeljenja (B-3).

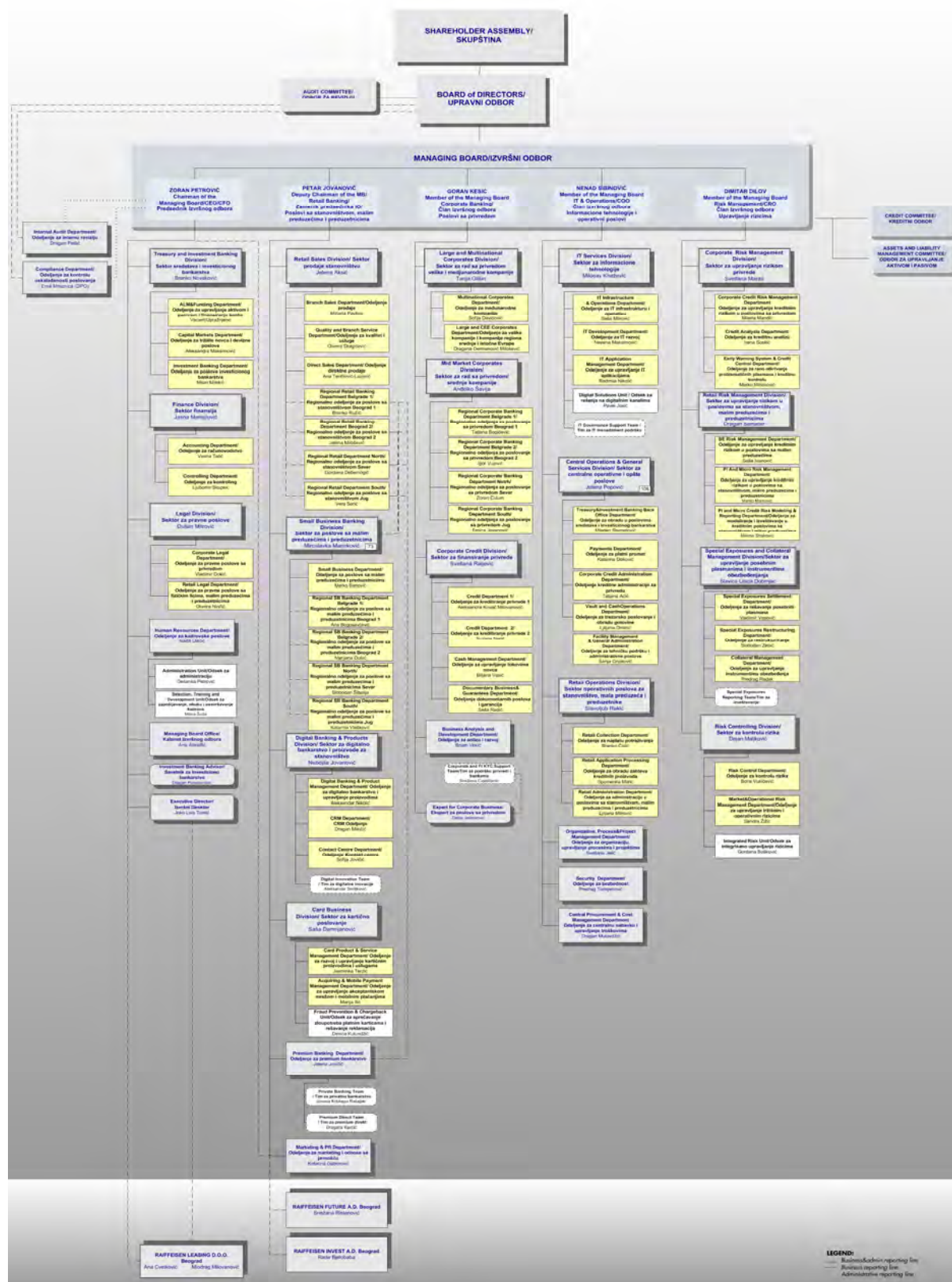
Ne postoji standardna veličina/broj zaposlenih definisan za organizacione jedinice, budući da to zavisi od specifičnosti svake jedinice: u organizacionim delovima gde zaposleni obavljaju jednoobrazne, standardne repetitivne zadatke, raspon odgovornosti rukovodioca može da bude veći (do dvadeset zaposlenih), u poređenju sa organizacionim delovima gde su zaposleni visoko specijalizovani i obavljaju kompleksne, neregativne zadatke (do osam zaposlenih).

Na dan 31. decembra 2018. godine ukupan broj zaposlenih u Grupi je 1.662 (2017: 1.651), od čega je broj zaposlenih u pojedinim članicama Grupe sledeći:

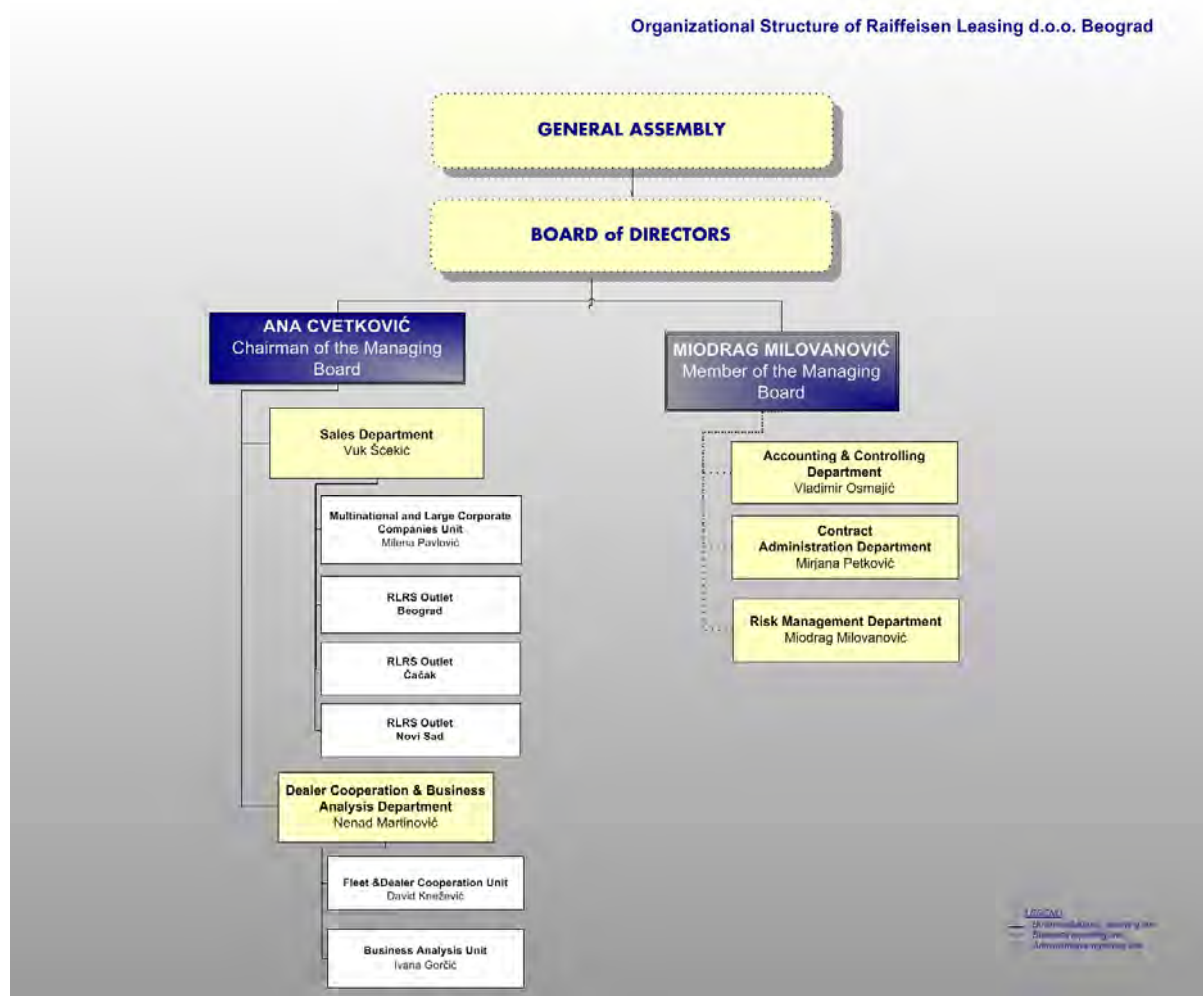
- Banka ima 1.568 zaposlenih (2017. godine: 1.555)
- Društvo Raiffeisen Futura ima 13 zaposlenih (2017.godine: 14)
- Društvo Raiffeisen Invest ima 12 zaposlenih (2017.godine: 12)
- Raiffeisen Leasing ima 69 zaposlenih (2017. godine: 70).

RAIFFEISEN BANKA A.D. BEOGRAD
Konsolidovani godišnji izveštaj o poslovanju za 2018. godinu

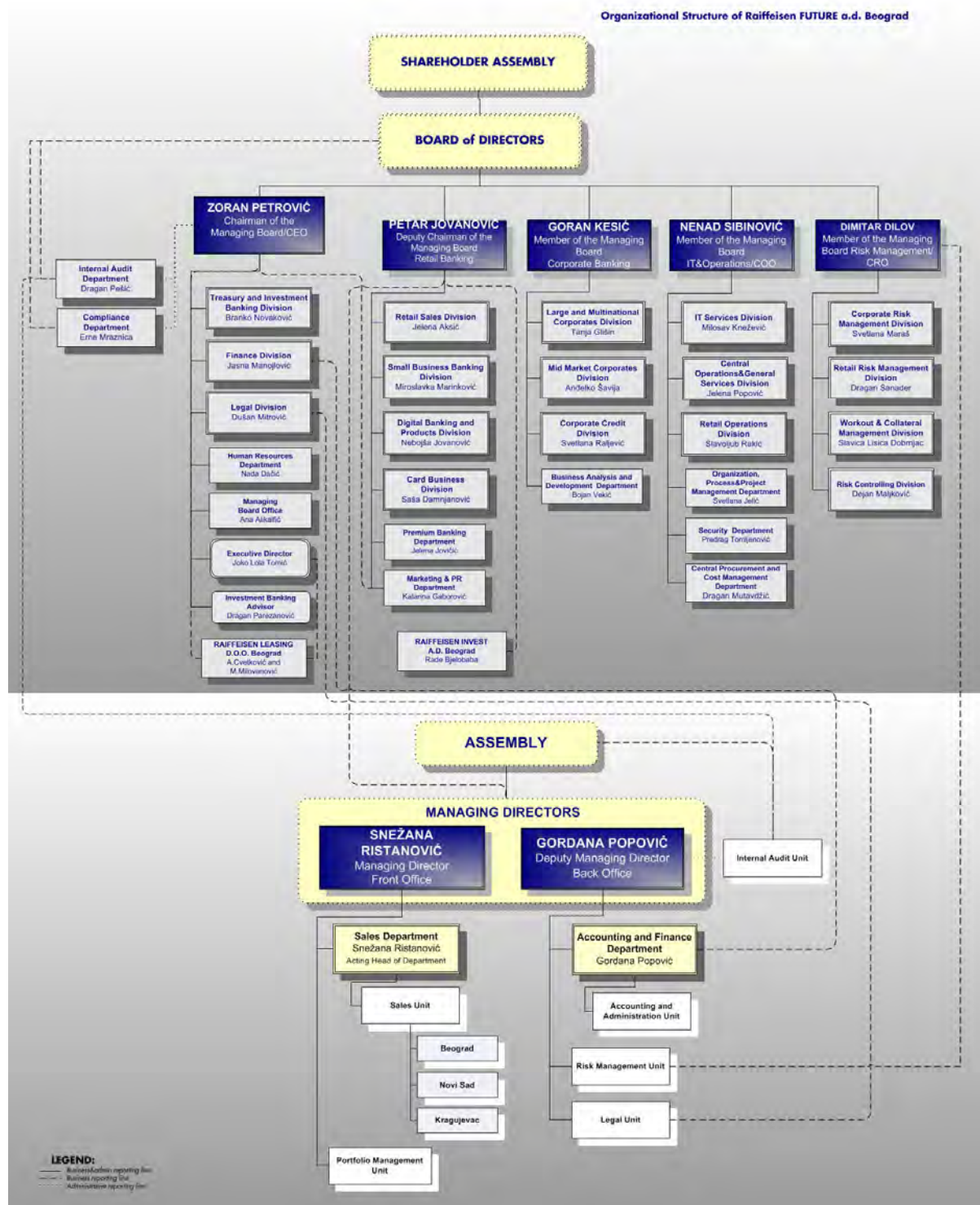
U nastavku je prikazana organizaciona struktura Raiffeisen banke a.d. Beograd:

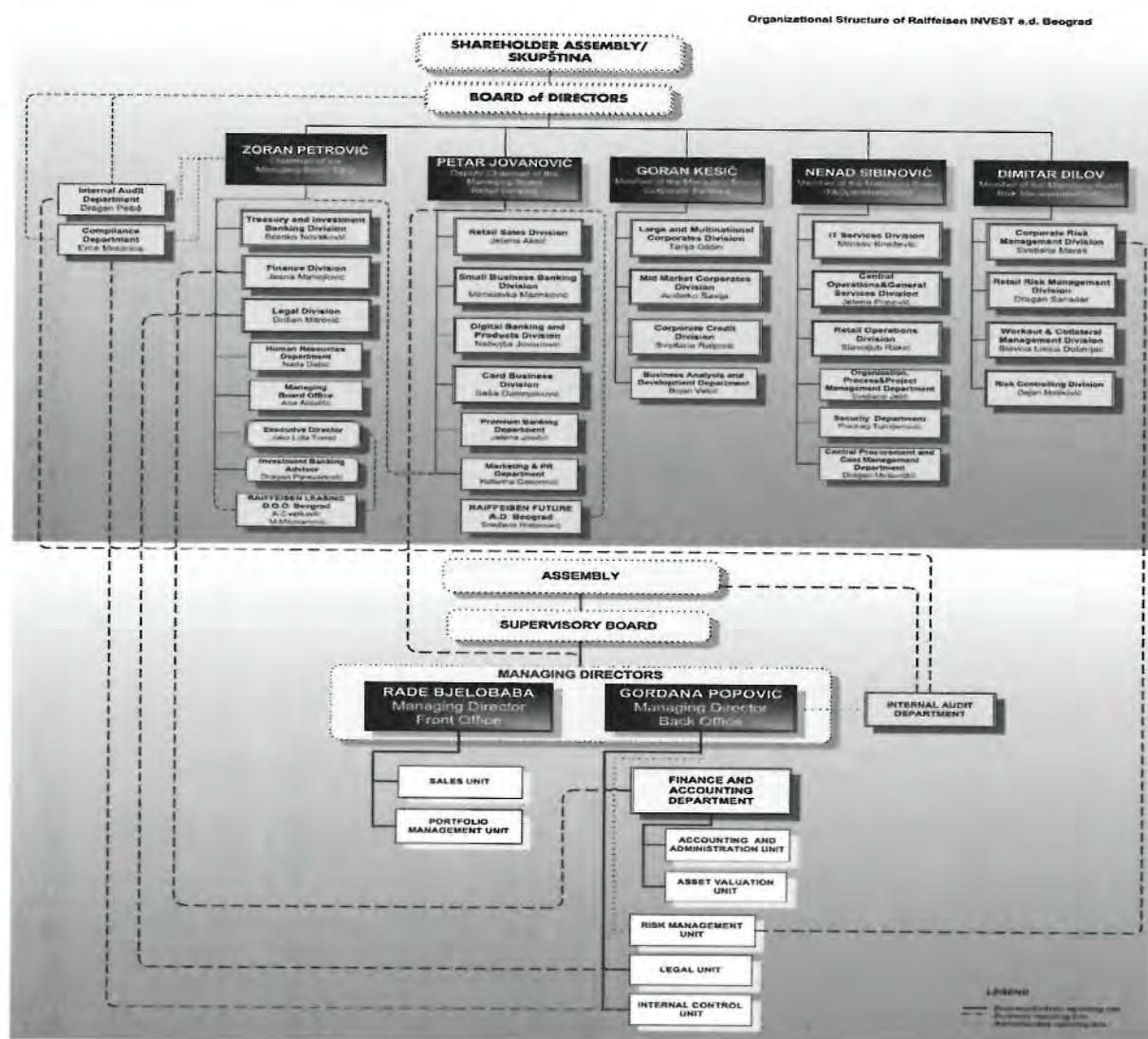
Detaljna organizaciona struktura društva Raiffeisen Leasing d.o.o. Beograd je prikazana u nastavku:

Detaljna organizaciona struktura Društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondovima Raiffeisen Future a.d. Beograd je prikazana u nastavku:

Detaljna organizaciona struktura Društva za upravljanje investicionim fondovima Raiffeisen Invest a.d. Beograd je prikazana u nastavku:

Beograd, 29. mart 2019. godine

[Signature]

Zoran Petrović
Predsednik Izvršnog odbora

Petar Jovanović
Zamenik predsednika Izvršnog odbora